

PAUL EUGEN BANCIU

SOMONUL ROȘU

(omul)

Roman

HESTIA

© EDITURA HESTIA, 2004
All rights reserved
ISBN 973-9420-91-5

Dat la cules: 1.09.2004
Apărut: 2004
Tiparul executat la: S.C. ARBEIT SRL
str. Pestalozzi nr. 22
Timișoara, ROMANIA

„Viața e ca o femeie pe care o iubești
și care te înșală. Toată ura ce ți-o
îndrepti împotriva ei e în fond tot
dragoste...”

Lucian Blaga

I.

Duminica era ternă, mohorâtă. Ploua mărunț, iar norii apăsau peste acoperișurile caselor. Ștefan sosise cu un accelerat de dimineață. Voia să retrăiască un crâmpei din copilăria lui, petrecută fragmentar în orașul acela. Lăsă geanta de voiaj la „bagaje de mână” și porni pe jos, în lungul străzilor spre centrul orașului. Fețe străine, oameni grăbiți să-și facă aprovizionarea de duminică de prin piețe și puținele magazine deschise până la prânz. Știa că în localitate nu mai avea nici un neam, ci doar vreo câțiva cunoscuți, pe care, de teamă că-l vor întoarce la viața lui de fiecare zi, își propuse să-i evite. Recunoștea pavajul străzilor, semnele ce se păstrasera neschimbate de ani pe fundațiile caselor, igrasia, accentuată de ploaia mărunță, stâlpii de piatră ciobiți de te miri ce camioane care manevraseră greșit la intrarea în curțile strâmte și întunecoase, cu scări și ganguri exterioare, cu balustrade de fier forjat, din care se intra în fiecare apartament.

Totul i se părea străin, ca o lume din vis ce-ți revine peste timp într-un alt vis, obsedant, să te deprindă cu singurătatea. N-avea de gând să rățăcească pe străzile orașului mai mult de o zi, până la un tren de după-amiază care să-l fi întors în orașul lui, târziu, în noapte. Zări câțiva gardieni publici și polițiști ce patrulau prin centrul din orașul de sus. Turlile bisericilor împungeau cerul ca niște paratrăsnete menite să atragă duhul dumnezeiesc al fiecărei confesiuni spre interiorul caselor Domnului, să-i umple pe enoriași cu duhul sfânt. Le privea ca pe o ilustrată în relief dintr-o amintire de demult. Nimic nu

părea să aibă concretețea realității imediate, nici măcar aburul ieșit de la câteva langoșerii și simigerii, ce umpleau străzile cu mirosul plăcintelor, al covrigilor și cornurilor calde, nici mirosul greu al alcoolului amestecat cu fum de țigară ce răzbătea în piață de la câteva bodegi ieftine, ticsite de mușterii de dimineața până noaptea târziu.

Se opri în fața unei vitrine, cât să se oglindească în ea și să-și aranjeze gluga de la scurta de ploaie. I se păru că el însuși își e străin, unul dintre oamenii oarecare ce treceau prin spatele lui. Venise să-și încarce sufletul cu amintirea celui de odinioară, când hălăduia tot la fel de singur, sau cu câte vreun prieten, hlizindu-se la cărțile din vitrinele magazinelor ori privind absent obiectele din galantarele cu piese de mașini sau haine, cu gablonzuri ori alimente. Dar, cu toate că nu se schimbaseră nimic din arhitectura orașului vechi, doar destinația unor magazine, totul i se părea acum dintr-o altă lume, pe care o recunoaște doar, fără să simtă mai mult decât o cumplită singurătate. Avu senzația fizică a unui bol de sticlă în care i se afla trupul, ce trecea ușor pe deasupra pavajului, riscând ca în orice clipă să se spargă, la cea mai mică mișcare nepotrivită. Un bol de sticlă, cum adesea văzuse la copiii din generațiile de după el, în interiorul căruia se afla o poveste de iarnă, cu o căsuță și niște fulgi de zăpadă aflați într-o suspensie lichidă, care lăsată nemișcată, își așternea neaua artificială peste micul peisaj montan ascuns în bol: căsuța, gardul, copacii și nelipsitul stei de munte. Alte boluri aveau animale, sănii trase de reni, peste care plutea aceeași suspensie de zăpadă, ce se liniștea de îndată ce puneai obiectul jucărie pe podea, pe masă, lângă celelalte jucării. Un univers sferic în miniatură menit să aducă la dimensiunile ochilor copiilor lumea ca parte dintr-un

întreg pe care n-aveau cum să-l cuprindă vreodată decât citind, imaginându-și ceea ce adunau laolaltă literele unei cărți și reconstruind cu acele imagini visuri de noapte sau visuri de zi.

Acum i se părea că el este cel aflat în interiorul unui bol mult mai mare, pe care însă nu-l iau în seamă trecătorii, nici măcar ca pe o jucărie de maturitate. Prin reflecția vitrinei îndrăzni să privească în spatele lui spre acei necunoscuți de azi, copii de odinioară, băștinași ori venetici, de care nu-l lega nimic, nici o amintire măcar a vreunui chip cunoscut. Se întrebă de ce bătuse atâta drum cu un tren imposibil, pentru a da de propria lui nimicnicie, în orașul copilăriei. Ce anume îl făcuse cu o seară înainte să ia hotărârea de a se urca în tren și de a aștepta cu sufletul la gură clipa în care să coboare pe peron, apoi să pornească pe străzile orașului, apăsător de acel vid ce părea să se constituie în jurul lui într-un bol cu o consistență fragilă. Îl prinse teama ca nu cumva, din neatenție sau dintr-o efuziune, tipică oamenilor singuri și emotivi, să nu fi spart bolul de sticlă, să se trezească răvășit și mult mai vidat de toate în mijlocul acelor străini, gata oricând, își imagina, să-l treacă în neant, fără urmă. Își duse mâna instinctiv la buzunarul de la piept al jachetei, unde-și avea actele de identitate și banii pe care-i luase cu el. Se liniști cu sentimentul omului care simte că nu e chiar singur, că are de partea lui justificarea propriei identități și puținele vorbe de care ai nevoie oriunde în lume pentru a comunica — banii. Își continuă drumul, cu același sentiment al plutirii în interiorul unui bol de sticlă, privind cu mai multă siguranță spre cei din jur. Era un om între alți oameni care se opreau să sporovăie câte ceva unii cu alții. Nu-i luă în seamă, cum nici ei nu-i dăduseră vreo

importanță, privind spre clădirile din centrul vechi, singurele care-i făceau o umbră de legătură cu anii în care copilărise în acel oraș.

Cunoștea interioarele bisericilor, vizitase de nenumărate ori muzeul, clădirile istorice ale orașului, demult, când, elev fiind, fusese dus cu clasa, ori de către părinți, să-și cunoască orașul natal, micul univers în care dibuise lumina și umbra, cuvintele scrise, muzica și expozițiile de artă. Îi era teamă să meargă pe urmele copilului de odinioară, ca nu cumva imaginile să se fi schimbat, locul tablourilor să fi fost modificat, interioarele să fi fost restaurate. Primele amintiri, îndrăzni să se ducă spre ele, îi înfățișau un oraș abia ieșit din război, cu tancuri pe străzi, cu mulți soldați, cu oameni care, după carnagiul petrecut vreme de cinci ani, doreau să trăiască, să se înmulțească, să-și refacă viața. Știa că atunci, demult, când un spermatozoid vivace și sinucigaș lovise ovulul din care peste nouă luni avea să iasă el, undeva, pe la două mii de kilometri spre est, se rupseseră fronturile, iar la alții două mii de kilometri spre vest debarcau aliații, sau nu, asta se petrecuse cu un an mai târziu, când gâlma aceea de ființă nedorită, cum avea să afle mai târziu de la o mătușă, împlinea deja un an.

Venise să se reîntâlnească, peste ani, cu imaginea imaculată a unor case igrasioase care nu mai existau, a unor ruine refăcute acum în clădiri noi, a unor copaci, tăiați între timp și înlocuiți cu alții, și ei deja mari, ai unei alte lumi. „Câte vieți poate să trăiască un om într-o singură viață?” îi reveni un gând care-l obsedase din clipa când, la doar trei ani după evenimentele din 1989, se dumerise că-i va fi dat să se adapteze unei alte vieți decât aceleia trăite până atunci. Prevăzuse că va ieși la vedere o pătură de

veroși, capabili să treacă peste cadavre pentru a-și vedea împlinită voința de înnavuțire, într-o lume cu legi în plină mișcare, fără scrupule, unde nu avea să-și mai găsească locul, cu credința lui în temeinicie și statornicie. Apoi: „Oare până la ce vârstă mai ești capabil să te tot adaptezi, fără să fii tu niciodată?” își continua gândul.

Simplul fapt de a-și fi comunicat ceva îl făcu mai sigur pe el și mai degajat. În fond plecase de acasă în prima lui zi de concediu, sau nu, aceea era de-abia luni, deci mâine. I se năzări că bolul de sticlă în care venise de la gară prin burniță până în centrul orașului, pe jos, devine ceva mai transparent, că lumea din jur începe să prindă alte contururi, că vechile clădiri dobândesc aceeași personalitate de odinioară, că, în fine, oamenii aceia străini sunt niște ființe ca el cu care ar putea să intre în vorbă, să-și spună păsurile, să se recunoască. Avea credința că oamenii străini nu se cunosc, ci se recunosc, ca și cum într-o altă viață ar fi fost împreună, și-ar fi împărțit binele și răul, iar acum se revăd pentru a-și împărțași fiecare din experiențele trăite cât au fost despărțiți. Fiecare viață poate fi un concediu dintr-o altă viață, la care te reîntorci într-un târziu pentru a încheia un ciclu.

Pe lângă el trecură două tinere îmbrăcate în haine sport, peste care aveau câte o scurtă de ploaie și vânt. Le urmări trupurile sănătoase, cu picioare lungi, desenate pe sub pantalonii de blugi, mulați pe corp. Privirea îi fu atrasă de șoldurile lor ce se curbau în două concavități în dreptul bazinei. Zâmbi, la gândul că tot ceea ce sparge izolarea unui suflet însingurat e imaginea animalului tânăr.

„Închiși în apartamentele noastre de la bloc, ca în niște aziluri cu bătrâni, moartea ne surâde mult mai adesea prin gura știrbă a unui betșug, decât pe stradă, unde

conviețuiești, fără să comunici nimic prin cuvinte cu o generație viguroasă, în care colcăie sângele, care vrea viață, nu crede în timp, nu crede în îmbătrânire, în moarte. Tinerii mor frumos, încrezători în eternitatea frumuseții lor”.

Le petrecu cu privirea până dispărură într-un magazin deschis non-stop, apoi se rușină la gândul că ar fi putut să-l urmărească cineva și să-l judece pentru puseul acela de iluminare târzie. O viață întreagă trăise sub jugul temerii de a fi culpabilizat pentru ceva ce nu făptuise. Așa crescuse, între aceleași ziduri ale orașului vechi, așa fusese educat și ajunsese un om izolat, temător și scump la vorbă. I se păru că și plecarea sa intempestivă din orașul unde locuia acum pentru a-și revedea o restanță din copilărie — sau mai mult chiar, un loc unde revenise de fiecare dată când disperările îl împinseră până la marginea vieții, să-și recâștige încrederea în el, să se lase dus de nostalgie înapoi, până la vârsta nesăbuițelor, până la vârsta riscurilor gratuite ce fac parte din elanurile adaptării ființei la o lume care nu-l vrea, sau căreia îi pasă mult prea puțin de existența lui —, era tot un act de nesăbuiță pentru care va fi culpabilizat.

Se reîntoarse în piață, cu gândul de a se amesteca printre oamenii puțini ce o traversau, și cu bolul din ce în ce mai transparent și fragil, să intre într-o biserică de orice rit, una dintre cele vechi ale orașului, unde să-și recompună sufletul răvășit de singurătate. Căci în orașul de unde venise se simțea, cu trecerea timpului, din ce în ce mai străin, ca aici, unde sperase să-și redobândească ființa sufletului, să se identifice doar cu umbrele vechilor case, muzee și biserici, cu pavajul străzilor, cu igrasia ce urca până sub canaturile ferestrelor.

Știa că foarte curând, după orele prânzului, toată partea veche a orașului va deveni pustie, ca un tablou al lui de Chirico, iar el va fi o umbră a unui om ascuns după un zid. Se întrebase cândva dacă imaginile orașelor pustii ale lui de Chirico reprezentau indiferența pictorului față de ființa umană, sau neputința lui de a o reprezenta. Nu putuse găsi un răspuns rezonabil niciodată pentru că mereu era sub influența propriilor stări sufletești și înclina uneori să creadă că pictorul italian urâse cumplit oamenii, ceea ce i se întâmpla și lui, dar la un mod difuz. Alteori credea că la mijloc nu era mai mult decât o simplă constatare, anume că viața era trecătoare, în vreme ce urmele lăsate de ea sunt perene.

Piața burgului se golea încet de oameni. Ultimii ieșiseră de pe la bisericile de toate confesiunile și se îndreptau spre apartamentele sau casele lor să-și ia prânzul format duminica — știa asta foarte bine încă din copilărie — din supă de pasăre cu tăiței, carne friptă sau rasol cu sos de roșii, iar la felul al treilea de o prăjitură uscată cu fructe proaspete sau cu gem de fructe, pudrată cu mult zahăr praf, ori pișcoturi. Înainte de masă o țuică de fructe de pădure ori vișinată, apoi un vin sec, iar la sfârșit o cafea cu lichior. Urma, ca oriunde în lumea civilizată, dormitarea în fața televizorului, de ecranul căruia nu se mai putea dezlipi decât târziu, după cină.

Rămase neplăcut impresionat când, după ieșirea ultimului dintre enoriași, în poarta mare a bisericii din piață, se ivi chipul unui slujbaş al lăcașului sfânt, care privi în susul și josul străzii, apoi închise și se auzi cheia mare învârtită în broasca acromegalică de secol al XVI-lea. Trecu prin spatele turnului și se apropie de o străduță ce ducea la o biserică luterană. Din depărtare văzu lacătul

mare ce sta la poarta gardului metalic ce o împrejmua. „Cu Dumnezeu nu se comunică oricând, își spuse, ci numai pe porții, atunci când slujitorii lui au program cu publicul...”

Coti pe o străduță, cu gândul să meargă la una dintre bisericile ortodoxe, iar dacă va avea noroc, chiar la catedrală. Știa că acolo e deschis până la opt seara, cu o oră după slujba de vecernie. Un pâlț de copii gălăgioși trecu în lungul străzii pe biciclete, fără a ține seama de mașinile parcate alături de trotuare și de faptul că acolo era o interdicție de sens unic. Se văzu printre ei pe o bicicletă, alături de fetele doctorului Damian. Doar că atunci erau în tot orașul doar câteva mașini particulare, iar treburile edilitare se făceau cu cai și căruțe special amenajate. Pe una dintre ele, Sanda, o iubise de la vârsta de zece ani. Nu mai știa nimic despre ea. Fuseseră colegi de clasă la primară, la gimnaziu, apoi la liceu. Întâmplările familiei lui făcuseră ca pe când era în clasa a X-a să se mute din localitate, într-un alt ținut, unde imaginea ochilor albaștri ai fetei și a părului ei blond să-l mai urmărească o vreme.

Bicicleta o dobândise drept recompensă pentru dramatica despărțire de pianul lui cu coadă, vândut ca-n vremurile de după război, pentru a se mai putea face față traiului de fiecare zi. Locuise cu două străzi mai departe de piața centrală, iar în ziua în care patru huidume căraseră pe mijlocul străzii pianul până la o adresă nu prea îndepărtată, îi urmărise cu ochii înlăcrimați de la fereastră și simțise pentru prima oară probabil ura față de oameni. Mai târziu citise povestea cu Dănilă Prepeleac și se regăsi, el cu familia din care făcea parte, taman în mijlocul ei. Din toate coardele și ciocănelele și capacul furnirat și clapele de bronz de la picioare, se alesese cu o bicicletă de copil,

cum cel din povestea lui Creangă rămăsese cu o capră după perechea de boi sănătoși. Aici se termina pentru el povestea lui Creangă, deși cei din familie știau că trebuise să se despartă și de alte lucruri, de pe urma cărora rămăseseră cu mai puțin decât personajul lui Creangă.

Se dumeri că venise în oraș pentru a redescoperi acea lume rămasă în trecut, pe când străzile erau pietruite și nu asfaltate. Pâlcul de copii ajunse la capătul cvartalului și porni înapoi, fără să țină seama de vreo mașină care ar fi intrat pe una din străzile laterale. Ei știau că sunt viața și că trebuie să fie ocrotiți. Ștefan se gândi la copilăria lui și la sentimentul de permanentă nesiguranță în care trăise. Era o altă lume, cu alți copii, abia după un război oamenii realizează care e valoarea lor pe fața pământului.

Nu îndrăzni să-și continue gândurile, știind că acolo, în propria lui copilărie putea să găsească doar câteva crâmpoșe de lumină într-o magmă mișcătoare de temeri, de care nu scăpase decât târziu, iar de tot, niciodată. Continuă să se apropie de catedrală, ascultând glasurile vesele ale micilor bicicliști. Nu-și întoarse capul să-i urmărească pentru că știa că foarte curând aveau să-l depășească din nou, spre celălalt capăt al cvartalului. Simțindu-se la doar două străzi de fosta lui casă, i se păru că acel bol de sticlă în care circulase printre oamenii din piața veche a orașului devine pergamentos, aproape opac în zona de deasupra capului lui. Cu toate acestea își ridică privirea spre frunzele castanilor și zări ca prin ceață buzduganele fructelor lor verzi ce anunțau venirea toamnei. Erau aceiași copaci de sub care, după începerea anului școlar, erau trimiși elevii să adune castanele în saci și să le depună în sala de sport, nu știuse niciodată și nici nu aflase vreodată la ce anume erau folosite acele fructe furniruite,

iar acum nu-l mai interesa absolut deloc acel invariabil început de an de învățământ.

Când vru să intre în curtea catedralei se ciocni de o bătrânică, ce umbla abulică să-și spele niște păcate din tinerețe. Zâmbi la gândul că și el căuta locul acela pentru a-și reconstitui sufletul răvășit de singurătate. Știa că e un păcătos prin îndoiala ce o avea față de viața de apoi, prin nesiguranța cu care se îndrepta spre o icoană, neștiind niciodată dacă o face pentru cei duși din familia lui, sau pentru el. Știa doar că nu se poate ruga doar pentru el, că la o eventuală judecată de apoi va trebui să povestească mai întâi despre cei apropiați, despre felul său naiv de a fi înțeles să treacă prin viață, despre câte i-au făcut ceilalți lui, profitând de faptul că nu a știut niciodată să conceapă răul, iar după toate acestea cel ce va judeca să aleagă dacă el era vinovat sau nu. Apoi răbufnea:

„Toată viața asta m-am simțit vinovat de ceva ce nu am făcut. Dacă dincolo se va ține cont de sentimentul meu de învins, poate că sorții vor fi de partea mea... Dar cum văd eu lucrurile, cine e învingător pe lumea asta e și, dacă e, în cealaltă, iar cine e învins va ajunge oricum în partea de jos a cerului. A cerului, — își spuse, din nou — pentru că și iadul și raiul sunt în cer...”

Simțind că păcătuiește, ezită să intre în curtea catedralei. Dădu un ocol până la capătul străzii și se întoarse din nou. O înjură în gând pe bătrânica aceea, ce părea mult mai fermă în a-și tăia felia de dreptate pe lumea cealaltă decât el. Ar fi stat pe o bancă, dar toate erau ude și continua să burnițeze. Câțiva picuri i se scurseră pe marginea glugii și căzură pe mâna dreaptă. Pâlcul de copii, asudat de pedalare și ud de ploaia mocănească, dispăruse undeva într-o curte, la vreunul dintre ei. Știa obiceiul, iar

cei din familia pe capul căreia cădea bucuria de a-i avea laolaltă pe toți prietenii odraslei lor, o trăiau pe rând, când unii, când alții, când se vedeau pe cap cu copiii aceia uzi, murdari, obraznici și pretențioși.

Alți doi stropi se prelinseră pe mâna dreaptă de pe scurta de ploaie. Se simțea haina propriului său suflet. Haine peste haine, ca fustele suprapuse ale țișăncilor, să acopere ceva ce se oferea deîndată ce furia sângelui cutreiera ființa.

Intră în catedrală cu gândul de a se așeza pe unul dintre scaunele de pe margine, să-și găsească împăcarea cu o ființă care-l locuia și despre care nu știa decât puține lucruri. Se întrebă dacă ar fi fost în stare să intre, ca alte dăți, în curtea interioară a casei unde locuise. Ultima oară descoperise că dimensiunile se schimbaseră, că totul i se părea meschin și străin, ca aparținând unui film pe care-l văzuse cândva, un film italian al perioadei neorealiste. Privi spre Pantocrator, aflat în mijlocul turnului central și spuse un „*Tatăl nostru*”, gândindu-se concret la tatăl lui, mort cu mulți ani în urmă. Simți că nu poate să iasă din strânsoarea bolului pergamentos, care-l strângea acum tot mai mult. În cele din urmă se așeză pe unul din scaunele înalte și privi spre lumânarea din fața altarului. Jocul luminii îl făcu să se îndepărteze de sine, de amintirile pe urma cărora venise câteva sute de kilometri și rămase într-o stare de pace, după care râvnise atâta timp.

„Nu m-am născut aici, nici în altă parte... Nu m-am născut niciodată...”

Nu apucă să-și termine gândul, când pe una din ușile laterale ce duceau spre altar apără un preot. Lui Ștefan i se păru o figură cunoscută, prima care-i amintea de o viață trăită în acel oraș. Îl întâmpină cu oarecare nesiguranță.

Era un preot bătrân. Îndoiala îl făcu să se oprească la doi pași de el. Se priviră lung, apoi chipul preotului se luminează și se apropie de cel rămas cu câțiva pași în fața saunelor laterale.

„Ești din partea locului? Nu-mi amintesc de dumneata, dar dacă vrei să stăm de vorbă, vino lângă altar pe scaunele de-acolo”.

„Credeam că m-ați recunoscut, părinte — zise Ștefan. Când eram copil, deși pe-atunci nu era voie să venim la biserică, dumneavoastră ne-ați ținut ore de religie... Știu că adeseori râdeați de mine că stăteam duminica peste slujba obișnuită, la toate parastasele pe care le țineți... Am plecat de copil de aici. Părinții mei s-au mutat...”

„Ești de-ai lui Itu și locuiești la a treia stradă de aici. Mi-aduc aminte.... Eu am făcut șapte ani de pușcărie pentru orele acelea. Careva dintre părinții voștri a trădat, deși ei mă rugaseră să vă învăț câte ceva, să nu le crească copiii fără de Dumnezeu... Ce vremuri!... Am ajuns și eu la optzeci și trei de ani. Eram tânăr, credul în oameni. Dar pușcăria la meseria mea nu strică. M-a întărit în credință, cum pe alții i-a întărit în rău. Ani de zile, după aceea, am călugărit pe la diferite schituri și mănăstiri... În cele din urmă am revenit aici. Nu e târziu, dar nici devreme... Parcă și unul dintre bunicii tăi era preot...”

„A fost. Nu l-am cunoscut. A murit tânăr de inimă, înainte de război. Îl am într-o fotografie veche, de aceea pe carton în fața bisericii din Vale, din satul de unde e mama... Alți frați de-ai ei și de-ai tatălui, morți în război, ori dispăruți în lumea de dincolo cu ceva înainte, nici nu știu cum arătau. N-am nici o urmă după ei... Fie erau prea tineri, fie familiile din care au făcut parte s-au îndepărtat într-atât de mult de noi, încât am rupt orice legătură...”

„Nu e bine, cât trăiesc, oamenii trebuie să știe unii de alții, ele, neamurile, să se ajute... Că dincolo e destulă vreme cât nu se vor mai vedea... Părinții tăi mai trăiesc?”

„Nu... De fapt, dintre toți cei cu care am mai ținut, într-un fel sau altul, legătura, mai am un văr sau doi pe la București. Oameni bolnavi sau numai bătrâni. Dar nu ne scriem și nu mai știm nimic unul de altul...”

„Și-ai venit să-ți revezi locurile copilăriei... Pari un om singur. Ai familie? Unde stai acum?”

„În celălalt capăt de țară. Am avut o nevastă și doi copii...”

„N-ai fost fericit?... Atunci așteaptă-ți bătrânețea și alungă-ți gândurile negre, pari tulburat... Omul nu se întoarce în locurile de unde a plecat decât când e prea plin de îndoiala zilei de mâine, când e la mare ananghie, ori, dar nu e cazul, înainte de a pleca... Hm. Când eram tânăr, trăia un preot mai hâtru în felul lui, care după fiecare înmormântare îmi spunea: Știi de ce l-am dus la groapă?... Să nu credem că e plecat în America... Și azi e cam tot la fel... Hai, luminează-te și treci pe la casa pe unde-ai locuit. Ai fi vrut să mi te spovedești. N-ai de ce, după cum îți văd privirea, iar de împărtășit, aia să știi că nu se face decât o singură dată, pe patul morții... Du-te!”

Ștefan își luă rămas bun de la preotul al cărui nume nu și-l mai amintea, apoi ieși din catedrală. Burnița încetase, dar norii continuau să apese peste crestele acoperișurilor.

II.

Curtea interioară se deosebea de toate celelalte din vecini, pentru că toate clădirile care o înconjurau erau

joase. O poartă imensă de lemn despărțea mica așezare de stradă. Un careu de bucsus mirosind a hoit pe vreme ploioasă închidea, la rându-i, câteva ronduri de flori, gladiole și ochiul boului și gălbenele, ultimele înflorite tot anul. Casa din spate, ridicată după un model modern pe la începutul anilor '920, distona prin linia simplă față de celelalte două clădiri laterale. Dreptunghiul era închis de zidurile clădirilor cu două etaje ale casei de alături. De cealaltă parte alte clădiri, cu un etaj, închideau o curte interioară cu ganguri suspendate și scări exterioare.

Casa din fundul curții fusese ridicată pe ruinele unei alteia, mai veche, cu un etaj. Ferestrele largi erau diferite de cele ale clădirilor din tot cartierul vechi. Fusese ridicată după pofta unui avocat petrecăreț și mare jucător de poker, care-și instalase acolo nevasta și cei doi copii. În interiorul casei erau două uși din sticlă și două băi, un dormitor, o mare sală de recepție, îi spunea avocatul, unde se țineau lanț petrecerile cu prietenii și familiile lor, flancată de un șemineu alb. Bucătăria era legată de salonul amintit printr-un mic hol. Alte două camere erau ale copiilor. Gurile rele, își amintea Ștefan, spuneau atunci, după război, că toată casa fusese construită după planurile unui arhitect american și că ar fi adus chiar cu ambasada Statelor Unite din București. Ușa wertein îi pusese în dificultate pe mulți dintre cei ce încercaseră să intre în clădire atunci când copiii și doamna avocat erau prin oraș, ba chiar și pe soțul ei, de fiecare dată când sosea acasă spre dimineață, afumat și nu reușea să-și găsească prin buzunare cheile.

După război casa fusese naționalizată și dată în chirie. Avocatul murise înainte să-și fi văzut irosită strădania construirii unui cuib, împotriva tuturor edililor orașului, care acceptaseră doar într-un târziu să-i aprobe ridicarea

unei clădiri de un cu totul alt stil decât cel din orașul vechi, doar pentru că era situată în fundul unei curți și nu modifica în nici un fel stilul celorlalte, aflate la stradă. Copiii lui se risipiseră prin orașe mai mari, iar până la moarte, fosta nevastă a avocatului se retrăsese într-una dintre camerele cu baie și o mică bucătărie, tăiată din spațiul aceleiași odăi. Murise și ea încă înainte să fi părăsit orașul, iar familia lui se extinsese și în spațiul locuit de bătrână. Era a doua locuință de care-și amintea, prima, când cu vânzarea pianului, fusese în partea din față a curții. Li s-a dat casa din spate de către cei ce diriguiau lucrurile și viețile oamenilor pe atunci. În locul lor fusese mutat un activist de la raion, pe care fosta proprietăreasă îl blestema în fiecare zi, mai întâi pentru că o lăsase fără nici o avere, apoi că semăna nemaipomenit de mult cu avocatul și prin purtări și prin aroganță, doar că omul care-și aducea seară de seară cu el tot felul de activiste, n-avea decât școala vieții și patru clase primare.

Familia lui Ștefan fusese înghesuită peste bătrâna doamnă avocat cât să-i facă aceleia șicane, doar că părinții lui găsiseră calea de-a supraviețui împreună, fără ca femeia să simtă decât durerea că-i fusese luată proprietatea, iar chiria mergea la stat.

III.

Ștefan revăzu toate acestea prin fața ochilor minții, ca pe o poveste despre altcineva, cât trecu de cele două străzi, apoi prin curtea lungă până la clădirea din spate. Bolul de sticlă, apoi din pergament care-i învelise trupul se sparse, sau dispăruse pur și simplu după ce ieșise din catedrală.

Simțea aerul umed cum îi vâlurește pe față, auzea limpede scorțoșenia udă a hainei de ploaie și a glugii, iar palmele îi preluau nefiresc pulsul inimii. Era în trupul său de altădată, fără de vârstă și împăcat cu ceea ce făcea, mai puțin entuziasat ca în zorii zilei, când urcase în tren.

Se gândi cum să-i facă pe actualii locatari să-i deschidă, fără să-l suspecteze că urmărește ceva. O să întrebe de cineva din tinerețe, n-aveau de unde să știe cine e după mai bine de treizeci și cinci de ani. Bătu, apoi zărind soneria apăsă pe buton. În ușă apărură o femeie cam de vârsta lui îmbrăcată într-un capot mov de casă.

„Pe cine căutați?”

„Pe Sanda, fiica doctorului Damian, orelistul... Nu știu cum o cheamă după căsătorie...”

„Pătrașcu, și sunt eu. Ce doriți de la mine?”

„Sunt Ștefan Itu, fostul tău coleg...” îngăimă bărbatul și descoperi abia atunci ochii albaștri care-l urmăriseră toată adolescența. Își zâmbiră stânjeniti și rămaseră mai departe în fața ușii.

„De unde-ai știut că m-am mutat aici?... Și voi ați stat aici o vreme... Tata a murit și mama, surorile mele sunt plecate în Germania definitiv, de ani buni. Eu am rămas cu fiica mea... Știi, sunt divorțată de vreo cinci ani... Dar ce-ți veni să mă cauți?...”

„E cineva la tine?... Putem intra?... E penibil să discutăm ca între cititorul de contoare și gazdă, în fața ușii”.

Femeia se scuză, îl pofti înăuntru și-i oferă un fotoliu în fostul salon al avocatului, unde-și trăise o bună parte din copilărie și el. Sanda locuia atunci cu trei case mai departe. Doctorul ocupa un apartament cu cinci camere,

bucătărie, două băi și o curte largă. Acolo se jucaseră ani la rând, de acolo porneau cu bicicletele în jurul cartierului.

Femeia dispăru în bucătărie să pregătească o cafea. Dintr-o cameră alăturată, fostul sau încă actualul dormitor, se auzi glasul unei femei tinere și al unui bărbat. Ștefan își impută faptul că pornise atât de deschis spre vremurile de altădată, nimerise cum nici nu s-ar fi așteptat, ca dintr-o dată să strice aura ce învăluie întotdeauna trecutul. Ar fi vrut să întâlnească o persoană străină care să-l trimită la o altă adresă, el să o caute la telefon pe fosta lui colegă și, dacă era posibil să o vadă, deși nu venise pentru ea, ci doar să adulmece locurile de odinioară, să se umple cu tăria de a mai trece peste un timp.

Privi spre pereții albi în calcio-vecchio, ferestrele largi ce dădeau spre curtea întunecată, dar nu recunoscuseră nimic din ceea ce trăise acolo cândva. Femeia apărură cu cafelele și o sticlă de țuică din fructe de pădure. Părea încă foarte surprinsă de întâlnirea lui Ștefan. Nu se mai văzuseră de atâta amar de vreme. Ea era curtată pe atunci de toți elevii mai mari, încât pentru Ștefan singura bucurie era să o aibă alături la jocurile din curtea doctorului Damian, ori pe biciclete în jurul cvartalului.

„Și cum de n-ai plecat și tu în Germania?” deschise vorba Ștefan.

„Fostul meu soț era ceva mare și important aici. A pătimit câțiva pentru nesăbuiința lui Vova și a Gabrielei, apoi s-a împăcat cu gândul că trebuie să ne creștem fata... Ea e dincolo, cu un băiat, am să ți-o prezint. N-o să prea înțeleagă ce e cu tine aici, dar n-are importanță, pentru că nici eu nu înțeleg... Surorile mele au plecat cu soții, una cu mult înainte de '89, alta prin '87. Le vizitez, ne vizităm ca niște neamuri de departe... Nu te speria, că nu sunt

bunică... Am același sânge cu-al mamei. Tata era prea bun pentru noi... A murit săracul la volanul mașinii lui, o vechitură de Skoda 100, decapotabilă, pe la niște pacienți din celălalt capăt al orașului. L-am iubit, dar vorba poetului, tot ce iubești moare... Și mama s-a dus. N-am plâns-o, i-a făcut destule bătrânului. Păcat că semănăm cu ea, și eu și asta mică... Ei, mică, zic și eu așa, doar are treizeci de ani... Nu e măritată. Crede că e mai corect așa... Altă generație, altă mentalitate... Dar cum de m-ai nimerit așa, din prima?...”

„Uneori vin în orașul ăsta când mă simt nesigur pe mine sau prea tulbure... Am ezitat să-mi revăd locurile pe unde am copilărit. De fapt, dintre toate drumurile mele aici, e a doua oară când vin să-mi văd strada și casa... Am evitat mereu de teama de a nu descoperi ceva care să mă înnegureze și mai mult... Acum casa e a ta. Am riscat îmboldit de un preot bătrân, altminteri poate n-aș fi intrat în curte... M-aș fi întors la gară după ce-aș fi rătăcit câțva pe străzile astea...”

„Eu am aflat câte ceva despre tine de la un amic de-al tău care mi-a făcut curte o vreme. Ai rămas același naiv și emotiv și meditativ din copilărie. Știu că m-ai iubit, dar n-ai fost singurul. Nu-ți fă probleme, că nu suntem împreună. N-a rezistat el, Pătrașcu, un impetuos în tot ceea ce făcea, cu toate amantele lui, pe care le curta să mă mai astâmpere pe mine... Dar eu nu sunt o femeie geloasă. Azi pierd, mâine îmi iau lumea în cap și tot câștig... Am auzit că ai o familie, că ai copii, casă, mașină, o slujbă bună... Ceva banal peste care domnești cu tristețe, după câte simt și văd... Poate că asta mi-a lipsit, deși toată viața am visat doar mondenitate și existență tumultuoasă. Mi-a plăcut întotdeauna să fiu în centrul atenției. Știam că sunt

frumoasă, că temperamentul meu era ca al mamei... Dar nu te iluziona, că majoritatea femeilor sunt la fel. Rar când găsești vreuna care să nu vrea mărire și bunăstare. Săsoaicele astea de pe-aici ce-și mai văd de familie. Nu știu cum e a ta... În fine, probabil că te înțelege sau vrea să te accepte așa cum ești. Poate că și eu, lângă un alt om, aș fi fost alta, dar Pătrașcu s-a potrivit ca o mânășă visurilor pe care le aveam când m-am măritat... Acum e altceva, dar ca la orice femeie, a dat menopauza peste mine și trăiesc câte-un crâmpei de viață și altul de amintire... Ștefan, eu n-am fost un om bun niciodată. Nu mi-am văzut decât de interesul meu, de mine. Tu n-ai cum să mă înțelegi, ori poate că mă înțelegi foarte bine, și toate drumurile astea de om rătăcit ale tale sunt cauzate tot de o femeie ca mine... Poate... În fine, am să ți-o prezint pe GrațIELA. O să ai o surpriză... Dar, te rog, servește!...”

Zgomotele din cealaltă cameră conteniră. Se auziră pași care se îndepărtau. Ștefan se simțea stingher. În clipa aceea ar fi vrut să fie în trenul ce-l ducea acasă. Sorbi din cafea fără să-și poată controla un ușor tremur al mâinilor. Se dumeri că nici măcar scurta de vânt nu și-o pusese în cuierul de pe hol, ci o lepădase pe un scaun, ca orice om ce stă cât să taie o chitanță plătitorului. Se gândi la conformația casei și la ieșirile ce erau. Dacă toate au rămas neschimbate, știa că din dormitor se putea ieși prin bucătărie într-o altă cameră, iar de acolo, afară, pe cea de a doua ușă, pe terasa cu câteva trepte ce ducea în curte. Sanda îl urmări câțva, apoi continuă:

„La ce cugeți atât de profund?... Cum între aceiași pereți ți-ai trăit câțiva ani din viață, pentru ca apoi una dintre fetele pe care le-ai admirat să-și facă acolo copiii cu altul, apoi să îmbătrânească privind spre nenorociții ăia de

bucsuși cu mirosul lor de cadavru, nu?... E viața de fiecare zi...”

„Nu. Mă gândeam la ceea ce spunea Bernard Shaw despre oamenii rezonabili care se adaptează vieții și despre ceilalți, care-și adaptează viața poftelor lor. Ei bine, progresul se datorează, zicea dramaturgul, celor din a doua categorie... Te admir pentru vitalitatea ta, pentru sinceritatea cu care în mai puțin de zece minute mi-ai descris un tablou complet al fostei familii Damian și mai ales pentru faptul că ai rămas așa cum te știam: o femeie nerezonabilă... Dacă tot nu mai am cu ce să-ți completez cele știute despre mine, de la fostul meu amic care, trebuie să-ți spun, a murit de cancer nu de mult, am să-mi rezerv plăcerea de a-ți cunoaște fata cu o altă ocazie...”

Femeia rămase descumpănită. Vestea morții lui Victor, strecurată printre niște amabilități oarecare, îi șterseră vioiciunea de pe chip. Ștefan se ridică, își luă scurta de fâș și porni spre ieșire. Știa că pe Grațielă nu avea să o cunoască niciodată, așa cum nu va mai călca prin cartierul acela din orașul vechi, decât cel mult până la biserica luterană. Întâlnirea cu Sanda acolo unde ar fi trebuit să fie niște străini, care să-l fi alungat, ori să-i fi dat cine știe ce adresă a unei femei din amintirile lui, îl marcaseră puternic.

„Rămâi peste noapte la noi — zise gazda. Am spațiu destul, acuși se întunecă. Poate mai povestești și tu câte ceva despre viața ta de familist... Dar când s-a întâmplat cu Victor?...”

„Anul trecut, prin august... Și el mi-a vorbit de câteva ori despre tine, acum mi-am dat seama, dar credea că știu cum te cheamă după fostul soț. Credea că între noi a fost ceva mai mult decât o simplă copilărie petrecută pe

aceeași stradă... El te știa ca femeie, iar pe mine ca bărbat. Asta e tot. Acum îmi dau seama că poate, în vreun fel, era chiar gelos, mai cu seamă că făcea apropouri la fesele tale, la gura ta și la muntele lui Venus bălai pe care eu aș fi călătorit cândva... L-ai lăsat să înțeleagă așa ceva?... Poate...”

Se îndreptă spre ușă. Sanda i se puse în față. Bărbatul îi văzu mai bine atunci părul blond, altul decât cel din tinerețe, acum cu nuanțe roșcate, ca al mamei ei.

„Rămâi o noapte măcar... Nu poți pleca la gară sau aiurea pe vremea asta, sau ieșim undeva împreună... Zău, mai rămâi câtva, să-mi cunoști fata...”

Pe terasă se auziră pașii celor doi care ieșiseră pe cealaltă ușă. Sanda se retrase din fața lui Ștefan și deschise larg ușa:

„Grațiera, hai să-mi cunoști un fost coleg de liceu, care-a venit în vizită la noi!...”

Bărbatul rămase uluit. Avea în față exact copia fetei din urmă cu patruzeci de ani. Blondă, cu ochi albaștri, înaltă, cu coapsele mulate pe sub o pereche de blugi gri-bleumarin. În spatele ei, înalt, un bărbat tânăr, lat în spate, neplăcut impresionat de vizita inopinată a celuiilalt. Își dădură mâinile, apoi tinerii își văzură de drum. Sanda insistă și reuși să-l întoarcă pe Ștefan din pornirea de a o părăsi. La urma urmelor era duminică seara și o femeie la vârsta ei nu putea să găsească o mai potrivită ocazie decât să stea la taclale cu un fost iubit, de vreme ce așa vorbea lumea.

„Că tot ziceai de Bernard Shaw... N-ai putea să fii și tu mai puțin rezonabil în seara asta? Ce te cheamă la gară? Niște bagaje? Iei un taxi și le aduci. Ai să dormi în camera de oaspeți, iar mâine, pe ziua, lucrurile o să-ți apară

altfel... Sau tu, nu și nu!... Atunci de ce ai mai venit până aici?... Ți-era dor de peisaj, de ploaia asta mocănească, de norii joși, de toți străinii ăștia din oraș pe care nu-i cunoști nici cât pe mine?... Chem un taxi...”

Ștefan se întoarse din drum. Își puse scurta de fâș în cuierul de pe hol și se așeză la măsuta dintre cele două fotolii. Ar fi trebuit să dea pe gât tot conținutul sticlei aceleia din fața lui pentru a putea să mai ia o hotărâre. Își umplu un pahar, fără ca Sanda să-l mai îmbie, și-l dădu pe gât. Așteptă câțva, să-i simtă efectul. Privi spre ferestrele largi ce dădeau spre curte. Începuse să se însereze. Trenul lui plecase deja, iar un altul direct mai avea abia peste o zi. A pleca la ora aceea însemna să stea printre mirosurile oamenilor din gară, să caute legături cu schimburi de trenuri, ori să plece în cealaltă direcție, spre București.

IV.

Prin ferestrele dormitorului răzbătea de afară lumina unei dimineți cețoase de mijloc de vară. Seara, Ștefan băuse mult. După ce-și adusese bagajele de la gară, luase cina împreună cu Sanda, povestind fiecare amănunte dintre cele mai neașteptate din viața lor. Micile aventuri, marile împliniri, pentru ca în final întregul dialog să se canalizeze pe relația dintre femeie și bărbat, pe lipsa de logică a unei legături chinuite de familie, când viața trecea oricum deja împotriva lor, pentru a ajunge la concluzia, trasă de amândoi în felul lor, că animalul liber și singur e cel mai fericit, cel mai împlinit și cu cele mai puține compromisuri.

Să fi fost ora nouă când bărbatul deschise ochii și privi spre fereastră. Nu-și amintea prea multe despre ultima parte a nopții. Golise o sticlă din lichidul acela cumplit de tare și aromat, până simțise că i se încetoșează lumea din jur și devine acel animal liber și singur de care vorbiseră. Își aminti vag, cum după miezul nopții apăruse și Grațiela și stătuse la masă cu ei. Fumase și băuse, apoi, ca într-un vis neașteptat, se așezase în brațele lui. Ștefan avu sentimentul că e cu treizeci de ani mai tânăr și că femeia din poala lui era fosta colegă de liceu pe care, iată, după o lungă așteptare, o avea alături, putea să o sărute, să o posede, să-i facă un copil. Singurul lucru la care nu se mai putea gândi era acel „pentru totdeauna”, care-l legase odată de o altă femeie.

Deschise larg ochii și simți fulgerul unei dureri de cap. În casă nu se auzea nici o mișcare. Se ridică pe coate să privească spre fereastră, când descoperi că alături de el, pe cealaltă jumătate a patului, era o femeie. Abia atunci își simți mădularul fierbinte. Făcuse dragoste fără să știe cu cine și când. Nu îndrăzni să dea plapuma la o parte, dar după pletele bălane răsfirate peste pernă i se năzări că alături de el era Grațiela. Se trezi de-a binelea. I se făcu dintr-o dată poftă să mai bea ceva. Dădu cu privirea prin jur și pe noptiera de alături descoperi sticla golită de jumătate dintr-un bitter pe care probabil îl cărase noaptea după el. Încercă să-și aducă aminte cum se petrecuseră lucrurile dincolo de momentul în care Sanda spusese doar, fără urmă de ironie sau gelozie: „Sunteți o pereche potrivită!” Se răsuci spre tânăra ce încă dormea lângă el și se întrebă abulic: „Suntem o pereche potrivită?”, apoi duse sticla la gură și sorbi un gât din licoarea amăruie. Nu realiza cum, cu acordul Sandei, pe care, dacă-și aducea

bine aminte n-o sărutase decât pe frunte, după ce venise cu bagajele de la gară, se culcase cu fiica ei. În casa lor, ca într-o întoarcere în timp nesperată, fără să-și spună că intrase într-un joc pentru alții obișnuit, dar pentru firea lui, deosebit de periculos.

„De ce toate acestea?... Nu sunt nici vlăjganul care o însoțea pe GrațIELA, nici patronul a jumătate dintr-un oraș, căruia puțin îi mai pasă de unde vine. Știe doar că vrea ceva, și-atunci are ce-și dorește. Dar acum toate sunt într-un fel încheiate, pecetluite, ca într-un accident de mașină...”

Mai sorbi o gură de bitter și se întoarse spre tânără să-i mângâie părul lung de pe pernă. „Marușka — își zise — una mică ascunsă de una mai mare și tot așa până la cea de dimensiunea unei jumătăți de metru... Sanda cu treizeci de ani mai tânără... O fi avut-o la douăzeci, douăzeci și doi de ani, imediat după terminarea facultății, și-acum o lasă liberă, mi-o pune mie în pat, iar eu trăiesc nebunia unei fericiri neașteptate, ce-mi șterge orice legătură cu tot restul lumii...” Se lăsă în moliciunea pernei lui și privi în tavan cu o bucurie cum nu-i fusese dat să aibă demult.

Tânăra de alături continua să doarmă cu spatele întors spre el, respirând ușor. Plapuma se mula peste un trup ostenit de prea multe nopți nedormite, cu coapse lungi și curbe mlădioase. Îl privi îndelung și zări la capătul de jos al plapumei talpa roz a unui picior dezgolit. Îi veni să-l sărute. Îi veni să o trezească și să o sărute pe întregul trup, pe sâni, pe pântec, pe coapse, pe picioarele lungi, până la ultimul deget. Se reținu cu greu, apoi mai sorbi o gură de licoare aromată și se lăsă greu în pernă. Nu-și dădea seama ce va urma, dar nici nu se întreba mai mult decât unde era gazda, adică Sanda, adică femeia căutată la întâmplare, și

care, în mintea lui din clipele acelea ar fi vrut să nu mai existe. Se întoarse spre tânără și începu să o mângâie peste trup, pe sub plapumă, să-i simtă sânii, soldurile, coapsele, pântecul acoperit ușor de o cămașă de noapte din mătase. Femeia se întoarse pe spate și-și întinse brațele peste pernă, apoi oftă ușor. Ștefan își retrase mâna și o sărută pe degetele piciorului ieșit de sub plapumă. I se năzări că era Sanda aceea de acum treizeci și cinci de ani, de la școală și o sărută pe gură. Femeia oftă adânc și se întoarse spre el. Părea să mai doarmă adânc.

Ștefan se umplu de frumusețea relaxată pe care o avea în față, și-i simțea respirația ușoară. Erau clipe pe care cu o zi în urmă nici nu și le-ar fi putut imagina. În casă nu se auzea încă nici un zgomot. Cealaltă femeie continua probabil să doarmă undeva printr-una dintre camerele alăturate. Bărbatul îi prinse în pocalul palmelor sânii tinerei și începu să-i joace ușor. O văzu deschizând ușor ochii largi, albaștri, și apoi o sărută pătimaș și se întoarse peste ea. Îi ridică ușor cămașa de mătase și începu s-o sărute cum își dorise cu câteva clipe înainte, de pe gură pe sâni, pe brațe, peste pântec, la îmbinarea coapselor, pe picioare, apoi îi prinse tălpile cu palmele și-și trecu degetele palmelor printre cele ale picioarelor ei. Îi desfăcu pulpele și-și fixă mădularul în ea. La început nu putu să-l primească și gemu ușor: „Nu așa... Mai cu grijă” — șopti femeia. Bărbatul continuă să-i molfăie sânii, apoi își strecură una dintre mâini pe sub fesele ei, în timp ce cu cealaltă îi desfăcu simetria florală dintre pulpe. Simți cum, după mișcări repetate, începu să se umecteze și-o penetra, scufundându-se într-un spasm erotic egoist, voia să o aibă toată, să o simtă cum participă și ea la delirul jocului dragostei, alternând mișcările tandre cu cele violente până

când, după câteva minute, o auzi gemând, cabrându-se, apoi lăsându-se moale. Era momentul în care trebuia să se satisfacă și el, așa încât schimbă ritmul, devenind mai brutal. Schimbară de câteva ori pozițiile, lăsând-o să se bucure de mădularul lui învârtoșat dureros, ca într-un final să-și reia poziția inițială și să mărească ritmul până în clipa extremă a unei cabrări a ambelor trupuri însoțite de gemete puternice. O sărută, apoi se lăsă moale alături de ea.

Tânăra se ridică din pat, zvârli cămașa de noapte pe covor și se îndreptă spre baie, zâmbindu-i mulțumită din cadrul ușii. Ștefan era în plin delir. Nu-și putea imagina că trăiește asemenea clipe de maximă împlinire. După ce femeia se întoarse, învelită într-un șervet mare de baie, cu părul ud și trupul acoperit cu stropi de apă, ca o floare înrourată, bărbatul ieși să facă și el un duș. Zăbovi mult sub jetul de apă, mângâindu-și trupul cu palmele, de parcă ar fi fost al altcuiva foarte drag. Nu-l trădase nici de data asta. Se simțea ca un sportiv de performanță după terminarea unei probe eliminatorii dinaintea finalei. Nu-i mai păsa ce va urma, ce va zice Sanda, ce se va întâmpla cu el dincolo de ziua aceea.

Se întoarse în dormitor învelit într-un halat de baie găsit pe un cuier din hol. Când îl zări, tânăra începu să râdă: „Domnul meu, ăla-i de damă... M-am ferit să-l iau, că e al mamei. Pe-al meu nu știu pe unde l-am lăsat...”

Stătea în vârful patului, acoperită cu plapuma până deasupra sânilor. Cămașa de noapte o trăsese peste noptiera de pe partea ei a patului. Ștefan luă sticla și i-o întinse. Femeia bău câteva înghițituri, apoi ieși goală și, ca între doi soți ce nu mai au să-și ascundă nimic, își luă

peste trup cămașa de noapte și-l așteptă să se așeze lângă ea.

„Te-ntrebi ce va urma?” spuse femeia, după ce-și aprinse o țigară.

„Nu. Pur și simplu încerc să mă bucur de clipa ce o trăiesc... Ceea ce pentru tine poate că e o simplă întâmplare, pentru mine e o bucurie... N-aș fi îndrăznit să cred că ziua aceea mohorâtă de ieri se putea termina așa...”

„Dar abia e începutul. Sanda spunea că ești în concediu, sau așa a înțeles ea, că o lună poți să rătăcești de capul tău, fără să te tragă de poale cineva. E o femeie teribilă, az-noapte, după ce a văzut că devii un alt om, mi-a zis să am grijă de tine și și-a făcut bagajele, apoi a plecat la București...”

„La București?...”

„A, trăiește cu un tânăr informatician pentru care e și mamă și nevastă și amantă și soră... De-ale ei... O viață avem, dar puțini înțeleg asta... Tu te-ai cam afumat, erai probabil obosit și încrâncenat pe ceva. Te-a condus la pat și mi-a zis că ai și tu dreptul să te bucuri de puțină viață și tihnă... Nu mă prea pricep la a doua... Vrei să mergem undeva și noi, sau să stăm aici cât poțezi. Nu ne deranjează nimeni...”

„Când vine Sanda?...”

„Când o sun eu... Știi, am terminat limbile străine, germană-engleză și lucrez la o firmă de turism. Ăla cu care am fost ieri era un sas revenit în România să-și revadă locurile natale. L-am făcut să se simtă bine. Să nu mai cârâie acolo că trăim ca-n șatră, numai cu handicapați și aurolaci și bolnavi de sida... Apropo, dar tu de ce nu faci sex protejat?... În fine, riscul tău. Poate-ți fac un copil...”

Cei de la firmă știu că sunt cu un turist neamț, deci în interesul serviciului și n-o să mă sune... Pot, adică putem pleca pe la munte, aiurea, după cum, la fel de bine, am putea să rămânem aici. Am înțeles că în urmă cu ani ai locuit în casa asta. Az-noapte mereu povesteai despre copilăria ta, de Sanda, de escapadele pe care le făceați împreună... Ești de-o seamă cu ea?... Păi da, ați fost colegi, deci ar trebui să ai vreo cincizeci și cinci de ani, eu treizeci, deci douășcinci diferență. Mama m-a făcut la douășdoi... Cineva minte... Îhî, nu-mi place să spun că am treizeci și trei...”

Chicoti tânăra femeie și-l îmbrățișă. Simțise cum bărbatul a început să se crispeze cât turuise ea. Își aprinse o țigară și-i oferî una și bărbatului, apoi apucă sticla și o duse spre gură, bău și-l îmbie și pe el să bea.

„Hai, relaxează-te!... Dar dacă rămân gravidă și-ți fac un copil, mă iei de nevastă?!...”

„Mda, că, vorba ta, o viață avem și facem ce vrem cu ea. Doar că de la o vreme o să-l crești singură... gustul strugurilor nu se uită... Sau, mai știi?!...”

Se sărutară într-o îmbrățișare lungă. Femeia își înfipse unghiile în umerii lui, apoi îl împinse cu delicatețe spre locul de alături. Ștefan nu contenea să o privească, umplându-i-se sufletul de fericire. „Se simt ei bine profesorii printre studentele tinere, cu care au sau nu aventuri galante, dar când femeia mai e și frumoasă... E o adevărată beție... Ce știe fata asta despre mine? Poate i-o fi povestit ceva Sanda... Dar acum nu-i bine să judeci pe nimeni...”

Grațîela se lăsa studiată în detaliu, cum nu i se mai întâmplase din adolescență. Clipea rar, ascunzând sub pleoapele largi albastrul irișilor, într-o mișcare lascivă,

ademenitoare. Era altceva decât în viața ei de toate zilele, când totul se petrecea ca la o probă de cros, de unde știa că de fiecare dată va ieși câștigătoare. Omul de lângă ea era la vârsta când un bărbat știe să aprecieze și momentul și frumusețea, și să se bucure că e învingător, sau să creadă asta măcar câteva clipe, deschise, cât o eternitate.

Și cum dacă nu pui mâna pe ceea ce vezi, toate ți se par ireale, îndepărtate, bărbatul începu să-i mângâie din nou părul, apoi fața, sânii, pânțele, simțind că trebuie să se încheie cumva visul pe care-l trăia, chiar dacă peste o clipă totul se va termina definitiv. Preludiul dură mai mult de o jumătate de oră după care se contopiră într-o singură ființă.

Urmă trecerea pe la baie, pe rând, apoi Grațierea își luă pe ea un halat de casă și trecu spre bucătărie. Ștefan continua să soarbă din bitterul rămas. „E nimic și extraordinar în același timp... Cine și-ar fi putut imagina, ieri, când pe burnița aia...” Nu-și continuă gândul de teamă să nu reintre în cercul închis al melancoliei.

Curând își făcu apariția și Grațierea cu o tavă cu două farfurii cu crenvurști și ochiuri, pe care o puse pe mijlocul patului. Ieși din nou și se întoarse cu un ibric de cafea, două cești mari și o sticlă de țuică din fructe de pădure. Lipseau paharele mici. Ștefan vru să le aducă pe cele din salon, dar femeia îl opri. În dormitor era un mic bar, sub televizor, de care bărbatul nu știa. Luă păhăruțele de acolo, le umplu și-i întinse unul bărbatului. Băura și se îmbrățișară ca și cum nu s-ar fi văzut de mult, apoi devorară tot ce era în farfurioare. Tânăra le duse la bucătărie, apoi turnă cafea în ceștile mari. Tot timpul sporovăiră despre aceeași temă rămasă în suspensie peste noapte, a raporturilor dintre un bărbat și o femeie. Despre

destinele lor, care arareori coincid, iar în final despre feminitatea masculului și virilitatea femeii.

„Și când te gândești că toate astea le-au discutat generații după generații, de la antici încoace. Dar cine-i mai citește?... Și-apoi una e să trăiești un act și alta să-l citești comentat...”, zise Ștefan.

„Știi că ai ceva pervers în tine. Pervers și complicat. Bănuiesc că dacă aș fi fost un efeb, ai fii făcut cam același lucru cu mine. Îmi cunosc foarte bine formele și nu de puține ori, privindu-mă din spate în oglindă, am crezut că sunt băiat. Nu-i așa că am ceva de băiat în mine, în afară de chestia aia simplificată la o linie cu păr?”

„Nu. Ești cumplit de feminină, iar tendințe homosexuale n-am avut niciodată, chiar dacă te voi dezamăgi. Dar dacă gândești așa pot să cred eu că tu ai ceva pervers, dar mai puțin complicat în tine...”

„Și totuși ești pervers... De fapt te-ai culcat cu mine sau cu mama cea de acum treizeci și trei de ani? Pe ea te-ai răzbunat, pe așteptarea îndelungată după ieșirea ei din aventură... Deși nu ești încă bătrân, ești viu și frumușel. Cred că în tinerețe fugeau fetele după tine...”

„Sincer să fiu, nu... Ba mai mult, mi se întâmplă de câțiva ani ca fete pe care le-am iubit și mi-au întors spatele odinioară să regrete că nu și-au legat viața de a mea pentru totdeauna...”

„Ce înseamnă: pentru totdeauna?... Eu nu cred în așa ceva!”

„Deocamdată... În clipa în care vei avea un copil, bărbatul va deveni dintr-o dată mult mai important, să te protejeze, să te ajute, să simți că te iubește, că vă iubește...”

„La noi n-a fost așa... Mama cu ale ei, tata cu ale lui, iar eu la mijloc. Nici măcar un subiect de dispută. Procesul de divorț l-a câștigat tata și normal ar fi fost să rămân în grija lui. N-a fost să fie așa. M-a lăsat în grija mamei. De fapt eram majoră și nu mai avea nici un fel de obligații de întreținere. Am stat împreună până mi-am terminat facultatea... Am început-o mai târziu tot din cauza certurilor lor. În câteva rânduri am fugit de acasă... M-au găsit după câte o săptămână cu niște găști de tineri pe la cabane... Tata a mai stat până mi-a dat slujba la agenția de turism, apoi a pus divorțul și a câștigat. Ne-a lăsat casa asta, dar și pe mine cu Sanda. De cinci ani nu mai vrea să audă de noi. Are una de vârsta mea sau mai tânără... oho... Are douășdoi... El e mai mare decât tine cu vreo șapte ani, dar e patron și pe ăia nu-i scoate nimeni la pensie, plus că e băgat și în politică și speră, din câte aud, să ajungă în Parlament... Mama s-a dres repede. A cunoscut un băiat deștept aici, la o firmă de calculatoare, a trăit cu el în casa asta, unde-am ajuns și eu să aduc turiștii. Trebuia să joc aceeași carte, sau să mă călugăresc... Am ales prima variantă. Băiatul a fost avansat și mutat la sediul central al firmei, de la București... Asta e toată povestea...”

Ștefan rămase tăcut. După clipele de extaz trăite alături de femeia aceea tânără, n-avea nici o clipă dorința de a se întoarce la lumea lui închisă între catedră, casă și apăsările de fiecare zi, care-l împinseră la călătoria spre locurile copilăriei. Descoperise ceva ce nici nu s-ar fi așteptat, ca-n tablourile lui de Chirico: aceeași lume, doar între alte clădiri, între alte lumini și umbre. Sanda rămăsese o amintire din copilărie, în dreptul căreia se așezase prima dintre frustrările vieții lui cu femeile. „Am

nimerit peste un bordel mascat de ștaiful unei lumi cu pretenții, — își spuse — cu două femei derutate, una de vârsta pe care o am și trăind încă sub impulsurile unui temperament nestăvilit, cealaltă jucând un rol pe care și-l asumase parțial și jinduind după ceea ce crede că am lăsat eu în urmă, o familie, lucruri stabile, într-o inerție obositoare. Sincer să fiu m-am așteptat să retrăiesc melancolia nostalgiilor lumii de altădată și nu o aventură, cum aș fi putut să-mi ofer, cu puțină șansă, chiar în orașul meu...”

„Nu-mi spui nimic despre tine?... Aseară am aflat destul de puține și dezlânate... Tu și Sanda băuserăți destul să nu mai înțeleg mare lucru. Și-apoi despre tine nu mi-a povestit mama niciodată altfel decât cum ai descrie un tablou cu personaje imobile, importante, dar din alte vremi. Bănuiam că ești mai înalt, mai chel, mult mai tăcut și sever. N-aș fi crezut vreodată că o să ne calci pragul. Nu existai decât ca un portret al unui principe dispărut de vreo trei sute de ani... De fapt, în școală, mi se pare, ți se spunea «lordul»...” zise femeia și se aciuă în mijlocul patului, cu ceașca de cafea în mână.

„Vrei să rămânem pentru câteva zile numai noi doi?... Nu mai doresc să-mi mai aduc aminte că am trăit aici, că o cunosc pe Sanda, că am plecat înnegurat de o viață ostentor de ternă — spuse Ștefan și avu o tresărire, după care se crispă — Dacă vrei să părăsesc casa, o să o fac înainte de a-mi spune tu așa ceva...”

Grațiera puse ceașca pe noptieră și printr-un gest iute îl cuprinse pe după umeri, lipindu-și sânii și pântecul de spatele lui. Se răsturnară peste plapumă și începură să se privească în ochi mângâindu-și fețele.

„Aceeși crispare la orice vârstă — zise femeia și-l sărută pe gât — Atunci, din clipa asta eu fac jocurile. Tu dormi, până eu merg să cumpăr ceva de la magazin, să pregătesc prânzul... Mai departe vom vedea ce va fi... Bine?”

Ștefan împinse ceașca de cafea, luă sticla cu țuică și-și mai turnă un păhărel, apoi se înveli până sub bărbie. Femeia îl lăsase și prin mișcări repezi se dezgoli, apoi își luă pe ea niște blugi și o scurtă de oraș. O auzi ieșind pe aceeași ușă cu wertein, și-și închise ochii. I se năzări că e din nou în interiorul unui bol de sticlă, dar mult mai larg care-o cuprindea într-o aceeași sferă transparentă și pe tânăra femeie. Păreau zvârliți într-o suspensie unde trupurile lor aveau mișcări de du-te-vino independente, apoi se contopeau într-un singur obiect-trup, pentru a se despărți din nou. Întredeschise ochii și văzu lumina ce venea prin fereastra largă în cameră și avu certitudinea că bolul de sticlă din jurul lor exista.

V.

Apartamentul lui Niculae Lupu, căruia Sanda îi spunea Wolfi, să se știe că e din părțile Sibiului, era la vreo opt sute de metri de Gara de Nord, înspre Calea Victoriei. Stătea la etajul al șaselea, cu vedere spre câteva curți interioare ale caselor din cartier, și fața spre sud, astfel că vara devenea un cuptor încins. În prima din cele două camere avea instalate câteva calculatoare, iar în cealaltă o dormeză, un dulap, o masă și trei scaune pliante, să nu ocupe loc. Seara, când venea de la firmă, se așeza în fața calculatoarelor și, în timp ce urmărea câte un film de

acțiune, căuta pe internet informații despre domeniul lui, sau corespunda cu o fată din Canada și cu niște foști colegi stabiliți în Germania și Statele Unite. Pe fată, o sârboaică din Banatul românesc stabilită acolo, o accesase întâmplător și găsiseră că au multe puncte de vedere comune. Fata fusese căsătorită cu un tehnician dentar, cu care și plecase din România, reușise să se angajeze la un oficiu poștal din Toronto, apoi, cine știe ce va fi intervenit, că divorțase de băiat. Își povesteau unul altuia tot ceea ce li se întâmpla, iar de la o simplă corespondență se ajunsese la adevărate jurnale pe internet, în care zilnic, fiecare dintre ei, cu diferențele de fus orar existente, își destăinuiau câte ceva.

Seara la opt, după ce se întorcea de la firmă, Wolfi îi citea mesajele și răspundea, fie dându-i un sfat, fie ușurându-și sufletul de negreala adunată peste zi. Aflase chiar că Slavița, pentru că așa o chema pe fată, fusese în două rânduri în țară, să-și înmormânteze părinții, dar nu-l căutase nici măcar la telefon. Își trimiseseră fotografiile și toate datele biografice abia după ce constataseră că gândesc la fel. Corespondența cu Slavița îl îndepărtă pe Wolfi de gândul de a pleca definitiv în țara frunzei de arțar, nu pentru că n-ar fi reușit să se realizeze, ci de teama de a se simți și mai străin de toată lumea decât era acum, îi povestise fetei și despre relația lui cu o femeie mai în vârstă, Sanda, care-i oferea tot ceea ce și-ar fi dorit un bărbat pentru a se simți și protejat, puternic și util. Ezitase să spună și ce vârstă avea, dar îi trimisese, la insistențele Slaviței, o fotografie, să știe și ea cu cine trăiește ca om. Fata rămase uimită de frumusețea femeii și îndrăznise să-i scrie lui Wolfi să treacă peste anumite prejudecăți vis-à-vis de cupluri și să se căsătorească peste un timp cu ea. „E

la o vârstă când nu-ți mai poate face te miri ce surprize, dar așa exemplar nu găsești decât rar... Dacă e nevoie, uită de mine. Sau gândește-te că noi ne-am fost unul altuia sufletul de fiecare zi, cel pe care nu-l arăți oricui, nici măcar unui preot, care nu știe mai mult decât dogmele lui, pildele din Evanghelii și eventual un sfat bătrânesc...”

Frazele Slaviței avuseseră efectul invers celui scontat de fată și puțin i-a trebuit lui Wolfi să renunțe definitiv la relația lui cu Sanda și să rămână suspendat, ca un cavaler din evul mediu, de fluturările batistei primite în dar de la prințesa sa din Toronto. Căsătoria nu-l interesa deloc. Simpla prezență a Sandei îi acoperea nevoia de carne de femeie, de gură de femeie, de miros de femeie. Copii nu voia să aibă, iar dacă s-ar fi întâmplat ca vreodată să rămână gravidă vreo femeie cu el, i-ar fi plătit pensie alimentară cu asupra de măsură, doar să se știe liber.

Într-o altă depeșă pe internet Slavița îl sfătuia să-și ia toate măsurile de precauție față de Sanda, pentru că o „femeie atât de frumoasă poate aduce numai nenorociri în viața unui om singuratic ca tine...” și mai departe: „citește viețile zbuciumate ale starurilor pe care le vezi pe ecran... Divorțurile, cancanurile și gelozia, certurile repetate, violența le întreține adrenalina zvâcnind, ca-n rolurile de pe ecran... Tu n-ai nevoie de așa ceva. Cine trăiește ceea ce se întâmplă pe ecran, așa ar vrea să fie și în viața lui de fiecare zi... Noi vrem altceva și de aceea ascultăm radio la orice oră și, iată, ne confesăm unii altora pe mica noastră planetă de oameni ce suntem... Fii prudent, chiar dacă e mai în vârstă. E prea frumoasă pentru un informatician!...”

După câte o vizită intempestivă a Sandei, Wolfi îi trimitea pagini întregi Slaviței pe internet încât fata ar fi

putut să le listeze și să editeze acolo, în Canada, un volum de confesiuni ale unei iubiri mărturisite îndelung. De la un timp, deși nu de puține ori îl prindea și ora două în fața calculatorului, începu să aibă temeri privind viitorul lui în compania Sandei, viitorul lui într-o lume gata să se spargă ca un bol de sticlă și-și mărturisea dorința de a pleca într-o țară îndepărtată, să fie numai el și un calculator prin care să comunice cu ea. Ce era ciudat că nici unul, nici celălalt nu-și manifestaseră vreodată dorința de a se cunoaște direct. Cât timp stătea Sanda la el, scrisorile spre Canada erau mai lapidare și Slavița înțelegea ceea ce și ea făcea acolo, își trăiau viața de oameni. Ajunseseră să se cunoască atât de bine încât era suficient un cuvânt pentru ca tânăra de la capătul de dincolo de ocean să priceapă starea exactă a sufletului celuilalt.

„Te-ai gândit vreodată că dacă am fi fost alături nu ne-am fi cunoscut într-atât de bine ce avem în suflet?... Fiecare dintre noi este dublul celuilalt, e conștiința trează, dezinteresată, sentimentul pur, semnul deplinei libertăți a conștiințelor noastre, care încet (și nu ca într-o familie, unde cu trecerea timpului crește numărul enigmelor, a secretelor), încet, spun, se contopesc într-una singură, care e probabil a multora dintre cei de vârsta noastră...” Iar altădată: „...Nu cred că vom putea avea pe nimeni alături permanent, cum singurătatea, meditația asupra spiritului tău, asupra celorlalți, te îndepărtează de membrii familiei, de nevastă, de proprii copii. Suntem totuși niște entități care și-au găsit ca simbol al supraviețuirii tribul, familia, adică bolul acela de pergament care adună laolaltă individualități pentru a procrea și atât. Pentru a perpetua o specie minată din interiorul ei de izolarea de cosmicitate. Șobolanul e cosmic, răspunde impulsurilor venite de

undeva dinafara lumii, omul crede într-un Dumnezeu ascuns în ceruri dar nu poate recepționa nici un mesaj direct de la el... Suntem ca niște drogați dependenți unii de alții, de narcoza pe care ne-o oferim zilnic citind ziarele, vizitând televizorul, care ne oferă informații numai și numai despre noi... numai și numai despre eroii inventați de cineva pentru a ne manipula... Toți suntem cobaii altora, într-un univers închis, fără nici o perspectivă... Cine crede că peste o mie de ani va mai exista omenirea e un optimist... Trăim toate semnele Apocalipsei acum. Măine nu va mai fi decât lumea animală, readaptându-se nu la voința oamenilor, ci la ceea ce era dintotdeauna... Lumea sălbatică a plantelor își va reface ciclurile cosmice dinainte de noi, iar împreună vor supraviețui tuturor civilizațiilor noastre suprapuse și pline de sânge... Te iubesc acum, pe loc, așa cum ești.

Wolfi..."

Mesajele primite de la Slavița nu erau mai pline de speranță, ba, uneori, având privirea ațintită asupra celei mai civilizate lumi, aduceau argumente și mai prăpăstioase. Era perioada singurătăților lor și a meditațiilor asupra lumii din jur. Urmau pusee telegrafice, când fiecare își trăia viața de om, apoi reîncepeau paginile negre, sfaturile de prietenie adevărată, între care nu putea să existe gelozie, ură, patimă, interes. Își scriseseră despre părinții lor, despre marile taine ale familiilor, în fond niște banale meschinării legate de avere, moșteniri, boli, ipohondrii, menite să aducă celui în cauză un plus de afecțiune falsă. „Se spune că schizofrenicii își urăsc părinții — îi scrisese Wolfi. — Eu nu constat decât că acești oameni sănătoși, care se iubesc carnal și procrează, dacă rămân împreună mai mult timp, după ce le cresc

copiii și rolul lor pare încheiat, ajung să se urască de moarte unul pe altul, să fie indiferenți la suferința celui pe care, până mai ieri, îl adora... Ceva nu e în regulă nici cu psihiatria. Sunt adevăruri pe care le trăiește orice familie. Ori nu toate familiile au înregistrate în rândul lor schizoizi...”

O singură dată în sufletul lui Wolfi se strecură un sentiment de nesiguranță, o temere profundă că o va pierde pe Slavița, când aceasta îi scrisese doar atât: „Am un prieten care cred că seamănă cu tine, chiar și în felul de a gândi și simți lumea din jur...” O lună mai târziu un alt mesaj avea să-l liniștească. „Cred că nu sunt făcută pentru viața în doi. Sau poate că mi s-au deformat toate simțurile și nu mai pot comunica decât cu cineva pe care-l cunosc doar dintr-o fotografie de pe internet. Cred că am o problemă. Mă irită orice prezență în preajma mea... Am greșit atunci când am crezut că seamănă cu tine. Era un arivist nenorocit, ceva mai în vârstă, care până la urmă s-a dovedit că voia să fiu mascota lui în public. Nu era prost. Și-a dat imediat seama cum gândesc și ce fac în singurătatea mea, care-mi sunt obiceiurile și micile bucurii pe care mi le putea face. S-a adaptat, mi s-a confesat cu lux de amănunte, iar eu am făcut prostia nu numai să-l cred, dar să-i spun și câte ceva despre sufletul meu, destul pentru ca mai departe să mă aibă la mână, să-mi facă el jocurile vieții, programul, unul singur, acela de a ieși el în evidență... Să nu fi supărat pe mine, deși știu că ai suferit. Am ajuns să te cunosc mult prea bine. N-am vrut. M-a luat valul, cum și pe tine te-a luat după o vizită a Sandei la tine. Nu vreau să insinuez că ar fi fost vorba de altcineva. Îmi place să cred că era vorba de ea... pentru că face parte din familia noastră. Nu-i așa că într-un fel suntem și o

familie formată din doi tineri care rămân mereu la vârsta adolescenței, înainte de primul sărut?...”

„Îți mulțumesc. Te iubesc. Wolfi” — îi răspunse băiatul în aceeași noapte. Ar fi vrut să-i scrie mai mult, dar se simțea epuizat de ziua petrecută la firmă. Adormise înseninat, zbenguindu-se cu sufletul între pacea de după o amenințare și bucuria de a fi din nou alături cu un suflet pur. A doua zi mai scrise, înainte de a pleca la slujbă, doar atât: „Cred că unul dintre cele mai mari pericole din viață e contactul direct dintre oameni”, dar șterse mesajul. I se păru o nerozie, când tocmai contactul direct dintre ființe le poate înlănțui pornirile, ori dimpotrivă.

Noaptea următoare primi telefonul de la Sanda. Dimineața urma să sosească în București. Începu să-și deretice prin camere, gândindu-se ca nu cumva Slavița să creadă că mesajele lui lapidare din zilele următoare ar fi fost o răzbunare pentru infidelitățile ei. Târziu, îi trimise un mesaj de câteva pagini în care îi descrise toate stările prin care fusese pus să treacă în toată perioada rătăcirii ei.

„Dragă Slavița,

Nu poți visa decât ceea ce ai trăit sau vei trăi. Ciudat cum, deși nu știu dacă ne vom întâlni fizic vreodată, visez cu tine. Mi te imaginez sub diferite înfățișări, călătorim împreună în insulele Baleare, apoi în nord, prin Alaska. Călătorim ca doi frați care se ajută, se completează, își aduc unul altuia apă și mâncare, împart bucuria a ceea ce văd, se confruntă în ideile pe care le au, se confundă împreună cu natura pe care o iubesc la fel... Simt că sunt momente în care devii absentă la frumusețea apusurilor de soare de pe crestele înălbite ale munților, la jocul talazurilor ce se sparg de stâncile înalte. Deunăzi eram în Scoția. Eu îmbrăcat într-un kilt, tu în blugi și cu o scurtă

de vânt. Cerul era senin. Dar atmosfera umedă, ca mai întotdeauna. Făceai fotografii dealurilor acoperite cu o iarbă înaltă, cărora localnicii le spun munți.

Ce ciudat mi se pare când îmi dau seama că ție nu pot să-ți spun: Îți mai aduci aminte?... Noi n-avem ce să ne aducem aminte. Nici măcar nu ne-am văzut față către față. Știm că arătăm cam într-un anume fel, că avem o anume vârstă și o anume înălțime, că avem foarte multe să ne spunem unul altuia, că într-un fel suntem ca două spirite ce s-au întâlnit dincolo de moartea trupurilor lor. Uite, încep să cred în existența unei a doua vieți, de dincolo, unde ne arătăm unii altora mai puri, dezbărați de toate nimicurile care ne formează viața asta de toate zilele.

M-am gândit chiar dacă nu facem cumva parte din ceata îngerilor negri, care-au coborât pe pământ, s-au împreunat cu femeile oamenilor, iar în schimbul acestei fapte i-au învățat pe aceștia toate meșteșugurile. Am citit povestea asta într-o cărțuie numită „*Cartea lui Enoh*”, despre care am înțeles că e interzisă oricărui cult creștin, dar că a avut o mare trecere în perioada dintre *Vechiul* și *Noul Testament*. După acest text necanonic, ar însemna că îngerii ar fi de gen masculin și ar semăna cu ceea ce am învățat la liceu despre zeii grecilor, care se împreunaseră cu femeile oamenilor și le făcuseră să procreeze semi-zei. În religia canonică, știm bine, îngerii n-au sex. Adică sunt ca noi doi, doar că, din când în când, fiecare dintre noi redevine o ființă ca și cei de pe Pământ, își alege un anume sex și se împreunează cu opusul lui.

De multe ori m-am întrebat ce reprezintă pentru fiecare dintre noi individ sau individul cu care se împreunează?... Dacă împreunarea se poate face și fără un strop de iubire? Dacă poți să iubești în același timp două

persoane și să te împreunezi cu ele la răstimpuri egale, fără ca una dintre ele să știe de cealaltă? Sau să știe și să accepte jocul.... Ce reprezintă împreunarea mai mult decât o descărcare enormă de energii acumulate? De unde începe și unde se sfârșește comunicarea prin gânduri, prin cuvinte, prin culori și sunete și de unde începe cea prin trupurile fizice ale noastre?

Slavița, la urma urmelor suntem niște oameni oarecare, cu mai multă sau mai puțină experiență de viață. Cea profesională importă foarte puțin atunci când e vorba de împreunare și chiar de familie. Am trăit vreme de o lună și mai bine sentimentul că tu, îngerul negru cu care comunic permanent prin eter, ai fost alungată din spațiul nostru comun și te-ai lăsat pradă vieții oamenilor cu totul. Și tu simți când în apartamentul acesta apare spiritul Sandei. Și eu simt când cobori cu trupul spre viața oamenilor, să-i dai ceea ce-ți cere. Dar niciodată nu m-am temut că nu te vei întoarce. Acum însă a fost altceva. M-am temut, știind că experiențele tale sunt mult mai bogate. Tu ți-ai trăit deja un ciclu complet al existenței pământene, în vreme ce eu doar m-am complăcut să gust din ceea ce oamenii numesc viață de toate zilele, cu trădări și împăcări, cu ură și răzbunări aprige.

În această lună și jumătate, cât am primit de la tine doar scurte semnale că mai exiști, din ce în ce mai lipsite de sinceritate, mai convenționale, am început pe neașteptate să visez cu tine, cu fata din colțul drept al ecranului computerului și m-am temut ca gestul tău să nu fie unul definitiv, ca adresa ta de e-mail să nu se schimbe și să te pierd pentru totdeauna în eterul unde te-am descoperit. Nu știu ce înseamnă gelozia, dar inima mi s-a strâns simțind că acel alter-ego al meu de dincolo de ocean

dispare în neant. Nu-mi dau seama ce poate să declanșeze subiectele viselor noastre și cred că nu există vreun medic în stare să deslușească lucrul acesta, dar din clipa în care m-am simțit părăsit de dublura sufletului meu, a conștiinței mele, am coborât probabil între oameni și-am luat de la ei doar darul de a visa cu cea mai apropiată ființă de mine. În nopțile acelea, când abia mă rețineam să nu-ți trimit pagini întregi de sfaturi, m-am convins că toată țesătura aceasta de confesiuni și analize, de gânduri și explicitarea unor sentimente are un suport uman grav — țineam la tine ca om. Simpla comunicare era doar învelișul superficial al unor sentimente umane reale, pe care nu le percepem ca atare până atunci.

Noapți la rând, după ce reveneam în fața computerului cu speranța unor rânduri de la tine, adormeam cu greu, apoi te vedeam ieșind din colțul drept al ecranului și intrând în cameră, apoi dispărând amândoi să hălăduim aiurea prin toată această lume despre care știm mult mai multe decât dacă am fi cutreierat-o. N-ai simțit arșița Savanei, aerul umed și greu de la Rangoon, lumina roșietică a apusului de pe turlele templelor din Thailanda, ori grozăvia nesfârșitelor păduri ale Amazoniei? Absența ta s-a completat printr-un șir de iluzii. Noi eram eroii filmelor exotice pe care le văzusem altădată. Noi eram căutătorii de comori peste care se prăbușesc intrările în caverne sau în temple, în piramide sau în tumulurile din Valea Regilor. Mi-am dat seama că și în viața reală nu suntem mai mult decât o iluzie în oglindă, aflată într-o permanentă excursie.

Știm deja îndeajuns de multe pentru a ne da seama unde trăim. Oră de oră aflăm încă ceva despre lumea oamenilor de aiurea, pentru ca noaptea să ne trezim trăind

aievea în acele locuri. Poate că eu am deja o problemă. Poate că nu mai delimitez exact virtualitatea de realitate și continui să trăiesc cu sentimentul unei ubicuități false... Poate de aceea nu mai știu să mă bucur de ceea ce formează obiectele lumii din imediate apropiere și ființele ei. Dar această minciună îmi face bine. Nu mai știu să trăiesc o altă viață, deși mă bucur sincer când mângâi părul Sandei, când o simt sub mine în pat. A avut loc o fragmentare a spiritului. Cu ea nu pot să comunic decât date despre viața reală imediată, despre obiectele din jur, despre meseria mea, despre poveștile ei cu fiica, despre bani, despre fostul ei soț, despre averea ce o are moștenire după tatăl ei și partajările interminabile dintre ea și surorile ei... În fine, toate astea ți le-am mai spus. Sanda mă aduce pe pământ, tu în eter, ori sufletul meu nu e făcut din ceva material.

Un suflet dublu, jumătate femeie, jumătate bărbat contopite într-o singură conștiință, cum Wolfi e Lupu pe românește, cum aceleași cuvinte au două sensuri diferite denominând lucruri complet distincte. Nu mai e mult până când am să descopăr că din două inexistențe, cum ne arătam noi, unul altuia, s-a născut o a treia, care le cuprinde pe amândouă, dar cu o consistență materială precisă.

Bănuiesc că întotdeauna în ființa unui om au existat două, cea prezentă aici și alta prezentă la mii de kilometri, sau zeci, cu care comunica prin scrisori, căreia i se destăinuia mai mult decât celor din jur, cu care împărțea viața imediată. Acea era iubirea pură, nepătată de amestecul mocirlos al existenței de fiecare zi. Cavalerul purta batista parfumată a iubitei lăsată într-un castel de pe Loira, iar el își acoperea trupul cu sângele dușmanului de

la capătul celălalt al continentului, bălăcindu-se în trupurile femeilor străine, după iureșul dat de învârtoșelile luptelor unde, pentru a cucerii ceva, pentru a apăra ceva, trebuie să ucizi spre a nu fi ucis. Legea războiului cere victorie cu orice preț. Din cămășile pline de sudoare amestecată cu sânge, scotea la vreme de tihnă batista parfumată a fecioarei lăsată acasă și o mirosea. Era ființa a doua a lui, cea care-l îmbărbăta pentru o nouă bătălie. El nu știa să scrie și să citească. Simplul «e-mail» al mirosului îi dădea curaj.

Sunt o copie nereușită a lui Don Quijote. Am suferit cumplit, pentru că era nevoie să sufăr să mă conving de dragostea pură pentru tine. Credeam că era vorba, până atunci, doar de o dedublare. M-am înșelat.

Cu drag, Wolfi.”

VI.

Grațierea zăbovise mai mult pe la magazine. Umpluse două sacoșe cu alimente și băutură, de parcă s-ar fi pregătit de un asediu. De fapt nu știa cât vor rămâne închiși în casă, ce va urma peste o oră sau peste o zi. Se mișca repede, hotărând dinainte ce vrea să cumpere. Bărbatul lăsat acasă nu era un turist oarecare, dar asta n-o determinase să nu aleagă produsele după gusturile ei, ca întotdeauna. Bănuia că Ștefan dormea încă. Nu simțea ceva deosebit, în afara unei stări de împlinire trupească. Se salută în grabă cu câțiva cunoscuți, se opri să mai cumpere un cartuș de țigări Marlboro, pentru ea și pentru musafirul ei, de fapt al Sandei, pe care-l preluase din mers. De la un butic luă o cutie de alune și ciocolată, îi plăcea mai cu

seamă cea cu alune și puțină vanilie. Apoi se îndreptă spre casă. Nu putea să înțeleagă ce resorturi îl determină pe un om să ia drumurile copilăriei. Ea locuise în aceeași casă, în același oraș, între aceiași oameni, doar în perioada anilor de facultate fusese la Cluj.

Trecu prin curtea dreptunghiulară spre clădirea din spate privind cu silă la tufele de bucsus, care în dimineața aceea încă umedă emanau un miros cumplit de cadavru. De mică se întrebasese ce anume va fi determinat pe oameni să cultive o asemenea plantă urât mirositoare, pe care, după mintea ei, n-ar fi pus-o nici la cimitir, necum în parcuri și curți, și încă în jurul unor rondouri cu gladiole și ochiul bouului. Tufele alea fuseseră și locul de joacă al lui Ștefan. Cum abia se terminase războiul și jucării nu se prea găseau decât la cei ce-și făcuseră copiii înainte de măcel, își construia avioane de luptă din bucăți de scândură cu care survola, în imaginația lui, pădurile de bucsus pentru a le bombarda în picaj, ca Stukas-urile germane. Între joaca celor trei copii trecuseră douăzeci și doi de ani, Grațiela făcându-și sub tufe culcușuri pentru păpuși, case cu mobilier din plastic, mici refugii personale vara, în timpul ploilor repezi și scurte. Ca un făcut, în curtea aceea crescuseră ca și copii, singuri, fără parteneri de joacă decât prin clădirile celelalte de pe stradă.

Descuie și intră cu grijă în bucătărie, apoi trecu în dormitor să se asigure că musafirul ei dormea. Se dezbracă în grabă, își trase pe ea un șort și o bluză de vară, direct peste pielea goală, apoi începu să deretice prin salon, să strângă paharele, sticlele, farfurioarele lăsate acolo de peste noapte. Dădu peste hainele Sandei, lăsate vraise în graba cu care se pregătise să plece la București, le strânse și le aruncă într-un coș înalt din răchită. Era aproape plin.

Nu mai spălaseră rufele de mult, deși cu mașinile pe care le aveau ar fi fost o bagatelă. Singurul efort fiind întinsul lor prin curte și prin baie.

De cinci ani erau două femei singure și se descurcau bine. Despărțirea de Pătrașcu se petrecuse cu mult înainte, doar formalitățile fuseseră făcute atunci. El avea un apartament în Hipodrom, pe care-l schimbă curând pe o casă dinspre Dumbravă. Pe aceea o aranjase pentru noua lui concubină. Era ceva important pe la consiliu și reușise să obțină sume bune pe apartament, apoi să cumpere la preț mic casa pe care urma să o amenajeze ca pe un palat. Firma pornise bine, o vreme avusese probleme din pricina prea marii concurențe pe piața pieselor electronice, apoi își deschise o alta de care știa numai el. Acolo angajase o economistă, ceva mai tânără decât fiică-sa. Dar lumea era nouă, după Revoluție, și orice abilitate sau sumă pusă deoparte trebuia fructificată la maximum. Toate se petrecuseră fără ca Sanda și GrațIELa să știe ceva. Ele, cu două salarii, o casă și o mașină primită de fiică de la tatăl ei ca dar de despărțire nu reușiseră decât să se păstreze la un același nivel de viață, fără riscuri prea mari, dar cu excese, când și când, să uite ceva incert și din ce în ce mai îndepărtat — o familie obișnuită.

Tânăra economistă deveni curând amanta lui și-i ținea partea în toate conflictele pe care le avea la oricare dintre firme. Se cunoștea cu GrațIELa și n-o evita nici pe Sanda, despre care știa multe de la părinții ei. Învățase de la ele, prin poveștile spuse de Pătrașcu că în casa lor tensiunile ajungeau de multe ori până la paroxism. Atunci bărbatul dispărea o săptămână cu vreo prietenă de ocazie, după principiul sănătos pe care-l învățase de la el: „Decât să mă sinucid, mai bine-mi trăiesc viața și eu!”

Grațierea și le aduse aminte pe toate într-o răscolire a sufletului spălând vasele. Învățase de la Sanda câteva lucruri fundamentale pentru viață: să nu regrete nimic din ceea ce a făcut, să nu se simtă niciodată vinovată, să știe că dacă vrea ceva, poate să realizeze... Celelalte povețe nu i se potriveau nici Sandei, și cu atât mai puțin ei, care, într-o altă viață de familie ar fi fost deja căsătorită, cu copii, gata să-și urmeze soțul în orice loc sau împrejurare. Știa asta pentru că, deși fizic semăna leit cu maică-sa, preluase multe din felul de a fi și simți al bunicului ei. Crescuse însă într-un mediu intempestiv, cu o mamă libertină, care-i fusese de la o vreme ca un fel de soră mai mare și un tată autoritar și independent.

Întredeschise ușa dormitorului să se încredințeze că musafirul mai era acolo, apoi puse să se pregătească două grătare cu mujdei și cartofi prăjiți. Cu niște covrigei înainte și alune, putea să considere că prânzul era gata. Țuică din fructe de pădure era, vin cumpărase și niște apă minerală, cafea, iar ca desert, ciocolată și lichior de cacao.

Dădu un telefon la firma de turism, să afle dacă era nevoie de prezența ei în ziua aceea, ea fiind ocupată cu musafirul din Germania, apoi își termină treaba și aranjă masa în salon. Mobilierul de nuc, cu scaune încrustate era o moștenire de la doctorul Damian, bunicul ei. Într-un colț era o măsuță joasă și două fotolii, iar în partea opusă un argintar cu toată trusa de pahare de cristal și farfurii de Meissen. Fereastra mare, ce dădea spre curte, arunca lumina direct pe un tablou al unui pictor impresionist, cumpărat de același doctor înainte de război, de la Paris. Mătușile o mai cadorisiseră cu niște picturi de Tonitza și Luchian, ce erau puse de-o parte și de alta a glasswand-ului. Și ele aveau copii, dar din moștenirea primită de la

tatăl lor nu luaseră în Germania decât câteva albume cu fotografii de familie. Erau căsătorite bine, fiecare cu casa ei. Se vizitau adesea și menținuseră legăturile cu Sanda și fiica ei. Știau că sora mai mică semăna mult cu mama lor și intuiseră că, mai devreme sau mai târziu, va rămâne să-și crească fata singură. Grațiela le vizitase în câteva rânduri, cât fusese elevă și mai apoi studentă, și trăise acolo un sentiment al unității nucleului familial cum nu-i fusese dat să aibă acasă.

De Crăciun primeau cadouri de la ele, dar niciodată bani. Se temeau de năravul Sandei de a-i topi repede pe orice nimicuri. Cam o dată la doi ani Sanda le făcea câte o vizită, ori veneau ele să o vadă. Atunci toate păreau scrobite în casă. Nu veneau alți musafiri, iar la telefon nu se răspundea, chiar dacă ar fi fost inundații sau incendiu. La plecare, se sărutau ca între surori și nepoți și cumnați, apoi casa respira ca după un asediu îndelungat. Sanda dispărea câte o săptămână, iar Grațiela își aducea prietenii în apartament și uitau de toate.

Tânăra avea obiceiul mamei ei de a fi tot timpul în mișcare, astfel că arareori apuca să-și mai aducă aminte de ceea ce se petrecuse cândva, de alte neamuri, ori de ce trăiseră cu o zi în urmă. Acum, în fața blidelor și a cartofilor prăjiți o ajunseseră din urmă și amintirea tatălui și cea a mătușilor ei. Bunicii nu mai erau, iar la cimitir, de care aveau oroare, mergeau doar când veneau surorile Sandei din Germania.

Trecu prin hol și dădu peste hainele de ploaie și bagajele lui Ștefan și porni spre dormitor să-l trezească. Auzi dușul de la baie și se întoarse în bucătărie. Totul era pregătit. Dădu cu privirea peste masa aranjată în sufragerie să se încredințeze că toate erau la locul lor, apoi deschise

radioul. Se dumeri că tot ceea ce era de făcut între un bărbat și o femeie se petrecuse încă înainte să se fi cunoscut ca lumea și că Ștefan ar fi putut să plece oricând. Masa de prânz era un detaliu peste care nu se putea trece, apoi totul trebuia reluat de la capăt, o zi, două, trei. Mai mult ar fi fost anost. Intrau în rutină.

În cadrul ușii apărură bărbatul frecându-și bărbia proaspăt rasă. Era îmbrăcat în același capot de baie al Sandei, care-i venea până la jumătatea pulpelor păroase. Era de înălțime medie, cu spatele lat și mâini plate, doar buricele degetelor lăsau să se întrevadă un temperament puternic.

„Iară ești cu porcăria aia pe tine?!”

„Mă schimb imediat, dar am vrut să te mai văd pe lumina unei zile cu soare...”

„Ce vorbești? Ești bine dispus... Aseară, adică az-noapte erai picat în butoiul cu ploi de toamnă... Amintiri, nostalgii, retrăirea unor clipe de neuitat din casa asta, din viața asta, din orașul ăsta... Privește numai înainte! Așa m-a învățat mama. Restul vine noaptea și te trezești dimineața mofluz, fără poftă de viață... După cum arăți nu cred că toate poveștile alea cu disperările care te-au mai adus în orașul copilăriei sunt adevărate... Hai, schimbă-te și poftește la masă!”

Ștefan ar fi vrut să-i spună același lucru și tinerei, dar sortul și bluza ușoară îi aduceau în preajmă mult mai multă viață decât niște haine de casă. Trecu în dormitor și-și luă pantalonii și o cămașă, apoi se reîntoarse în sufragerie. Tânăra femeie îl aștepta în capul mesei, îmbrăcată la fel. Luă loc în celălalt capăt și după ce-i aruncă zâmbind o privire care-o cuprinsese întreagă, cât apăsarea cu bustul peste tăblia mesei, ridică paharul cu țuică

și-i ură sănătate. Goliră paharele dintr-o dată. Grațiela turnă un al doilea rând și începură să mănânce din sanvișurile cu brânză și roșii puse pe mijlocul mesei. Alături erau covrigeii și alunele. Bărbatul se dumeri că nu era o masă obișnuită de familie cu supă sau ciorbă, după un aperitiv cu maioneză, urmate de friptură la cuptor sau carne de vită rasol, iar în final prăjitură cu fructe sau gem, ci una de burlaci, cu aperitive de magazin și grătar, ca la un picnic oarecare de la pădure. Continuă să o privească în ochi, apoi să-i studieze formele cu o bucurie ațâțată de alcoolul tare pe care-l băuse.

„Vorba ta: ce nostalgii, când totul e real...”

„Ce vrei să spui?”

„Că mă simt cum nici n-aș fi crezut. Că am sentimentul unei irealități duble, dintr-o viață pe care am mai trăit-o cândva, peste care s-a suprapus o alta, incredibilă, pentru felul meu de a fi...”

„Adicăte! Nu ești ceea ce pari a fi?...”

„Exact. Poate n-o să-ți vină să crezi, Grațiela, dar, contrar impresiei pe care, de bună seamă ți-am făcut-o, sunt un om retras, un om al studiului, după o viață plină de aventuri, care erau de vreo nouă ori să mă coste viața...”

„În rarele ocazii când îmi povestea Sanda despre un fost coleg de-al ei care e mare, pe la Timișoara, despre tine n-am avut nici prilejul și, sinceră să fiu, nici curiozitatea să aflu mai multe... De fapt, în mintea mea a fi mare însemna, după modelul lumii în care am crescut, că ar trebui să fii patron al unei mari firme, prefect, ceva președinte de corporație... Deși am făcut filologia, ca și mama, lumea micilor cancanuri ale dascălimii e nimica... Nu tu profit. Nu tu viață mondenă. Voi nu sunteți nici vip-uri, nici elite, asta-i adevărul... Descopăr, cel puțin din

ceea ce spui, că faci parte dintre acei oameni cu o viață dublă... Tumultuoși până la un punct, și statici de la un punct mai departe. Nu vă pot înțelege. Mediul lumii lui Pătrașcu era unul deschis, cu sumedenie de relații, cu o dinamică pe măsura vremurilor pe care le trăim, cu afaceri în toate planurile, ba funciare, ba imobiliare, ba economice... El e inginer constructor și și-a făcut o firmă de piese electronice, că alea se căutau, n-a mai mers, și-a mai deschis una de softuri... Ruptura dintre Sanda și el pornea de aici. Ea simte doar că trebuie să profite de o condiție socială pe care i-a oferit-o viața, de efectul unei activități. Niciodată între ei n-au fost discuții decât despre bani, femei și bărbați... Nu zic că ar trăsnii Sanda de poftă de cultură, dar alături de un om cu o meserie apropiată de a ei lucrurile ar fi arătat probabil altfel... Eu sunt produsul acestei incompatibilități și mă simt bine. Am fost învățată să mă simt bine în orice situație. Să știu să-mi iau partea de viață. Să gândesc pozitiv... De aceea poate am anumite rezerve față de contemplativi, de meditativi, de oamenii care-și asumă întreaga tragedie a lumii.

Ștefan își aprinse o țigară și sorbi din păhărelul cu țuică. Privi spre fereastra largă prin care răzbătea până pe mijlocul mesei lumina soarelui. Nu știa dacă era momentul să-și dezvăluie tainele, să se elibereze de ceea ce duce în suflet. O privi în față și-i zâmbi. Apoi zise:

„Ar trebui să tac. Facem parte din două lumi diferite. Ceea ce știu eu nu te ajută cu nimic. Ceea ce fac nu te interesează decât în măsura în care pot să-ți identific și suma ce ar sta în spatele elucubrațiilor mele...”

„Ei, n-o lua chiar așa! Ești musafirul meu și, din câte am înțeles az-noapte, din discuțiile cu Sanda, ai apărut aici să-ți astâmperi o stare de profundă tristețe, să-i spunem,

anumite apăsări ce pot duce la disperare... Scuză-mă, vreau să aduc și grătarele și după aceea te ascult... Nu uita că, totuși, sunt filogermană, chiar dacă mă învârt într-un mediu de afaceri...”

Ștefan deveni dintr-o dată crispat. O urmări cu privirea cum merge la bucătărie, apoi cum se întoarce cu grătarele fierbinți, gata puse în farfurii, cu garniturile de cartofi și mujdeiul deasupra. Îl servi, își puse și farfuria ei, turnă în păhărele țuică, și fără să mai închine, le dădură pe gât, își urară abia atunci poftă bună și începură să mănânce. Pe masă erau două sticle de vin de Pietroasele, gata desfăcute și o sticlă de apă minerală. Păreau flămânzi, deși de la micul dejun nu trecuseră mai mult de două ore. Din când în când, bărbatul îi mai arunca o privire Grației. Crisparea îi dispăru de îndată ce efectul țuicii și a cărnii prăjite se făcu simțit. „Să luăm viața așa cum ni se oferă — își zise —, iar dacă surprizele sunt dintre cele mai neașteptate de plăcute, trebuie să gândim pozitiv...” Schiță un zâmbet de mulțumire.

„La urma urmelor nu suntem decât niște animale ceva mai evolute — spuse, după ce-și șterse unsoarea de pe barbă — Cred că dacă-ți voi povesti avaturile vieții mele te voi întrista, ba mai mult, voi strica toată frumusețea acestei zile de vară, în care întâmplările s-au succedat într-atât de rapid, încât nici măcar nu știu ce aș putea să rețin în memorie, în afara unui exemplar de vis dinăuntru unei compoziții de gen din Renaștere... Am senzația că sunt un faun antic, aphon la cântatul din nai, care fuge prin pădurile Pindului după fecioara semi-îmbrăcată cu chipul celei din *Primăvara* lui Botticelli. Postură în care n-am mai fost de ani buni, de când vâltorile vieții m-au purtat prin diferite așternuturi de femeie... Nimic nou ca gest, totul mirific,

ca prezență, totul neașteptat ca întâmplare... Ai mai auzit texte din astea, știu”.

„Îmi fac plăcere, și tot ce-mi face plăcere îmi dă siguranță, îmi dă încredere în mine, în viață... Te-ai gândit vreodată că și frumusețea poate să-ți dea sentimentul utilității?”

„Oho, și-nă cum. Atâta doar că între cel pe care-l poate avea un bărbat destinat studiului și cel al frumuseții mai sunt niște diferențe. Fiecare are încredere doar în ceea ce face el, în sistemul lui de valori. Nu există doi oameni care să aibă același sistem de valori, chiar dacă e vorba de două femei frumoase, sau de doi oameni deștepți. Uneori frumusețea e doar un corolar asumat, sistemul de valori al femeii sau bărbatului frumos poate să fie cu totul altul... Totul depinde de o structură intimă formată în timp... Sunt unul dintre oamenii care cred în lucrurile temeinic așezate în lungul vremii, și nu peste noapte...”

„Povestește-mi despre tine... Cine ești, domnule Ștefan Itu?”

„Un accident, ca și tine... O întâmplare pornită și desăvârșită în timpul războiului de către niște oameni, care azi se numesc părinți, dar nu mai sunt... Vin pe urmele tinereții lor, ale copilăriei lor, spre un început ... Poveștile spuse aseară de Sanda erau ale propriei noastre copilării. Eu vreau să ajung mai departe, să înțeleg de ce sunt așa, ce anume din destinul tatălui meu și al mamei mele s-au transmis genetic în destinul meu. Care dintre bunici sau străbunici au mai împărtășit atât de multe suferințe și coborâșuri ca mine, dovedind o rezistență biologică ieșită din obișnuit, o rezistență psihică remarcabilă, fără să se lase înfrânți, dar nici să nu facă bravadă în clipele de euforie...”

„Fii mai clar, mai concret!...”

„Imaginează-ți că în treizeci și ceva de ani, de când am terminat facultatea am făcut de toate: cercetări etnografice și culegeri de folclor, am pictat, am sculptat, am ilustrat cărți, am scris, am jucat teatru, ca actor, am scris teatru, am compus muzică, am cântat la pian, am făcut filme documentare, am predat la catedră ca lector, apoi conferențiar, am fost director, jurnalist, inspector și câte n-am mai făcut, dar toate împotriva unei continue tendințe de a mă retrace în singurătate, pe care-o aveam în mine ... Mi-aduc aminte cum, într-o noapte, am făcut scenografia unui spectacol cu o cană de apă în care am turnat o cutie de nes... La ziuă totul era gata, dar eu aveam ochii injectați de cofeină și urechile îmi zvâcneau. Atunci și-a găsit să se îndrăgostească, așa, pentru o săptămână, de mine o liceană... Am asista-o cum dormea lângă mine, după ce ne culcaserăm unul cu altul, holbat la o noapte din care nu puteam să adun o clipă de somn. Cana cu nes îmi dinamitase sistemul de protecție. La ziuă am luat-o de la capăt. M-a ajutat să punem în operă schițele mele, a bătut cuie, a tăiat scânduri, a vopsit pânze, apoi a adormit... După alte câteva zile a zis că sunt dement, că n-o să mă pot aduna niciodată și a plecat stoarsă de oboseala muncii și a dragostei. Trei zile mai târziu eram în altă parte... Cu banii obținuți am tras un chef cu niște prieteni, apoi, noaptea ne-am retras la o cabană cu câteva fete... A fost o noapte de pomină și pentru ceilalți turiști de la cabană și pentru patronul ei. Era vremea când se încerca și la noi un fel de capitalizare prin mandatarea cabanelor și a magazinelor de către mici întreprinzători... La o săptămână după aceea m-am retras singur la aceeași cabană, am scris, și n-am mai ieșit din cameră decât să fac

mici plimbări de seară... Eram un alt om, încât patronul credea că sunt dublura celui care-i întorsese cu susul în jos cabana, cu câteva zile în urmă... Nu credea că n-o să mai aibă de stat treaz, de teamă că voi face te miri ce minuni pe acolo... La fel ca tine, poate, dar mai mult ca sigur că nu... Bănuiesc că nepoata doctorului Damian e mai discretă în tot ceea ce face. Că știe când anume să se lase în voia sorții și când să conducă ea cvadriga... Ei bine, imaginează-ți că acest film s-a repetat de nenumărate ori, că zăceam noaptea prin tipografie, așteptând ultimele știri de la telex, în aerul greu de unsoare și vapori de plumb, ca altădată, mai târziu să vorbesc trei ore în fața studenților despre ceea ce e o operă de artă... Că o dată băteam munții, ca peste câteva zile să fiu într-un salon de la reanimare... Un amestec disperat de energie debordantă, flancat de recluziuni îndelungi, unde uitam de toate cele pe care le trăisem. Meditam la condiția omului ajuns la capătul disperărilor, înfrânt de boală... Altminteri cum crezi că inhibatul de ieri, după gestul intempestiv al Sandei de a ne fi lăsat împreună, n-ar fi plecat la prima oră în gară și de acolo, cu primul tren pe urma singurătăților mele ... Și totuși ce te-a determinat să te culci lângă mine? Mai e un dormitor, un pat dublu!”

„Sinceră să fiu, am vrut să mă răzbun pe Sanda... Te-am văzut toropit de băutură și-am zis să stau alături de tine... Nu mai atras deloc... Deși, în general, mă fascinează bărbații ceva mai în vârstă. Au o istorie, sunt construiți din ceva și nu simple scule de făcut copii... Oricum, încă de az-noapte mi-am dat seama că, dincolo de aerul visător pe care-l abordai, trăiește în tine un demon ascuns... Poate a fost și o chestie de curiozitate feminină, făceai parte dintr-o altă faună de bărbați decât aceia cu

care iau contact zilnic, ori între care am crescut... În general, numai după beteșuguri îndelungate oamenii încep să-și dea seama cam pe unde le e soarta... La tine totul s-a petrecut concomitent, din câte înțeleg, și de aici trecerile astea bruște de la starea demoniacă la cea angelică... Ești mult mai complicat decât mi-am putut imagina. Zicea ea, Sanda, după ce te-ai dus la culcare, că trebuie să am grijă de tine, dar am crezut că totul era în legătură cu beția... De fapt cred că și ea te cunoaște prea puțin ca să-și fi imaginat mai mult de atât... Am venit lângă tine și pentru că începusem să mă simt într-un fel, din nou părăsită de mama, să mă răzbun pe ea. Nu-și poate imagina că ne-am culcat de-a binelea ca bărbat și femeie. Își imaginează că tu ești undeva într-un tren, nu se știe care. Pentru că az-noapte erai în stare să pleci în toate direcțiile. Am sentimentul că Sanda a plecat la amantul ei și pentru a nu fi nevoită să stea cu tine, ori așa i-o fi cășunat ei la ora aceea. Era și ea băută și ce și-o fi zis? Decât să mă culc cu o amintire, mai bine mă trezesc până la București și mă culc cu unul tânăr... Nu i-a mai păsă de mine... Îți spun asta ca să știi că am venit singură în patul tău... E drept că în romane totul se petrece mai către sfârșitul penultimului capitol, după ce foștii colegi re trăiesc amintirile din copilărie, încearcă să înnoade o idilă care nu se mai poate lega, apoi bărbatul o descoperă pe fiica fostei colege, o urmărește, trăiește vise erotice cu ea, confundându-se cu cea din urmă cu treizeci și ceva de ani, ca până la urmă să intre în iatacul fetei și să o posede... Ei, n-a fost să fie așa!”

„Și nu e bine?”

„Am zis ce e în romane, și cum pe parcursul a patru sute de pagini află câte ceva din trecutul fiecăruia dintre

principalii doi protagoniști, viața lor, disperările lor, singurătățile lor, inventate sau reale, pentru că fiecare om are în el o doză de escroc sentimental. Face parte din coloratura penajului care să atragă partenera... Mama și-a luat catrafusele, și-o fi zis că dimineată o să-ți pun niște comprese cu apă rece la cap, o să-ți dau un antinevralgic, apoi să chem un taxi, care să te ducă la gară, sau, mă rog, să te însoțesc până la plecarea trenului... Eu aș fi personajul terț, care apare în scenă doar la final, pentru a da savoare cărții. Adevărata dramă a mamei din roman începe abia atunci când constată că fiica ei i-a luat locul, că ea nu mai e tânără, că pentru ea toate s-au încheiat. Atunci îi urăște la culme pe fiica ei, pe bărbatul care a posedat-o și se sinucide, sau se retrage într-un colț de apartament să urmărească telenovelele cu bărbați arătoși și tinere superbe, și intrigi pe măsură, unde femeile mai în vârstă încearcă să joace roluri de amante iar tinerele să fie jucăriile lor, cărora să le construiască viața... Sau să le-o distrugă”.

„Așa a fost întotdeauna, doar că în locul telenovelelor erau ceasurile de taină cu goblenurile în mână. Filmele se petreceau în mintea lor. Figurile cunoscuților, ale neamurilor și părinților erau mult mai vii decât sunt azi... În fine, nu mai continuăm cu scenariile romanești... Ești o fată isteasă... Poate dacă te-ai fi dus la catedră, perspectiva ta asupra vieții ar fi fost una strict didactică. Așa privești lucrurile cu detașarea omului care știe, dar nu e legat de un anume tip de lecturi, de o anume constrângere impuse de meseria respectivă... Mi-a fost întotdeauna greu să rămân în livresc, să privesc lumea doar dinăuntru lecturilor și i-am apreciat pe cei care, deși scriitori sau dascăli, și-au depășit condiția impusă de pregătire... Într-o altă viață,

adică în urmă cu niște ani, deși citeam mult, și nu numai literatură, trăiam bucuria contactului direct cu oamenii din realitatea imediată. Mă impresiona complexitatea lor. E diferența dintre un sentiment trăit și altul citit, descris de un autor, interpretat de un savant, și aceștia nu mai mult decât oameni cu limitele lor... Bunăoară, acum, privesc la ceea ce se întâmplă cu noi. Am tendința de a merge mai departe cu gândul, spre un viitor, și încep cercetările. Despre tine știu deja destul pentru a contura un personaj feminin, capabil să evolueze într-un anume fel. Despre mine ți-am povestit mai nimic. Doar dacă intuiția ta a descoperit mai multe... Dar fără să ne povestim viețile, construite pe niște evenimente, pe niște etape de evoluție, pe succese și înfrângeri, fără să rememorăm viețile anterioare care s-au succedat până la aceasta, toate rămân doar niște presupuneri, niște păreri... E adevărat că pui astfel problema în momentul în care dorești să întemeiezi ceva, altminteri totul e un simplu accident fericit.”

„Și crezi că e mai mult decât atât?”

„Din punctul tău de vedere, poate... Oi fi și eu, așa cum știu cei de la firma ta, un turist de care te ocupi câteva zile, apoi vine altul și salariul tău de interpretă și ghid merge mai departe. Peste un timp, din toată povestea asta, care nici măcar n-a început, ci s-a sfârșit deja, va rămâne doar o aromă, o nuanță de culoare, un nume ce dispăre în masa celor cu care ieși contact într-un an, într-o perioadă mai mare de timp. Asta depinde și de abilitatea ta de a-ți continua această meserie ce ține de o vârstă. Peste ani, o să te înscrii la examenul de traducători și vei funcționa pe lângă un birou notarial, unde se mai câștigă, pentru că traducerea cărților e o pagubă sigură ...”

„Întotdeauna te-ai gândit ce va fi până la capăt?”

„Niciodată. Din scurta enumerare a direcțiilor în care m-am risipit ți-ai putut da seama că eram așteptat de un final care să le poată îngloba pe toate, unde să nu fie inutile nici pianul, nici scenariile de film, nici dăscălia universitară, nici plastica, nici actoria, nici cercetările etnografice, nici jurnalistica... Nimeni nu-și poate urmări un scop final, decât dacă pornește pe o singură direcție de la început, dar atunci finalul e previzibil... Gândește-te la Cervantes. E un exemplu edificator și oricând contemporan cu lumea noastră. A trăit șazeci și șase de ani. A avut o viață mai mult decât cumplită. Învingător la Lepanto, apoi rob, vâslaș pe galera, conțopist, pușcăriaș, ca la vârsta de cincizeci și șase de ani să se apuce să scrie cel mai mare roman al tuturor timpurilor: *Don Quijote*. Zece ani a trudit la el, apoi a murit... Pe fiecare dintre noi ne așteaptă un final capabil să înglobeze tot ceea ce am făcut într-o viață, chiar dacă privim înapoi cu neîncredere, cu o detașare ironică... Caravaggio moare pe o plajă, privind spre corabia care trebuia să-l îndepărteze de locul întâmplărilor vieții lui tumultuoase... Ei, dar iată cum devin livresc... Leii nu fac mai mult de doi pui, dar aceia sunt lei. Iepurii se-nmulțesc cu nemiluita... Carnivorele și erbivorele lui Oscar Spengler!”

„Știi, am o idee care să ne rezolve pe amândoi. O să fug până la firmă să-i anunț că a sosit un alt turist și-o să ne facem un scurt concediu împreună. Simt că avem să ne spunem multe, chiar dacă mai apoi, vorba ta, vom dispărea în masa celor pe care i-am cunoscut într-o viață, așa, ca-n sânul lui Avraam, unde stau laolaltă toți aleșii... Dar cum mai mult de doi e deja o masă de oameni, poate că amintirea unuia despre celălalt nu va confunda figurile, peisajele, poveștile și trăirile...”

Se ridicară de la masă. Ștefan o ajută să ducă vasele murdare la bucătărie, apoi să strângă firimiturile și resturile de pe masă. Își turnară vin în pahare, ciocniră și sorbiră câte o înghițitură. GrațIELa făcu patul și-l acoperi cu o cuvertură mov cu flori brodate pe margine. Era din trusoul Sandei de mireasă dat de doctorul Damian la nunta ei, o moștenire de familie, păstrată bine, deși fusese cumpărată prin anii '30.

Cei doi se întoarseră în sufragerie să-și bea vinul acolo, așezați în fotolii, la măsuta mică, mâncând alune și covrigi. Bărbatului i se stârniseră iarăși simțurile urmărind-o cum se mișca unduios prin cameră. Aprindeau aproape țigară de la țigară, încât lumina ce se prelingea acum până spre mijlocul camerei era încetoșată de fumul albăstrui, tot mai gros. GrațIELa deschise ușa cu wertein spre terasă. Aerul încă răcoros de afară îi făcu să inspire adânc, ca într-o revigorare a întregului trup.

„Ai observat cât de ușor se poate intra în viața de cuplu?...”

„GrațIELa, nu uita că aici mă pot simți ca acasă, pentru că știu cum e așezată fiecare firidă, iar pe de altă parte, ca doi oameni singuri ce suntem, ne-am deprins să reproducem tot ceea ce ni s-a întâmplat într-o altă viață, când aveam o familie. De aceea am avut oroare să mă recăsătoresc. Știam că totul se va relua pe o altă tonalitate, cu o altă intensitate, până când lucrurile vor intra în rutina lor nenorocită, aducătoare de gust sălcIU și iască...”

„Și trăiești așa, tot într-o aventură?”

„Aiurea. Nu trăiesc deloc. Dimineata mă trezesc pe la cinci și până la șapte îmi beau cafeaua și citesc ascultând radio. Urmează cancanurile zilei până la patru, iau masa în oraș, trec pe la librării, expoziții, concerte, mai merg și la

teatru, ajung acasă sera. Urmăresc prognoza meteo pentru a doua zi, apoi îmi iau cina, citesc și ascult radio, până adorm... Știi, de fapt m-am mințit când am crezut că am venit în orașul acesta să-mi aduc aminte de copilărie. De fiecare dată când îți aduci aminte de ceva din trecut, care ai tu impresia că-ți face bine, că te luminează, de fapt fugi de prezent, vrei să uiți viața de fiecare zi. Am venit să uit cine sunt și ce fac... Gauguin a plecat în Tahiti să descopere rolul din sufletul lui. Raiul acela primitiv și blând... Eu n-am curajul lui și-atunci mă întorc la obârșie. Întâmplarea a făcut să nimeresc într-o situație la care nici nu visam: în fosta mea casă să locuiască Sanda, iar fiica ei să-mi fie pentru o noapte soție... O lege bătrânească spune că fiecare femeie nouă în viața unui bărbat înseamnă, de fapt, o altă existență, un alt univers... Deși cred că toate sunt la fel...”

„Femeile?”

„Nu. Universurile pe care și le creează omul în decursul timpului. El are o anumită structură, o anumită personalitate, anumite limite, dincolo de care nu poate să treacă și-atunci se produce un lucru ciudat, se sesizează asemănarea dintre ce a fost și ce este și-n loc să schimbe ceva, să treacă de pragul adolescenței, unde s-a oprit cu evoluția lui spirituală, chiar cu evoluția lui sentimentală, pornește înfrigorat pe un singur drum, înapoi, să regăsească mereu ceva ce în mintea lui e luminos și pur. Omul nu e făcut din păcat, ci din limite. La unii mai apropiate de o axă a lui de desfășurare, la alții cu o perspectivă mai largă, cu șanse mai mari, care le dau iluzia unor universuri concentrice... Nu e mai mult decât o colivie mai mare înăuntrul căreia se află alta mai mică și alta și mai mică... Călătoriile nu sunt altceva decât niște

uitări succesive ale întâmplărilor care s-au petrecut, ce lasă omului senzația că e un altul, cu o altă personalitate, cu o altă identitate... Și cât de mult ține individul la identitatea lui? Pușcărișilor și soldaților de pe front li se ia acest drept și devin niște numere... Când am venit în oraș, nerecunoscând pe nimeni, doar clădirile, străzile, piețele, am trăit cu sentimentul că sunt în interiorul unui bol de sticlă, izolat de restul lumii, martor al întâmplărilor ei și numai atât. Nu am simțit nevoia unei identificări cu mine însumi până în clipa în care au trecut pe lângă mine două fetișcane. În prezența lor trebuia să am o identitate și mi-am pipăit portmoneul cu actele, să-mi verific locul din sala de spectacol... Nu bănuiam că voi ajunge în loja centrală...”

„Întotdeauna ești atât de complicat?”

„Altfel n-aș fi aici. Ca majoritatea dintre noi, n-am reușit să trec de pragul adolescenței, recunosc. Deși trebuie să spun că am depus destule eforturi să mă construiesc. Structura intimă, însă, este aceea a unui artist. Poate ai în față un mukkadi din Siria, capabil să fie în același timp și clovn și tragedian, și cântăreț și poet. Poate că în eforturile mele de a-mi depăși condiția adolescență am încercat, la modul mimetic, să mă arunc în ceea ce făcea toată lumea, fără să-mi dau seama de eroziunea ce mă păștea, de starea de tensiune cumplită ce-mi era produsă de încorsetările unei structuri sociale cu ierarhii date... Întotdeauna i-am invidiat pe artiștii care și-au preluat destinul de la început și, pierzând câte puțin din ceea ce erau, s-au definit până la urmă ca personalități așezate, al rândule-le, în alte ierarhii. Ei doar pe acelea le vedeau, la ele se raportau de la început...”

„Devii interesant... Mi-ai spus aproape totul despre tine, când ne cunoaștem de mai puțin de o zi... Va trebui să mă conving și singură de adevărul acestor confesiuni, așa că merg la firmă să-i anunț că a sosit un nou turist din Germania...”

În timp ce bărbatul își turnă vin în pahar, tânăra intră într-o altă cameră să se schimbe, apăru curând, îmbrăcată în aceiași blugi de cu o seară înainte, cu o bluză sport și o scurtă ușoară de vânt. Înainte de a ieși îl sărută pe gură, iar din ușă îi făcu un semn cu mâna.

„Nu stau mult... Să-nchizi ușa, după ce se mai aerisește... Sper să nu te apuce alte gânduri și să ajung să te caut prin tot orașul, ori pe la gară... Ia lucrurile cum s-au potrivit de data asta... Pa!...”

Ștefan o urmări cu privirea prin fereastră, cum se îndrepta spre poarta masivă de lemn. Ieși pe terasă să se reacomodeze cu un spațiu vechi, cunoscut. Evită să-și aducă aminte de ceva anume din viața lui, chiar de fiica doctorului Damian. Fără să vrea încercă bila de metal de la cea de a doua intrare în apartament, tot o încuietore wertein. Se așeză pe treptele terasei și privi cerul peste care treceau cețurile de după ploile din celelalte zile, simți că e într-o altă viață, într-o altă lume.

VII.

Viața la bloc e aceeași oriunde. Dimineța omul de serviciu plătit de locatari spală treptele până la etajul doi, chiar dacă mai sus zac mucurile de țigări aruncate aiurea de vizitatorii sau vecinii grăbiți să intre în apartamentele lor. Se aud toată noaptea lătrăturile câinilor de casă ori ale

celor din rasele mari, scoși seara și în zori la plimbările obișnuite, prin tot cvartalul, de către stăpânii lor. Vecinii, care din principiu, indiferent unde ar locui au mereu de împărțit câte ceva, în ghetoul unui bloc cu zece etaje, sunt mereu puși pe harță, pentru că orice ar face nu reușesc să se evite, își aud unii altora trasul apei la closet, râsetele, muzica pe care o ascultă, și n-au cu toții aceleași gusturi, scârțâitul paturilor când fac dragoste, bătutul cuielor în perete, mutatul mobilelor prin casă, iar dacă mai au și norocul ca alături sau dedesubtul lor să stea un logoped, între orele nouă și șaisprezece sunt nevoiți să asculte orice post de radio pentru a nu auzi lecțiile chinuitoare pe care le face cu copiii deficienți pentru a pronunța corect un sunet, o literă, mai cu seamă r-ul. Așa se face că vecinilor li se va întipări în subconștient cuvântul „terorist”, cel mai des folosit pentru exercițiile de dicție, în știrile de la radio și de la televizor, în cele citite în presa scrisă.

Magda nu citea ziarele, dar urmărea și televizorul și punea să funcționeze în paralel și radioul pentru a nu-l mai auzi prin tavan pe logopedul Dumitrescu, exersând cu copiii cuvântul respectiv. Cu vecinii ceilalți nu avea mare lucru de împărțit. Înțelegea să accepte condiția de sat suprapus — unde se află totul despre toți, salutându-le pe bătrânele ce stăteau la taclale pe cele două bănci ce flancau intrarea în bloc, văd tot și știu tot —, pentru că știind prețurile în euro ale apartamentelor, era prea realistă să-și dea seama că nu-i va mai fi dat vreodată să-și poată permite să mai locuiască într-o casă dintr-un fund de curte tihnită.

Apartamentul ei avea trei camere și îl primise de la municipalitate prin repartitie, cu ani în urmă, apoi și-l cumpărase, când acel lucru era permis. Acolo locuise cu

primul soț, acolo-și crescuse băiatul, acolo rămăsese singură, apoi îl adusesese pe Ștefan.

Îl cunoscuse în spitalul unde lucrase ca asistentă. Era internat cu o comoție ischemică, pe o hipertensiune arterială. Îl aduseseră aproape mort de la Universitate, unde făcuse criza la începutul unei ore de curs. Din câte i se spusese, intrase în sală, își chemase studenții de pe culoar, iar când să înceapă, se prăbușise din senin peste geanta diplomat, schițând o mișcare cu mâna dreaptă spre cap. Îl luaseră câțiva studenți pe sus și-l rugaseră pe un profesor, ce tocmai voia să plece cu mașina acasă, să-l ducă la urgență. Treisprezece zile zăcuse fără șanse, vizitat când și când de fosta lui nevastă și de copii. Seara intra în criză, îi dădeau niște pastile la risc, pentru că medicul de salon era mai mult ca sigur că nu va supraviețui. Îl văzuse intrând în contracțiile de tetanie, dus pe o altă lume despre care avea să povestească mai târziu unui bioenergetician, internat și el în același salon.

După treisprezece zile începuse să-și revină. Îl mutară de pe patul unde zăcuse în unul de lângă fereastră, apoi se ivi scandalul dintre fosta lui soție și Magda, care-i atrăsese atenția doar că era să-l piardă. „Și-așa suntem în divorț!” îi răspunsese aceea și de aici se declanșase mila, apoi afecțiunea fraternă față de un om care trecuse deja pragul spre celălalt tărâm. Era convinsă că numai o minune îl salvase, când alții nu supraviețuiesc unei asemenea crize decât câteva minute sau ore.

Treizeci și cinci de zile, cât îl mai avusese pacient, încercase să-i suplinească lipsa cuiva apropiat care să-l îmbărbăteze. Voiseră să-l pensioneze de boală, dar avea doar patruzeci și trei de ani și-și dorea să-și încheie cariera ca profesor universitar plin, doar că hotărârea comisiei

medicale fusese alta: „Divorțați și vă schimbați locul de muncă! A doua oară nu se trece pe lângă șansa asta!...” Din foaia clinică Magda aflase că mai trecuse de câteva ori prin stări asemănătoare, că suferise câteva operații, în fine, că din punct de vedere medical avea o biografie foarte complexă. Îl domolise din furiile lui împotriva doctorilor care-l scoteau din joc în plină ascensiune, împotriva fostei soții, de care mai era legat doar printr-un act fără acoperire reală. Trebuise să-i dea calmante, să-l mai liniștească. După externare îi urmărise traseul, ținea la el ca la un om aflat pe o muchie de cuțit, stârnită și de războaiele ce le mai avea de purtat până se va putea vedea într-o nouă viață, și-l privea cu o anume teamă, ca pe orice om trecut prin prea multe.

Venea la controale tot la o săptămână și se revedeau, schimbau două, trei fraze, mersul procesului de divorț, ciclul sinistru al partajărilor, oscilările lui în privința noii slujbe, deși la Universitate nu aflase nimeni nimic despre verdictul medicilor. Nu-i sugerau încă, dar știind că era doctor în filologie, se gândise că va putea ocupa un post de cercetător unu, iar pe parcurs va putea să-și completeze bugetul cu niște ore la catedra lui.

Îl întâlnise într-o zi în centrul orașului, slăbit și abătut. Locuia pe vremea aceea în chirie. Atunci îi spusese doar: „M-am despărțit de toate... Sunt ca pe patul morții. Ar trebui să mă împărtășesc, apoi să-mi fac formele la primărie pentru deces!... Chestia cu groapa o mai amân...”

Încercase să-l îmbărbăteze cumva și-l invitasese la o cafea, să-l lase să-și descarce sufletul, apoi să-i sugereze să renunțe la catedră și să-și ia o muncă de cercetător. Se oțărâse cumplit, ca împotriva unui om ce i s-ar fi pus în

fața carierei lui universitare. După ce se mai domolise îl auzise povestindu-i despre călătoria făcută în orașul unde copilărise și cum, după câteva zile, redevenise un alt om. Voia chiar să se mute definitiv acolo. Să uite viața dusă în Timișoara. „Un american în locul meu — îi spusese — n-ar fi pregetat să se mute în alt stat, să uite și cum îl cheamă... Eu unde să plec?... Cu sănătatea mea nu mai sunt sigur nici pe ziua de azi. Nu mai am puterea de a o lua de la capăt, pentru ca în final să fiu privit ca o persoană de categoria a treia sau a patra. Și-apoi ce să fac eu în străinătate cu filologia? Pe cine să-nvăț limbi străine?... Asta se face la treizeci de ani sau, mai degrabă, imediat după facultate și cu o sănătate de fier... Sunt blestemat să rămân aici, să văd aceleași fețe, aceiași cunoscuți, care mă-ntreabă mereu aceleași lucruri și mă consideră un tâmpit...”

„Intră în cercetare, — îi sugerase atunci femeia — renunță la catedră. Avem o singură viață, nu uita, indiferent că trăim aici sau aiurea. Ești o personalitate cunoscută. Ai foști studenți care te pot ajuta, îți pot publica studiile. Baza Academiei nu-i serviciul de salubritate. Nu te încrâncena să rămâi acolo unde simți că te înconjoară o lume ostilă, n-ai nevoie de așa ceva...”

Se despărțiră fără să-și dea decât numerele de telefon la care se puteau găsi.

O lună mai târziu bărbatul își mută garderoba la Magda. Era într-o zi de decembrie. Relația lor rămase destul de nesigură, pentru că Ștefan o ținea mereu cu plecatul din oraș și cu refuzul categoric de a se mai recăsători. Femeia acceptase condițiile puse de el, iar în una din camere îi amenajase un birou, unde să lucreze până noaptea târziu. Cum avea pacientul în casă, căuta să-i

dea toate medicamentele care știa că-i fac bine, ori de care mai afla de la medicii de salon.

Continuase să-și țină orele la facultate, dar se mai domolise cu puseurile de furie împotriva colegilor de catedră, care se luptau pentru posturile de profesor rămase libere după pensionarea sau moartea câte unuia. Începuse să citească și literatură de divertisment, dar de televizor nu se apropia, iar cancanurile politice îl oripilau, ca și thriller-urile sau filmele polițiste, rămăsese în el o urmă de victimă a unui complex de date, de la cele de sănătate, la cele de familie.

Uneori își vedea copiii, care-și terminaseră studiile și lucrau, unul la Siemens, altul la o imprimerie, cu perspective de a pleca în Occident. Față de ei se simțea împăcat. După partaj rămaseră fiecare dintre cei doi cu câte un apartament cu două camere, iar când cel mic își dorise să-și deschidă o afacere personală, îi oferise ultimele rezerve ce le mai avea. Cu Alina, fosta lui nevastă, nu voia să se mai vadă, aflase de la niște prieteni, la o bere, că s-ar fi încurcat cu avocatul care-i despărțise oficial, om la vreo șaizeci și ceva de ani, renumit în lumea baroului pentru procesele pe care le câștiga aproape de fiecare dată.

Cât stătuse în chirie, ajunsese să se îndepărteze de mai toți foștii lui prieteni. Coincidența divorțului cu agravarea bruscă a sănătății, apoi cu accidentul cerebral, îl făcuseră să se izoleze de toți, să se despartă fără nici un resentiment de aproape tot ce avea, iar în clipele grele ale singurătății, să-și caute liniștea fie la biserică, fie la câte-un concert. Le spunea adesea colegilor de catedră că se simte un om terminat. Îl vedeau în plină forță și-l sfătuiau să-și refacă

viața cu o altă femeie, și să nu se lase copleșit de gândurile negre.

După ce se mutase la Magda, nu reușise să se refacă sufletește. Femeia îi oferise tot confortul, un pat cald, grija de sănătatea lui, dar bolul familial în care stătuse ani la rând se spărsese. Degeaba îl consolau unul și altul că în mediile intelectuale, din zece familii rezistă până la capăt trei, patru cel mult, sentimentul unui univers disipat în neant continua să-l apese.

Pe Magda nu încercase să o supere cu nimic. Trăiau împreună, evitau pe cât posibil să aducă în discuție vorba despre fostele familii și căsniciile, de copii lor, dar ceea ce avea nu era mai mult decât o conviețuire într-o casă ca oricare alta. Bănuia că în ascuns, dar asta după vreo doi ani de la mutarea lui, Magda își avea legăturile ei ascunse cu fostul copil, continua să-l ajute cu bani, o surprindea dându-i telefon pe mobil și încet, între ei se instală o stare de neîncredere. Nu-i reproșase niciodată asta femeii, dar simplul fapt că apropierea dintre ei era doar una fizică, îl modificase curând comportamentul. Arareori mai povestea câte ceva din viața lui dinainte, de toate experiențele prin care trecuse în anii de după terminarea facultății, despre încercările lui de adolescent de a se dedica lumii artei, despre anii de jurnalism la o gazetă din oraș, apoi de cariera lui, nedorită o bună perioadă, de dascăl universitar.

Pe de altă parte, femeia, care provenea dintr-o familie modestă, nu putea să înțeleagă viața monotonă, dusă printre cărți și studenți a omului de lângă ea. La spital erau și cadre universitare, medici, dar aceia, dacă nu aveau clinici particulare, ori măcar să lucreze în afara programului în asemenea locuri, dețineau mici firme, aveau o viață privată deosebit de colorată, cu tinere pe

care le duceau la casele lor de vacanță, cu chefuri împreună cu lumea bună a orașului, cu tot felul de relații până la cele mai înalte cercuri din politică, administrație și justiție.

Așa crezuse și despre Ștefan, când îl văzuse adus cu targa și aruncat pe un pat, de unde tocmai fusese dus un cadavru la morgă. Pe moment se bucurase că și cei prea siguri pe viața lor ajung în pragul de a și-o pierde. Abia mai târziu ajunsese să descopere adevărata față a fostului ei pacient, ce nu se deosebea prea mult nici măcar de cea a omului de care divorțase, un maistru la Renel, mereu aflat în conflict cu șefii lui și gata de a-și găsi o altă slujbă, cu un salariu tarifar și mici ciubucuri, cu câte-un chef cu cei de pe mașina cu care ieșeau în teren, dar fără nici o relație în structurile importante ale ținutului.

La rândul său, Ștefan începu și el să-și construiască un univers de om singur, cu economiile lui, cu visele lui, rupte complet de o realitate pe care nici măcar nu făcea efortul să o înțeleagă, necum să se integreze în ea. Știa că o asemenea perspectivă asupra vieții îl închidea complet într-un sistem al lui, ducându-l până la imposibilitatea de a mai comunica cu ceilalți. Mediul scriitoricesc pe care-l frecventase o bună perioadă de timp devenise atât de încrâncenat în bătăliile vanitoase pentru o nemurire, încât atunci când intra în sala cinaclului, ori pe la revista literară din oraș, simțea o strângere de inimă, de parcă ar fi trebuit să depună mărturie într-un proces. Asta i-o spusese cândva și Magdei.

„Mi-e groază să mai iau contact cu cineva, să mai intru în vreo instituție publică de cultură pentru că am senzația că voi fi somat să răspund întrebării cretine: Cu cine ții, domnule Itu?! Revoluția, sau ce-a fost, a adus în

față alte chipuri cu aceleași metehne, atâta doar că acum, netemându-se de nimic, s-a refăcut sistemul relațiilor pe alte coordonate. Spre profitul câtorva, dintre care mai bine de jumătate sunt aceiași dinainte. Mă simt sufocat de ceea ce se întâmplă, văd cum mă scufund într-o mlaștină și, ciudat, nici nu-mi vine să mă agăț de vreo creangă sau rădăcină salvatoare...”

„Acuma ai spus adevărul — îi zisese Magda în urmă cu câteva luni. Nici măcar nu încerci să te salvezi, să ne salvezi pentru că, până una-alta, suntem împreună...”

Fuseseră cele mai grele cuvinte pe care i le spusese cineva, după divorțul de Alina. Fragilul confort al împăcării cu o soartă bine conturată în câțiva ani, de coerență a ideilor, de lipsă a unor conflicte majore, după ce renunțase să se mai lupte pentru șefia de catedră sau titlul de profesor, se năruise într-o fracțiune de secundă. Magda era o gazdă și nimic mai mult. O gazdă cu care trăia, e drept, dar pentru asta contribuia la întreținere, curent, telefon și masă, plătea impozite, ca orice familist obișnuit. O gazdă care-i oferea o cameră de lucru, acces la televizor și baie. Când se întorcea de la facultate, seara, târziu, și o găsea trebăluind pe la bucătărie înainte de a pleca într-o gardă de noapte, o privea ca pe un om străin. Intra direct la el în cameră și se trântea pe pat. În serile acelea renunța la cină.

Rămas singur privea în jur și i se părea că e într-o lume complet străină. Dulapurile argintar cu toată sticlăria lor și porțelanurile de Boemia, mesele de lucru, scaunele, scrumiera, vaza de flori, dormeza și corpurile de bibliotecă erau ale altcuiva. Lui îi aparțineau doar cărțile, mașina de scris și teancurile de reviste înghesuite într-unul dintre argintare, iar printre ele, banii ce-i agonisise în cinci ani.

În cealaltă cameră mai avea într-un dulap niște haine și două sacoșe de voiaj. Lângă dormea stătea nelipsita geantă diplomat peste care căzuse la catedră când făcuse comoția, într-un colț erau niște dosare voluminoase cuprinzând cursurile lui, fișele lecturilor din ultima vreme și un fel de jurnal, din care publicase, sub formă de eseuri, câteva fragmente într-o revistă din capitală.

Nu reușise să doarmă decât vreo două ore spre dimineață gândindu-se că era la fel de singur ca înainte, cu avantajul de a nu mai fi sub presiunea unei stări de permanent conflict. Atunci se hotărâse să plece din nou în orașul copilăriei. Un ultim refugiu într-o lume unde nu mai avea decât doi veri pensionari, cu care, până trăiseră părinții, fusese mai apropiat, apoi deveniseră și aceia închiși între problemele familiei lor. De câte ori îi căută la telefon, aceia începeau să i se plângă de toate necazurile, cât să nu mai aibă vreme să spună și el ceva despre sufletul lui, dar Gheorghe, pentru că așa se numea unul dintre ei, rămăsese până la capăt cu familia lui, era bunic și universul îi devenise mai blând. Era mai mare ca Ștefan cu zece ani și apucase să mai prindă ceva din epoca bună a părinților lui. „Practic, îi spusese odată, suntem doi oameni din două familii diferite. Tu însă știi să vrei ceva și te lupți să nu pierzi nimic. Te admir pentru asta. Unchiul și mătușa ți-au fost de ajutor până la capătul zilelor lor. Ai copii, nepoți, moșteniri... Nu te invidiez, dar cel puțin știi că ai pe ce să te sprijini. Eu dimpotrivă... De fapt cel mai apropiat om ai rămas tot tu, atâta doar că nu mai avem nimic să ne spunem”.

În dimineața zilei următoare, o sâmbătă, trebuiau făcute listele cu candidații reușiți la admiterea la facultate din anul acela. Pierduse câteva zile și nopți corectând

lucrări. Îi spusese într-o doară Magdei că vrea să-și ia un concediu, adică să plece, pentru că oricum până la restanțele din toamnă era vacanță. Femeia devenise rece. Nu era prima oară când Ștefan lipsea câteva zile, dar concediile urmau să și le ia împreună, chiar dacă femeia nu avea să lipsească de la spital decât trei săptămâni. Dăduse din umeri, apoi îi spuse: „La urma urmelor suntem doi oameni independenți!”

Duminică dimineața Ștefan plecă cu acceleratul de București, spre Ardeal.

Seara, după ce se întoarse de la spital, pentru că vremea se mai deschisese, Magda se opri cu bătrânele de pe băncile din fața blocului să mai afle câte ceva din tainele vecinilor, deși nu-i mai cunoștea decât pe cei ce primiseră apartamente acolo cam odată cu ea. Lucrase în duminica aceea două gărzi, pentru că avea din ce în ce mai multă nevoie de bani pentru fiul ei. Conviețuirea cu Ștefan dura de trei ani și lumea din bloc se obișnuise cu ei. Uneori femeia le mai povestea câte ceva din viața lui, dar cum era singurul cadru universitar din patruzeci și patru de familii, nu îndrăzneau să-i pună prea multe întrebări. Îl vedeau plecând cu troleibuzul, îl vedeau sosind, se salutau cu mult respect, ba uneori îi zâmbeau, când îl vedeau umblând pe la magazine și venind cu sacoșele pline. Altminteri nu deranja pe nimeni că femeia trăia cu un bărbat. Era liberă, divorțată, iar pentru cei din bloc o mană cerească, pentru că le dădea o mână de ajutor când erau bolnavi.

„Da unde a plecat dom’ profesor azi dimineață?” o întrebă o bătrână.

„La neamurile lui”, răspunse sec Magda, să taie orice fel de speculații. Era prea obosită să se mai enerveze

de ceva, așa că, odată închis subiectul, rămase să asculte sporovăielile femeilor despre unul și altul.

Nu zăbovi mult cu ele, ci se retrase în camera ei, aprinse televizorul și se lăsă furată de un film al cărui început nu-l văzuse nici cu altă ocazie, dar acum, ușor iritată de plecarea bărbatului, încercă să intuiască de unde pornise firul acțiunii. Lăsă baltă totul și, într-o izbucnire de furie, intră în camera lui Ștefan să dea de vreo scrisorică, să afle unde a plecat, pe cât timp, unde-l poate găsi, la ce număr de telefon. Pe masă nu era mai mult decât un teanc de notițe de-ale lui cu subiectele de la examenele de admitere. Le împinse cu mâna mai la o parte, apoi se-ntoarse să se calmeze urmărind filmul de la televizor. Dar și povestea aceea plină de intrigării o enervă, așa că mută pe un alt canal unde era muzică ușoară. Pe fostul ei soț nu fusese geloasă niciodată, dar pe Ștefan, cunoscând din spital viața dascălilor universitari, care umblă toată ziua printre tinerele, îl suspecta de toate relele posibile. Deși mai tânără decât el, Magda îl știa ca bărbat și dacă uitase o bună vreme de necazurile ei, totul se petrecuse datorită vieții lor de amanți, dar cum toate se erodează și timpul revine în valuri cu alte amintiri și vești despre ceilalți, de la o vreme devenise suspicioasă. Își spunea mereu că dacă va fi odată să afle că Ștefan are pe altcineva, se vor despărți fără nici un fel de regrete.

În noaptea aceea luă o sticlă de coniac primită de la un pacient și-și turnă pe fundul unui pahar de apă. Știa din filme că la marile recepții coniacul se bea din niște boluri cu picior și se ține la temperatura palmei. După prima înghițitură simți cum o toropește oboseala, cum i se depărtează toate furiile pe bărbatul răătăcit, cum redevine ea, femeia liberă, împăcată cu toată lumea, gata să se

sacrifice oricând pentru fiul ei, căsătorit cu o unguroaică care-i făcuse un copil din flori. Sau așa bănuia Magda. Oricum, la nuntă fata era cu copilul în ea. N-o putea suferi și pentru aroganța cu care-i spusese odată că dacă ea n-a fost capabilă să-și țină soțul aproape și să rămână o familie, să nu le dea sfaturi altora cum să se poarte cu bărbații lor.

Relația cu maistrul de la Renel, fostul ei soț, era ca între doi camarazi care au tras trei ani de armată împreună. Se salutau, dacă se întâlneau. Dar nu schimbau nici o vorbă. Aflase că-și avea casa lui, adică tot un apartament de bloc, din celălalt capăt al orașului, că trăia cu o contabilă de la firmă și că nu-i mai păsa de fiul lor.

În mintea Magdei, banii puși de-o parte erau certitudinea zilei de mâine a fiului ei. Pentru el trăia, pentru el muncea iar când acela o anunțase că va pleca să lucreze în străinătate, intrase într-o stare de panică din care n-o putuseră scoate nici clipele de dragoste cu Ștefan, nici primele pentru gărzile suplimentare. De fapt muncea în plus să-și determine băiatul să renunțe la gândurile lui de plecare. Doar că acela voia să scape într-un fel și de tânăra nevastă și de copilul din casă, și să se simtă liber, ca și colegii lui care munceau prin Germania și Spania.

Goli ce era în pahar și-și turnă încă o jumătate, pe care-o dădu pe gât să se îmbete, să o ia somnul, să uite de toți și să viseze cu oricine ar fi, în afara celor pe care-i cunoștea și-i trecuseră prin viață. Pavel, fiul ei, fusese bolnav de mic. Îl scosese la liman numai cu grija ei și cu sfaturile medicilor. O vreme crezuse chiar că ea sau copilul erau blestemați să aibă parte în viața asta numai de necazuri, apoi se dumeri că toți oamenii sunt blestemați într-un fel sau altul. Spitalul, unde-și trăise o parte din

viață, era martorul acestor blesteme, fie că oamenii erau bogați și cu mari relații, fie niște amărâți, împinși de necazuri la marginea vieții. Pe unii e drept că-i costa mai mult, plăteau în valută, în timp ce alții mureau de tineri și într-un fel îi fericea. Totul până când era vorba de Pavel. El trebuia să supraviețuiască orice s-ar fi întâmplat. Fără el nu-și avea rostul nici ea.

Relația cu Ștefan era ca un pansament pe o rană. Un pansament de import, care impresionase toate cadrele medii de la spital și chiar pe unii medici, care-l știau de la zilele academice. Dar relația lor era prea mărunță, față de cancanurile ce se petreceau în lumea bună a orașului, ca să țină capul de afiș în vreo bârfă de altundeva. La Universitate se știa doar că Ștefan era divorțat, că și-a făcut datoria de tată față de băieții lui și că Alina ar fi cu altcineva. Dar Alina era cunoscută doar ca soția conferențiarului universitar și ca atare nu intra decât în atenția foștilor prieteni ai familiei.

Goli al treilea pahar și simți cum începe să picotească de somn. Se întinse pe o dormeză din fața televizorului și mută din nou pe canalul unde era filmul cu intrigile de familie. Acum îi picau bine Magdei, ba încerca să învețe unele lucruri din cele ce se întâmplau pe micul ecran. Uitase complet de Ștefan, de parcă n-ar fi fost mai mult decât unul dintre bolnavii gravi la căpătâiul cărora stătuse mai mult. Adormi cu paharul golit în mână și cu televizorul aprins, fără să vadă finalul acțiunii. Nu pierduse nimic, pentru că era un serial și a doua zi totul se relua pe aceeași tramă.

VIII.

„La ce se rezumă viața de cuplu?” — spuse Ștefan.

„Nu pot să-mi reprezint decât ceea ce am trăit. Și nu e nemaipomenit de interesant. Am văzut doar cum se destramă un cuplu. Cum într-o familie partenerii devin de la un moment mai departe niște individualități egoiste, capabile să ucidă pe omul pe care bănuiesc că l-au iubit. Sexul e până la urmă o întrecere sportivă, desfășurată mereu cu aceiași concurenți pe același teren. Copilul mută sentimentele unuia dintre părinți, de regulă ale mamei, pe el, diluând relația cu celălalt. Bunica nu și-a iubit nici fetele, nici soțul. S-a iubit pe ea. Mama a avut un exemplu cât se poate de prost, dar cred că la început a ținut la Pătrașcu, apoi la mine. Până la un punct. După ce am mai crescut și surorile ei au plecat în Germania și au murit bunicii, cred că a avut loc transferul sentimental și am devenit sora mai mică a mamei...”

„Când ți-am pus întrebarea m-am gândit la un cuplu modern, ce pornește de la sex către iubire, dacă e posibil așa ceva. Cred că e suficientă o singură zi pentru a le face pe toate, pentru a închide un ciclu... Uite, noi, bunăoară am consumat deja totul și a trebuit să părăsim apartamentul și să ne retragem la o terasă din Dumbrava, parcă temându-ne să nu ne obișnuim prea mult unul cu altul într-un spațiu închis, care-a fost pe rând al fiecăruia dintre noi. Am fi băut ambele sticle de vin, am fi terminat toate alunele, covrigeii și ciocolata, am fi făcut poate din nou dragoste și fie am fi adormit, fie ne-am fi uitat la televizor. N-avem ce ne arăta unul altuia deosebit în orașul ăsta. Îl știm la fel de bine. Acolo am fi început să ne sufocăm de tăcere, rătăcind pe străzile vechi, între Arini,

spre Gușterița și înapoi, pentru că a te plimba printre blocuri e ca și cum te-ai duce la cimitir... Apoi am fi revenit în casa ta osteniți, am fi cinat, am fi băut și-am fi făcut sex...”

„Și crezi că după ce ne vom întoarce acasă n-o să facem același lucru? Cinăm noi aici, dar de băut vom bea acasă, că sunt la volan, iar după câteva pahare de vin o să mă mai vezi cu alți ochi, o să ți se pară din nou că suntem în Rai și timp de o oră, ce-o să facem?... N-ai observat în experiența ta că sexul îți dă poftă de viață. E singurul care se opune gândului morții. E singurul care îți dă cel mai complet sentiment al libertății individuale, al nepăsării față de toți și de toate...”

„E un mod de a comunica special. Mie îmi dă mai multă siguranță, o mai mare independență față de ceilalți, căroră, cel puțin o perioadă, simt că le sunt superior. Cu ani în urmă... de fapt și acum, după ce-mi fumez țigara de după un act sexual, trăiesc cu senzația că m-am culcat cu toate femeile de pe pământ, că le domin, că totul la ele se rezumă la atât de puțin încât un bărbat e mult mai complex prin funcțiile lui. Mădularul e bătă, sabia, cuțitul criminalului care se împlântă într-o rană gata deschisă...”

„Puăh, îmi aduci aminte de ceea ce-mi povestea bunicul despre tinerii soldați germani, pe front, care după ce prindeau câte o partizană tânără o regulau, apoi îi băgau bastonul de cauciuc în vagin și-o excitau până al leșin. Era oricum sortită pieirii sau lagărului de concentrare, nu mai era un om, ci un obiect moale cu care te joci până îl distrugi... Apropo de ură, asta din timp de pace cred că e identică celei din război, doar că limitele desfășurării răzburărilor sunt altele...”

„Observ că ne pregătim de plecare. Discuțiile pe tema sexului femeii fac parte din preludiul actului sexual. Cred că ar fi bine să ne și retragem...”

Ștefan chemă ospătarul și făcu plata. Scoase banii dintr-un buzunar interior al scurtei de vânt. Lăsă un bacșiș pe măsura stării lui de plenitudine a trăirii, apoi se îndreptară spre mașină. Era un Porsche pe motorină model mic, dar cu toate accesoriile la bord. Grațiela conducea sigură, înjurându-i de fiecare dată pe cei care nu-i făceau loc. Avea obiceiul de a nu accepta să-i fie nimeni în față și-atunci depășea tot ce avea în față.

„Știi că poți afla cel mai ușor psihologia celuilalt după modul în care conduce. Cred că viitorii soți, pentru a se cunoaște mai bine înainte de a face pasul spre primărie și biserică, ar trebui să-și ia carnetele de conducere auto, și să se plimbe unul pe altul cale de câteva sute de kilometri. Ar ști totul unul despre celălalt și n-ar mai avea surprize mai târziu...”

„Eu cum conduc?”

„Imprudent și agresiv. Ai ceva din impetuositatea lui Pătrașcu, bănuiesc, după spusele Sandei, dar și din felul riscant al ei de a se comporta”.

„De unde-ai tras concluzia asta?”

„E logica simplă a lucrurilor. Cu volanul în mână poți să stai pe loc, dar cu accelerația sub picior ți-ai adus moartea lângă fereastră. Felul tău de a reacționa exprimă nu doar relația ta cu ceilalți șoferi din trafic, cu psihologiile și profesionalismul lor, ci în primul rând raporturile tale cu moartea, care pot fi doar două: să o ignori, sau să te temi. Adică să fii convins că face parte din existența ta, și-atunci devii prudent... Prudența nu înseamnă nesiguranță, ci echilibru...”

„Tu-i ai?”

„Nu. Deși nu mă tem de moarte, dar nici nu pot să o ignor. Experiențele vieții m-au făcut să merg mereu cu gândul înainte și, cu toate că nu e specific vârstei pe care o am, mă întreb uneori cât mai e. Ce să fac în perioada rămasă, astfel ca acolo, la capăt, să nu mă simt un ratat, un învins de viață...”

„Ești vanitos, deși nu cred că te iubești prea tare. La tine orgoliul ține mai mult de o anume mândrie, care probabil te duce și la gândul de a ieși din scenă la timp și cu toate replicile spuse exemplar. Cred că-ți lipsește, într-o anume măsură, imaginația. Ea te poate face independent de ceilalți, sigur pe tine și, cum zici tu, imprudent...”

„Ți-am mai spus că-mi plac lucrurile temeinice, așezate în timp”.

„Și-atunci cum de-ai divorțat?”

„Când unul construiește o casă, iar celălalt își zidește alături o alta luând cărămizi de la temelia celei pe care o ridici, nu există decât o singură cale, din punctul meu de vedere: îi lași și casa ta și pleci, chiar dacă nu ai siguranța că-ți vei mai putea ridica vreodată un acoperământ cu ziduri de piatră. Mai sunt variantele belicoase: să-i dai în cap, sau să-i dărâmi casa lui, ceea ce duce inevitabil la un război deschis pentru care, eu, personal nu sunt făcut...”

„Ai o psihologie de om învins, iartă-mă că-ți spun...”

„Se poate. De multe ori m-am întrebat cui îi place mai mult războiul, bărbatului sau femeii și am ajuns la nefericita concluzie că ei. Bărbatul are în sânge voința de a suprima, de a ucide, cum femeia e cea care e menită să aducă pe lume viață. Dar spectacolul războiului e altceva decât o simplă crimă sau un masacru, valuri de sânge și ruine. E starea de libertate totală a indivizilor, de a ucide

sau a se apăra, e coborârea ființei la nivelul celor mai primare simțuri, adică tocmai acolo unde femeia e mai dibace decât un bărbat... N-am într-adevăr în mine nimic dintr-un carnasier... Dar de aici și până la a fi un învins, o simplă victimă inocentă a jocurilor sângeroase ale celorlalți, mai e mult... Așa arăt acum, așa mă vezi, așa crezi că sunt întotdeauna, că am fost așa...”

„Intuiția feminină nu poate fi înșelată, iar percepția detaliilor ne semnificative aparent, e apanajul simțurilor ei... Nu spun că ai venit într-o stare de sinucigaș, dar nici de cruciat... Ești undeva pe la mijloc și nu-mi dau seama de ce nu-ți ții un jurnal, unde să te eliberezi de toată negreala zilelor, să te arăți lumii, chiar și atunci când pieri, ca un învingător. De figurile lor au nevoie oamenii pentru a fi optimiști, încrezători în viață...”

„Am oroare de ideea de jurnal. Ar însemna să-mi re trăiesc drama de două ori, sau să mi-o îndepărtez până la distanța la care nu aş mai simți nevoia de a reacționa. Ar însemna să nu mai fiu om, ci propriul meu personaj, iar un personaj nu e construit dintr-o singură ființă de către autor... vezi că ai intrat pe sens invers...”

„Ajungem mai repede acasă...”

După câteva minute, mașina era parcată în curte, în fața casei Sandei, deși de obicei Grațiera o lăsa în stradă. Intrară în hol, apoi în salon și fără alte schimburi de replici, își turnară vin în câte un pahar și-l dădură pe gât. Își zâmbiră, apoi Ștefan o sărută pe gură, apoi pe gât și-i mângâie sânii peste bluza sport pe care n-o mai dezbrăcase de dimineață. După ce goliră încă un pahar se îndreptară spre pat cu sticla după ei. Cinaseră la Dumbrava, unde bărbatul băuse și un coniac mare.

Grațierea ar fi vrut să mai întârzie cu câtva împreunarea trupurilor, să se relaxeze după condusul mașinii, dar Ștefan o împinse spre mijlocul patului, peste cuvertură, și-i ridică ușor bluza. Dădu de doi sâni plini care-l înnebuniră. Cu mișcări repezi o eliberă de blugi, apoi de chiloți și așteptă momentul când și tânăra va începe să-i dea jos cămașa și pantalonii. Se ridică în picioare la marginea patului cuprinzând-o cu palmele de după cap. Femeia îi desfăcu prohabul și-i scoase mădularul, apoi începu să se joace cu el. Câteva clipe mai târziu bărbatul era în extazul unei plăceri perverse, cambrându-se și gemând ușor. Se eliberă cu mișcări repezi de tot ce avea pe el și o trânti pe pat. O simți cum se desface în el ca un fruct zemos și tare. Schimbară pozițiile de câteva ori. Îi desfăcu picioarele larg și-și vârî capul la rădăcina lor, apoi alunecă în sus, sărutând-o peste pântec, sâni, gât și în cele din urmă pe gură. Se răsuci și o trase peste el, să facă ea jocul, să o vadă cum trăiește din plin plăcerea, molfăindu-i sânii cu palmele, până în clipa în care simți că mădularul e îmbăiat într-o mângă caldă. Femeia oftă, se lăsă moale pe o parte, dar bărbatul o întoarse cu spatele spre el. Gemură câteva minute la rând, apoi femeia simți cum lichidul seminal, purtător de copii o umple, aproape în aceeași clipă în care se cambră și ea într-o nouă explozie a plăcerii, continuară jocul din ce în ce mai lent, asudați cu totul, până când femeia îl dădu la o parte cu delicatețe, se ridică și fugi la baie.

După ce făcură fiecare câte un duș, se retraseră pe pat, dădură abia atunci cuvertura la o parte și constatară că era pătată. Grațierea se grăbi să o ducă la baie și să o pună în mașina de spălat. Mai târziu, sau mâine, avea să fie gospodina care spală toate rufele din casă adunate în coșul

din răchită. Cum se răcoriseră deja, își luară pe ei o pijama și cămașa de noapte din mătase, apoi se vârară sub plapumă.

Își zâmbiră osteniți. Turnară din nou vin în pahare pe care-l sorbiră setoși. Ștefan ar fi vrut s-o întrebe dacă așa procedează cu toți turiștii ce trec pe la firmă și intră în grija ei. Era reacția de gelozie a masculului care nu vrea să știe că împarte cu altcineva bucuria plăcerii, dar se liniști la gândul că a face dragoste nu e cel mai mare păcat, și-apoi femeia jucase rolul ei fundamental impecabil.

Nu se mai sătura să o privească la lumina gălbuie a lămpii de noptieră. Tăceau mulțumiți, rășchirați pe spate și cu toate simțurile ostenite. Era pace în sufletele lor golite de întâmplările de dinainte. Existau atunci, acolo, rupți de orice mișcare temporală. Din hol se auzi o haină care, pusă greșit, căzu peste gresie. Tresăriră, de parcă duhul lui Pătrașcu s-ar fi întors să-și caute cheile de la mașină într-un buzunar și ar fi dat peste fiică-sa în pat cu cineva.

„Îți plac femeile — sparse liniștea Grațiela. Ai avut probabil multe, care te-au învățat ba una, ba alta, să știți împărți plăcerea între voi, la paritate... Nu ești un egoist...”

„Știi care e sfârșitul unei căsnicii? Când numai unul dintre parteneri își vrea binele, sau când, de cele mai multe ori, repetă același joc doar ca atunci când trebuie să facă copii, până li se face lehamite unul de celălalt... Când nu mai găsesc important să-și vorbească unul, altuia despre sex, despre relația lor de cuplu, sau și mai grav, când trec direct la faptă, să se convingă fiecare în parte că mai e în putere, că nu i s-a atrofiat nimic odată cu trecerea timpului...”

„La tine mai înțeleg, dar Sanda e la menopauză de vreo trei ani... și să trăiască ea cu un tânăr de vârsta mea, sau ceva mai verde... Ce-i mai poate oferi ăluia, care, bănuiesc, are habar care e anatomia unei femei?”

„Mahomed se căsătorise prima dată cu o femeie mai bătrână cu douăzeci de ani decât el și pe care, deși a mai avut și alte neveste, a iubit-o până la moarte... E și aceasta o artă care nu se învață doar după două întâlniri în pat dintre un bărbat și o femeie... E o cutumă că diferența dintre parteneri trebuie să fie în favoarea bărbatului... Între părinții mei era o distanță de șapte ani, între bunici de treisprezece, adică mai puțin cu ceva decât e între noi... Important e să participăm egal la o bucurie ce trebuie să fie a amândurora... Pentru mine, deși am suferit mult din cauza lor, femeile sunt frații mai mici ai bărbaților de care ei trebuie să aibă de grijă... N-am fost înțeles așa. Ori eu nu am știut să dovedesc celui altă această paritate...”

„Mie da... — răspunse femeia, privind spre el cu o căldură pe care Ștefan nu o mai zărise pe chipul ei. — Dacă-ți spun că mă simt ca la optsprezece ani, n-o să mă crezi. De ce nu te-ai căsătorit cu Sanda, aș fi fost copilul tău?”

„Ne-am despărțit la începutul clasei a zecea, apoi nu ne-am mai văzut, până alaltăieri... Ea era precocă, eu un întârziat, care-a învățat pe rând câte ceva, ba dominând, pentru că asta e tendința primă a oricărui bărbat, ba lăsându-mă la voia femeii... Bănuiesc că și Sanda o făcea la început de amorul artei, să se simtă deasupra tuturor colegilor de liceu. Abia mai târziu a descoperit tainele unei plăceri complete...”

„Poate n-ar trebui să-ți spun, să nu te împăunezi, dar eu am avut-o... Nu ești un om brutal decât atunci când

simți că trebuie să pui un accent. Tu controlezi jocul de parcă ai fi un regizor al unui film erotic... De ce nu reușești să-ți controlezi cu aceeași măiestrie și viața?”

„Poate o să-ți mai povestesc câte ceva despre mine, dacă vei rămâne aici...Ceea ce am trăit noi e partea cea mai luminată a vieții mele din ultimii ani, după care ar trebui să dispar. Să rămân și dincolo cu sentimentul acesta al unui om mulțumit, care știe că mai departe nu poate să fie decât o reîntoarcere chinuitoare la ceea ce a mai fost...”

„Și altă variantă decât moartea nu există?”

„Mai sunt câteva, dar aproape imposibile...”

„Anume?”

„Să plecăm undeva împreună și să o luăm de la capăt... Să te iau cu mine și să trăim o vreme în chirie, până voi aduna bani pentru un apartament al nostru. Niciodată nu e târziu, dacă e vorba să-ți trăiești viața...”

„Ești chiriaș... O, Doamne, un om atât de important să stea în chirie... Ai risipit totul să fii lăsat în pace... De aia te gândești la moarte... Nu mai vezi drumuri capabile să te scoată la liman?...”

„Când am zis de moarte m-am gândit la un fost coleg de-al meu de facultate, ajuns ceva șef într-un județ, care avea un principiu cel puțin straniu, dar adevărat: voia să moară în culmea gloriei. Ei bine, în clipa când a simțit că se află la limita de sus a carierei lui, a recunoașterii lui de către ceilalți, a băut într-o seară, după lansarea unei cărți de a lui, editată la București, s-a simțit ajuns pe punctul cel mai de sus al vieții, avându-i alături pe câțiva critici importanți aduși pe banii lui din capitală, care nu pregetaseră să-l facă unul dintre cei mai importanți scriitori ai epocii, i-a condus la avion, a mai băut pe drum

ceva și s-a întors acasă. Trebuie să-ți spun că stătea într-o vilă din cartierul rezidențial, aflat la marginea orașului, a scos pușca de vânatoare din rastel și s-a sinucis. Nevasta, soacra și copiii erau în casă... Ani de zile m-a obsedat gestul lui, deși în urechi parcă-i auzeam cuvintele: Nu suport să cobor ce-am urcat o dată! Și mă gândeam la mine care-am avut o viață de continue urcușuri și coborâșuri, o sumă de clipe de maximă împlinire, urmate, ca o pedeapsă, de tot atâtea nenorociri... Mi s-a părut un act exemplar...”

„Pe dracu’!... Era prea mândru, prea vanitos și nu putea accepta să mai și piardă... Oricum, eu, una, n-am mai auzit de un asemenea specimen... O fi și asta o concepție de viață. Dar aduce mai mult cu cea a vechilor samurai. Or, noi trăim în România, de care nici măcar toți cetățenii Europei nu știu exact unde se află. Asta ți-o spun din experiența mea... Aici azi ești sus, mâine jos, apoi începi să urci din nou, până ajungi iar la locul acela din vârf... De aceea la noi e atât de puternică jongleria relațiilor. Fără ele nu mai poți redeveni cine-ai fost, nu mai poți recâștiga un teren pierdut. Iar visul cu ceea ce ți s-a întâmplat când ai fost mare ți se întoarce în minte și-ți stârnește ambițiile... Nu-ți spuneam eu de principiul ăla al mamei: Dacă vrei, poți orice... Și de ce ziceai că variantele tale de fericire continuă ar fi imposibile?”

„Grațiera, ești la vârsta când nu mai trăiești din iluzii... Când îți cauți și tu omul potrivit, să te așezi undeva...”

„Astea-s sfaturi de bunic...”

„Poate, dar dacă mâine dă peste tine un wiking roșcat de doi metri și te ia cu el în Suedia... Lux, viață ușoară, petreceri...”

„Peste tot e la fel. Am călătorit prin toată Europa... Iar chestia cu wikingul cade din start, pentru că acolo sunt mai multe femei, iar o parte din bărbații puțini care sunt au altfel de plăceri decât cele pe care ni le-am oferit noi aici în astea două zile... Ce-ai zice să mă mut la o firmă de turism din Timișoara? Vom încerca un mariaj de probă, după care, dacă toate vor fi o.k., vom rămâne împreună până la capăt...”

„Mariajul de probă l-am început și văd că merge bine, altminteri n-ai avea asemenea idei, la care nici n-aș fi îndrăznit să mă gândesc...”

Grațierea îl sărută pățimaș pe gură și-și puse capul bălai peste pieptul lui.

„Nu știu de ce, dar cu tine am o siguranță formidabilă. Cred că aș fi în stare să fac orice pentru tine”.

„O să uiți totul, încă mai înainte să-mi plece trenul din gară...”

„Nu mă cunoști... Nici n-ai cum... Sunt rac, și femeile din zodia asta dacă pun mâna pe cineva nu-l mai lasă să plece. Îl trag mereu spre ele, îl prind așa cu cleștii și nu mai mișcă...”

Pe ultima propoziție îl strânse cu amândouă palmele de gât, apoi îl sărută pe lobul urechii. Devenise jucăușă, cum nu fusese până atunci. Se ridică brusc și porni spre cămară să mai aducă o sticlă de Pietroasele. Reveni în cameră, umplu paharele, închină luminându-și fața într-un zâmbet larg, ademenitor, apoi îl goli. Bărbatul oftă, știind că în viața lui totul era dărâmat și că momentele de mare eliberare sufletească sunt urmate ca-ntr-un blestem de câte-o nenorocire care-l aruncă în celălalt capăt. Goli și el paharul și încercă să uite de toate și mai cu seamă de faptul că toate se termină odată, mai devreme sau mai

târziu. O cuprinse pe după șolduri și o trase spre el. Simțea jocul pervers al mătăsii peste trupul gol al femeii și o răsuci pe o parte să o mai privească o dată întreagă, culcată. Dar tânăra se ridică din nou, cu aceeași agilitate și aprinse radioul, apoi mai turnă vin în pahare.

„Nu vrei să dansăm?”

„Aia trebuia făcut înainte, e o parte a preludiului...” zise Ștefan și rămase s-o privească dezgolindu-și când sânii, când coapsele de sub faldurile cămășii de noapte scurte, maronii, prinsă într-un dans din care ea înțelegea că trebuie neapărat să se răsucescă după o axă imaginară, ca o odalică. Abia atunci, în timp ce-și ducea din nou paharul spre buze, avu sentimentul că reușise nu numai să o stârnească pe Grațiela, dar și s-o domine. Se simțea împlinit cu toate și, involuntar, îl duse gândul din nou la moarte. „Acum să se întâmple!” își spuse, apoi se contrazise: „Câte cadâne nu dansau în fața sultanului mai abitir ca fata asta și până la urmă el își căuta alta, mai fragedă, pentru noaptea ce urma”.

Renunță să se mai gândească la ceva și continuă să o privească cu întreaga lui ființă. Simțea că foarte curând, înainte de a adormi, se vor avea din nou unul pe altul, ca și cu o oră în urmă.

Deodată se auzi sunând telefonul. Femeia se opri din dans și-i făcu semn să nu-l ia în seamă. Apoi se așează pe marginea patului, luă paharul în mână și-l goli dintr-o suflare. Telefonul conținu cu țârâitul.

„O fi Sanda... Deși când pleacă la București, uită de mine... Poate vrea să se asigure că ai plecat, că ești întreg, că... Dumnezeu mai știe ce-o fi în mintea ei!... Altcineva n-are cine să sune...”

„Cum, adică, n-ai un prieten?...”

„Ștefane, eu nu înșel pe nimeni... Dacă acum, în starea în care sunt, m-aș culca cu un alt bărbat, ar însemna că te înșel pe tine... Nu știu ce-ți imaginezi despre noi, dar nu suntem mai mult decât două femei singure, care-și trăiesc crâmpiele de dragoste... Încă Sanda e de-a dreptul consecventă cu Wolfi al ei... Vorbeai de singurătatea ta. Eu, așa cum mă vezi și la vârsta pe care o am, trăiesc uneori niște căderi din care nu mă poate scoate nimeni. Atunci trebuie să beau paharul veninului până la fund, apoi îmi revin...”

„O femeie atât de frumoasă?!”

„Numai pentru adolescente trupul rămâne singura salvare... Sunt și eu ceva mai complicată decât mă crezi... Am umbrele mele, am luminile mele cum e seara aceasta... Hai dă-le dracului pe toate și...”

N-apucă să termine pentru că bărbatul sări din pat ca un arc și o cuprinse pe după umeri apăsându-și gura pe gura ei, apoi se răsuciră pe o parte și se rostogoliră pe pat.

„Hai să facem nebunia până la capăt!” spuse şușotit Ștefan

„Dar mai sunt zile, sau chiar vrei să murim în noaptea asta, aici în pat și să ne-ngroape Sanda, când o veni, pe amândoi într-o singură groapă din cimitirul ăla pe care nu-l suport?...”

„Ar fi vârful și finalul unei existențe...” șopti bărbatul, într-o stare de maximă dăruire.

Grațierea se lăsă moale în brațele lui, să o poarte pe unde va ști, apoi să facă o baie împreună, să tacă și să doarmă până la prânz. Bărbatul îngăimă ceva în timp ce-o dezgolea, dar își dădu seama că nu mai era capabil să mai spună nici o propoziție. Preludiul dură mai mult de o oră, după care uzi, de parcă ar fi ieșit de sub duș, în culmea

unei excitații extreme, bărbatul o străpunse dureros. Se zvârcoliră încă un timp, apoi se lăsară cu brațele și picioarele depărtate peste întreg patul.

„Acuma cred că-ți voi face un copil...” spuse într-un târziu femeia, și nu se mai grăbi să meargă la baie. Se șterseră cu pijama lui Ștefan.

„Am să ți-o spăl mâine... Mai ai alta?”

„Nu-ți fă probleme, pot dormi și într-un maieu”.

Porniră dintr-o dată spre baie și dădură drumul dușului, apoi se înghesuiră sub jetul puternic și cald. Erau alături și-și mângâiau unul altuia spatele, fesele, coapsele. Bărbatul încă nu se potolise așa că se lăsară pe fundul vanei privindu-se cu zâmbete largi, drăgăstoase. Mutară jetul de apă pe conducta principală și lăsară să se umple cada peste ei. Grațiola luă de pe o etajeră o sticlă cu șampon de baie și o deșertă toată în mijlocul vanei, când se așeză, bărbatul își mută picioarele în așa fel ca degetul mare de la cel drept să se așeze la întâlnirea dintre coapsele fetei, ca un mädular gata să intre pe făgașul creației femeiești.

„Nu se astâmperi — glumi tânăra — dar cât a fost, e peste măsură...”

Clăbucii șamponului se ridicară până peste bărbiile lor. Nu-și puteau despărți privirile, iar fețele lor îmbujorate străluceau de lumină și exaltare.

„Știi că femeile simt când li se întâmplă să rămână gravide? — continuă Grațiola. Numai fetele de nouășpe, douăzeci de ani rămân cu copilul în ele și dacă bate vântul și mută polenul de pe bărbat, ca la flori... Poate de aceea e și povestea cu copilul din flori... Eu cred că ți-l fac. Și ce dacă o să trăim împreună numai douăzeci de ani... Aia cu nunta de aur, numai ei știu câte-au îndurat unul de la altul

până au ajuns acolo... Și-apoi fiecare dintre noi și-a avut destule experiențe de toate felurile să se mai așeze pe pământ...”

„Păcătoasă ca Eva — zâmbi Ștefan. Amintești numai de pământ și de copii, de parcă ai știi dinainte că vom fi alungați din Rai... De fapt, dacă mă gândesc bine, în Geneză nu amintește de Eva în cele șapte zile ale facerii, nici în a opta. Abia după un timp, văzându-l pe Adam atât de singur, Dumnezeu s-a gândit să-i facă perechea, după modelul tuturor ființelor pe care le crease. Tu nu faci parte din Geneză și de aceea ai preluat blestemul de a crea tu însuși ființe...”

„Și crezi că la treizeci și doi de ani nu-i stă bine unei femei cu un copil în brațe? Nici o icoană nu reprezintă vreunde în lume un bărbat cu un copil în brațe. O să-l fac, pentru că-mi vine să-l fac acum... Nu zici nimic?... Nu te înfurii?... Nu mă cerți?...”

„De ce aș face-o? — zise Ștefan încă într-o stare de euforie totală — Vina e a mea. Trebuia să plec în seara în care m-am dus la gară după bagaje. Am rămas, sunt fericit, n-am decât să plătesc pentru asta cu o altă viață. Eu ar trebui să-ți mulțumesc pentru zilele astea, pentru lumina ce mi-ai adus-o în suflet, în viață, necum să te cert. Eu nu sunt demn de atâta fericire, ca aceea de acum! De ce să mă înfurii?... Ar fi copilul nostru și viața mea va dobândi un sens uman direct...”

„Și când mă gândesc că mama nu te-a lăsat să pleci, că tu o țineai tot cu dusul, dar ar fi trebuit să schimbi vreo trei trenuri și să ajungi în dimineata următoare. Ea își avea planurile ei cu drumul la București. Am simțit-o de câteva zile că se tot foiește, că vrea să-mi comunice un lucru, apoi amână... Ei, ai venit tu și lucrurile au luat o

întorsătură neașteptată... Ziceai că vina e a ta... Nu-i adevărat. Eu am venit în patul unde erai tu...”

„Dacă începem cu vinovățiile o să iasă copilul cu mustăți...”

Telefonul suna în dormitor, dar nu-l luară în seamă. Mai zăboviră în apa caldă înfoiată de mormanele de clăbuci ce jucau curcubee sferice de toate mărimile, de la lampa cu neon de deasupra chiuvetei. Ieșiră pe rând înfășurați în câte un șervet mare de baie. Așteptară să se scurgă toată apa și intrară sub duș, peste spuma ce se ridica până peste gleznele lor, în vană. Intrară în dormitor înfășurați în aceleași prosoape mari, galbene și se trântiră pe pat. Mai băură un pahar cu vin și rămăseseră cu privirea în tavan. Telefonul sună din nou. De data aceasta Grațiela ridică receptorul.

„Sandă? Totu-i bine pe aici, dar ce-ți veni să suni, ai vreo problemă?... E aici, lângă mine... Ți-l sau?... N-o să ne cam vezi vreo două săptămâni. Plecăm în lume... Tu când vii?... A, nu știu... Nu-ți fă probleme... Pa...”

„I-ai spus că sunt aici...”

„De ce nu?!... Adică ea, o femeie de cincizeci și cinci de ani poate să trăiască într-un apartament din București cu un tânăr de treizeci și doi și eu nu am voie să trăiesc cu un bărbat la locul lui și cineva în lumea asta, de vârsta ei...”

„O să fie geloasă pe tine...”

„Totdeauna e geloasă... Și mai ales atunci când nu are de ce... Deși între noi două nu sunt mari secrete, mai cu seamă după despărțirea de Pătrașcu. Asta e casa, asta e mașina, astea sunt salariile și gata. Restul e viața particulară a fiecăreia dintre noi... M-a îndboldit într-o vreme să mă mărit... O să râzi, dar mi-a fost teamă de ea.

Ar fi fost capabilă să se culce cu mirele... Îi plac tinerii, cum mie-mi plac oamenii copti... I-am făcut-o, și-aș vrea să i-o fac de tot...”

„Acuma o urăști...”

„Nu-s capabilă de asemenea sentimente, și mai ales față de ea, dar trebuie să mă înțelegi că nu suntem două ființe identice, că atunci când închid ochii nu văd automat un mădular de bărbat, ci niște creste de munți... Asta cu patul este ceva natural, sănătos, dar nu obligatoriu... Ai putea să mă iubești?”

„Întreabă-mă mâine, că acuma-s disperat de iubire. Dar dacă vine la noapte?”

„O știi... Nu vine... Are însă un simț al desfășurării lucrurilor care nu o dată m-a speriat... N-a dat telefon niciodată să afle cu cine sunt în pat... Ei, acuma a simțit... Bravo ei!... Bravo nouă!... Hai să mai bem un pahar cu vin!”

Trecu prin toată camera târând prosopul de baie după ea, mai mult decât s-o acopere. Făcu muzica mai discret, trecu în bucătărie și se mai întoarse cu o sticlă de Pietroasele. Ștefan o urmărea cu maximă atenție. Nu se simțea obosit deloc. Ar fi vrut ca timpul să se dilate mai mult. Fata-i turnă în pahar și-i spuse:

„Știi, mâine dimineață mergem și cumpărăm niște bocanci de munte și ceva haine pentru tine... Vreau să urcăm cu mașina la Bâlea lac apoi la Negoiu și Podragul...”

IX.

Câteva zile Magda încercă să uite de plecarea lui Ștefan. Mergea la spital, își făcea serviciul, garda de noapte, având ca singur țel seara lui Pavel, tot mai pornit împotriva tuturor și gata să-și facă formele să plece în străinătate. Femeia reușise să-i strecoare fiului ei îndoiala față de paternitatea copilului său, aruncând cu vorbe de ocară împotriva nurorii. „Dacă nu reușesc să-l rețin, măcar să-l pot ajuta cu ceva bani, să aibă cu ce să se descurce”, își spunea mereu Magda, deși plecarea lui Pavel ar fi însemnat pentru ea să rămână și mai singură, cu doi părinți bolnavi, de care se îngrijea doar când și când, și cu niște neamuri din ce în ce mai închise în cochilia familiilor lor. Își aducea aminte cum până prin '95 se vizitau, își făceau cadouri, ca dintr-o dată relațiile lor să devină convenționale. Bănuia că totul se datorase divorțului ei și conviețuirii cu acel domn de la universitate.

Nu-și putea imagina că la doar câțiva ani după abulica descoperire a libertății în '89, în decembrie, lumea începuse să se înstrăineze, neamurile să devină mai suspicioase și egoiste, că lumea se atomizase, fiecare individ urmărindu-și doar scopul lui meschin, beneficiul și bunăstarea lui, că toți intraseră într-o competiție a căpătuirii. Că descoperiseră ceea ce alții știau de mult, anume că și în viață, nu numai în moarte, oamenii sunt niște ființe singure.

După câteva zile, în care nu primise nici un semn de la Ștefan, începu să-i cotrobăie printre hârtiile din dosare, să dea de un capăt de ață, pe care trăgându-l, să descopere pe unde era la ora aceea. I se confesase cândva că locul unde

fuge de fiecare dată când e disperat, e Sibiul, unde copilărise, unde-și avea obârșia. Dar acolo ea n-avea ce să caute decât ca turistă. Era un loc străin, rece, conservator pentru Magda, o femeie crescută la câmpie, prin sate cu case joase, găște și bălți.

Nu umblase niciodată printre puținele hârtii ale fostului soț, în căutarea vreunei scrisorele, care să-l acuze de relații cu o altă femeie, dar în ziua aceea îi venise din senin să găsească ceva care să-i spună mai multe despre un om, care nu era nici măcar un bărbat cu care să se fi unit pe viață în fața primarului și-a popii, și căruia nu-i făcuse copii, dar la care ținea cu măsură și prudență, ca la un amant. Se mirase în ziua când descoperise că acel chiriaș al ei, ce nu ieșea decât arar din camera lui, cât să ia masa împreună, ori, noaptea, să facă dragoste, nu avea prieteni care să-l caute, nu zăbovea seara pe la cârciumi cu prietenii.

Răscolind printre dosare dăduse peste sumedenie de cursuri, scrise mărunț, ori bătute la mașină și se întrebă de ce nu-și va fi publicat niște cărți, pe care să le vândă, în circuitul închis al universității, studenților, cum făceau toți dascălii universitari, să mai facă rost de niște bani. Drept e că nu știa exact cât câștigă pe lună, și nici nu-l întrebase, dintr-un sentiment de vinovăție. Și ea reușea să aducă mult mai mulți bani acasă decât se vedea, bani ce-i dosea, ori erau transformați în valută pentru fiul ei. Duceau în realitate o viață mai mult decât modestă, ca doi oameni care simt că nu vor rămâne împreună să construiască o gospodărie a lor, ori care fac antrenamente de economie, cu mulți ani înainte de pensie, știind că mai târziu vor trebui să se descurce cu mai puțin, să supraviețuiască onorabil.

Un vraf de doi metri de dosare, clădit între argintar și conductele de apă caldă fu luat, dosar cu dosar, apoi pus la o parte, fără să fi descoperit mai mult decât note, fișe, cursuri, gânduri aiurea, utile doar muncii lui de la universitate. Într-un dulăpior, dădu peste alte dosare pe care le luă pe rând, tot fără să găsească ceva. Într-un târziu luă în mână un alt dosar, cu coperti mai noi, pe care Ștefan scrisese cu pastă de pix: „Amintiri despre un trecut probabil”. Puse toate celelalte dosare la locul lor, cât mai aproape de felul în care fuseseră clădite de bărbat, apoi trecu în cealaltă cameră, se urcă în pat, cu o pernă pusă la spate și începu să citească:

„Adeseori m-am întrebat care e lumea mea, în munte devin o fiară, cu toate simțurile deschise, gata să descopăr urmele lăsate de cineva, pentru a mă scoate în drumul cel bun, să descifrez voința cerului, după fuioarele lăsate în urma unor vânturi de înălțime ce anunță schimbarea bruscă a vremii, pietrele care mișcă, pietrele care țin, lecția învățată acolo m-a făcut să-mi dozez la timp nevoia de apă, de alimente, de dulciuri, să-mi controlez voința, puterea, să mă obișnuiesc cu ideea că orice ezitare poate să fie fatală, ca și mișcările prea largi, necontrolate. Un om al muntelui e uscat, blând, tăcut, gata să primească fericirea pe care numai el o poate avea, privind peste creștetul lumii, spre limbile de zăpadă, spre cleanțuri, spre piscurile înalte, dincolo de care nu mai e decât cerul. Un om de munte se împacă de minune cu singurătatea, știe să piardă, să dea o mână de ajutor, să se sacrifice, dacă e nevoie. Între el și Dumnezeu nu mai e decât o peliculă subțire de ozon, pe care o dă la o parte firesc, cu un gest simplu, de eliberare. El nu mai aparține lumii de jos decât prin credința în Dumnezeu. Acolo, în munte, totul e tranșant,

nimic nu e negociabil. Viața și moartea stau pe talerele unei balanțe sensibile, ce poate înclina când într-o parte, când în alta.

Un om de munte nu-l va putea înțelege pe cel ce stă la malul mării, privind la sânii dezgoliți ai unei femei ca la niște pepeni aduși din grădină, iar la fesele ei ca la niște lubenițe gata să fie despicate. Până și goliciunea are în munte ceva sacru, ca un Rai. Face parte din peisaj, ca și mogâldețele de marmote, ca și caprele negre sau tufele de bujori mișcători ai urșilor singuratici, ce se plimbă peste grohotișurile de la capătul de sus al văilor alpine, o conservă poate ține loc de prânz, iar dulceața dintr-o caserolă, amestecată cu zăpada rămasă în văile adumbrite încă din iarnă, poate să fie cea mai bună înghețată pe care-ai mâncat-o cândva.

Dar pentru cine urcă prima dată, nu tocmai la o vârstă fragedă, totul poate să pară un calvar, mai ales dacă pornește cu sentimentul cu care se duce la malul mării, îmbrăcat sumar și cu încălțări de oraș. Vacarmul de pe litoral, ambianța zgomotoasă, stropită cu multe beri și răcoritoare sunt pentru cei ce-și trăiesc viața ca o acumulare de bunuri pentru o viață de mai târziu, în detrimentul altora, cu un egoism al fericirii personale cum numai în lumea orașelor se mai poate întâlni.

Să zicem că aceasta este lumea mea, pentru că doar acolo mă simt bine, iar în viața de toate zilele mă comport ca și cum aș fi continuu pe munte. Și aici, în fața mașinii de scris, mă simt tot ca pe munte. Am o vârstă la care pot să privesc înapoi cu oarecare mulțumire. Înainte nu poți să știi cât mai e. Rucsacul e cutia mașinii de scris, înăuntrul căreia sunt toate literele gândurilor mele, ale sentimentelor ce le așez într-o ordine sau dezordine dictată de o

dispoziție sau alta, de un gând rebel. Poate că au început să mi se atrofieze anumite simțuri, poate văd miop anumite lucruri pe care, până mai ieri, le priveam cu seninătate... Dar simt că muntele există în mine și poate de aceea nu-l pot privi la televizor. E puținul de viață pe care mi-a fost dat să-l petrec în Rai. N-am păcătuit să fiu alungat de acolo, ca Adam și Eva, decât poate prin aceea că m-am lăsat învins de lucrurile prea omenești din imediate apropiere, cărora trebuia să le dau dreptul lor la viață.

Țin minte cum, într-un sat de munte, Ucea de Sus —, unde trebăluia un vindecător, fost tehnician chimist la Combinatul din Făgăraș, care descoperise că micile descărcări electrice provocate de niște baterii banale pot ameliora starea de miopie sau strabism a oamenilor, mai cu seamă a copiilor — mi-am petrecut sub creasta Făgărașilor, pe care o cutreierasem de zeci de ori de la un capăt la altul, o vacanță chinuită pentru a-i face un tratament de electropunctură fiului meu mai mic. Ședința dura doar un minut, dar cozile erau interminabile. Veneau oameni din toate colțurile țării. Locuiau ca și mine în gazdă la săteni, îngrămădite câte trei, patru familii în casa țăranului, care-și avea și el familia lui, plus toate acareturile și animalele de pe la orice ogradă de gospodar. Seara ieșeam pe dâmbul din apropierea satului să jucăm volei, undeva dincolo de un podeț, peste un râu ruginit de toxinele venite de la combinatul din orașul Victoria. Priveam spre crestele Făgărașului încercând să-mi imaginez că sunt pe creste, că tocmai trec peste Vârful Negoiu și mă apropiu de Călțun, trec peste Laița Mare, apoi peste cea Mică și ajung la Paltinul, să cobor spre Bâlea lac, apoi mai departe, pe la Lacul Capra spre

Arpașul Mare, Arpașul Mic, Vârful Mircii, Podragul, Podrăgelul și cobor la cabana cu același nume.

N-aveam treabă cu pescuitul în apa ruginie și fără urmă de vietăți ce venea de la Victoria, nici cu bălțile unde se zicea că ar mai trăi ceva pește. Nu-mi venea să merg până la Olt, cu alți părinți sau pacienți, nici la filmele de la orașul Victoria sau de la Făgăraș. Voiam să urc pe munte, să urcăm la cabana Podragul, să dau peste pictorul amator care se retrăsese ca și cabanier cu nevasta și copiii acolo, lăsând capitala țării altora, colegilor lui mai adaptați vieții tumultuoase de oraș și mamei sale, cercetătoare la Academie, care se bucurase nespus de mult când am scris o cronică plastică în „Orizont” despre lucrările cabanierului de la Podragul.

Aveam să-l întâlnesc în Ucea de Sus, venit să facă tranzacții cu ciobanii pentru niște brânză telemea. Ne-am îmbrățișat de parcă am fi fost frați. Își lăsase barbă și purta o pereche de ochelari de soare cu marginile lăsate, cum aveam și eu când traversam Făgărașul. L-am întrebat de nevastă, de copii. Avea deja trei și-l aștepta pe al patrulea. Ce să fi făcut în pustietatea muntelui, unde e iarnă din octombrie, de pe la început și până în iunie. Unde nu vede decât crestele înălbite de zăpadă și se roagă lui Dumnezeu să nu-i ia cabana la vale vreo avalanșă, ca-n urmă cu zece ani, după care o ridicaseră din piatră și cu obloane, să reziste. Când o văzusem ultima dată arăta ca orice refugiu din Alpi, cu dungi albe și roșii, să poată fi reperată de la distanță. Prietenii lui erau niște salvamontiști din Făgăraș, Victoria și Brașov, deși geografic Podragul aparținea de județul Sibiu. Drumul până la creastă era lung. Dura nouă ore pe vreme bună, cu o singură cabană intermediară, Turnu.

Îmi povestise despre soarta măgăruşului sinucigaş, cel care împreună cu ceilalţi asini făceau aprovizionarea peste creastă, de jos, cu alimente. Măgăruşul îşi purta samarul ca şi ceilalţi, mergea în rând cu ei, mânat de unul dintre cărauşi ce făceau legătura cabanei de la 2090 de metri cu viaţa, cu sărăcia oraşului, doar că în anumite momente, când prăpastia era lângă picioarele animalelor, acesta se aruncau în gol, încărcat cum era şi dacă n-ar fi fost lângă el omul să-l prindă de coadă ori de samar, s-ar fi prăvălit în gol definitiv.

Scăpase din alte două tentative şi încă le era de folos. Ciudat e că măgăruşul n-avea trăirile acelea disperate decât atunci când trecea spre cabană cu samarul încărcat, niciodată când cobora spre vale. M-am gândit adeseori la mecanismul care trebuie să-i fi declanşat măgăruşului stările acelea limită. Le trăiesc de cele mai multe ori şi oamenii, care vor să se întoarcă, să renunţe, să rămână la cabana Arpaş de la poale şi să se sature de bere.

Cabanierul era ceva mai tânăr ca mine şi primul lucru pe care mi l-a spus a fost să urc cu el la Podragul. Peste iarnă fusese la Bucureşti şi o lăsase la cabană pe nevastă. Urcase după două săptămâni, între două viscole, şi-şi adusese revista în care scrisesem despre el ca pictor amator şi despre isprăvile lui de cabanier. L-am întrebat dacă avea în familie, la a doua, a treia generaţie pe cineva care să fi fost cioban. Intuisem bine, mama lui era din prima generaţie cu şcoală. Se stabilise la Bucureşti, se căsătorise, reuşise să se angajeze ca şi cercetătoare la Academie, îşi dăduse doctoratul, apoi divorţase. Fiul, fire năbădăioasă, reuşise să-şi termine liceul şi o şcoală de arte, făcuse câteva expoziţii cu colegii lui, apoi singur. Îl bătuse gândul să se dedice cu totul artelor şi încercase în

câteva rânduri să dea examen la Institutul de Arte „Nicolae Grigorescu”. În cele din urmă reușise, dar printre ultimii. Erau pile mari. După examen urcase în Făgăraș cu prietenii, cu câțiva din foștii colegi de școală de arte, bătuse de la Suru la Urlea toată creasta și într-un moment de maximă libertate, aflând că fostul cabanier se retrăsese la pensie, luă hotărârea să nu mai coboare decât să-și facă actele de angajare la Podragul. Renunțase la tot, spre disperarea mamei, apoi mai coborâse până la București să-și ia cu el prietena. O tânără dintr-o familie modestă, despre care mama lui avea cele mai proaste păreri, pentru simplul motiv că îi dorea fiului o partidă pe măsura rangului ei, și o faimă ca a lui Ciucurencu. Până la urmă, cu două eșecuri în față, trebui să accepte și căsătoria cu fata și despărțirea de fiu, fără să poată înțelege, ani la rând, ce-l va fi putut determina pe acesta să ia o asemenea hotărâre, tocmai în clipa în care se văzuse intrat în Institut, când șansa fusese de partea lui.

Dar când toate se precipită nu mai ai vreme nici măcar de regrete.

Scriu despre el acum, după aproape douăzeci de ani, cu bucuria cu care aș scrie despre mine. O altă variantă a vieții mele. Dacă aș fi avut starea de grație în clipa luării hotărârii, aș fi fost un om simplu, cu patru copii, liber de toate avatarurile orașului. Un semi-sălbatic, bucurându-mă de munte, de singurătatea lui, de furiile lui, de sublimul cerului de deasupra creștelor albe. Când m-a chemat la cabană, atunci, la Ucea, am rezistat cu greu tentației și poate dacă n-ar fi fost împotrivirea soției mele, n-aș fi pregetat să plec cu el. Peste câteva zile, în replică, aveam să-i determin pe niște chimiști cu care împărțeam același spațiu strâmt să ne ia cu mașina și să urcăm la Bâlea lac,

pe Transfăgărășan. I-am dus până sub Arpașul Mare, iar dacă ar fi fost după mintea mea aș fi traversat pe la Monumentul Nerlinger, pe Vârful Mircii, și-aș fi coborât la cabana Podragu să-i fac o surpriză cabanierului. M-au reținut cu greu. Mereu mă reține ceva, mereu fac ceea ce dorește altcineva, mereu cedez, de parcă n-aș avea în sânge muntele, de parcă nu mi l-aș fi dorit de fiecare dată când eram în pragul mării treceri.

Dacă mai e cabanier, omul ar trebui să aibă și el vreo cincizeci de ani. Copiii îi sunt mari, preluați poate de bunica din București să-și facă studiile, să-i ia locul fiului rătăcit. Poate. Cum poate că și eu aș fi fost altcineva dacă aș fi acceptat alte variante de viață oferite de câteva șanse cu care n-am să mă mai întâlnesc. De fapt, tot ceea ce era de întâmplat pare să se fi petrecut deja în existența mea. De nouă ori am privit lumea dinspre capătul celălalt al ei. În momentele limită am trăit filmul parcursului, apoi i-am văzut pe ecranul luminat al minții pe cei mai dragi, așa cum îi port în suflet, fără puțință de minciună. Mai era poate o clipă, un schimb chimic sau energetic, o descărcare bioelectrică la nivel celular ca totul să se afunde în abis. De ce trebuie să trăim doar din compromisuri, din cedări succesive? De ce acceptăm să ne dirijeze alții viața și jinduim după libertatea semi-sălbaticului? De ce rațiunea, în puținătatea ei de desfășurare, aici, la suprafața lucrurilor e mai importantă decât contactele noastre afective cu o lume pe care nu o putem înțelege logic?...”

„... Plutesc pe deasupra potecii Brâului de Mijloc din Piatra Craiului. Nu e o cărare marcată. Stâncile stau colțuroase de-a dreapta, iar hăul de-a stânga. Între cele două e o potecă de lățimea unui bocanc, ce se pierde ici și

colo sub buza câte unei stânci care trebuie urcată. Jepi, brazi și crini sălbatici. Sunetul unui trăsnet se propagă prin toate văile abrupte, apoi răsună îndelung peste toată valea Bârsei. Zbor dinspre Vârful Ascuțit, pe cornișa Ciorângii Mari spre refugiul Cabana Ascunsă, apoi pe sub Degetul lui Călineț spre Valea Podurilor și mai departe, spre găvanul Termopilelor. Țimbalul mare e deasupra, Țimbalul mic, Vârful la Om. Un trăsnet și o masă de câteva tone de calcar se desprinde din perete și se prăvălește cu un zgomot asurzitor nu departe de Valea Reptilei... Am trecut spre zăplaz, spre renumitul Westvand ale cărui lanțuri nu-mi pot fi de folos. Jos se vede refugiul Șpirla, sau ceea ce a mai rămas din el, un bungalow, ca și cel de la Ascunsa ori de pe Vârful Ascuțit.

Când plutești, nu riști să te prăbușești de pe stâncă. Doar mersul atârnat poate să dea amețeli, când sub tine sunt șase sute de metri. Am îmbătrânit puțin și nu mă mai cațăr, ci plutesc peste cărările și stâncile pe care am urcat altădată. Plutesc și zborul îmi face bine. Nu risc nimic. Biologic, efortul zborului e mai reconfortant decât un pumn de pilule energizante. Cețuri în fuioare albe se scurg pe lângă mine spre vârfuri. Fac parte din imaterialitatea lor, din particulele de abur ce se preling peste stâncile de calcar, umezindu-le. Îmi strâng palmele și sunt ude și reci. Poate că sunt o reptilă zburătoare dintre acelea care m-au îngrozit întotdeauna după ce am aflat despre existența lor de la orele de biologie. Un fel de Arheoperix masiv și greoi în căutare de hrană. De sânge. Un fel de vampir antediluvian cu dinți pe toată lungimea ciocului.

Mi-ar trebui o oglindă să mă pot privi așa cum sunt, dar aici nu există nici un fel de oglinzi. Zbor peste Brăul de Mijloc din Piatra Craiului pentru că de aici se pot vedea

și masivele Iezer-Păpușa și creasta Făgărașului, care bate perpendicular pe Umerii Pietrei Craiului, prin coama Tămașului. De cealaltă parte a stâncilor ferestruite e masivul Bucegilor, dincolo de dealurile Moeciului și podișul Branului.

Aceasta e lumea mea. Peste ea alunec cu gândul când mă apropiu de o margine a vieții, și sper, de-acolo de unde mă aflu, să mai ajung să o revăd. Aceeși ca și Retezatul, unde-am urcat încă de copil. A privi pe deasupra crestelor de pe un vârf mai înalt înseamnă a zbura pe deasupra văilor, razant cu tufele jepilor, ocolind bolovanii mai masivi, prelingându-te pe deasupra luciului apei tăurilor de munte, peste pieptișurile stâncilor ce saltă spre piscurile cele mai înalte, pe deasupra ciopoarelor de capre negre, ale grohotișurilor, fără să le tulbur adormirea masivă în care le-au lăsat glaciațiunile, în chip de morene...”

„...Aceasta e lumea mea în care revăd panoramele crestelor de pe munții cei mai înalți, așa cum îi simt eu. Sau cealaltă, iată, a paginii scrise unde reiau imagini văzute de mult și le re trăiesc sublimul. Niciodată oamenii n-au reușit să-mi redea încrederea în forțele mele, reîncrederea în mine și în șansele mele de a supraviețui hățișului de liane și mlaștini din lumea umană, aici nu se poate minți, aici nu se poate scoate la mezat o avere. Avere e în afara ta, în fața ochilor tăi și-ți aparține doar în măsura în care ești îndeajuns de naiv să o crezi a ta. E o regăsire a propriului suflet, care se simte strâmtorat în lumea orașului, între convențiile și conveniențele lui și de aceea îl invidiez într-un fel pe cabanierul-pictor care a lăsat capitala, un loc de student la arte, o poziție, pentru munte.

Poate acolo, în Țara Branului e centrul energetic al țării, altminteri nu văd de ce pe sumedenie de oameni ne atrag într-atât de mult munții din zona aceea, deși în Piatra Craiului merg nu prea mulți, iar Făgărașul și Iezer-Păpușa sunt urcați, în proporție egală de români și străini, Bucegii au teleferice care te ridică până la 2200 de metri, iar mai departe totul e floare la ureche. Un bulevard pentru cei de vârstă a treia care nu vor să-și uite tinerețile de altădată...”

„...În copilărie citisem *„Zânele din Valea Cerbului”* și când am trecut pentru prima oară pe la poalele văii, m-au cutreierat niște sentimente ciudate, cum că nu eram pentru prima oară acolo, că de fapt acolo am sălășluit într-o altă viață încât zona îmi era atât e cunoscută. Acum merg adesea la Bușteni. Întâmplările vieții m-au legat de acel loc, de crucea Caraimanului, e Coștila, de vârful Omul și Bucșoiul Mare, de cabana Mălăiești. Un ceva al destinului a făcut ca tocmai sub cabana Diham să găsesc o legătură de chei de mașină cu un breloc ce avea imprimată o Dacie 1310. La o săptămână după întoarcerea acasă câștigam și eu la carnete CEC o mașină Dacia. Erau vremi cu căderi și momente de mare surpriză, când eram sigur pe mine și știam că orice aș întreprinde mi-ar reuși. Dar vremile acelea pare că s-au stins. De două, trei ori pe an făceam Retezatul, Făgărașul și Piatra Craiului, și tot de atâtea ori eram internat pentru câte un diagnostic final în spitale luni de zile.

Că n-au fost glume, am aflat abia de curând, când la un control făcut înainte cu o seară de o operație extrem de dificilă, mi-au descoperit două cicatrici pe inimă. Adeseori mi se întâmplă să fiu la limită cu sănătatea și acum, analizele îmi ies ca la un bolnav cronic în faza finală, pentru ca peste o săptămână să fiu cel mai sănătos om de

pe glob. Merg după mine cu sumedenie de medicamente, pentru de toate, dar mai ales întăritoare, adică un fel de adjuvante pentru un om care ar fi trebuit să fie mort de mult. Așa zic toți doctorii. Ce s-a atenuat e starea aceea de siguranță, când știam că indiferent ce aş face, mi-ar ieși. Și încă din plin.

A.M., un chirurg mai în vârstă, a venit într-o zi la mine la birou să se încredințeze că sunt una și aceeași persoană cu aceea despre care auzise că a fost operată de opt ori, că i s-a rezectat în două rânduri stomacul, că n-are fiere, o parte din ficat ș.a. Mă vizitase în spital când fusesem internat pentru un diagnostic apocaliptic — leucemie. Acum stătea alături de mine și-mi desena pe o hârtie ce e aia rezecție Reikel-Polya, Braun I și Braun II (nu știu dacă am scris numele corect) și mi-a spus că și el a trebuit să-și facă ultimele două intervenții chirurgicale cu o lună și jumătate în urmă. Mi-a desenat anastomoza, adică instalația rămasă din restul de intestin subțire, ansa și legăturile către intestinul gros. A încheiat pe un ton grav: «Nu vreau să vă sperii, dar cu o asemenea operație se mai poate trăi doar între trei și șase luni!»

După o lună și jumătate, doctorul A.M. s-a stins la împlinirea sorocului de trei luni. Am supraviețuit șase ani, am scris, am publicat, am iubit, am suferit stresul unei munci de dascăl universitar, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Anul trecut eram în trenul de Bușteni, cu care-mi trimit pe cei mai buni studenți la niște perfecționări, mai mult pentru a-și vedea țara și frumusețile ei pe banii statului, când un sejur pe Valea Prahovei se ridică la două mii de euro, ei stau la un cămin, pe bani puțini și văd același peisaj cu cei ce plătesc 400 de euro pe zi. O colegă din Deva, știind cum stau cu sănătatea, mă întrebă cum o

mai duc. Era de față și o altă colegă, care mă știa de la catedră, îi povestesc pe larg, cu detalii inutile, ca de obicei, fără să exagerez nimic, deși tot coșmarul meu părea o invenție de om care se joacă de-a moartea. În colțul de vis-à-vis era un bărbat tânăr, care asculta cu maximă atenție. Ies să fumez o țigară pe hol. Vine după mine. Se prezintă: M. Pop, român stabilit în Germania, informatician, locuind undeva la granița dintre Germania și Franța. Mergea la un prieten din București, după o escală de 24 de ore la Bușteni, la un fost coleg.

Mă-ntreabă dacă tot ce am povestit era adevărat. Confirm senin trăgând din țigară. Zice: «Nu se poate!» «De ce?!»

«Pentru că și eu am trecut prin toate astea cu soția mea. La trei luni după operația a doua s-a stins. Avea 42 de ani. Acum sunt văduv și am trei fete de crescut. Le-am lăsat în grija unei femei pe care am plătit-o. Nu mai suportam să mă întrebe mereu unde e mama lor. De șase luni, de când s-a stins, am intrat pe internet și nu există decât o șansă la o mie sau mai mult ca omul să supraviețuiască mai mult de trei, cel mult șase luni... Nu există remediu. S-a încercat și cu alimente folosite de astronauți. Se găsesc și în farmacii. Un fel de sinteze naturale de miere, soia și energizante...»

«Am luat și eu, dar nu le-am suportat... îi spun, apoi continui — nu sunt fericit că am devenit un fenomen pentru medici. Mi-aș fi dorit să fiu un fenomen în domeniul artei, al literaturii, nu un animal rezistent peste limitele acceptate de medici».

A continuat să mă întrebe de starea pe care o am după șase ani. Mi-a relatat tot ce citise pe internet, vis-à-vis de acest tip e operații, iar în final și-a povestit viața, de parcă

el ar fi trebuit să se despartă de ea și nu încăpățânatul de mine. A reluat povestea suferințelor soției sale care s-a stins după ce-și revenise aproape complet. Insista să-i povestesc amănunte din dieta pe care o țin, din simptomele pe care le am, despre reacțiile la diferite medicamente, de parcă soția lui ar mai fi fost vie și i-ar mai fi putut aduce vreo ameliorare. Se vedea că nu se putuse împăca în nici un fel cu gândul. S-ar fi întors în țară, dar acolo câștiga destul de bine pentru a-și putea întreține fetele și a le da un viitor. M-a întrebat apoi dacă m-am adaptat noului tip de viață impus de suferință.

«În afară de faptul că sunt un pesimist incurabil, nu-mi leg viața de nimic de pe fața pământului. Mă bucur și sufăr pentru oamenii din jurul meu, la care țin și pentru care fac tot ce-mi stă în putință, nu țin nici un fel de dietă. Beau, fumez și beau cafea. Cât mai e, mai e...»

Nu i-a plăcut replica mea, deși era sinceră. Nu bravasem niciodată peste necazurile prin care am trecut. Era purul adevăr. Părea de-a dreptul supărat pe indiferența mea în fața morții. Nu i-am mai spus că fusesem de câteva ori în preajma ei. Ne-am reîntors în compartiment și poate pentru a mă pune la adăpost prin cele două femei care mă cunoșteau, le povesti același lucru cu mult mai multe amănunte, până a reușit să le impresioneze complet. Mame și una și cealaltă, se gândeau doar la cele trei fete lăsate undeva la granița dintre Germania și Franța, într-un oraș, la mâna unei femei străine. Au intrat în amănunte din viața lui, asupra cărora n-aș fi îndrăznit să întreb, părinții lui erau în țară, dar operația soției și lupta de a o salva îi topiseră toată agoniseala. Ar mai fi trebuit să muncească la aceeași firmă vreo cinci ani să poată veni acasă, dar părinții lui erau deja bătrâni, iar fetele-i creșteau, trebuia

să le dea la școală acolo. A le muta înapoi, într-o țară despre care nu știau mare lucru, cu o limbă mai puțin cunoscută, ar fi însemnat să facă din ele niște ființe handicapate.

Îi priveam cu atenție chipul. Fața i se congestionase. Îmi aruncă o privire piezișă, semn că în clipa aceea mă ura, ura soarta tuturor oamenilor care alege ca supraviețuitori pe te miri cine, om la cincizeci și patru când soția lui, în floarea vârstei, nu mai era. Am regretat, ca de multe ori, prostia de a-mi deschide sufletul în fața unui necunoscut. Mi-l făcusem dușman. De ce ea și nu eu? Părea să-mi impute. Ce mai vrei de la viață? Ai trăit, ți-ai crescut copiii, i-ai adus la liman și dintre toți cu aceleași stigmatе, tu ai scăpat... Dar numai deocamdată, mereu e câte un deocamdată.

A coborât cu noi în gara Bușteni și s-a făcut nevăzut undeva în lungul peronului, după un salut scurt, ca un fel de adio. N-o să ne mai vedem niciodată. Trei zile mai târziu trebuia să ne întoarcem. În noaptea dinaintea plecării am crezut că voi pleca și eu după soția informaticianului aceuia din Germania. Colegul de cameră, și el cu o ciroză hepatică, cu dietă și medicamente într-o pungă de nailon n-a mai știut ce să-mi facă. Nu mai era un cămin de perfecționare. Ci un sanatoriu. Patru zile, deși n-am pus decât covrigi și apă în gură, nu mi-am mai revenit. Apoi totul s-a reluat de la capăt, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic...”

„...Oare de ce e important pentru tine ca om să-ți pui gândurile pe hârtie? De ce un pseudojurnal, cu evenimente reale din viața ta, dar nu împărțite pe zile și ore, contabilizește? Cui îi poate folosi o carte de asemenea tip, când nici cele de divertisment nu mai sunt citite, nici

istoriile reale ale altor timpuri? Ce mai poate modifica trecutul reamintit unui om aflat într-o permanentă stare de veghe privind spre viitor? Astea s-au petrecut, altele se vor petrece până în ziua în care se va încheia jocul. E o matrice a evenimentelor din forma căreia nu va ieși niciodată o altă expresivitate decât aceea impusă de datul inițial. Nu suntem doi oameni, nu suntem două caractere, nu suntem două destine în unul singur...”

„...E important să relatezi altora experiențele tale, doar în măsura în care ar putea să profite cu ceva din asta. Dar cum nu poți pune două bile în același loc, cum nu există două ființe identice, cum impulsul inițial diferă de la o ființă la alta, n-ai ce să-i înveți pe alții. Da! Din greșelile tale pot învăța, pentru că acestea sunt adeseori identice, iar evitarea lor poate să fie pe măsura unui alt individ, dar de cele mai multe ori nu se învață decât din propriile erori. Suntem niște ființe fîrave cu un impuls al reproducerii nefîresc față e toate celelalte animale. Ele au perioadele lor din an cînd legea fîrii le dictează să-și facă urmași. Nebunia rutului nu are nimic de-a face decât cu reproducerea. În restul timpului masculii și femelele coexistă ca parteneri egali de un singur sex. Doar omul, dintr-un impuls aparte, e capabil să-și stîrnească toate simțurile de trei, patru ori pe săptămînă, sau chiar mai des pe tot parcursul unui an, mai cu seamă dacă la mijloc e o iubire puternică, sau dimpotrivă, se schimbă partenerii. Aproape nu e gest uman care să nu sugereze, în ultimă instanță, dorința de împeunare. Cuvintele, sunetele, culorile, comportamentul împing sugestiv spre o conviețuire agresiv-sexuală.

Orătăniile din curte, cocoșul, rățoiul, gâscanul împărtășesc și ei același tip de comportament, fără ca

femelele lor să pice cloști. De fapt simbolul activității virile rămâne cocoșul. Dar ce are asta cu viața omului?...”

Magda lăsă dosarul din mână lângă pat. Filele se desfăcuseră. Le așeză în ordine, mai cu seamă că nu erau numerotate. Se mira cât de împăcat putea să fie Ștefan cu o soartă pe care și-o știa potrivnică. Cât de senin apărea în acele rânduri intime în fața vieții lui, despre care, cel puțin din punct de vedere medical, cunoștea destule direct, sau de la medicii care-l trataseră. N-o mai interesa unde e plecat, când are să vină, dacă are să se mai întoarcă sau nu, dar simțea că după citirea acelor rânduri adresate lui de către el, începe să-l vadă altfel.

Niciodată nu discutaseră mai mult decât ceea ce era legat de familiile lor risipite, de copiii lor, despre foștii parteneri. Nu-și făcuseră planuri de viitor, dar abia acum putea să înțeleagă de ce Ștefan evita întotdeauna să privească spre ziua de mâine. O vreme crezuse că și în divorțul lui cu Alina, bărbatul își avusese partea lui de vină. Acum înțelegea că trăia undeva deasupra lumii, într-un pod al ei, de unde viața și moartea sunt mai puțin grave decât le apar oamenilor obișnuiți în existența de zi cu zi.

Deși nu putea să înțeleagă cum un om poate să trăiască într-o lume paralelă și să fie și o personalitate, la urma urmelor, despărțit, ca după moarte, de tot ceea ce e lumesc, începea să-și explice cum de în viața de toate zilele un om cu un univers al lui poate să reziste, să treacă mai ușor spre ziua de mâine, în care, de fapt, nu avea nici mai mult decât o făcuse până atunci, să-l lase în lumea lui, care nu o agresa cu nimic, fiindu-i complet străină, dar care merita să fie ajutat discret să treacă peste toate încercările ce-l așteptau.

Ciudat cum până la citirea jurnalului îi era indiferentă viața ascunsă a lui Ștefan, dacă va fi existat, și cum dintr-o dată devenise geloasă, la gândul că un asemenea om, dacă va da de o femeie capabilă să-l înțeleagă, o va lăsa. Simțea că nu erau din același aluat, că nu va putea vreodată să-i fie decât amantă și un fel de servitoare, și că, mai devreme sau mai târziu, o va părăsi și asta o înfurie cumplit.

X.

Wolfi și Sanda luară cina la Grădina Icoanei. Firma lui nu era departe de acolo, undeva pe Dorobanți. Vremea fusese toată ziua frumoasă și destul de călduroasă pentru un mijloc de august, dar nu înăbușitoare. El lucra până la șapte seara și, cât era singur, intra în câte un restaurant mic, la o pizza și o bere, apoi colinda pe jos orașul până dincolo de Victoriei, unde se ridicau blocurile. Arareori se oprea la câte o vitrină, zăbovea câtva în fața ei, iar dacă era cu aparate electronice, își dădea cu părerea asupra calității pe care puteau să o aibă la prețul acela, apoi își continua drumul până la un prieten, și el informatician, ce lucra la softuri pentru diferite mici firme, pe care le vindea apoi pe bani buni. În cei câțiva ani, de când era în București, nu reușise să intre în lumea softiștilor, să-și facă destule relații pentru a se angaja la o firmă mai mare, dar avea prieteni acolo și se fericea că psihologia lui nu-l împingea nici să devină hacker, folosit de unii împotriva altora, nici să-și dorească o viață de lux.

Adeseori Sanda îl dojenea spunându-i că la capacitatea lui putea să facă mai mult, dar femeia nu știa ce însemna să vrei mai mult într-o lume în care totul era mai mult sau

mai puțin sub controlul unor organe de specialitate din afara țării. Totul era prea nou pentru noi să fim lăsați de capul nostru, cu o psihologie delăsătoare, gata de compromisuri, și de mici găinării care, ajunse pe mâna unor descendenți capabili, puteau să devină o adevărată bombă gata amorsată pentru cei ce știau, ori își aveau deja cazurile lor extreme, abia ținute sub control, și nu doreau ca la viteza cu care se extindea noua tehnologie, să ajungă în situația nefericită de a fi controlați și șantajați de te miri cine.

Wolfi nu-i povestea Sandei nimic despre meseria lui. Îi spunea doar cât câștigă și-i explica de ce fusese atât de important pentru el să se mute la București, făcându-i comparația cu o firmă de transport din provincie și una din capitală, între care diferențele erau enorme, și ca posibilități de stipendiere a șoferilor, și ca deschidere spre cele mai mari afaceri. Sanda nu prea înțelegea nimic din toate astea, fostul ei soț, Pătrașcu, era la fel de secretos și evaziv în a-i da detalii despre munca lui, așa că nu se încrâncena în a afla detalii, care, oricum, n-aveau nici cea mai mică legătură cu viața ei.

În seara aceea Grădina Icoanei era ticsită de lume. Serviră o cină ca un prânz, stropită în final cu două sticle de vin. Anturajul o făcuse pe femeie să fie din ce în ce mai plină de viață. Actori, regizori, cântăreți, pe care până atunci îi văzuse doar la televizor sau prin filme, erau alături de ei, i se păru chiar că le acordă o anume atenție, că-i salută discret, ca pe niște cunoștințe vagi, din lumea lor, pe care nu le întâlniseră de mult. Uitase complet de Grațiela și de casa lor. Și-ar fi vândut totul, dacă băiatul acela ar fi acceptat să rămână cu ea și s-ar fi mutat în București. Regreta că n-o făcuse la vremea când era de

vârsta lui, apoi se îndoia de succesul ce l-ar fi avut, fără nici o relație, căzută femeie tânără la mâna tuturor escrocilor adunați acolo, ca în toate orașele mari ale lumii, unde neîncrederea în semen crește odată cu numărul locuitorilor.

„Să te faci astăzi haiduc, nu mai trebuie să te ascunzi în codrii de putere, ci să vii într-un oraș mare unde nu-ți mai știe nimeni de urmă... — îi confirmă Wolfi gândul, apoi continuă: În orașelul nostru, că la o sută și ceva de mii de locuitori cum se poate numi? te știi toți. Relațiile se fac direct, și afli din timp dacă te-ai suprapus peste interesele altcuiva și-atunci reacționezi ca la boncănitul de toamnă al cerbilor, îl înfrunți, sau te retragi. Aici nu poți să știi niciodată cine e sus, în spate, ce interese, uneori deasupra tuturor celor ce se văd, intervin în jocul tău, și te trezești aruncat în afară, dărâmat, învins și nu oricum, ci definitiv, încât singura soluție e să te retragi într-un oraș mai mic, unde să controlezi tu situația. Ești izolat, pentru că toate jocurile se fac aici, dar sigur pe tine...”

„Vai, dar dacă aș trăi în București...”

„Ei, ce-ai face? Te-ai băga în politică să te apere confracții de partid? Tu n-ai stofă de afaceristă decât cu sufletele și trupurile oamenilor, dar astea de aicea te bat pe orice teren... Și-atunci?... La Sibiu ești o mică burgheză, cu tabieturi și cu un amant de rezervă, în capitală, altfel ai o viață tihnită, cu excese la limita bugetului, cu somn sănătos, cu păcate iertate de tine încă înainte de a le înfăptui, că pe popi nu dai doi bani. Tu mi-ai spus-o...”

Sanda își desfăcu bluza să-i arate o cruciuliță mare din aur, pe care o purta cu un lanț după gât.

„Cum poți să spui așa ceva?”

„Lanțul ăla l-am rupt de vreo trei ori în timp ce făceam dragoste și, dacă-ți mai aduci aminte, te-am lăsat într-o zi să cauți prin așternuturi și prin cutele patului și pe dedesubtul lui după cruciuliță, iar seara, când am venit, te-am găsit din nou cu ea la gât, bucuroasă că nu ți-ai pierdut bijuteria. Nu e mai mult decât atât pentru tine...”

„Wolfi, tu ai pe cineva!” — insinuă femeia sfredelindu-l cu ochii mijiți și plini de o gelozie pe care nu și-o putea masca.

„N-am pe nimeni... Adică te am pe tine, de la care am învățat nu numai ce să apreciez la o femeie, nu numai cum se face dragoste, să uiți de toate, și că trăiești, dar și să fiu extrem de prudent față de celelalte femei, dacă vreau să-mi păstrez cugetul și să-mi văd de meseria mea. Tu nu poți înțelege că pentru un tânăr, care le-a învățat pe toate de la o profesionistă, toate celelalte femei nu mai reprezintă decât niște variante nereușite ale aceleia, de care te temi, pentru că, dincolo de dorința nesăbuită de a te acapara cu totul, îți pot oferi niște surprize dintre cele mai neplăcute. Și-apoi în spatele fiecăreia stă o familie, un complex de interese meschine ale altora, care nu mai au nici un fel de legătură cu ceea ce este între tine și ea... despre tine știu aproape tot... Altă surpriză decât aceea de a te muta definitiv aici, la București, nu cred că poți să-mi faci...”

„Uite-l pe actorul ăla înalt... L-am văzut într-un interviu... Pe vremea lui... mă rog, înainte de revoluție, nu era film în care să nu aibă un rol... Era un interviu trist, al unui om aflat înaintea sfârșitului...”

„Nu știu, e o lume cu care n-am contact, și-apoi să știi că aici stau oamenii mari lângă cei obișnuiți foarte normal, fără nici un fel de ifose...”

Sanda deveni atentă la masa de alături. Ieșea rar la câte un restaurant cu Wolfi, mai fuseseră o dată la Capșa să-i sărbătorească tânărului împlinirea a treizeci și doi de ani și trăise aceleași surprize de a revedea pe viu, oameni pe care acasă îi urmărea la televizor, mulți încă din anii tinereții ei. Ascultă ce discutau. Se pare că erau un grup de actori și ciracii lor, care prinseseră la mijloc un om din provincie, ceva scriitor de scenarii de film, venit să-și încerce norocul la un concurs național, ce urma să aibă loc peste câteva luni. Lângă el era și un producător de film. Plănuiau cum să facă un struț din cioara de pe gard. Distribuiau roluri, discutau amănunte din scenariu, în timp ce beau și mâncau, dar mai mult beau. Peste câteva minute se mai aciuară la masă încă vrei doi. Sandei i se păru că îl recunoaște pe încă unul dintre ei, ce prezenta o emisiune anostă. De fapt era tot actor. Vorbeau aproape toți deodată, singurul atent la ceea ce se petrecea fiind autorul de scenarii, care comanda cu oarecare teamă încă o sticlă și încă una, să-i mulțumească pe toți.

Wolfi o lăsă să se umple de atmosfera capitalei, adică de ceea ce omului din provincie i se livrează ca figuri și mentalitate pe toate canalele de televiziune, apoi trase și el cu urechea câteva clipe.

„Nefericitul se crede un geniu al filmului și-ar fi în stare să-și vândă și nevasta pentru reușita lui — zise după câteva minute bărbatul. Habar n-are că din cele cinci filme care se fac anual în România, toate sunt ale membrilor juriului, restul nici măcar nu sunt citite”.

„Dar au voie membrii unui juriu să participe la concurs? — întrebă Sanda. Un juriu e format din notorietățile unui domeniu...”

„Și-atunci crezi că e vreunul mai bun decât ei?... Știu asta și se propagă reciproc. Regula jocului e să câștigi cât mai mult. Să nu ții cont de nimeni. Să nu fi timorat de nimic. Să nu recunoști decât ceea ce știi că nu-i supără pe cei de care depinde jocul... E o luptă a individualităților, cum încă în provincie nu se simte... Mă întreb mereu de ce merg la oră fixă la firmă și de ce stau până târziu. Mi-ai spus chiar că dacă n-ai fi tu eu n-aș avea o viață particulară. În America e mai cumplit. Ceea ce vezi tu prin filme și citești prin cărți sunt excepțiile. Toate cărțile nu se ocupă decât de excepții, de tarați, de excentrici, de cei care încearcă să iasă din jocul prea strâns al societății, controlată până în detalii de alți oameni, fără o biografie prea colorată... Comunic prin internet cu câțiva foști colegi, stabiliți acolo. Unul e medic. Credea că o să facă o carieră, că o să-și poată permite să viziteze lumea, că o să-și petreacă vacanțele prin America de Sud, prin Hawaii. Ultima dată mi-a scris că a divorțat de femeia cu care plecase de aici, că nu se poate adapta ritmului impus de fanatismul tinerilor medici sosiți din Orientul îndepărtat, care intră în spital la data angajării și ies pe la morgă. În rest, dorm în spital, trăiesc acolo, sunt la dispoziția bolnavilor douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Nu știu cât va rezista. Pentru el a fost o mare deziluzie. Alții probabil s-au realizat. Aștia din Europa au o altă viață, mai respirabilă. Lor ar trebui să le luăm exemplul, că aici trăim...”

„Mă uit și la surorile mele, care, vorba aia, sunt la numai o mie și ceva de kilometri de aici. Mai în vârstă decât mine, mai înstărite, dar și mai domoale în temperament. Așa credeam eu. Îmi scriu când una, când alta despre neînțelegerile dintre familiile lor. Imaginează-ți

că-s vecine și nu-și intră una alteia în casă... Necum să-și împartă ceva din ceea ce au. Când merg în vizită la ele, toate sunt numai lapte și miere. Când vorbim la telefon totul pare într-o înțelegere deplină, și după o lună îmi scrie ba una, ba cealaltă, câte au de împărțit... Cum nu se mai suportă să-și intre în casă, să se vadă, să-și dea o mână de ajutor... Wolfi, crezi că ne-am țcănit cu toții?”

„Dacă mă uit la noi doi, am îndoieli în ceea ce privește anormalitatea, iar despre ceilalți mă abțin să fac orice comentarii. Cred că oamenii gândesc azi cu totul altfel decât acum cincizeci de ani, nu mai mult. Părinții mei au mers pe mâna surorii mele cât ce-au aflat de relația dintre noi. Ea e mai mică. E una din fostele tale eleve. Pe mine nu mai contează cu nimic. Știu că nici eu nu mai am nici o legătură cu ei. Uneori mă simt ca și când aș fi plecat în Canada sau Australia. Am încercat să-i ajut cu bani. Nu i-au refuzat, dar în telefonul de mulțumire n-au uitat să aducă aminte de viitorul meu, adică să mă însor, să-mi fac o familie pe modelul lor, să-mi fac copii, iar ei să fie bunici și au adus vorba de tine, ca de un fel de fund de sac în care aș fi intrat cu capul înainte... Și nu e așa. Mi-am construit viața pe alte coordonate. Ceea ce pentru ei era un mod de a-și asigura viața, pentru mine e un ideal. Și Doamne, cât de mândri erau de mine când am intrat la filiala firmei ăsteia, din Sibiu!”

„Deci tot eu sunt capul răutăților!”

„Într-un fel, din punctul lor de vedere, mai mult decât modest...”

„Ciudat e că ne întâlnim uneori pe stradă și ne salutăm de parcă n-ar fi nici urmă de supărare”.

„Nu uita că tata lucra la una dintre firmele lui Pătrașcu. Te respecta și ca fostă profesoară a fiicei lor. Ei

trăiesc cu impresia că plecarea mea de acasă a fost determinată de relația cu tine. Nici nu-și imaginează că am plecat la cererea firmei, sau nu vor să creadă asta și că noi suntem împreună ca mai înainte. Că bați drumul Bucureștiului după umbra fiului lor. Ei nu ar putea să conceapă așa ceva. Totul se petrece în curte, cel mult pe stradă, orașul e altceva. Mentalitate de țăran. Altfel, recunosc, sănătoasă, dar unde noi doi, chiar și la masa asta nu putem fi concepuți a fi împreună, necum în pat...”

Sanda vru să aducă vorba despre o posibilă variantă a stabilirii ei în București, după ce-i va fi lăsat ceva și Grației, dar gălăgia de la masa de alături îl făcut pe Wolfi să cheme ospătarul și să plece. Simțea că nu mai putea să reziste acolo. Aceia erau oameni cu timp. Oameni ce puneau la cale realizarea unui scenariu ce nu avea să fie făcut film niciodată, doar pentru ca bunul plătitor, autorul să aibă o noapte de reverie alături de genialitatea sa, apoi să trăiască cu o speranță deșartă timp de patru luni, până după concurs.

Luară un taxi din Romană și curând ajunseră acasă la Wolfi. Urcară cu liftul. Băuseră de-ajuns pentru ca toate simțurile să le fie stârnite. Ajunși în cea de-a doua cameră a apartamentului se trântiră pe pat și făcură dragoste fără să-și mai scoată toate hainele de pe ei, cu o anume violență jucată cu măiestrie de Sanda. Ceea ce nu apucase să-i propună voia să-i demonstreze acolo, pe loc. — „Alta ca mine nu găsești. Și pe tine chiar n-am să te mai înșel”.

Dormiră până dimineața. Wolfi se trezi pe la șase. O văzu pe Sanda cu chipul înseninat și părul bălai răsfirat peste toată perna și se ridică cu grijă, să nu o trezească. Avea un sân ieșit de sub cămașa de noapte și abia se abținu să nu i-l sărute. Intră în baie, își privi chipul ușor

obosit și se-ntrebă ce genă aparte trebuie să aibă în ea femeia aceea care arăta ca la patruzeci și ceva de ani, cu trupul bine păstrat și coapsele apetisante, cu sâni încă tari, de parcă n-ar fi alăptat. Făcu un duș și se mai revigoră. Încă nu-și dădea seama dacă între el și Sanda putea să fie vorba de dragoste sau numai de o perfectă adaptare la pat. Iubirea în amintirea lui nu prea îndepărtată ținea de altceva, care însă pălea de-ndată ce începea jocul tactil unduios și umed al împreunării.

„Trăim o seamă de preludii interminabile, după care descătușările cele mai vii și adevărate le petrecem cu altcineva. Poate asta e lecția vieții pe care nu ți-o spun nici părinții, nici prietenii... Acum o înțeleg și pe Slavița, în perioada cât a uitat de mine, omul e făcut din carne și, odată ajuns acolo, uiți de poezia așteptării și răbdării. Devii fiară...”

Cu prosopul de baie încă pe el se opri la computer și accesă adresa de internet a fetei din Canada. Avea un mesaj de câteva file, pe care-l lăsă să se descarce până își puse de o cafea. Turnă o cantitate de apă mai mare și o cantitate dublă de Jakobs, să aibă și Sanda atunci când se va trezi, apoi se întoarse în fața calculatorului, cu inima strânsă că din ziua în care sosise Sanda o va fi neglijat pe femeia pe care nu o cunoscuse direct niciodată și aceea îi va fi făcut reproșuri.

„Dragă Wolfi,

E ultima mea scrisoare, ca să rămânem în termenii clasici ai comunicării. Măine plec pentru doi ani de zile în China, la un curs de specializare în masajul oriental, pe care am început să-l practic aici după experiența cu munca de la poștă. Câștigam mult mai bine din aplicarea acestor tratamente foarte la modă și căutate aici și în State. Cu

ceva timp în urmă, încă înaintea experienței amoroase cu omul acela de afaceri, am cunoscut un grup de chinezi, care, aici, în Canada sunt extrem de mulți, stabiliți și cu cetățenia luată, care m-au inițiat în meseria aceasta de tradiție orientală, bazată nu ca la noi, europenii, numai pe frecatul mușchilor și articulațiilor, ci pe o întreagă filosofie, extrem de profundă. Pentru ei nu suntem niște nume, ci o parte constituantă a unui univers unic, la care trebuie să ne adaptăm pentru a face față integrării noastre ulterioare în el. Dar nu numai ulterioare. Trăim acum și aici, dar după niște principii greșite, ce țin doar de nevoia fiziologică și de ceea ce intuim sau construim rațional... Ai putea să-ți imaginezi că tot ceea ce se întâmplă în jurul nostru e lipsit de rațiune, dar riguros guvernat de niște legi. Ceea ce facem noi cu rațiunea nu e decât să aflăm acele legi, să le încadrăm logicii noastre și că e complet greșit cum procedăm, adică să aplicăm schema noastră mentală în acțiunea pe care o facem pentru a ne adapta acelor legi de care nici n-avem habar decât într-o mică măsură.

Nu fac prozelitism, ci încerc să-mi explic gestul față de un om din eter alături de care am trăit cele mai sincere clipe, cele mai intime destăinuiri, un om ca un alter ego, cu care m-am întâlnit noapte de noapte.

Că nu ți-am spus nimic despre această lume nouă, în care nu am intrat de curând, nu a însemnat că te mint, că-ți ascund ceva, că sinceritatea mea nu a fost completă, sau că interdicțiile vreunei secte obscure nu mi-ar fi permis să dezvălui cuiva străin ceea ce practicam. Nu, lucrurile sunt foarte simple. Deși la filologie n-am făcut prea multe despre istoria filosofiei, și mai ales a celei orientale, de ani buni studiez daoismul, mai întâi ca o integrare mai ușoară

a mea într-un mediu străin, într-un mediu nu întotdeauna prielnic, cu peisaje superbe dar cu o clipă aspră.

Raționalismul european nu-ți dă nici cel mai mic indiciu asupra felului de a te adapta unei lumi străine, pentru că a fost făcut de oameni ce au trăit în aceleași locuri, printre aceiași oameni, cu o aceeași climă. Ceea ce s-a dezvoltat a fost logica. Kant n-a ieșit la mai mult de o sută de kilometri de Königsbergul lui. Filosofia lui e de bibliotecă. A întors cuvântul pe toate fețele, a întors logica pe toate fețele, a întors praxisul pe toate fețele, și a rămas mare, cunoscut doar de cei de specialitate. Alții, ca Fichte, au negat realitatea lumii vii, a lumii înconjurătoare, ca fiind independentă de eul uman. Kierkegaard și Schopenhauer s-au apropiat de Dumnezeu creștin copiind structurile dogmelor religioase, ori reflectând felul de a gândi al unei epoci, romantismul. Mă gândesc la cel de-al doilea. Triadele lui Hegel au la rândul-le structurile mentale ale ierarhiilor dogmelor creștine, care propovăduiesc integrarea și egalitatea ființelor în natură, dar numai în contextul celor mai fixe ierarhii celeste.

Iartă-mă pentru digresiune, dar Hegel, de care ai auzit poate la filosofie, la școală, n-a făcut mai mult decât să încerce să descopere o structură ce să corespundă unei credințe, să explice lumea ca identică unei credințe. Triada era unică: Tatăl, Fiul și Spiritul. Lumea n-a învățat nimic de la filosofi. Cum nu învață nimic de la cele pe care le-au trăit părinții lor, bunicii lor. Civilizația europeană, iar cea americană mai ales, e una a improvizației de a lega secvențe de secvențe din ceea ce ți se întâmplă, de ceea ce se întâmplă în jur, de parcă ai fi sub o permanentă stare de asediu, când ideea salvatoare poate să apară nu dintr-o

înțelegere a ceea ce se petrece, ci dintr-o idee trăsniță: dacă nu merge așa, merge invers.

Îi privesc pe oamenii aceștia galbeni, care habar n-au de mentalitatea noastră, de concepțiile noastre, dar ne percep deruta și se simt superiori chiar și atunci când noi credem că se umilesc. La ei între religie, filosofie și etică existențială nu e nici o diferență, nu sunt trei domenii pe care să le învețe în școli, apoi să le predea altora ca materii distincte. Trist pentru noi e că ei se pot adapta felului nostru de a fi, mimând jocul vieții noastre, dar făcând ceea ce știu ei, iar noi nu. E pragul raționalului, care se opune oricăror exaltări ce vin firesc dintr-o zonă cât se poate de naturală. E un amestec milenar de daoism, confucianism și zen budism, unde tradiția a rămas neschimbată de tot atâta vreme. Condiția ființei nu e de a o depăși pe a semenului său, ci de a se adapta cât mai perfect naturii din care știe că face parte. Or pentru asta nu au nevoie de studii înalte, de ambiții doctorale, ci doar de cunoașterea locului omului într-un univers populat de alte ființe, de plante, de pietre, furtuni și nori, de musoni, care au și ei o ciclicitate a lor. Viața și moartea sunt foarte aproape și ușor intersanjabile.

Dragă Wolfi, știu că vei fi surprins de o concepție pe care nu cred că mi-o bănuiai. N-am fost niciodată o ființă religioasă, dar m-a prins acest fel natural de a participa prin viața ta la un univers de care noi, europenii, nu știm cum să ne debarasăm, pentru a ne izola pe celălalt, mai minuscul, cunoscut de noi, pentru folosul nostru. Am trăit destule experiențe pentru a ști ce fac acum. Fostul meu soț a crezut că am intrat într-o sectă, care aici abundă. Amestecuri de filosofie orientală și raționalism european. Nu s-a schimbat nimic de pe vremea lui Arie care își lăsa oamenii credincioși lui să se împreuneze goi și să participe

la viața cosmică a lumii cât mai natural, împotriva dogmelor bisericii creștine.

Nu m-a înțeles, ne-am despărțit. Și-a găsit o altă femeie, cu care face copii și bani. Eu am profitat de prezența câtorva emigranți cu formații umaniste, sau amatori de filosofie, cultură și literatură europeană. De cea japoneză n-aveam habar, cum până la ei n-am știut că există și un Shakespeare nipon, aproape contemporan cu celălalt, numit Chikamatsu Monzaemon, trăitor între 1653 și 1724, care a creat pentru teatrul kabuki un adevărat gen al suicidului dublu, ca-n *Romeo și Julieta*. Știi? Nu, și nici nu te apasă prea tare gândul, la meseria pe care-o ai. Dar pe un specialist în literatura engleză, ori un specialist în Shakespeare, îl deranjează cumplit, pentru că nu tot ce a produs omenirea s-a născut în Europa. S-ar putea găsi exemple pentru o seamă de personalități de valoare universală, care au corespundenți în lumea închisă până mai ieri a Orientului Îndepărtat.

Acum trăim sentimentul globalizării de care se face atâta caz, dar nimeni nu recunoaște că aceasta pe care o vedem e de suprafață, iar una submersă vine dinspre acolo. Că fără să vrem, începem să le preluăm din mentalitate, din obiceiuri și tradiții, pe care ni le adaptăm nouă, stilului nostru de a fi, de la acupunctură și presopunctură până la masajul oriental, de la condiția curtezanelor de a deveni gheșe, bine instruite, până la acceptarea prostituției, în limitele ei de acolo. Nu spun că rasa albă n-a împrumutat multe dintre modurile de a fi ale orientalilor, doar că tenacitatea și fanatismul muncii n-or să poată fi preluate prea ușor de europeni. „Sinuciderea prin muncă”, acel „Shigato gigai” al japonezilor, ni se pare o aberație. Noi trăim în trei timpuri: somn, muncă și distracție. Fără aceștia

nu mai suntem noi. Imaginarul dispare, speranța devine o fantoșă a iluziei, iar fără ea viața nu-și mai are rost.

Ți le spun toate acestea nu pentru a mă despărți de tine într-un mod civilizat, ci pentru a mă explica de ce am acceptat atât de repede să mă apropii de o lume care mie, personal, mi se pare mult mai apropiată de sensul umanității pe fărâma aceasta de nisip, care e pământul.

De-acum încolo, dacă vrei să mă vezi, caută-mă undeva pe la mijlocul Căii Lactee în noapțile senine. Miliardele alea de lumini sunt toate ființele umane de dincolo de Europa și America și Canada. Noi încă nu ne putem raporta decât la ceea ce știm din școală și cărți. Ei cunosc tot fără să împartă de aici până aici religia, de acolo până dincolo filosofia, iar într-un alt pătrățel să-și ascundă științele. Noi nu știm cât de laconici și preciși să fim în exprimare, în timp ce la ei cuvintele devin fraze, metafore, unde un rol important îl joacă intonația.

Iartă-mă că-ți spun toate acestea, știind că lucrezi într-un domeniu de vârf al tehnologiei, dar am și eu o singură viață în care-mi doresc să înțeleg măcar de ce trăiesc și unde-mi sunt resursele ascunse, pe care logica noastră deterministă nu le poate găsi niciodată.

Te-am reținut mai mult decât ar fi trebuit, dar erai singurul om căruia puteam să-i explic, în felul meu, motivația pasului ce urmează să-l fac. Șterge mesajul de la mine și toate celelalte pe care ți le-am trimis, cum și eu am să-i trimit unui editor toate mesajele tale, iar dacă acela va considera că poate să se constituie într-un jurnal, o să-l publice sub numele Nicolae Lupu. Sunt destui români în Canada dornici să mai citească textele unui concetățean de-al lor. Nu vor ști cine ești, dar drepturile de autor, în

cazul apariției cărții, îți vor fi trimise la adresa din București.

Îți doresc numai binele, Slavița”

Wolfi rămase năucit. Primul impuls fu acela de a șterge toate mesajele de la ea, de a distruge toată mapa unde avea listate scrisorile ei. Simți cum în sufletul lui se petrece o ruptură profundă. Femeia din vis, acel dublu al său nu mai exista. Murise pentru el, dispăruse în eter, cum din eter apăruse în urmă cu câțiva ani. Rămăsese omul de pe pământ, cu o femeie caldă alături, cu care trebuia să-mpartă patul și bucătăria, fără alte iluzii decât cele pe care și le va construi cu ea. Nu-și dădea seama ce se va întâmpla în prima noapte de după plecarea Sandei, când va călători pe internet aiurea, fără să mai aibă cui să-i dea sau să-i ceară un sfat. În lipsa unui prieten real, căruia să i se confeseze, despre care să știe îndeajuns de multe pentru a avea încredere în el, în lipsa unei familii capabile să-l înțeleagă se simțea aruncat în neant. Rămase ca paralizat în fața ecranului calculatorului. Se spulberase un vis. Avea același sentiment ca în ziua în care aflase că prima lui dragoste din liceu se căsătorise cu cineva. Un al doilea eșec îl trăise la încheierea facultății, dar nu mult după aceea apăruse în viața lui Sanda și se hotărâse să rămână burlac și să se dedice cu totul meseriei lui.

Se mai liniști la gândul că o viață pe internet nu-l putea duce nicăieri și că acele lungi conversații-scrisori între doi oameni de la peste douăsprezece mii de kilometri fuseseră doar o supapă de siguranță pentru el, care-i oferise șansa de a rămâne pur în sufletul lui și undeva deasupra lumii, indiferent la ea, la cancanurile ei, aproape identice oriunde în lume. Își aminti de perioada suferințelor lui, când Slavița avusese experiența ei

amoroasă cu omul de afaceri, de cele când ba unul, ba celălalt deveneau laconici în mesajele lor, simțind și acceptând că sunt oameni tineri, care-și dau dreptul cerut de trup. Pe atunci Sanda era o anexă, nu un capăt de unde începea și se termina viața lui.

Nu-și putea imagina ce se va întâmpla mai departe. În cele din urmă reuși să se împace cu gândul că totul n-a fost mai mult decât o iluzie, una în care investise, acum își dădea seama din nou, mult sentiment. Un vis cu un star de cinema care-i păstrase nealterată puterea de a iubi adolescentin. Era pandantul la ceea ce se întâmpla în apartamentul lui cu Sanda. „Asta a fost!” zise, strângând din maxilare și listă întregul text, apoi îl puse în mapă, deasupra celorlalte.

Nu-și dădu seama că Sanda se trezise. O auzise abia când ieși de la baie. Șterse rapid mesajul primit și stinse calculatorul.

„Puiule, e opt și un sfert, cum de nu ești plecat?” îi spuse Sanda întinzându-se. „Să-ți fac niște sandvișuri...”

„Nu. Ai cafeaua acolo. Plec imediat... Îmi cumpăr ceva de pe drum”.

„Te-am supărat cu ceva? Spune-mi!... Aseară totul era perfect”.

XI.

Era una din zilele senine din vara aceea de pe crestele Făgărașului. Grațiela și Ștefan traversară muntele de la cabana Bâlea lac la Podragu în mai bine de opt ore. Cunoscătorii știau că e cel mai scurt traseu din Făgăraș, dar suficient de dificil pentru ca la cea mai mică schimbare

a vremii, totul să devină un coșmar. Vânătoarea lui Buteanu era ocolită pe sub o cornișă ferestruită a Crestei Arpășelului, de unde pornea spre Ardeal vârful Albota, piatra de încercare a multor alpiniști, ce rămânea cu urmele iernilor grele până pe la începutul lui august, când peste straturile de zăpadă tasată se așterneau altele. Cleanțurile se terminau în Fereastra Zmeilor, o stâncă în care vânturile puternice și furtunile de zăpadă săpaseră o gaură de mărimea unei jumătăți de om, pe unde puteai să privești spre podișul Transilvaniei. Abia mai departe erau înșiruite marile încercări, de aceea cunoscătorii muntelui făcuseră două drumuri, unul pe muchia îngustă dintre Fereastra Zmeilor și pieptul Arpașului Mic, iar cealaltă prin valea plină cu grohotiș. Prima variantă mergea blând cale de două sute de metri, după care urma o cățărare periculoasă, asigurată cu lanțuri și cabluri de oțel și o coborâre având, ca pe toată muchia aceea a Arpășelului, prăpastia și de o parte și de alta. Vârful era ocolit pe la nord, și nu departe de locul unde se termina fereastra dintre creasta Arpășelului și Arpaș, cele două poteci se întâlneau din nou. Se urca blând peste o zonă cu stânci, răcoroasă și în cele mai fierbinți zile ale anului. După ce ocolea muntele, poteca se bifurca din nou. O variantă trecea prin valea ceva mai largă și cu vegetație alpină ce ducea spre Podrăgel, iar cealaltă cobora puțin, pentru a urca direct pe muchia dreaptă ce lega Arpașul Mare de Arpașul Mic, apoi de Vârful Mircii, probabil al lui Mircea. Acolo era monumentul Nerlinger, trecut ca atare în toate ghidurile alpine ale Făgărașului. Nu era vorba de vreo faptă eroică, de numele vreunui pilot care s-ar fi prăbușit acolo, ci de o pereche de nemți, soț și soție, morți cam la prima treime a custurii înguste, în memoria cărora se

ridicase un monument, unul din puținele care au devenit reper turistic pentru toți cei ce au urmat să bată creasta.

Adevărata încercare era ascensiunea pe Arpașul Mare și mai departe pe Vârful Mircii. Era varianta de vreme bună, de vară, adică din iunie până la sfârșitul lui august. Cea din vale era aleasă de mult mai mulți. De pe Vârful Mircii se cobora în serpentine scurte, cam la întâmplare, pentru că poteca era măcinată de vânturi, zăpezi și ploi până la locul Podul Giurgiului, un tău de munte ascuns sub vârfurile Podrăgel, Mircii și Arpașul Mare, acoperit mai mult de jumătate cu gheață aproape toată vara. Acolo nu se putea adăsta din pricina frigului decât să bei apă și să iei o gură de ciocolată, pentru că urma urcușul către Podragu, de-a coasta muntelui și cu maxilarele strânse de epuizare și efort. Urma un mic platou, apoi muchia îngustă a unei poteci ce ocolea vârful ferestruit al Podragului către Vârful Corabia. Dar nu trebuia să mergi decât până la baza conică a Podragului, că poteca se rupea în două. O parte continua spre Vârfurile Corabia, Ucea, fereastra Orzănelor, Viștea Mare, Moldoveanu și continua peste Slănina, Gălășescu, Boila, Fereastra Mare spre Sâmbăta, iar cealaltă cobora direct spre găvanul cu tăuri de munte de sub Tărăța și Podragu, unde, mărunță, vopsită în alb și roșu se ridica o cabană, singurul lucru ce putea să amintească de prezența omului într-un asemenea peisaj lunar.

„De ce ai vrut să trecem pe sus, peste muchiile alea care m-au îngrozit?” spusese Grațiela în dimineața zilei de după ce sosiseră la cabană.

„Mi-era dor. De ani buni îmi propusesem să refac potecile riscante de acum zece, cincisprezece ani, din tinerețe. Poate n-o să-ți vină să crezi, dar fiecare dintre drumurile făcute pe cele mai grele trasee sunt pentru mine

încă niște pietre de încercare, niște pariuri, câștigate pe moment, cu bătaie spre ce va urma. Nu sunt ambiții de tânăr oprit la o vârstă, și rămas așa vreo cincizeci de ani, dar munții, încercările astea mi-au dat puterea să trec peste multe alte avatururi în viața de fiecare zi. Am un cult al muntelui. E singurul care nu m-a mințit niciodată... Dacă mi s-a întâmplat ceva, eu eram cel vinovat, nu el. Eu îl sfidasem dintr-un orgoliu nemăsurat, și-am plătit. El era același. Trebuia doar să-i cunosc tainele, să ghicesc când vin ploile și zăpezile și să-mi iau cele trebuincioase pentru orice. De fapt el rămâne același, doar vremea e cea care se schimbă datorită așezării lui ca un prag ferestruit între sudul și nordul țării...”

„Frumos fel de a gândi. Dar văd că te știi cu cabanierii de parcă ai fi fost la salvamont... Aseară, după ce m-ai pus să beau un rom și să mănânc ciorba aia de fasole, care n-a fost rea, te-ai apucat să povestești cu cabanierul, ca și cum ați fi copilărit împreună, despre arta plastică și expoziții... Dacă n-ar fi fost grupul de tineri cu chitara, care-au făcut până la urmă un tămbălău cumplit, cred c-aș fi dormit cu capul pe masă, până v-ați întors din camera lui, unde v-ați uitat la nu știu ce lucrări”.

„Grațiera, fiecare dintre oameni trăiește mai multe vieți într-una singură, căutându-și mai disperat sau nu un dublu capabil să-l înțeleagă, iar dacă nu, singurătatea, care, trebuie să-ți spun, nu e cel mai fericit lucru de pe lume, dar e mai mult decât nimic. Adică decât moartea...”

„Doamne! Ce-ți veni în vârful muntelui, unde poți să nu mai fi în câteva clipe. Uiți că trebuie să ne întoarcem la Bâlea, unde e mașina...”

„Și dacă aş rămâne aici?”

„Ai ceva cu cabanierul?”

„Ce dracu’ să am? Ne cunoaștem de o grămadă de ani și nu ne văzuserăm de mult. Am depănat niște amintiri, ne-am povestit viețile trecute de când nu ne-am mai întâlnit... Credea că nu ne va mai fi dat să ne vedem vreodată. Apoi m-a întrebat de tine. I-am spus ce știam. N-am inventat nimic, nici măcar că suntem amănți”.

„Nu cred... Un bărbat de vârsta ta cu una mai tânără sunt un subiect atrăgător pentru un străin, iar eu n-am văzut încă unul să nu braveze peste o relație de asemenea fel...”

„Dacă asta s-a înțeles, înseamnă că asta s-a văzut... Tu n-ai mai umblat prin Făgăraș cu prietenii, cu Pătrașcu, cu turiștii care vin la agenție?... Ieri erai terminată de frică, de parcă nu te-ai fi născut la Sibiu, cu Vârful Suru deasupra orașului”.

„Acolo mergea Pătrașcu cu prietenii lui să tragă niște chefură de pomină. Nu ratau niciodată balul bujorilor de munte, ce se ținea, până n-a ars cabana Suru, în fiecare an în luna iunie. Pe mama și pe mine nu ne-a luat niciodată, iar de făcut excursii cu familia, cum fac mulți, nici vorbă. Nici el nu cred că a trecut vreodată mai departe de cascada Moașei, că de aia ne-a povestit și de panorama Munților Cibinului văzuți de pe Suru... Am mai fost doar cu colegii la Negoiu, dar n-am urcat decât până într-o căldare deasupra căreia era un crenel de stânci...”

„A Sărății, între Șerbota și Negoiu”.

„Dar tu de unde le știi așa de bine?”

„Grațierea, de ce crezi tu că toți pustnicii se retrag în munți?... Acolo e mai ușor de suportat singurătatea. Acolo te regăsești mai repede pe tine, îți dai seama cine ești cel real, nu în relație cu cineva, cu lumea unui oraș...”

„După felul în care faci dragoste nu cred că intri între sfinți, iar în calitatea de pustnic nu te prea văd. Aia trăiesc cu ierburi, cu lăcuste, cu mici vietăți și se roagă toată ziua pentru păcatele noastre. Ei pentru ei, cred că nici nu există...”

Ștefan tăcu, încrederea dobândită în urma traversării crestei pe varianta ei cea mai riscantă îi dăduse o slobozenie a gurii pe care nu o avusese de mult. De cinci zile, fiecare cu bucuriile ei, trăia într-un vis frumos, ce nu voia să se curme brusc. Stăteau pe două șezlonguri aduse special pentru ei de cabanier și priveau spre creste, pe deasupra lacurilor risipite în găvan și înconjurate de corturi, unde mișunau mici grupuri colorate. Fumau și beau o afinată tare. Femeia purta o pereche de ochelari de soare și se lăsa scaldată de razele soarelui. Ștefan o privi cu coada ochiului, se umplu de o stare de irealitate imediată, din care nu-și mai putu realiza nici măcar prezența fizică într-un cadru natural dat și atât de mult râvnit. Înțelegea perfect hotărârea de demult a cabanierului de a se stabili acolo. Văzându-se lângă acea femeie superbă, ca un bulgăre de soare, cu ochii albaștri, avu sentimentul că e într-un film hollywoodian turnat în timpul războiului, dar despre pace, menit să le întărească ostașilor de pe front și celor rămași acasă sentimentul bucuriei de a trăi, să le stimuleze voința de a procrea, de a face copii cât mai mulți, frumoși și bălai, cu care să umple planeta, să o apropie de Edenul pierdut. El juca rolul omului superbogat, rămas singur după o nefericire din familie, care-și trăiește clipele de vis alături de o tânără. În finalul filmului se va căsători și vor pleca într-o călătorie în jurul lumii ca Magellan, să descopere nu Indiile, nici Americile, ci propria lor statornicie în cuplu.

„Știi, — rupse tăcerea bărbatul — ți-aș propune o variantă mai puțin comodă, dar plăcută. Să lăsăm mașina la Bâlea, că n-are cine-o fura, și să ne continuăm drumul spre Sâmbăta, Urlea și poate până-n Piatra Craiului, apoi să ne întoarcem cu trenul până la Ucea, iar cu niște ocazii la Bâlea cascadă. De acolo e telefericul și recuperăm mașina de la Bâlea lac...”

„Îți dorești atât de mult asta?” spuse femeia fără să schițeze un entuziasm exagerat. În sinea ei a mai rămâne pe terasa aceea două săptămâni ar fi fost mai mult decât o viață la malul Mării Adriatice. De fapt o viață, chiar și în cel mai mirific peisaj, însemna nu mai mult decât ceea ce făcea orice familie într-o gospodărie, în jurul unei case cu sau fără copii, cu un serviciu care-ți răstoarnă orice planuri, pentru că e singura sursă de venit, iar fără acela dispare viața.

„Până acum nu mi-a cerut nici un turist străin să mă cațăr pe munți — continuă Grațiela după o pauză. Voiau să vadă Brașovul, Poiana, Valea Prahovei, cel mult Bucegii, Branul, Sighișoara, iar unii, mai ciudați, hanul lui Dracula de la pasul Tihuța... Dar tu ești, pentru justificarea mea la firmă, un turist, profesorul Mathe din Ulm, și în același timp nu ești așa ceva... Așa că facem cum zici, dar să nu mă mai pui să mă cațăr în halul în care am făcut-o până aici...”

„Până la Viștea sunt porțiuni mai dificile, pe urmă lucrurile se mai domolesc. Făgărașul are toate abrupturile pe partea nordică și estică. Dacă veneam invers era mai complicat...”

„Mama zicea că ești dascăl de literatură, dar văd că de fapt zace în tine un geograf, un geolog, un... Doamne, cât

de puține lucruri știu despre tine. De câte ori ai bătut Făgărașul?”

„De vreo douăzeci de ori vara, iar până prin preajma cabanelor și iarna. Știi că nouăzeci la sută dintre oameni fac altceva decât ceea ce le cere sufletul. Inginerii se apucă de scris, medicii de filosofie, filosofii de teologie, iar în domeniul artelor e o amestecătură din care ies la suprafață doar cazurile de interdisciplinaritate... E ceva la modă, cum ultima dintre arte, cinematografia, nu e mai mult decât o chintesență a interdisciplinarității... Lumea e plină de ageamii visători...”

„Și când mă gândesc că Roxana și Vova, surorile mamei, nu-și pot permite asemenea momente de relaxare decât plătind bine locuri în stațiunile din Austria și Elveția, unde nu mai încapi de americani și japonezi, complexate de felul cum aruncă banii primii pe toate fleacurile, târând după ei cadâne de douăzeci de ani, preluate de prin Franța sau Spania... Știi ce mult e în viața unei femei zece ani?... Eu la douășdoi mă simțeam bătrână, cu o patalama la mână, de care nu voiam să fac uz decât în ultimă instanță la o școală... De când ai apărut tu e altceva... Am picat înapoi până la optsprezece. Bănuiesc că și Sanda e dată înapoi cu anii de Wolfi al ei, ca Madonna, ca atâtea cântărețe celebre și staruri... incapabile să îmbătrânească...”

„Ți-ai iubit tatăl?”

„Mai întâi pe el, apoi pe profesorul de biologie, apoi pe un profesor universitar de la Cluj, din pricina cărora cădeam în crize de gelozie incredibile...”

„Dar pe Pătrașcu de ce? Când spuneai că toată vina era a Sandei...”

„Sanda a declanșat totul cu o nesimțire crasă. Nu ținea cont că sunt de față, că văd, că pot să-i povestesc lui Pătrașcu. Nu-mi dădeam seama ce e la mijloc, apoi am aflat că pe partea lui, pentru a lăsa iluzia de ochii lumii că totul în familie era perfect, își făcea mendrele cu cine apuca, dar cu discreție. Orașul e mic, Pătrașcu era și e cineva, când am aflat, am trăit o adevărată tragedie. În abureala de după revoluție, când eu nu eram decât o elevă de liceu în anii terminali, m-am îndrăgostit de dascălul de biologie, un coleg de catedră al mamei. Și-a dat seama de îndată și m-a ținut la distanță. Apoi am ajuns la Cluj, încă îndrăgostită de el, dar, deși liberă, pasiunea nu mi s-a mutat pe vreun coleg, puțin după câte știi la filologie, nici de pe la politehnică sau drept, ci pe un frumos domn de vreo șaizeci și ceva de ani, care-mi era profesor. Și el m-a ținut la oarecare distanță, deși, mai târziu, am aflat că s-a căsătorit cu una dintre fostele mele colege mai mari. A divorțat și s-a recăsătorit, mare lucru, ce să spun!... Atunci am avut o adevărată criză. Trăiam cu sentimentul că eu am o problemă, că împrumutasem ceva din felul libertin al mamei de a se comporta, ori că eram prea frumoasă pentru a prezenta garanția unei familii... Deși încă mai am oroare de această organizare minitribală... Uite-acum! Suntem doi oameni liberi și pe deasupra și fericiți... E prima dată când o spun și eu... Telefoanele n-au semnal, deasupra e cerul, în față crestele, în jur grupurile de nefericiți, care numai ei știu ce-au tras și ce-o să tragă pe toate cleanțurile astea cu copiii lor. Joacă badminton ca pe plaja mării și înjură când le ia vântul ciupercuța aia albă cu coadă... N-am să-i pot înțelege. Fac ce-ar face și pe litoral: plajă, volei, badminton, poze, chefuri, și totul în jurul casei lor

din pânză pusă la buza unuia dintre lacuri, să fie siguri că noaptea le va fi frig... Vorba ta, la ce să coborâm?”

„Ești ciudată, pentru că în general oamenii care se știu excepții ale frumuseții, se simt deasupra celorlalți, epatează, bravează și au o vanitate peste medie. Asta e valabil și pentru femei și pentru bărbați. Joacă tare de la început pentru că un ceva din ei le spune că vor ieși oricum învingători. Suferă când orgoliul lor e atins”.

În spatele lor apăruă doi ciobani târându-și șubele după ei. Întrebară pe unde era cabanierul, apoi, fără să mai aștepte un răspuns intrară în holul strâmt ce ducea spre bucătărie. Dulăii, trei, cu câte-o bucată de lemn legată de gât, îi priviră pe cei doi de pe terasă, apoi porniră agale în spatele turmei de oi ce începuse să se înșire de-a lungul crestei Podrăgelului către muchia Podragului.

„Știi ce-o să se întâmple acum? — continuă Ștefan. Aștia doi nu vor mai ieși din sala de mese până diseară, după ce vor goli două, trei sticle de țuică. Vor fi muți. Între timp, oile se vor înșira pe toată muchia crestelor ca boabele de fasole și vor paște metru cu metru până dincolo de vârful Tărăța, dând ocol întregului găvan, pe deasupra lacurilor, urmate îndeaproape de cei cinci, șase câini, că sunt mai mulți. Seara, dacă nu se va schimba vremea până atunci, oile vor ajunge în partea de jos a cabanei, lângă elicopterul ăla militar căzut. Abia atunci va ieși unul dintre ciobani, că între timp, pe ușa dinspre priciuri au mai intrat doi, va ieși să constate dacă lucrurile stau așa cum le știu ei, apoi îi va chema și pe ceilalți, să coboare la o stână ce e la jumătatea drumului spre pădurea cu jepi. Cei ce-au intrat pe ușa principală sondează terenul, să vadă ce femeiuști sunt prin zonă, intră-n vorbă cu grupurile de tineri care beau înăuntru, se hârjonesc, uneori se mai bat,

sau amână până a doua zi când aceia coboară spre cabana Turnu. Atunci își pun câinii pe ei...”

„Ți-ar place să faci munca asta?”

„Dacă mergi în urmă vreo trei generații precis dai de figurile ăstora... Și nu câștigă prost, dar și viața e cumplită. Acum e soare, dar mâine poate ninge...”

„În august?”

„Hm, de câte ori n-am rămas aici trei zile, că pe Moldoveanu era zăpadă de jumătate de metru. Dar proștii de orașeni merg și pe vremea aia, și până la Sâmbăta sunt nouă ore pe vreme bună. În mai multe rânduri am plecat cu cabanierul și salvamontiștii să adunăm câte-un mort de pe Ucea sau Șeaua Orzănelelor. Veneau cei din grup, uneori o nevastă disperată, să ne anunțe că bărbatului sau prietenului sau unei fete i s-a făcut rău. Afară nu se vedea nici până la semnul ăla de pe piatră, dar mergeam...”

„Tu de ce?”

„Nu știu, dintr-un sentiment de întrajutorare. Și-apoi salvamontiștii erau doi, cu cabanierul trei, iar eu, cunoscând muntele după pietrele lui, mă simțeam cumva obligat să merg cu ei. Îi găseam de fiecare dată morți. Hipotermie, infarct. Erau deja țepeni. Drumul înapoi era un calvar... Cei mai mulți însă o pățesc după ce ies din Curmătura Gălășescului și ajung spre Valea Rea, înainte de Viștea. Acolo e și un refugiu, unde stau salvamontiștii. Asta e de cealaltă parte a trapezului format de Viștea Mare și Moldoveanu, spre Sâmbăta. Când ajungeam la cabană, salvamontiștii se ocupau cu anunțarea spitalului din Victoria sau Făgăraș, cu așezarea cât mai creștinească a leșului, în timp ce cabanierul și cu mine le dădeam alcool și medicamente celorlalți, aflați în starea de șoc. Mulți au tendințe suicidare. Își asumă întreaga vină a tragediei.... E

o lume pe care puțini o cunosc. Aici până și reacțiile umane sunt altele decât cele din oraș, de acasă...”

„Ștefan, de fapt tu cine ești? Știu atât de puține despre tine... E vreun loc unde-am putea merge și de care să nu ai să-mi povestești ceva terifiant, fie din prezent, fie din trecut?”

„Nu te iluziona că sunt o enciclopedie. Aș fi plicticos, dar aici sunt în adevărata mea casă. Cine mai reține zeci de mii de nume de inventatori și scriitori și artiști și oameni de stat și generali?... Un om obsedat de prezent, care speră că în exemplul lor, pozitiv sau negativ, va găsi remedii. Eu am obsesia prezentului ca intensitate a trăirii, cu conștiința exactă a clipei ce va urma și care, dacă va interveni un declic, nu-mi va mai aparține... În disperările mele, despre care nu ți-am povestit nimic, nu am avut ca reper de supraviețuire decât muntele. Cât timp există el, mă mințeam, voi trăi...”

„De fapt crenelurile astea au în ele ceva selenar, care te împinge la însingurare. Ești un romantic întârziat...”

„Romanticii nu pictau peisaje de pe lună, ci castele îmbrăcate în verdeață, în spatele cărora se vedeau munții, câteva coline. Alții tărâmul oceanului în apusul soarelui, cu superbele catarge ale corăbiilor cu pânzele lăsate, iar de-o parte și de alta stânci cu mici case suspendate... Literatura ține de lumea aceea, de calmul ei din fața morții și al nașterii... Literatura s-a oprit la marginea orașului. În el e industrie, sunt bănci, afaceri, firme, un conglomerat care n-are în el nimic legat de sufletul omului, doar ca o compensare, bisericile. Imaginează-ți ce-ar fi să vezi pictat un cuirasat atomic din semiprofil, față de să zicem *Al nouălea val* cu oceanul în furtună al lui Aivazovski, de *Pluta Meduzei* a lui Delacroix. Cincizeci de ani nu s-a

scris și pictat altceva decât furnale, oțelării ca niște copii ale foalelor lui Hephaistos, și oameni cu mușchii rotunjiți de muncă, spice, tractoare și arareori un personaj negativ ca mine, dedat contemplației și meditației, care-a supraviețuit...”

„Nu-nțeleg de ce ești negativ”.

„Așa era modelul. De aceea n-am scris romane, cum poate m-ar fi tras inima... Acuma personajele sunt borfași și polițiști, oameni de afaceri și familii cu trecut, ai căror descendenți nu mai știu ce să facă după ce au ajuns în capătul de sus al puterii și averii. Istorii de trei sau cinci generații, istorii din case de nebuni cu medici și asistente psihopate, istorii din lumi pe care oamenii n-au să le trăiască vreodată, istorii din bordeluri, din ținuturi uitate de lume, cu oameni primitivi. Nu mai contează ce scrii, ci cum scrii, de parcă toate subiectele s-au epuizat...”

„Ai încercat să le clasezi, să le pui în ierbare după specie, mărime și culoarea florilor? Că doar asta e menirea unui dascăl universitar, să le dea ciracilor lui dulapul cu sertărașe, de unde să-și aleagă exact ceea ce trebuie să știe...”

„Aia e muncă de bibliotecar. Mulți o consideră dezonorantă și vetustă, confundând-o cu o hărnicie de funcționar, fără să-și dea seama că fără truda lui riguroasă, toată munca dascălului e o simplă poveste cu zâne și zmei. Dascălului îi revine, la modul ideal, sarcina de a avea o viziune integratoare asupra a ceea ce s-a creat până la el și, dacă e cu informația la zi, să indice posibilele direcții de evoluție într-un domeniu sau altul...”

„Cu ce să vă mai servesc! — îl întrerupse cabanierul, sosit pe neașteptate lângă ei. — Sper că vă simțiți bine. Rămâneți mai multe zile, nu? Masa e gata. Avem tot

ciorbă de fasole, dar și grătar cu cartofi și salată de varză...”

„Sunt trei întrebări și o informație — spuse Ștefan zâmbind. Mai întâi spune-ne tu ce s-a mai anunțat la radio despre vreme”.

Cabanierul privi spre cer dintr-o parte în alta a lanțului de vârfuri ce se deschideau în fața lor, apoi zise:

„Vremea nu se schimbă... Dar sper să nu plecați”.

„Amice, cu cât fericirea e mai intensă, ai tendința să ți-o prelungești. Fata asta n-a văzut Moldoveanu, Sâmbăta, Urlea, Plaiul Foi, Piatra Craiului... Trebuie să mergem...”

„Dar nu intră zilele-n sac!” comentă cabanierul.

„Nimic nu e valabil pentru toată lumea — zise Ștefan și începu să râdă. Ei, hai că am început să vorbim în aforisme. Vino, Grațiela, să luăm prânzul... Ceva vin bun ai?”

„Jidvei sau Cotnar...”

„Pietroasele...”

„Să caut...”

Intrară cu toții în cabană. Era trecut de vremea prânzului, iar umbrele vârfului Podrăgelului acoperiseră o parte din vale, aducând un aer răcoros. În sala de mese nu era încă înghesuiala ce avea să fie la cină, când soseau grupurile pornite de la Bâlea și Sâmbăta, dar fumul și mirosul de alcool făceau ca imaginile ce se zăreau pe ferestre să arate ca acasă dintr-un bar, unde televizoarele erau deschise la niște emisiuni Discovery... Ciobanii vorbeau molcom la o masă dintr-un colț.

Ca toate să fie pe placul tinerei femei, masa fu servită în camera oficială, unde fuseseră cazați încă din prima noapte. Se găsiră și două sticle de Pietroasele, și puțin

trebui ca la prânzul acela să nu rămână și cabanierul. Fereastra camerei dădea către coborârea de pe șoseaua Podrăgelului, iar stâlpii indicatori se vedeau cum urcau până într-o mică viroagă. Era drumul scurt, mai puțin periculos, care putea să fie practicat uneori și primăvara de către cei ce veneau sau plecau de la Bâlea lac.

„Unde duce marcajul ăla?”

„La Bâlea... Vrei să ne întoarcem?”

„Nu... Aș mai rămâne aici. Îmi place camera asta cu covoare pe pereți, cu masă la mijloc și două paturi largi, cu covoare pe jos. Cine are onoarea să stea aici? Bănuiesc că nu se-ncumetă să bată munții nu știu ce corpuri de control ale PNA-ului sau ale Curții de conturi ori Gărzii financiare, să-l ia la bani mărunți pe huhurezul ăsta cu barbă”.

„Mai vin și ei... Dar sunt și în lumea cabanierilor tot felul de șefi mai mari sau mai mici, cărora le trebuie discreție pentru câte o aventură cu o secretară, alteori, când vremea e stabilă, urcă de la Victoria sau Făgăraș alți șefi sau copii de șefi cu neveste și copii... Orice cabană avea mai înainte o cameră de oaspeți...”

„Ștefan, noi din ce film facem parte? Ăla cu directorul și secretare sau cel cu un viitor cuplu...”

„Încă nu-mi dau seama... Știi atât de puține despre mine încât mă tem să mă pronunț”.

„Am uitat că ți-ai propus să nu te mai recăsătorești...”

„Dar nu și de ce. Nu e momentul acum să ne răscolim sufletele, după ce am petrecut o zi superbă. După prânz o să dormim, iar spre seară, ne plimbăm pe la lacuri, să ne între sângele în mișcare. Orice amintire poate să anihileze ca un acid sulfuric o vietate care, chiar dacă pentru lumea oamenilor nu e frumoasă, are dreptul să se creadă în lumea

ei o excepție. Hai să trăim ce avem, să ne bucurăm de ce este și că am reușit să completăm clipele de la Sibiu cu ieșirea asta din lume...”

Terminaseră de mâncat și Grațiela se grăbi să ducă farfuriile și tacămurile murdare la bucătărie. Câțiva turiști sosiți cu câteva clipe înainte de pe creastă abia își trăgeau sufletele și-l căutau pe cabanier să-l întrebe de o cazare. Îmbrăcați ca niște rockeri, cu baticuri roșii la gât și bentițe peste frunte, să le oprească sudoarea de pe frunte, furați de frumusețea exemplarului feminin apărut pe ușa pe care sta scris „Bucătărie. Intrarea strict oprită”, uitară ce caută și o urmărire cu privirile cum urcă treptele spre etajul cabanei. Era îmbrăcată într-un șort galben și un sweater, peste care avea legat un hanorac în jurul brâului.

„Bună haită! — auzi Grațiela. — A cui ștab o fi? Mamă, ce animal!”

Întră în cameră iritată de vorbele celor trei tineri cu care se intersectase. Ștefan era încă la masă, cu spatele la intrare, și sorbea din paharul cu vin. O văzu așezându-se lângă el, cu fața îmbujorată, apoi cum ia paharul de vin și-l golește dintr-o înghițitură.

„S-a întâmplat ceva?”

„Niște golani, jos, au început să facă tot felul de aprecieri despre mine. Fir-ar-ai dracului!”

„Când simt locul sigur, devin lupi... La creastă, poate să treacă și Julia Roberts sau Jeniffer Lopez goale, că nu le au treaba, sunt niște mielușei... Și-apoi trebuie să te simți mândră că nu treci nebăgată în seamă de bărbații de vârsta ta...”

„Pe dracu’, erau niște puști, m-am săturat să se ntoarcă toată haita de masculi, fie ei de șaptespe ani sau de cincizeci, cu capul după fesele mele și să-și spună că dacă

aș fi a lor mi-ar face și mi-ar drege. Și-apoi ți-am mai spus, înțelege că nu sunt ca mama... Seamănă cu ea, dar nu avem în comun decât casa. Poate încă te miră cât de repede ne-am legat noi doi, fără să știm nimic unul de altul, fără să-mi pese că erai în casă când îl serveam cu o cafea pe turistul ăla sas. Poate crezi altceva, dar crede ce vrei. Eu știu ce fac!”

Ștefan îi cuprinse mâinile cu palmele lui.

„Liniștește-te. Nu ești vinovată față de nimeni. Nu trebuie să te justifici față de mine... Sunt un simplu om, alături de care faci o călătorie peste Făgăraș, un profesor, Mathe, parc-ai spus, din Ulm, despre care știi la fel de puține lucruri ca și despre viața particulară a lui Jacques Chirac... Hai să mai ciocnim un pahar și să încercăm să ne liniștim... Uite-i cât sunt de tineri și vin pe poteca ocolitoare, le e frică de Arpașul Mare...” zise Ștefan, și arătă cu degetul spre un grup ce cobora din viroaga ce se zărea pe fereastra lor. Femeia se mai domoli. Respiră de câteva ori adânc, apoi îl privi în ochi stăruitor:

„Cine ești dumneata, domnule Mathe?”

„Nu sunt domn, ci un pește din Oregon, din Munții Stâncoși, numit somon și care pornește la vremea copilăriei lui dintr-un tău, ca acestea din găvanul Podragului, pe firul torentelor repezi spre Oceanul Pacific. O viață va trăi acolo, scăpând sau nu din plasele pescadoarelor. Singura lui armă de apărare e viteza înotului și forța mușchilor lui atât de apreciați de consumatorul uman sub formă de filé crud de somon. Pe torente ce curg spre vest coboară miliarde de puieți. În Ocean va ajunge să fie aproape de un metru. O veșnică trudă după hrană și de evitare a nadelor întinse de oameni, până când un ceas interior le spune că a sosit sorocul să se

întoarcă de unde au plecat și părăsesc apa sărată și veșnic zbuciumată a oceanului. Atunci se adună în gurile estuarelor fluviilor și pornesc înapoi spre torentele de munte, sar peste cascade, înoată împotriva cursului apelor, să ajungă la capătul de sus al lor. Urșii grizli îi pescuiesc, așteptându-i să sară peste cascadele mai mici, unde sunt adunate lemnele aduse de ape. Alții scapă și reușesc să mai petreacă o lungime de kilometru printre nadele oamenilor, care le știu migrația și obiceiurile. Îți dai seama ce forță trebuie să aibă, să salte peste cascade, să înoate împotriva torentelor tot mai înguste, printre toate pericolele pe care le reprezintă carnivorele din zonă, oameni, urși, lupi, vulpi, vulturi, hămesiți și hotărâți să le curme drumul acela abulic spre începuturi, să-și împlinească sorocul lor dat de o genă ciudată, scăpată în sângele lor de Dumnezeu. Pe parcursul aceluia drum înapoi, gura de pește devine un cioc, iar deasupra bronhiilor le crește un fel de cocoașă, timp în care carnea le devine tare. Ultimii supraviețuitori reușesc să ajungă în tăurile de unde au pornit, ei vor fi părinții viitorilor puieti și se împerechează, apoi se retrag către malurile tăurilor, în apele tot mai mici, și-și depun icrele. Între timp culoarea lor din argintie devine roșie. Cu ultimele forțe, după împlinirea sorocului, se abat și mai mult spre mal și încep să se stingă pe rând, cu gurile ridicate în aer, de parcă ar vrea ca totul să se sfârșească repede, ca balenele și delfinii sinucigași... Doar că la ei e un ciclu de viață și nu un accident inexplicabil...”

„Am văzut parcă asta într-un film documentar”.

„Și nu te-a surprins cu nimic?... Și angilele traversează Oceanul Atlantic dintr-o parte în alta pentru a se împreuna și depune icrele exact acolo de unde au

pornit. Viața și-o trăiesc în altă parte, după ce străbat mii de mile marine... E un loc al genezei pe care numai câteva dintre speciile alese de Dumnezeu îl mai respectă...”

„Mi s-a părut doar o ciudățenie a naturii... Dar nu înțeleg ce are asta cu profesorul Mathe din Ulm?!”

„N-am cioc și cocoașă deasupra bronhiilor?... Înseamnă că încă mai sunt pe drum... Dar mai există destule cascade, urși grizli, vulturi, vulpi și pescari care mă așteaptă cu undițele ghearelor lor să mă sfâșie...”

Grațiera îl privi ca pe o ciudățenie și împinse paharul gol spre mijlocul mesei. Bărbatul i-l umplu, crezând că asta dorea, apoi goli și paharul lui și-și turnă din sticlă. Chipul femeii tinere se întunecă.

„Ștefan, tu ai ceva cumplit de greu pe suflet. Între cel din noaptea în care te-am cunoscut și cel de acum e o diferență totală... Mi-ai spus să nu te răscolesc cu amintiri despre casa ta, despre tine... N-am să o fac. Vreau să mergem mai departe... Să spunem că aici am fost la Cortina d'Ampezzo, că mâine vom dormi la o colibă de ciobani, că poimâine vom înnopta sub cerul liber... Dar spune-mi măcar ce e al tău pe lumea asta?”

„*Omnia mea mecum porto*, ziceau latinii — și arată spre rucsacul lăsat lângă pat. Acolo e toată averea mea, restul am risipit celor față de care am avut obligații. Sunt liber de toate...”

O privi cu ochi blânzi. Își dădea seama că pentru o tânără crescută într-o familie înstărită, cu moșteniri de la un bunic medic și bani de la un tată patron de mai multe firme și fost ceva important în viața județului, imaginea unui conferențiar universitar de Timișoara, orașul cel mai plin de afaceri, după București, cel mai plin de bani și de relații, era una cel puțin egală cu a tatălui ei și nu ruptă

chiar și de realitatea unui cadru didactic din orașul ei și de tot ce se petrecea în țară.

„Nu cred... Ai trăit poate o depresie. Sentimentul însingurării te împinge la gesturi de despărțire, dar până la a rămâne numai cu ceea ce ai pe tine, cu două sacoșe, iacă, un rucsac pe care ți l-ai cumpărat în Sibiu, cu niște haine de vară, de iarnă, de munte, e ca și cum n-ai fi...”

Ștefan evită să spună: „Poate nici nu există!” dar renunță, neștiind care va fi reacția femeii. Se temu chiar ca nu cumva să-l lase acolo și să coboare cu vreun grup, dimineată, spre Ucea, ori să-l determine să traverseze muntele înapoi, spre Bâlea lac, să-și recupereze mașina, apoi să coboare spre casă și să se despartă.

Se întristă gândindu-se că doar cu o singură frază reușise să-și apropie deznodământul despărțirii. Grațiela întinse o mână spre el peste masă.

„Iartă-mă!... Poate te-am lovit în ceva tainic pentru tine... N-am vrut să stric nici seara, nici să arunc în hău răstimpul petrecut împreună. Poate că nu sunt în stare să-i înțeleg decât pe cei care sunt asemenea oamenilor între care am trăit...”

Ștefan îi cuprinse palma, apoi zise:

„Când am spus că toate ale mele cu mine le port și am arătat spre rucsac, am greșit enorm. Acolo sunt doar banii și cardul... Dar tu, dar ce e în sufletul și mintea mea, dar suita asta de împliniri ale ființei pe care le-am recuperat în doar câteva zile, nu sunt oare ele totul? Nu sunt chiar sensul ființei mele?... Măine plecăm mai departe?...”

XII.

Arareori Magda se interesa de viața particulară a pacienților pe care-i îngrijea. Cu două zile în urmă, la secția de cardiologie, unde lucra fusese adus un tânăr de patruzeci și trei de ani în comă profundă. Avea accese de tetanie, asemănătoare celor pe care le mai văzuse și la alți pacienți, dar cel mai bine își amintea de Ștefan, în după-amiaza zilei când fusese adus de la universitate.

Tânărul halucina și-o striga, în momentele de luciditate, pe Ibolya, nevastă-sa, mai tânără cu doar doi ani decât el. Femeia stătuse la căpătâiul lui până seara, când bolnavul mai avu un acces de tetanie, i se răci corpul și rămase inert. În disperare, soția o chemă pe Magda și pe medicul de serviciu. Îi luară pulsul, simțindu-i contracția involuntară a brațelor, a picioarelor și abdomenului.

„Ce mai puteți face, faceți!” țipa Ibolya disperată, spre cei doi.

„Are comoție profundă, tensiunea nu scade, pulsul a luat-o razna... A câteva contracție e?”

„N-a mai avut niciodată așa ceva, dar știam că stă prost cu tensiunea și lua nifedipin. De două săptămâni n-a mai luat și a cam băut, că zicea că n-o s-o țină de la vârsta asta numai cu medicamente”.

„Nu trebuie să-l lăsați să nu-și mai ia pilulele!”

„N-am avut cu cine vorbi, e tânăr, în putere, face ce vrea. Dar salvați-l!” implora femeia agățându-se de brațul doctorului.

Magda își aminti că și Ștefan avusese tot patruzeci și trei de ani când făcuse ultima comoție. Mai trecuse până atunci prin trei, dar fusese spitalizat la municipal. Nu știa

ce i-au dat, cum a trecut prin acelea, cât de grave au fost, oricum nu lăsaseră urme, ba parcă-i povestise odată despre două paralizii la mâna stângă, și făcuse legătura cu cele întâmplate cu el.

Doctorul o luă de după umeri pe femeia disperată și încercă să o îmbărbăteze, dar îi fu peste putință să o liniștească. Era bărbatul ei și trebuia să trăiască, să-și vadă copiii mari, să fie bunic, de ce el și nu unul trecut deja prin viață și sătul de ea? Aceleași vorbe ale aparținătorilor disperați în fața ineluctabilului. O lăsară pe femeie lângă pat, ținându-și bărbatul de mâinile ce continuau să se cabreze ritmic și intrară în camera de gardă.

„Ăsta nu prinde dimineața. Dă-i pastila asta cumva, descleștează-i gura și fă-l s-o înghită, iar femeii cere-i numărul de telefon și spune-i că dacă stă lângă el, tot nu-l mai poate ajuta”.

„Dar a mai fost cazul domnului profesor Itu, care...”

„Magda, la o mie de cazuri scapă unul. Ăsta nu scapă. Fă ce ți-am spus, iar dacă nu vrei, lasă că mă duc eu...”

Nu așteptă un răspuns, ci ieși cu un flacon cu pastile mici. Peste câteva minute o auzi pe femeie văicărindu-se pe culoar, insistând să rămână, apoi îndepărtându-se către casa scărilor și lifturi. Medicul se întoarse în camera de gardă mai abătut ca la plecare. Puse flaconul pe măsuta de lângă dormeză și rămase tăcut. Magda nu îndrăzni să-l întrebe ceva.

„Doamne, cât de idioți suntem noi, oamenii. Una e o operație de stomac, de apendicită, de rinichi, unde dai bani și chirurgului și secundului și anestezistului, ăia știu că trebuie să taie cât mai precis, să extirpe ce e de scos, să urmărească pulsul, respirația și constanța administrării

anestezicului, și alta să-i cumperi viața unui muribund, de la un medic cardiolog, care știe precis că totul e terminat!”

„V-a dat bani?”

„Cinci sute de euro... Cred că toate economiile lor de acasă... Uite plicul, mâine dimineată, când va veni să-l ia de la morgă o să i-l strecor în buzunar, că n-are nici cu ce să-l mai îngroape... Nimeni nu înțelege că viața nu se poate cumpăra, poa' să fie neam cu Ritz sau Rockefeller... I-au apărut spume la gură și respiră tot mai adânc și rar...”

„Și pulsul?”

„L-am pus sub monitor. E slab și aritmic. O să-i mai dau o injecție cu adrenalină, una i-am administrat-o deja, când a fost adus de jos...”

Medicul ieși din nou cu o seringă în mână, dar se întoarse la fel de repede și puse fiola întreagă pe masă, alături de seringă de unică folosință.

„Du-te pe la saloane, apoi culcă-te în camera voastră. Nu mai e mult... Ia și tu numărul de telefon al femeii!”

Magda făcu turul saloanelor, apoi se retrase în camera asistentelor. Gândul îi fugi la Alina, fosta nevastă a lui Ștefan și o revăzu în ziua în care, cu opt ani în urmă, plecase mulțumită că bărbatul e în grija cuiva, pregătită de ceea ce pentru toți oamenii e cel mai rău lucru de pe lume, ba chiar mizând, intui ea atunci, pe o rezolvare fără complicații a despărțirii de un om, deja anunțate și pregătite. O cuprinse o ură cumplită pe femeia aceea și, dintr-o pornire pur feminină, se hotărî să caute foaia de internare a lui Ștefan și toate documentele din care reieșea de câte suferise și prin ce spitale trecuse.

Își aminti că în biroul lui de acasă, într-un colț al unui dulăpior își avea toate externările și diagnosticele. Voia să afle cum un asemenea om, pe care ajunsese să-l cunoască

destul de bine, fusese capabil să divorțeze. Își puse în mișcare toată imaginația și se dumeri că mulți dintre medici îl cunoșteau, iar asistentele aflau de la pacienți orice amănunt din viața cuiva din oraș. Se simți dintr-o dată ieșită din marasmul de odinioară, când se văzuse total neputincioasă în fața unui pacient căruia nu-i putea veni cu nimic în ajutor.

Își puse o cană mare de cafea și începu să reconstituie în minte biografia celui supraviețuitor, aflat atunci pe te miri unde, „și bine făcea, își zise, că nu se știe niciodată când îți e sorocul!” față de care avea sentimentul unei prietenii oneste. Nu-i putea înțelege felul de a fi decât în legătură cu starea precară a sănătății. Pe seama aceleia punea și dezinteresul lui total față de bani, față de lumea afacerilor și politică, văzuse că era un încăpățânat, pentru că-și riscase viața rămânând la catedră, în loc să-și caute un post de cercetător, cum îl sfătuiseră medicii.

Se gândea că dacă va scotoci printre hârtiile lui de acasă va da de vreo scrisoare de la Alina, unde aceea să-i impute anumite lucruri, dar se dumeri că acum toate conflictele se rezolvă fie direct, fie la telefon. Iar în jurnalul lui, Alina nu apărea nici cât o găză, semn că nu știu să citească bine și undeva, în spatele vreunei aluzii pe care o face Ștefan acolo, se află și motivul adevărat al divorțului lui. Ori poate că a fost o simplă înțelegere terminată fără nici un conflict. O înțelegere ca între doi parteneri, care simt că mai departe nu au ce să-și mai comunice”.

Reluă gândul și-și dădu seama că folosisese niște cuvinte preluate de la Ștefan. Nu îndrăznise să-l iubească pentru că i se părea prea complicat și cu multe ascunzișuri. „Întotdeauna oameni care par foarte deschiși, ascund

ceva” era unul dintre preceptele de la care pornea când avea de-a face cu cineva necunoscut. Îl folosise cu atât mai mult în cazul lui, cu cât ajunseseră să trăiască împreună, să împartă totul, ca doi soți veritabili, că n-aveau mare lucru să-și comunice, nici măcar despre fostele căsnicii, se datora lui, pentru că de fiecare dată când încercase să investigheze câte ceva din viața de altădată a bărbatului, acesta rămânea tăcut, de parcă nici n-ar fi existat așa ceva.

Ar fi putut să înceapă ea să se plângă de infidelitățile maistrului de la Renel, dar era totuși tatăl copilului lor, iar pe de altă parte, Ștefan respecta imaginea Alinei, a familiei lui de altădată. Dacă femeia ar fi făcut-o, era doar pentru a-l stârni să-și dea drumul sufletului, să nu mai trăiască pe deasupra lucrurilor, să nu mai creadă în generalități, unde toate iau o aceeași culoare și același gust.

Ațipi și reuși să prindă o oră de somn, când auzi vocea doctorului:

„Dă-i telefon femeii. A murit...”

Trei ore mai târziu era în apartamentul ei, dar în loc să se culce începu să scotocească prin dulăpiorul lui Ștefan. Locul de unde trebuia început totul erau externările lui, iar acelea erau puse în ordine, pe ani, de la douăzeci și șapte începând, când fusese internat, undeva în Ardeal, pentru o hemoragie digestivă, rezolvată în spital fără complicații.

Așeză colițele scrise de mână sau la mașină în ordinea lor pe masa lui de lucru, mutând mașina de scris Erika pe un taburet. Știa că lucrase și la un ziar, iar din celelalte văzu că doi ani mai târziu avea să-i fie extirpată o parte mare din stomac, printr-o operație Reikel-Polya. Nu mai auzise de asemenea tip de operație, dar își aminti cum, la

un curs, unul dintre medicii mai în vârstă atrăgea atenția asupra acestui fel de amputare folosit în spitalele de campanie de pe front. „Trebuie să fi fost la marginea vieții, iar chirurgul n-a avut de ales. Era și acela poate dintr-o generație mai veche, care-și avea deprinderile anilor de război...”

Calculă în minte câți ani avea Ștefan, apoi se întoarse la dulăpior să caute actele lui, ținute în ordine într-un sertar. Voia să coroboreze datele diferitelor angajări, cu xerocopiile actului de căsătorie și ale celor de naștere ale copiilor. Cel de naștere nu o interesa.

Reuși să reconstituie faptul că operația avusese loc când el era la o gazetă din Timișoara, avea primul copil și-l aștepta pe al doilea. Scăpase ca prin minune și de data aceea. Își aminti de un teanc de poze pe care le ținea într-un plic de hârtie fotografică Agfa. Le scoase și pe acelea și descoperi un tip solid, cât un taur, cu ceafa groasă și un zâmbet ironic în colțul gurii. Purta mustață pe atunci. Deși nu era datată pe spate, bănuie că fotografia fusese făcută în anul dinaintea operației. Își spuse că unui asemenea om îi plăceau deopotrivă și carnea și femeile și vinul și lucrurile picante.

„Un alt destin — își zise. — Un alt om. O altă viață”. Nu se miră de alegerea făcută de Alina. Îi studie cu atenție privirea mijită, de om care vorbește doar în dodii, urmărindu-și întotdeauna scopul cu statornicie până la capăt. Îi mai trecu din ura ce i-o purta nevestei, muiere și ea, căzută în mrejele unui om cu sufletul ceva mai complicat decât al celorlalți, deja cineva la vârsta lui, dar, după intuiția ei, încă prea modest pentru ceea ce era.

Urma o pauză e ani între externări și destul de puține fotografii cu familia. După patru ani avusese o fractură la

picioar. N-avea externarea, dar descoperi câteva poze cu el împreună cu copiii. Avea piciorul în ghips. Stângul sau dreptul, n-avea importanță, depindea cum fusese dezvoltat filmul. Cei patru ani diferență îi determină după figura lui, stoarsă, de om îmbătrânit cu zece ani peste cât avea. Își răsese mustața, și după un certificat medical de prelungire a concediului, pe care probabil nu-l mai folosisese. Alina arăta înfloritoare. Intui că de pe atunci se crease deja o breșă în relația celor doi. Femeia privea lateral, către un grup de oameni din plan secund.

Își aduse din cealaltă cameră o lupă e laborator să studieze mai bine fizionomia femeii și mai cu seamă privirea ei. Descoperi că în acel corp ansamblu de plan doi se afla un tânăr, al cărui chip nu-l desluși, pentru că obiectivul fusese focalizat pe familia lui Ștefan. Era un fel de instantaneu, unde bărbatul se sprijinea într-un baston și privea direct spre cel ce făcea fotografia, femeia privea într-o parte, iar copiii, cu picioarele încrucișate, păreau să aibă cu totul alte gânduri la ora aceea. Mai insistă o dată pe chipul Alinei și i se păru că descoperă o anume indiferență față de suferințele bărbatului ei. Era complet senină, în contrast cu fața schimonosită într-un rictus cu aceeași nuanță ironică de pe chipul lui Ștefan.

Trei ani mai târziu avea deja două externări clare. Una după o intervenție chirurgicală tot la stomac, dar din care nu reieșea clar ce făcuse medicul chirurg, apoi o a doua, de la cardiologie, limpede: cardiopatie ischemică dureroasă și puseuri e HTA.

Dintre toate fotografiile ce le mai avea la îndemână nu reuși să o aleagă pe cea care s-ar fi potrivit perioadei aceleia. Găsi totuși una unde chipul lui Ștefan era și mai îmbătrânit, cu cearcăne la ochi privind spre cer. Părea că

se mai întremase. Căută printre documentele îngălbenite și descoperi unul din același an. Fusese schimbat din post pe motive de sănătate. Salariul trecut pe hârtie părea destul de bun, dar nu se putu dumeri dacă fusese avansat sau pus pe un post de rezerve.

Din anul următor găsi alte două externări. Prima de la urologie, după extirparea unui rinichi cangrenat din cauza unei pietre de mărimea unui ou și se lămurii de ce Ștefan avea sfârtecat trupul ca și Sfântul Sebastian. Mai scria acolo și de o stenoză a canalului uretral. Și o a doua de la psihiatrie pentru o decompensare nervoasă, cu un tratament de urmat, după părerea medicilor, toată viața.

Răscoli printre documente și dădu din nou peste un certificat medical nefolositor. „Se temea probabil să nu fie pus pe liber — își spuse Magda. — Și asta la treizeci și șase de ani... N-avea mamă, n-avea tată, ce Dumnezeu?... Au lăsat totul pe seama unei femei tinere, care n-avea cum să se împace cu soarta de soră medicală, mereu cu sufletul la gură că-și pierde bărbatul. Va mai fi fost pe-aproape și gura soacrei lui Ștefan, care-și îndemna fiica să-și împlinească viața ei de femeie, chiar dacă dincolo, acasă, nu se întâmpla nimic împotriva ei, decât suferința unui om care, dintr-o coincidență nefericită, i-a ajuns soț”. Reluă fotografiile și i se păru că una ar fi fost din perioada respectivă. Bărbatul era din profil, cu zâmbetul lui ironic-superior, indiferent la moarte, privind spre băieții lui, mari deja.

Își aduse aminte că în același dulăpior se mai afla un plic Agfa ceva mai gros și răscoli și printre fotografiile de acolo, dar toate erau din excursiile familiei Itu prin munți, de parcă n-ar fi fost vorba despre același om. Ea, Magda, nu fusese în viața ei decât o dată la Semenici și altă dată în

Retezat cu angajații spitalului, când sindicatul mai organiza asemenea întâmplări colective.

Ștefan apărea pe Negoii cu băieții și niște prieteni, apărea cățărându-se în Strunga Dracului, în Piatra Craiului, în Retezat. Își dădea seama de locul acțiunii, după anul și muntele unde se aflau. Anii coincideau cu cei ai spitalizărilor, ba o fotografie din niște cleanțuri din Piatra Craiului arăta același chip din cea cu bastonul de după furtună. „Complet nebun... Sau poate greșesc din nou... Nu știu”, gândi și continuă să așeze, acum pe un alt rând, șirul de fotografii din munți, mult mai multe decât cele de familie. Părea incredibil cum datele externărilor puteau să corespundă ca ani cu cele ale unor escapade periculoase din munți.

Trecu până în bucătărie să-și facă o cafea tare. I se părea extrem de atractivă investigația ei asupra unui om care, în mod sigur nu i-ar fi povestit nimic din toate acestea. Se bucura că el nu era în oraș și că poate să zăbovească până la capăt asupra vieții lui. Își turnă o ceașcă mare în care puse doar o linguriță de zahăr și se întoarse în biroul lui. Se gândi ce alte hârtii i-ar mai fi spus câte ceva despre viața lui, dar când dădu de toate cele întinse de-acum prin toată camera se mulțumi cu atât.

Doi ani n-avea nici o internare, pentru ca în celălalt să aibă trei una primăvara, suspect de leucemie, cu o staționare de trei luni în spital. Căută o poză din anul acela și descoperi un portret șters, sau anume făcut așa, al unui om cu chip de sfânt, cu o coardă în jurul umerilor, slab, cu ochii mari și la limita epuizării. Calculă în minte și se dumeri că asta se petrecea la trei ani după accidentul de la Cernobîl. Făcu legătura, apoi citi foaia de externare, deosebit de amănunțită. Avea o anemie pernicioasă gravă.

Fotografia fusese făcută probabil vara, după externare, la limita dintre viață și moarte.

„Nu voia să moară, nu voia să fie altfel decât ceilalți... Avea treizeci și opt de ani. Tânăr. Dacă omul ăla din fotografie arată e treizeci și opt de ani, eu sunt vacă...” O a doua internare la psihiatrie pentru o depresie, și o a treia pentru un infarct, în decembrie.

Din același an dădu peste o demisie, în copie, acoperită de un transfer ca asistent la universitate. Salariul spre care mergea era mai mic.

Cumpăni dacă mai era necesar să scotocească mai departe printre hârtii sau să se oprească. Timp de câteva minute rămase să privească peisaje montane făcute de pe vârfurile cele mai înalte ale Carpaților. N-o mai interesa din ce an și de unde anume: „Trebuie că va fi renunțat la viața de redacție de dragul vacanțelor pe care le au cei din învățământ. Ori va fi fost forțat să o facă. Precis!... Altfel nu s-ar suprapune demisia cu acceptarea unui transfer... Ce viață!” Căută o fotografie de familie din acei ani, dar nu-i găsi decât, ba în fața Cabanei Suru, ba la Negoitul, ba pe Moldoveanu, ba pe crestele Pietrii Craiului sau în Bucegi, ba sumedenie de peisaje, cu ei într-un plan îndepărtat, din Retezat.

Păreau o familie unită. Planurile apropiate îi arătau în jurul unei balize de vârf de munte, sau deasupra norilor, privind spre aparat sau sărutând câte o momâie din piatră, ce marca vârfurile cele mai înalte din Parâng, Făgăraș sau Retezat. Făcu un calcul al anilor scurși de la despărțirea de Alina, anul ultimei lui internări grave de care știa, și-și reaminti că erau opt. De trei era cu ea. Pe atunci avea patruzeci și șapte de ani. Cu ea stă de la cincizeci și doi. Cinci ani fusese singur. Își luase doctoratul, slăbise,

purtase o vreme o mustață pe care curând o dăduse jos. De opt ani încoace nu mai avea nevoie de cârja fotografiilor. Alina să fi avut atunci vreo patruzeci și patru, sau va fi fost mai mare ca el. Oricum copiii erau deja spre capătul școlilor lor. Ba unul terminase facultatea.

Trecu repede peste toate celelalte internări și externări, peste certificatele de boală, ce nu mai fuseseră folosite, și nimeri la anul '89, când fusese externat tot de la cardiologie după o comotie, ca și trei ani mai târziu, când făcuse două, una în martie și alta în iulie. Același diagnostic, aceleași tratamente. Apoi altele, mai dure, după un infarct, al doilea. I se păru că trebuie să pună în ordine toate fișele medicale ale bolnavilor dintr-o secție pe timp de un an.

Începu să le adune. Mai întâi fotografiile cu munții, pe care le puse în plicul lor roșu, decolorat de timp, apoi pe cele cu familia și le așeză la locurile lor din dulăpior, ca nu cumva să-și dea seama Ștefan, când va veni, că i-a umblat printre lucruri.

Puse în ordinea lor inversă toate externările, cu analizele de la ieșirile din spital, cu electrocardiogramele păstrate aiurea, pentru că niciodată nu urmărea o evoluție, ca orice obsedat de boala lui, la urma urmelor, ca orice om normal, și nimeri peste cea de la spitalul lor, de care știa, apoi peste încă două, petrecute în ultimii opt ani, de care n-avea habar: o peritonită terminată printr-o operație și o alta, un an mai târziu, când în disperare de cauză trebuiseră să-i extirpe stomacul și o parte din intestin. Reluă îngrozită foile de externare și mai găsi o operație de colecist cu extirparea unei părți din ficat după un icter mecanic. Atunci își aduse aminte de o sticlură de Vita 9 pe care o avea în dulăpior și unde ținea vreo două sute de

pietricele de toate mărimile, de la cea cât un capăt de deget mare până la cele de jumătate de centimetru.

Puse toate hârtiile la locul lor și rămase în față cu dosarul cu acte. Erau trei vieți diferite, iar cu cea a fotografiilor de familie patru. Se simți covârșită, intuind că printre externări, trebuie să mai fi fost și altele. „Cu o asemenea viață nu poți să nu intri în depresii grave — își spuse. Nu boală psihică, ci efect psihic al suferințelor somatice, dar pricep psihologii și psihiatrii și psihanaliștii așa ceva? Nu, ăia-s ca și chirurgii, cum te văd își ascut bisturiul și abia pe urmă te întreabă dacă te doare ceva, iar dacă n-ar trebui să-și facă și anesteziștii treaba lor, te-ar tăia pe viu... Săracul om! Mă mir că n-a fost adus să fie prezentat ca exemplu de supraviețuire studenților, că domnii profesori fac curent asta... Nu și-au permis, că era și el un cadru didactic...

Strânse și actele și le puse în dosar, iar pe acela în sertarul unde-și avea și diplomele universitare și de doctorat și cea de merit pentru activitatea depusă, dată de Academie.

„Altă viață, își spuse, a cincea. Și fiecare n-a văzut din omul acesta decât fața care i-a arătat-o, ascunzându-le pe celelalte. Păi, un om normal, își vedea de sănătatea lui, și-i dădea dracului pe toți se ducea la munte, dacă ăla-i place, și stătea cât are de trăit acolo, să se bucure că mai e viu... Că ce-ți trebuie, un spasm, ca la băiatul ăla de az-noapte, și gata...”

Puse mașina de scris la locul ei, pe mijlocul mesei, taburetul la colțul dinspre argintar, apoi își roti privirea peste toată camera să se încredințeze că nu lăsase urme. Își luă cana goală și ieși spre bucătărie. Din drum văzu telefonul și formă un număr al unui chirurg. Știa că e acasă

la ora aceea. Îi răspunse soția medicului, se prezentă și i-l dădu pe acesta la receptor.

„Mă iertați, domnule doctor, dar am o situație deosebită și vreau să vă consult într-o problemă... Cât poate supraviețui un om după o operație Braun II? ... Trei sau maximum șase luni? ... Hmm... Mulțumesc, vă rog să mă scuzați!”

Puse telefonul în furcă, întunecându-se cu totul. „Trei sau șase luni... Știa bine ce a scris în jurnalul lui... și au trecut patru ani deja. Precis că atunci când l-am întâlnit umblând ca o stafie prin oraș era după operație... Doamne, cum nu mi-am dat seama? ... Trebuia îngrijit, scos din toată nebunia asta de lume, care habar n-are cu cine se vede pe stradă și-și aruncă veninul să se apere încă înainte de a fi atacată. De a se bucura de răul altuia, de a-și vedea mereu sacii plini, indiferent ce se întâmplă cu cel de alături...”

Începu să-și pregătească o supă de pui și niște cartofi lângă friptura ce urma să o facă din pulpele pe care le fierbea. Nu dormise decât o oră, cel mult, dar înfrigurarea cu care răscolise printre toate hârtiile și fotografiile lui Ștefan o deșteptaseră cu totul, mai băuse și cafeaua aceea tare, încât putea să o ia de la capăt cu orice treabă. Era încă atât de tulburată de ceea ce văzuse încât uită cu totul de Alina și de faptul că de la ea pornise pe urmele vieții lui Ștefan.

Îi revăzu ca din senin chipul abia după ce puse totul la fier și se întinse pe canapeaua din fața televizorului. Își aminti cum o zărise în mai multe fotografii de familie, apoi în cele de pe munți, și începu să o judece că e cumplit de egoistă, dar o și înțelegea, într-un fel, ca pe o femeie tânără, care și-ar fi dorit o viață de om obișnuit, cu

petreceri și nunți, unde să se arate lumii cât era de frumoasă și plină de temperament, cu spectacole de teatru și operă, la care, în pauze, să-și etaleze bijuteriile și hăineturile elegante, cu o viață de societate, prieteni, mici cancanuri și nu mereu între un spital și altul, iar dacă nu, pe vârfuri de munte, cu caprele negre. Era o simplă nepotrivire de caracter. Nu orice femeie poate să fie în același timp și mamă, și bună gospodină și soră de caritate. Vița își cere drepturile ei.

Trecu apoi de cealaltă parte, și deveni avocata lui Ștefan. Nu era el de vină de toate năpăstuirile ce se abătuseră peste capul lui. Nu e ființă să poată trece nepăsătoare pe lângă un om aflat la ananghie, ori ea o făcuse. Ba mai mult chiar, era cea care-i declanșase, cu porcăria lor de divorț crizele acelea de hipertensiune care-l aduseseră în pragul morții, ca apoi să-l lase și să se recăsătorească tocmai cu omul care așezase lucrurile în așa fel încât să nu iasă nici un scandal, cu avocatul ei.

Înțelegea acum că divorțul fusese doar o formă naturală de separare dintre doi oameni care nu mai puteau conviețui în condițiile date, cum multe dintre cazurile asemănătoare se termină prin decesul unuia dintre parteneri, fără ca partea cealaltă să aibă ceva de suferit.

„Bănuiesc că l-a urât de moarte, că i-a atras-o asupra lui, fără să facă mai mult decât să fie indiferentă la orice i s-ar fi întâmplat. Aia nu e viață... când unul înșeală, face în așa fel ca toți din cealaltă familie să sufere, îi fură, îi minte, le ia averile, ura are un rost, dar a urî un om pentru simplul fapt că e lovit, ca de un blestem, mereu de câte ceva foarte grav, mi se pare o enormitate... Bine că-și văd fiecare de-ale lor...”

Își vorbea ca despre niște oameni complet străini și sesiză că și ea simțea o anume libertate, știind că habar n-are unde e, cu toate nefericirile pe care i le-a dat viața. Renunță la gândul de-al mai căuta. Iar dacă s-ar fi întâmplat o nenorocire ar fi aflat, că în buletin își făcuse mutația la adresa ei. Își duse gândul spre Pavel, dar era prea obosită să poată lua vreo hotărâre care să-i fie folositoare. Nu-și dădea seama de ce, dar găsea multe asemănări între soarta celor doi, ca oameni însurați.

XIII.

Când vru să descuie ușa, Grațiela descoperi că era cineva înăuntru, pentru că werteinul cedă la prim răsucire. O clipă ezită să intre de teama vreunui hoț, deși, din câte știa de la ai ei, sistemul acela de broască necesită o dibăcie formidabilă pentru a fi deschis și că niciodată, de când era copilă, iar prin curte mai intrau ȝigani cu cerșitul, dintre cei ce strângeau haine vechi, fier, vindeau inele de alamă, ori umblau după sticle goale contra cratițe și oale smălțuite, nu se întâmplase să intre cineva dincolo de ușa cu mânerul ca un ghiul nichelat spre în afară.

Întredeschise ușa, zări pe hol gențile de voiaj ale lui Ștefan, scurta lui de vânt și prinse curaj. Din baie se auzea zumzăitul mașinii automate de spălat. Vru să o ia într-acolo, când în spatele ei, dinspre bucătărie, apăru Sanda.

„Pe unde umbli, cucoană?... Ziceai că pleci într-o excursie două săptămâni”.

„Am fost, am venit să-mi iau niște haine și bani și măntorc...” zise Grațiela speriată.

„Cu ăla?” o întrebă sec Sanda, arătând cu degetul spre lucrurile lui Ștefan aflate pe hol.

„Deocamdată cu el și cu un profesor de limbi comparate din Ulm. — își reveni tânăra. — I-am dus la Bâlea lac și i-am lăsat să bată crestele și-ntr-o parte, spre Negoiu, și-n alta, spre Podragul, și-am zis că până ei își fac drumețiile de două zile, să mai trec pe acasă și să mă schimb, să mă spăl și să-mi mai iau niște bani...”

„Dar ce, ei n-au?... Și-apoi ce cauți la ora asta Ștefan încă aici... Că l-ai mai ținut trei zile, sau cât o fi fost până ți-am dat telefon, înțeleg, dar mai mult?!...”

„E fostul tău coleg. Mi l-ai lăsat dormind în casă, ți-ai luat catrafusele și te-ai dus la amantul tău de la București... Și-acum tot eu pic de vinovată!... Ce să fi făcut?! L-am cazat, apoi l-am lăsat de capul lui, că știe orașul mai bine ca mine...”

„Dar ce-ai tu cu Wolfi?”

„N-am nimic nici cu tine, pentru că doar de la tine am învățat că nu trebuie să te simți vinovat niciodată. Alții sunt de vină. N-ai zis tu că există oameni cărora numai dacă li te uiți în ochi și se simt vinovați. Aia e profesia lor. Noi, hoții și criminalii, nu clipim nici dacă ne pică cu ceară...”

Sanda se foi câtva în capotul ei, nemulțumită de replica pe care și ea i-o dăduse cândva lui Pătrașcu. Atunci fusese pălmuită pentru prima dată atât de tare, încât două zile urmele degetelor fostului ei soț, dar mai ales a inelului de la mâna dreaptă, îi rămăseseră întipărite pe față. Tatăl ei, doctorul Damian, era un om prea blând și prea înnebunit de viața ce i-o făcea mama fetelor lui pentru a le mai și bate. Regreta însă că Pătrașcu n-o bătuse la vreme pe Grațiela, să facă din ea o fiară de om, pe picioarele ei,

cu o voință puternică de parvenire și bani, ci se mulțumise să aibă în casă două femei frumoase și libere, pe care să le poată părăsi, când i-a veni și lui apa la moară.

După o vreme, dacă nu acționezi la timp, până și cea mai aprigă ură se ofilește într-un fel de lehamite. Stătea mult pe la birou, iar după aceea pe la firmele lui, iar când venea acasă era prea obosit să se mai încarce cu un scandal. Își lua sticla de whisky și se punea în fața televizorului. Simțea că e și el un om din lume, iar televizorul nu-i arăta, pe toate canalele, decât lumea în care trăia. Așa că GrațIELa scăpă nepălmuită, chiar dacă, nu o dată jucase rolul de mironosiță, învățat de la Sanda.

„Și cum zici că-l cheamă pe neamțu’ ăla?”

„Mathe, n-ai decât să dai telefon la firmă și să te interesezi...” răspunse GrațIELa și intră peste mașina de spălat automată, să facă un duș. Între timp Sanda își făcu de lucru prin hol și cotrobăi cu grijă prin gențile de voiaj ale lui Ștefan, dintr-o curiozitate feminină, să descopere ceva ce i-ar putea spune mai multe despre un om cu care stătuse de vorbă doar o seară. Haine, niște cărți ale unor autori recent editați în română: Leonard Cohen și Paulo Coelho, o carte de filosofie a lui Kierkegaard, credea ea, de fapt un jurnal al lui, *Vinovat? Nevinovat?*, un studiu al unui mai puțin cunoscut autor român despre moartea antumă a lui Eminescu și ultimul volum din Platon, apărut cu ani în urmă, în traducerea lui Petru Creția. Două pijamale, hârtie de scris într-un dosar cu niște notițe despre *Ciclurile donquijotești ale omenirii*, o cămașă neagră și alta gri, o pereche de chiloți bărbătești și un maieu, mai multe perechi de ciorapi. Lângă prima geantă era una mai mică, un fel de tașcă de voiaj, cu alte două dosare și mai

multe pixuri, iar alături de cele două pantofii lui cu care venise în oraș.

„Ce putea să-și ia cu el un om singuratic și cu capul în nori?... Așa a fost de când îl porecliserăm lordul, în liceu. Ne spunea povești până ajungeam acasă, inventa romane captivante, pe care n-aveam să le citim niciodată, desena, lua ore de pian... Un om de pe altă planetă dintr-o familie foarte bună. Bietul tata amintea mereu de funcțiile pe care le avusese taică-su înainte de război și pe timpul lui Antonescu. Zicea că dacă n-ar fi avut noroc cât carul, bătrânul lui ar fi murit la Canal sau la Aiud. L-a avut târziu, pe la patruzeci și doi de ani, tocmai când erau vremurile mai tulburi. Mai târziu trăiau doar din salariul de profesoară a lui tanti Jeni. Ștefan a sosit ca o pacoste. Mama spunea că femeia ar fi vrut să scape de el, dar fătul s-a încrâncenat să vină pe lume cu orice preț... Știu că tata i-a scos amigdalele și polipii, după ce ani de zile stătea în casă, mereu cu febră și izolat... Abia după ce a ajuns la liceu a mai devenit om. Dar nu l-am văzut niciodată să-i fii făcut curte vreunei colege... Țin minte doar o fază dintr-o iarnă, când tartorul școlii, unul Bora, repetent de profesie se legase de el și-l lovise cu fularul răsucit. Atunci Ștefan, cel mai blând dintre toți, plin de sânge și-a înnodat și el fularul și-a sărit la namilă până a doborât-o. N-a fost de ajuns și s-a urcat peste ăla și-a început să-i înfunde bulgări de zăpadă în gură, mai să-l sufoce. Abia l-am scăpat din mâinile lui pe Bora, care din ziua aceea s-a domolit de tot. Nu știu să mai fi fost bătăi prin școală, dar Ștefan devenise eroul tuturor. Nimeni nu și-ar fi imaginat că sub pielea băiatului ăluia, mereu timorat și emotiv, zăcea o fiară... Prin clasa a noua, cu câteva luni înainte de a ne despărți, prin plecarea lui, știu că ne uimea cu notele maxime, adică

opt, pe care le lua la fizică, la profesorul Crișan, prin răspunsurile pe care le dădea... Credeam că va ajunge cercetător la Dubna, că acolo se adunau toate creerele din Europa de est și când colo... Atâta am mai știut despre el, apoi filmul s-a rupt... Am aflat apoi de la Victor că era la o revistă, apoi că e lector la universitate, iar acum trei, să fie patru ani, că e divorțat și-și dă doctoratul. Că ar fi avut ceva necazuri cu sănătatea, dar nici Victor nu arăta ultima dată prea bine, și-acu, iacă, am aflat că s-a dus... Și noi, în seara aceea, în loc să ni le fi reamintit pe toate astea am stat la taclale despre cum o ducem azi... Păi nu vedem?... Astea-s amintiri?... Măine vor fi, dacă ne va mai veni să ne aducem aminte de ce-am trăit azi... Ce minte pe mine, să-l las singur, în grija Grației... O fi știut să se descurce, ori l-a luat ca pe orice turist ce vine la firma lor?"...

Sanda și le trecu pe toate prin minte, așezată în același fotoliu unde stătuse după ce sosise Ștefan. Aștepta să audă cum termină Grațiela treaba ei cu dușul în baie, să stea de vorbă ca între două femei. Plecase și ea din București înainte de data la care se hotărâse, pornită să schimbe ceva în viața lor. Știa că fiica ei era plecată, și spera ca o parte din lucruri să le rezolve în absența ei. Dar, dacă venise și ea, vor sta de vorbă deschis, ca între două surori.

Într-un târziu apăru și Grațiela îmbrăcată în halatul de baie al mamei-si pe care-l luase pe el de câteva ori și Ștefan.

„Ești flămândă?”

„Am luat prânzul la Bălea... dar aș bea un vin...” zise tânăra.

„Ia-ți... Auzi, Ștefan are ce-i trebuie pe el. Văd că sveterul și l-a luat...”

„Când i-am spus că mergem la munte și-a cumpărat de toate și s-a bucurat ca un copil...” spuse Grațierea în timp ce aducea din bar o sticlă de vin și două pahare.

Se așează pe celălalt fotoliu și turnă în ambele pahare. Abia ieșită din baie, ocupată cu hainele lui Ștefan, nu apucase să vadă chipul grav al mamei ei. Îl descoperi abia când ridică paharul spre ea și o privi în față.

„S-a întâmplat ceva?” întrebă.

„Nimic... — ezită Sanda să intre direct în subiect. — ...Adică va trebui să ne adaptăm unei noi situații”.

„Ai rămas gravidă!”

„Pe dracu’!... La vârsta mea?!...”

„Atunci?”

„E o întreagă poveste, și bine că s-a nimerit să vii și tu mai repede să-i dăm de capăt... Wolfi nu mai poate să stea în condițiile alea de bloc. La Sibiu nici nu vrea să audă să se întoarcă, și-atunci m-am gândit să ne mutăm amândouă la București... E altceva. Oraș mare, mii de posibilități pentru tine și chiar și pentru mine, pot intra ca funcționară sau bibliotecară pe undeva, până ies la pensie, pot face traduceri pentru vreun notariat. E un oraș în care se găsesc de toate, unde te învârti pe stradă printre oamenii pe care noaptea îi vede toată țara pe douăsprezece canale de televiziune. Nu ești rupt de lume ca aici...”

„De ce n-ai făcut-o când erai de vârsta mea?”

„Pe timpul lui Ceaușescu?!... Păi nu primeai buletin de București nici după ce făceai patru copii, cât era norma, toți în capitală, și așteptai cât emigranții plecați în America, Australia sau Canada... Și-apoi cu Pătrașcu mare și tare la județ, cu trufandalele aduse cu mașina instituției în fiecare zi, cu ieșiri la iarbă verde, cu recepții de mai mare minunea, cui i-ar fi ars să lase vrabia din

mână?... Dar acum e altceva. Suntem numai noi două și dacă vindem casa asta...”

„Ai înnebunit!... De fapt știai că lipsesc două săptămâni și ai fi rezolvat șerpește toate lucrurile, în așa fel ca eu să vin la lucru gata, să nu mai pot face nimic... Dar, spune-mi, Wolfi ăla de Nicu Lupu din București cu ce te-a adormit așa de ți-a venit ideea asta?...”

„El habar n-are... Muncește de dimineța până seara... Peste vară, cât mai sunt în vacanță, pot să stau mai mult cu el, să ieșim ca oamenii la o grădină, la un film, la un spectacol, dar în restul timpului singurul lui contact cu lumea e în autobuzul 285. Pleacă din fața calculatoarelor și se așează în fața calculatoarelor de acasă. Are trei, n-am înțeles de ce... N-are o viață personală, trăiește într-o altă lume. Stă până la două noaptea pe internet și corespundează cu te miri cine din Canada, Australia, Germania sau de aiurea, apoi adoarme frânt. Dimineța bea o cafea tare și-și cumpără niște covrigi de lângă stația de autobuz, la prânz mănâncă o pizza la un fast-food de lângă firmă, bea o cola și iar la calculatoare. Are și un radio mic, din ăla cu căști pe care-l ține tot timpul pe urechi, dar n-ascultă decât muzică, trăiește-n lună...”

„Și de ce trebuie să mă sacrifici pe mine pentru el?”

„Habar n-ai ce posibilități ai acolo...”

„Și relații?... Calculatoristul tău de pe lumea ailaltă are el așa relații suspuse încât să-i facă loc și Grației Pătrașcu măcar în lumea medie a Bucureștiului, necum în cea mare?... Eu nu mă mut de aici, să fie clar. Iar dacă e să plec undeva, o iau spre vest... N-ai decât să vinzi jumătate din casa asta, adică partea ta, și să te duci la visul Capitalei... N-ai umblat încă prin toate cartierele, n-ai apucat să-i cunoști prea bine. Vei fi tu abilă și

alunecătoare când îți pui ceva în gând, dar ăia te taie... Și apoi cu ce ți-am stat eu împotriva ca la treizeci și doi de ani să vii să-mi impui un nou stil de viață?!...”

„Dar nu-ți impune nimeni ceva...”

„Și-atunci de ce ai venit mai repede decât mine să dirijezi cum vrei lucrurile?... Ce încredere mai pot să am de acum înainte în tine?... Într-o bună zi mă văd evacuată și de aici și din nou la mâna lui Pătrașcu?... Nu!... Ia-ți partea, și du-te!”

„Am crezut că ești rezonabilă. Că te gândești la viitorul tău... Ai putea lucra la o ambasadă, la un centru cultural din străinătate, la...”

„Abureli, Sanda, abureli!... Pătrașcu nu e Buzura, iar eu nu sunt Grete Tartler. Sunt o absolventă oarecare a unei universități, pregătită să fiu dascăliță. Că am ajuns la o firmă de turism e datorită relațiilor lui Pătrașcu, că dacă mă bazam pe tine ajungeam la Agnita, și-atunci aveai toată casa la dispoziție... Ce-a fost tata înainte de '89? Un pârlit lucrător politic la județ. Că era Nicu Ceaușescu prim-secretar, a fost o vreme norocul lui. A avut de unde sugere și cum să-și facă relațiile de care profită acum, dar uiți cum ți-au tremurat chiloții pe tine până-n '92... Dacă schimbarea ar fi fost aia care s-a dorit în '89, când trăgeau militarii în securiști și invers, de s-a adunat un morman de cadavre ciuruite și încă nelămurit de unde a pornit totul, tu erai azi ciobăniță în Crinț, să ți se piardă urma și identitatea, iar Pătrașcu mulgea oile la strungă, iar eu îmi căutam un mire printre oierii cu pălărioare negre și mici, puse pe ceață, și făcute de firma lui Dădârlat din Săliște...”

„Înainte de război tata era la liberali, că de-aia n-a ajuns niciodată mai mult decât medic specialist în orele...”

„Era la grupa mică, altfel n-ajungea decât felcer la Canal...”

„Ce-ai cu mine?”

„Sanda, nu eu am venit pâș, pîș, să trag niște sfori în favoarea mea și-a unui amant tinerel de la București, împotriva fiicei mele!... Ți-am spus clar că-mi știu limitele, că știu ce vreau și că nu mă mut spre est nici un centimetru, nici măcar la Brașov, care a ajuns un fel de suburbie a capitalei. Hai că cunosc zona mai bine decât tine... Și mai e o problemă care ți-a scăpat din gură ca un porumbel. Cum o să stăm noi trei, adică tu și noul meu tată, care e de vârsta mea, într-o aceeași casă?... Sau vrei ca eu să locuiesc în actualul apartament al computeristului, la etajul nu știu care?... Ia-ți partea și du-te!... O să te pensionezi înainte de vreme, că nu te văd intrând la vreo școală, ca dascăliță și nici să te mai ia cineva ca secretară, traducătoare sau ce visezi, decât dacă-i ești amantă, și-atunci, gata cu tinerelul! Și ce-o să faci toată ziua?... Ceea ce n-ai făcut o viață: mâncare, curățenie și cumpărături prin toate piețele Bucureștiului, să cauți cele mai scăzute prețuri o să speli rufe, o să le întinzi prin curtea casei, și-o să dai boabe de porumb la găini... Mută-te mai bine la Rășinari, că acolo e cel puțin aer curat!”

„Nu m-ai înțeles. Vreau și eu ca măcar în ultimii ani de viață...”

„Tu o să trăiești o sută de ani și-o să-l îngropi și pe Wolfi și pe copiii lui, pe care-i va face cu alta... Ce să înțeleg? Când o casă ca asta, din centrul vechi al Sibiului face cât un apartament cu trei camere din Berceni?... Pe ce lume trăiești?... Cine e mai abulic acum, el, informaticianul, care umblă brambura peste tot globul, noaptea pe internet, să-și caute probabil o altă șansă de

viață, sau tu, o adormită, gata să se întindă cu oricine, dar mai tânăr și să-i dea ăluia tot ce are, să-l știe legat de ea?...”

Sanda nu mai suportă discuția și intră în baie să scoată rufele gata stoarse din mașina de spălat, apoi ieși cu coșul încărcat spre curte, să le întindă pe o sârmă. Sosirea Grației îi zădărniciise toate planurile. În timp ce se înălța să ștergă sârma de eventuala rugină se dumeri că de fapt venise până acasă dintr-un impuls de moment, fără un plan de bătaie clar. Îi dădu dreptate, în parte, fetei și asta o înfuria cel mai mult. Până întinse rufele, între care, nu băgă de seamă, dar erau și o pijama bărbătească și cuvertura de pe patul din dormitor, făcu o medie între cele două păreri și până la urmă își spuse că ea avea dreptate. Nu recunosc nici în fața sufletului ei că pe Grațielă n-o avusese în calcul nici o clipă.

Tânăra își bău vinul și începu să-și caute haine curate și groase pentru a pleca din nou. Prin fereastra largă îi sări în ochi movul cuverturii de pat ce acoperea un sfert din sârma de rufe. Înghiți în sec, gândindu-se ce răspuns să-i dea Sandei în cazul în care ar fi întrebat-o dacă s-a culcat cu Ștefan. Se apropie de fereastră să vadă ce alte rufe ar mai fi putut să o dea de gol și descoperi pijamaua bărbatului. Se înfioră și nu știu cum să o ia de acolo, înainte ca Sanda să-și dea seama. Își aminti că între lucrurile ei avea și o pijama asemănătoare ca și culoare, doar dimensiunile și felul în care se încheiau nasturii difereau. Când maică-sa se întoarse în casă avea hainele puse într-un rucsac, pe care-l așeză lângă gențile de voiaj ale lui Ștefan, peste pantofii lui, să le încarce pe toate în portbagajul mașinii, apoi se așeză la locul ei pe fotoliu și-și mai turnă vin, dar nu se atinse de pahar, la gândul că nu

știa ce surprize îi va mai oferi mama ei, și ce hotărâre va lua în legătură cu ora plecării spre munte.

Sanda puse altă tură de haine la spălat și-și relua locul în fotoliul de dincolo de măsuță. Sorbi o gură de vin, apoi o înfruntă cu privirile pe fiica ei, fără să spună nimic. Aceasta simți și deschise vorba.

„Și totuși de la ce ți-a venit, așa, dintr-o dată, să te muți la București... Fii sinceră, că altcuiva tot nu ai cui să-i spui...”

„Alaltăieri, sau nu, înainte cu o zi, după o noapte în care a fost minunat, l-am găsit pe Wolfi în fața calculatorului stins, abătut cum nu-l mai văzusem vreodată. L-am întrebat dacă era în legătură cu firma, și a negat. L-am întrebat dacă prezența mea îl supără și-atunci m-a prins de după coapse și mi-a făcut o declarație de dragoste cum cred că n-au parte nici una dintre tinerele astea flusturatică care apar pe la televizor. Apoi a băut o cafea și s-a dus. N-a vrut să îmbuce nimic, am colindat singură toate străzile din centrul capitalei, fără să mă mai satur de câte am avut de văzut. Am mâncat și eu o pizza în Amzei, iar spre seară m-am îndreptat obosită spre casă, să-l aștept cu ceva cald la cină. Stau până la zece, el nu vine, stau până la miezul nopții, nu vine, stau până la două și apare ușor băut, cu un zâmbet superior pe față. Zic, a fost la una. Dar cum să acuzi un om fără dovezi? Deodată mă apucă furia și țip la el și-i trag o palmă. A rămas paralizat. Țip: Ai fost la o femeie! El nu și nu... Îi mai trag o palmă, el mă prinde de mâini și-mi spune calm că nu. Atunci îi arăt nasturele al doilea de la cămașă. Zice: Ce e cu asta? Zic: E cusut în cruce, ori eu cos nasturii în paralel!... N-a mai zis nimic. Mi-a lăsat libere brațele și s-a dezbrăcat, apoi s-a culcat și a adormit, ca și cum nimic nu s-ar fi

întâmpilat. Până dimineața am stat în fața televizorului și m-am uitat la filme pe canalul Gold, cu filme XXL și-am plâns, auzi, am plâns în loc să mă excit... Nu mai fusesem în viața mea geloasă pe cineva... Tu habar n-ai ce-nseamnă asta!”

Grațiela își ascunse un zâmbet și-o privi cu toată înțelegerea pe femeia aceea de cincizeci și cinci de ani, care se întâmpla să-i fie și mamă. Simți că trebuie să mai amâne cu câteva ore plecarea. S-o mai domolească pe Sanda, să meargă unde va vrea ea, iar la urmă, când va ști că toate sunt în regulă, să plece după Ștefan. Bău dintr-o suflare vinul și zise:

„Și dimineață te-ai pus pe tren și-ai venit acasă să vinzi totul și să te măriți cu Wolfi... Păi nu ți-e mai bine cum gândesc tinerii de azi: eu liber, ea liberă, când ne întâlnim știm ce avem a ne spune?...”

„Sunt de formație veche. Familia e familie...”

„Ce vorbești?... Uită-te la a noastră!... Și nu cred că Pătrașcu are toată vina... Uită-te la Ștefan...”

Se opri brusc. Despre el n-avea voie să spună nimic. Nu știa despre viața lui mai multe decât Sanda. I se părea mai interesant așa, când fiecare are o viață în spate de care face abstracție, de parcă nici nu ar fi existat, sau care poate îl împinge către ziua de mâine doar într-un anume fel, fără surprize prea mari.

„Și ce-ar trebui să faci în această situație? — continuă Grațiela. De ce ai venit înaintea mea, am înțeles... Dar mai departe?”

Sanda își trecu palmele peste față, o rugă să-i mai toarne în pahar vin, bău jumătate din cât era, apoi o privi în față pe fiică-sa și zise:

„Vreau să fiu lângă el tot timpul... că ne vom căsători sau nu, asta rămâne să hotărască vremea... Aș vinde jumătatea de casă care e în partea asta, spre nord, că e mai întunecoasă, să am și eu niște bani, să-i iau, mă rog, să ne luăm un apartament cu trei camere mai spre centru... O să încerc să țin legătura cu verișoarele mele, că am vreo cinci, și după mama și după tata, să nu fiu chiar singură peste zi... Ție ți-ar rămâne salonul, dormitorul, baia și bucătăria... Sau, cine mai știe, dacă Pătrașcu e într-o fază bună, poate să ți-o cumpere el”.

„Mă femeie, tu acum gândești?... Cum să-mi cumpere Pătrașcu ceva ce a cedat de bună voie la un partaj în favoarea ta?... Oricum, văd că se pune de un divorț între noi două... Dacă nu s-o fi întâmplat fără să fiu anunțată... Poate e mai bine așa, că tot nu am dat seama una, alteia de ceea ce facem și ce ducem în suflet... Ai un plan de bătaie?... Dacă nu, hai la Costin, un notar pe care-l știu și de la care-am învățat cum să-l joc pe Pătrașcu în favoarea mea. E tânăr, cunoaște multe, poate-ți pică cu tronc și nu te mai muți la București...”

„Îl știu, dar te rog să nu-ți bați joc de sentimentele unei femei!... Acuma nu sunt sora ta mai mare, ci mama ta, iar problema te rog s-o pui invers, cum că tu vrei să te muți și să-ți vinzi partea... Orașul e mic și ne știe toată lumea... Să facă o evaluare a întregii clădiri, apoi a părților, ori asta vreau imediat, pentru că deseară plec la București...”

În zece minute amândouă erau gata de plecare. Cu toate actele clădirii adunate într-un dosar. Mașina de spălat își continua treaba singură, uitată de amândouă. Când trecură pe lângă rufele puse la uscat, GrațIELA își ridică privirea spre pijamaua lui Ștefan și-și zise că la întoarcerea

lor din oraș va fi uscată și-o va lua, apoi o va pune cum era în una din gențile de voiaj ale bărbatului.

La notariatul lui Costin lume peste lume. Le primi peste rând, spre iritarea tuturor celor ce stăteau acolo de câteva ore. „O consultație juridică, se scuza Sanda, doar o consultație juridică”, apoi închise ușa în urma ei. Costin vru să le servească cu o cafea, dar femeile erau precipitate. Îi arătară toate actele de proprietate, de partaj, extrasul de carte funciară, părțile ce le reveneau femeilor din ceea ce exista scris acolo prin concesiunea lui Pătrașcu, și la urmă făcu niște calcule și zise:

„Îmi lipsește valoarea actualizată a clădirii de la primărie... Dar dacă vânzarea are loc în familie, putem să trecem noi o valoare mai mică, pentru ca vânzarea să se facă la un preț mai rezonabil și pentru voi și pentru taxele notariale pe care trebuie să le încasez eu...”

„Dar așa, după ochi, cam cât crezi că ar face o asemenea clădire?” insistă Sanda.

„Peste un miliard și două sute de milioane, dar dumneata ai doar o treime din totul, încă mai puțin, trei șaisprezecimi, restul e al fetei. Așa a lăsat fostul dumneavoastră soț... Deci partea dumitale e de vreo, calculă pe o hârtie — două sute douăzeci și cinci de milioane, adică, să zicem, cam șase mii de euro... Asta pentru neamuri, că dacă mergeți la primărie, ăia o să vă evalueze casa la cincizeci de mii de euro și totul crește. Așa are doar 32 de mii de euro și totul e mai ieftin...”

Sanda stătea ca paralizată. Nu-și putea imagina că Pătrașcu îi făcuse figura la partaj și trecuse aproape toată casa pe Grațiela.

„Ce-ai rămas așa? — o întrebă cealaltă. Casele vechi nu se mai vând la nu știu ce prețuri, și-apoi tu, până la

pensie nici nu mai ai de luat de la școală mai mult de șase mii de euro... Iar dacă mă gândesc bine, pot face un împrumut la bancă și-mi răscumpăr și partea ta... Așa rămâne totul cum a fost...”

Costin strânse toate actele în dosarul adus de cele două femei și li-l înmână, zicând:

„De fapt, cine voia să vândă partea ei?”

„Nu mai are importanță” — spuse Sanda, ridicându-se.

Grațîela luă dosarul, mulțumi tânărului notar și ieșiră strivite de doi ciobani cu pălăriuțe înalte, care așteptau să intre. Își făcură loc cu greu printre ceilalți. Până la mașină merseră la oarecare distanță una de cealaltă, fără să scoată o vorbă. Sanda părea complet debusolată. Cealaltă aruncă dosarul pe bancheta din spate și porniră.

Ajunse acasă, Grațîela parcă mașina în curte, lângă casa ce i se părea mai apropiată acum decât oricând. Din drum smulse pijamaua lui Ștefan și, fără să fie observată de mama ei, care mergea în față îngândurată, reuși să o strecoare în geanta de voiaj al lui, mai târziu o găsi pe mamă-sa scoțând, îmbrăcată de oraș, cum era, rufele din mașina de spălat. Ieși în curte să le strângă pe cele ce se zvântaseră deja, să o ajute într-un fel, să o mai liniștească din furia ce simțea că mocnește în ea.

Puse rufele pe o etajeră, îndoiindu-le pe fiecare în așa fel, ca atunci când vor ajunge să fie călcate, să nu ai fie încălcite una cu alta ca de obicei, apoi, până Sanda întinse la uscat cel de-al doilea rând de rufe, se așeză în fotoliu și-i tură încă un pahar cu vin, cercetând amănunțit actele din dosar.

„La București, — își zise — șase mii de euro nu sunt mai nimic. Și dacă-și vinde ăla apartamentul, tot n-au cu

ce să-și cumpere unul cu trei camere, sau poate că și acolo e ca aici, unde lumea fuge de cele cu trei camere din cauza prețurilor de la întreținere. Oricum pot face un împrumut la bancă și-i dau ce mai am eu pus deoparte... Dar de ce fac asta?... Să stea aici. Cine o scoate afară?..."

Sanda intră și se așează ostenită pe celălalt fotoliu.

„Mai pune-mi un vin... Așa ceva!... Bată-l Dumnezeu pe Pătrașcu!... Am trăit o viață alături și să-mi facă una ca asta!..."

„Păi știai de la divorț că era să-ți ia casa cu totul, dar i-a fost milă de mine. A zis: Dacă rămâne fata la tine, îți las casa!... Apoi a făcut actele în așa fel, să știe că e învingător... Nici el nu știe să piardă... Ei, de data asta ai pierdut tu... Dacă nu mergeam azi la notar, nici nu știam că sunt proprietară..."

„Nu știu ce va ieși, dar eu la noapte plec la București... Acuma știu că sunt numai cu mine. De casa asta nu mă mai leagă nimic!"

„Nici de pământul de la Doștad?... Ai douăzeci de hectare acolo, rămase de la bunicul... Vinde-le pe alea..."

„Oare cât mai face acum un hectar?... Vezi, n-am știut să-l întrebăm pe Costin..."

Grațiera formă numărul avocatului pe celular, îi spuse scurt despre ce era vorba apoi zise:

„Cică depinde de zonă. Dacă e viticolă sau pomicolă sare în zece milioane și urcă până la cincizeci, dacă e pământ agricol e la cinci milioane, că pământul e slab, nu ca în Bărăgan sau în Banat... Vezi că ai și tu ceva!... Dar ai fost vreodată să vezi ce e acolo, după ce l-ai dat în asociație?... Îți vin, din când în când, o dată pe an, niște bani de la asociație, dacă nu trebuie să merg eu după ei, și cu asta toată moșia ta e gata..."

„E vie și livadă. Ce să fii făcut bătrânul Damian cu uscăciunea aia de pământ agricol, pe care seamănă țărani porumb, grâu și secară?... Dar, vorba ta, e o sumă și acolo... În fine, cineva tot cumpără dacă e să vând...”

Se mai luminează la față. Grațierea trecu în bucătărie, căută ceva lăsat de ea prin frigider, dădu de niște fleici de porc gata tranșate și puse să pregătească un fel de prânz pentru amândouă. Se așează pe un scaun să curețe cartofi, uitându-se mereu la ceas. Era trecut de prânz. După ce termină se întoarce în sufragerie și o găsi pe Sanda în aceeași poziție, sorbind din pahar și studiind amănunțit dosarul. Se înnegurase din nou. Tânăra i-l luă din mână și se duse cu el în dormitor, unde, în sertarul unui dulap de haine își țineau toate actele mai importante, apoi se întoarce și se așează în fața Sandei.

„Asta e!... Nu te mai oțărî acum pe ce a fost... Hai să mâncăm, că peste o oră trebuie să plec. Am oamenii mei lăsați în Făgăraș...”

Trecură în bucătărie și, în mai puțin de jumătate de oră, prânzul era deja consumat. Cât mâncară nu scoaseră nici o vorbă. Grațierea bănuia că o urăște, până îi surprinse o privire calmă, de femeie obosită. Se liniști. Mută toate bagajele în mașină, și rucsacul ei și gențile lui Ștefan și pantofii lui, dar Sanda observă.

„De ce iei și lucrurile lui? Nu mai trece pe aici?”

„E și el un om liber. Poate vrea să plece în nordul Moldovei, pe la mănăstiri... Nu știu... De fapt nimeni din noi nu mai poate să știe ce va fi cu el a doua zi... E mai imprevizibil decât l-am cunoscut atunci noaptea... În prima zi a vrut să plece cu Mathe spre Negoiu. I-am însoțit. Cunoaște fiecare piatră cum e așezată. Am avut niște emoții, ce mai, frică pe bune când am trecut pe la trei

pași de moare, de sub Paltinul, acuma le-am învățat și eu. Am urcat Laița, Lăițelul, am coborât la lacul Călțun... Ce să spun, neamțul era picat pe spate, deși de pe stânci coborau cețuri, iar când a mai văzut și pe o nemțoaică de-a lui cum iese goală din apele aproape înghețate ale lacului, abia l-am mai putut duce mai departe. Piatră și iar piatră... M-au pus să urc Strunga Dracului până la vârful Negoiu. Patru sute de metri de horn, cu cabluri și lanțuri. Când am ajuns sus și am privit în gol mi-a venit să vărs... Dar ei n-aveau treabă. Am urcat pe vârful și mă înnebuneau că vor să vadă Dunărea de acolo, că așa știau ei... Mi-a revenit sufletul abia la cabană. Am băut două romuri unul după altul și-am adormit... A doua zi înapoi, pe același drum, dar pe Strunga Doamnei, mai ocolitoare, dar mai ușoară... Iar Călțunul, iar lacul, dar undinele nu mai erau acolo, așa că n-am zăbovit prea mult... La Bâlea lac am ajuns seara... Am băut iar două romuri și-am adormit... A treia zi am plecat la Podragu... Alte prăpăstii, alte grețuri. Acolo i-am lăsat să stea două zile, să bată singuri ce-or mai vrea. M-am întors cu un grup de tineri la Bâlea, inițial să-i aștept, apoi să nu-i mai văd... Și-am coborât. Acuma trebuie să merg să-i recuperez..."

„Neamțu-i tânăr?”

„Ca și celălalt. Se înțeleg perfect, că e profesor de literatură comparată... Am înțeles că și ăla e despărțit de nevastă...”

„Și nimic?!”

„Ce vrei să spui?”

„Întotdeauna te-au fascinat bărbații mai în vârstă... Ar cam fi cazul...”

XIV.

În dimineața în care se deșteptaseră în camera de oaspeți a cabanei Podragul, înaintea ivirii zorilor, Ștefan o mai întrebă o dată pe tânără dacă va rezista la două drumuri, unul de patrusprezece și altul de șaisprezece ore. Văzând că Grațiela ezită, bărbatul coborî până în holul cabanei, unde dădu peste un grup de două fete și trei băieți, gata de plecare spre Bâlea lac. Îi întrebă dacă pot să mai întârzie o jumătate de oră și dacă vor să ia cu ei o tânără până la Bâlea. Aceia m-avură nimic împotrivă și acceptară chiar să aleagă drumul cel mai ușor. Veneau de undeva din Iezer-Păpușa și voiau să ajungă la Suru în trei zile.

Înapoiat în cameră, îi propuse Grației să se întoarcă, să nu riște un efort pentru care nu era pregătită, să-și ia mașina de la Bâlea și să-l aștepte la Sibiu. Tânăra acceptă cu o oarecare ușurare, cele două ieșiri în Făgăraș îi fuseseră de-ajuns, și se pregăti pentru plecare.

O jumătate de oră mai târziu, după ce se despărțiră de cabanier, Ștefan porni spre creastă, iar alte două grupuri spre Bâlea. Puțin în urma lui venea un al treilea grup, ce voia să ajungă la Sâmbăta. Înainte de a se despărți bărbatul o sărută pe tânără pe obraji, aproape de colțul gurii, și-i șopti: „Ai grijă de tine! Acum știi drumul, pe jos, prin văi, e mai ușor, ai un singur urcuș mai priporos imediat sub Vânătoarea lui Buteanu, dar după aceea e joacă. Succes!”

La rândul ei, Grațiela îi ură să nu riște prea mult, și-i spuse că-l așteaptă cât mai repede. Din depărtare își mai făcuseră semne cu mâinile, apoi deveniră niște pietricele mărunte și colorate, care se micșorau cu fiecare clipă. „Asta a fost tot — își spuse Ștefan, cu sufletul strâns, — o

să ne revedem ca oameni, nu ca stafii... dacă eu nu voi deveni între timp așa ceva...” Când ajunse sub Podragu, calculă cam cât era între el și grupul din spate și nu se opri să-și tragă sufletul, mai mult de cinci minute. În depărtare se vedea un al treilea grup ce pornise spre creastă. Până aici drumurile spre Sâmbăta și Bâlea erau comune, așa că nu-și putea da seama încotro o vor lua, dar își propuse că dacă va fi să meargă singur până la Plaiul Foi, să nu mai coboare la nici o cabană, ci să țină muchia muntelui, cât va rezista, până la Curmătura Zârnei, în prima zi, iar a doua până la capăt. Evita astfel cabanele Sâmbăta și Urlea, cu coborâșuri abrupte, la Fereastră Mare și Moșul și tot atâtea urcușuri grele, la deschisul zilei. Știa că rămânând pe creastă, drumul de trei zile îl va putea face în numai două de mers, dar ceva mai lungi și ostenitoare.

Își dorea să nu-l ajungă din urmă nimeni, și pentru a fi mai sigur pe singurătatea lui, cunoscând bine poteca marcată și muntele, știind pe unde putea să o scurteze, voia să taie cărările și să oprească mai des, dar să zăbovească mai puțin, acolo unde alții își luau prânzul sau făceau fotografii.

Ziua părea stabilă, dar în Făgăraș ceea ce pare acum un cer de cleștar, peste o jumătate de oră poate să fie o urgie, cu grindină sau chiar zăpadă. După ce trecu de vârful Corabia zări departe, trapezul Viștea-Moldoveanu și simți cum i se umple sufletul de bucurie că după ani, cu toată sănătatea pe care o avea, va reuși să-l mai urce o dată. Grupul din spate rămase mult în urmă, pentru că se opriseră de-o parte și de alta a vârfului Tărăța să privească spre hăul unde era cabana. Ocoli vârful Ucea coborând cu ceva față de marcaj pentru a reuși să se îndepărteze și mai mult de ceilalți.

La muchia Orzănelor se opri să bea apă și să mestece niște ciocolată, privind spre hăul din care, ca dintr-un vulcan activ, urcau spre creastă cețuri. Era sub Viștea Mare când simți că va trebui să facă opriri mai dese. Inima i-o luase razna, în urechi auzea zvâcnituri, dar își cunoștea atât de bine trupul, încât semnele acestea, care pe alții i-ar fi panicat, le ignoră. Știa când trebuie să forțeze și cât timp să-și mențină un ritm constant, astfel ca toate să-i funcționeze în limite normale.

Părea că trupul lui e o mașină, iar el e mecanicul care intervine exact atunci când trebuie pentru ca aceasta să nu se oprească. De la Creasta Orzănelor îl preluă un vânt rece șfichiuitor, care-i îngreuna înaintarea. Se oprea des, cu spatele spre direcția vântului și cu gluga hanoracului trasă pe față, să se creeze un balon de aer respirabil. Continuă să urce în zig-zag, tăind, când simțea că e în putere câte-o serpentină spre muchia abruptă a Viștei. Când ajungea la marginea prăpastiilor privea spre limbile de zăpadă ce n-aveau să se topească niciodată acolo, pe partea ardeleană a Făgărașilor. Voia să zărească și ciopoarele de capre negre care-și fac veacul prin locurile acelea stâncoase.

Când simțea că e la capătul puterilor își spunea: „Să trec de Viștea, văd eu dacă mă mai abat până la Moldoveanu. E o oră de mers dus-întors... Greul e aici, unde sunt pe muchie, bine că nu vin nori și dinspre regat...” Privi spre vârful, să mai știe cât avea. Știa, dar de fiecare dată când urci și simți că puterile îți sunt măsurate, distanțele par să se lungească. Coama de cețuri învolburate coborau de pe Viștea Mare spre el, se întâlneau cu cele ridicate din vale și se răsuceau către miazăzi. Vântul nu contenea să bată puternic, culcând și puținele smocuri de

iarbă dintre stâncile presărate pe pieptul apusean al muntelui. Nu se gândea decât la clipa imediat următoare, la momentul în care ar fi trebuit să se oprească să înghită toate pastilele pe care le avea puse pe rații în mici cutiuțe de vitamine, pe care și le pregătea întotdeauna de cu seară. Pentru ziua aceea, cunoscând greutatea drumului și lungimea lui, își pusese cinci asemenea cutiuțe cu câte patrușprezece medicamente.

Când simți că forțele i se epuizează, recunosc pentru sine că tot drumul acela era o nebunie, că putea să fie ultimul pentru el, dar nu se opri. Își luă ca reper un stei de la vreo zece metri, care abia se zărea, și-și spuse că va opri acolo. O amețală trecătoare îl făcu să se aplece și să se prindă de o piatră de lângă piciorul lui. Nu-și mai aducea aminte de nimic, respira greu, dar continua imediat să înainteze, pas cu pas, spre mirajul aceluia stei la care hotărâse să facă o oprire.

Când ajunsese pe vârf era ud learcă de transpirație și de ceața ce învăluia întreg plaiul îngust al muchiei Viștea-Moldoveanu într-o vântoasă albă și udă, întreruptă de spărturi de nor prin care se zăreau undeva, jos, Tăurile Valea Rea. „Aici totul se petrece repede!” își zise. Se așeză câteva minute sub o râpă, mai la fereală din calea șfichiuitoare a vântului. De undeva, de sub ei, se auzeau glasurile unor oameni ce urcau dinspre Gălășescu, de pe drumul ce venea de la cabana Sâmbăta. Se bucura că nu era singur și mai mult, că până la cealaltă cabană ar mai fi avut de mers cât făcuse de la Podragu. Vocile îi dădură curaj și se hotărî să se abată din drum și să treacă peste toată muchia, până pe Moldoveanu. Știa că are de coborât și urcat o vale abruptă, ce despărțea undeva pe la mijloc cele două vârfuri unite de o punte îngustă. Era, pentru a

câta oară, pe cel mai înalt vârf din țară, bucuros că a reușit să-și vadă visul împlinit.

Câteva clipe, după ce îmbrățișă baliza ce marca vârful Moldoveanu, cerul se deschise spre sud-est și avu din nou panorama Văii Rele și a vârfurilor Gălășescu, Hîrtoapa Ursului, Slănina, până spre Fereastră Mare. Atunci luă hotărârea să nu coboare la Sâmbăta, ci să-și continue drumul până la Urlea. Culmea Zănoagei se ridica streiată către sud ca un vulcan stins. Respiră adânc. Nu reuși să se gândească la nimic. Simțea doar un puternic sentiment de mulțumire că a ajuns acolo, că e unde-și dorise să se reîntoarcă de mult, că-și împlinise într-un fel visul de a mai fi într-un an pe cele două piscuri ale Făgărașilor, Negoiu și Moldoveanu, unde de atâtea ori crezuse că nu-i va mai fi dat să pună piciorul. Se bucura de singurătatea lui, care-i sporea simțământul de învingător. Cu cineva alături, știa asta, ar fi trebuit să-i poarte aceleia de grijă, să se împartă, să dea explicații, să numească toate cleanțurile ce se vedeau, ca acela să știe altă dată pe unde a venit, ce e în jur, și încotro merge.

Se-ntoarse pe Viștea și nu mai zăbovi, ci începu să coboare spre curmătura Văișoarei ce dădea în valea cu același nume, prăpăstioasă, ce avea, pentru temerari, semne și balize ce duceau direct în jos, spre firul văii abrupte către satele de sub munte, până la gara ce purta numele vârfului.

Coborând, realiza că se desparte de el, de lumea din jur, într-o stare de euforie cum nu trăise de mult, saluta oamenii din grupurile pe care le întâlnea fără a schimba mai mult de două, trei vorbe cu ei. Nu simțea oboseala, iar gândul îl duse mai întâi la Grațierea, apoi la casa unde crescuse, la Magda, la copiii lui, la Alina, fără să pună în

dreptul lor câte un sentiment anume, de parcă ar fi fost niște portrete ale unor personaje cunoscute din lecturile lui. Se simțea complet rupt de lume într-un complex de imagini vii și cuvinte, ce se retrăgeau în sunete și pete de culoare cu semnificații cărora numai el le știa tâlcul.

Mai departe drumul era mult mai ușor, doar vreo două urcușuri mai priporoase și câteva coborâșuri. Cum renunțase la a mai trece prin Fereastra Mare sau Fereastra Mică spre Sâmbăta se lăsă în voia gândurilor lui, fără amintiri concrete, care să-l agațe de vreo ființă sau lucru. Își mai spuse doar că tot ceea ce trăia nu putea să fie pus în cuvinte, că a descrie un munte înseamnă a scrie un ghid turistic și că stările pe care le trăia atunci meritaseră riscul imens asumat.

Într-un fel era împăcat că nu o luase pe Grațiela cu el, că o lăsase să se întoarcă la Sibiu. Se vor întâlni ca un bărbat și o femeie, fără să amestece în toată povestea lor, drama lui. Nu-i povestise nimic nici despre el, nici despre Alina, nici de viața de sihastru pe care o ducea alături de o femeie care nu avea cum să-l înțeleagă. Nici despre ce însemnase întotdeauna pentru el muntele. „A privi lumea de deasupra ei nu înseamnă aroganță, ci mult mai multă înțelegere, cu marele risc de a rămâne la nivelul mai general de a înțelege lucrurile. De a le privi în ansamblul lor, de a-ți alege tu detaliile semnificative...”

Trecu peste vârful Gălășescu, apoi adăstă la un mic tău aflat în drum. Acolo îmbucă ceva, alături de alți câțiva tineri, ce urcaseră dinspre Sâmbăta. Se despărțiră și porni întins mai departe, reîntorcându-se la gândurile lui de dinainte. Începu să regrete că nu pusese pe hârtie întotdeauna, și mai cu seamă că nu publicase câte ceva din ele.

...Un critic susținea că e nevoie de minimum cinci mii de cuvinte pentru a descrie un peisaj, un portret, o compoziție, ori o natură statică. Se prea poate, dar literatura nu e făcută din descrierea unor lucrări de artă plastică sau a unor imagini. E apanajul altor epoci să găsească paralele între imagistica literară, imagistica plastică, imagistica naturală, imagistica muzicală, dacă nu ne raportăm decât la traseul literaturizat al întâmplărilor din oricare dintre arte. În fond, fiecare dintre arte descrie stări, ori nici măcar nu le descrie, ci le exprimă.

Starea de conservare a ființei e singurătatea. Într-o lume halucinantă, cu explozii la orice oră, cu mii de morți pe șosele sau în spitale, cu crime, violență, despărțiri, alteori imposibil de bănuț, cu reacții bruște, ilogice, la ceva firesc, spiritul de conservare din fiecare împinge spre singurătate, spre izolare, spre meditație și contemplare tihnită. Starea de conservare a ființei e inerția inițială, care-și reglează singură, inconștient, atât perpetuarea speciei, cât și dinamica diurnă până la finalul știut, neacceptat. Ceea ce determină mișcarea uneori haotică și nu de puține ori catastrofală e logica imediată a lucrurilor, rațiunea lui *a fi* așa cum credem noi că ar trebui să fie, și nu cum se diriguie de către regulile nescrise ale finanțării. Poți controla dinamica atomilor? Poți determina mișcarea către o direcție a unei celule din corpul tău, viața ei mai lungă sau mai scurtă? Îmbătrânirea și moartea ei? Că totul se rezumă la niște constatări științifice de care medicii țin cont sau nu atunci când prescriu o rețetă, o dietă, un comportament, chiar o intervenție chirurgicală, e un fapt

dovedit de realitate. Mai mult de nouăzeci la sută din ceea ce ni se întâmplă se petrece independent de conștiința noastră. Restul e viața, adică jocul rațiunii pusă în competiție cu alte rațiuni, cu alte interese, eresuri sau credințe. Totul se petrece la nivelul cel mai superficial al conștiinței. La nivelul acțiunii și reacțiunii, al legilor mecanicii descoperite de bătrânul Newton, ori de mai vechiul Euclid.

Vezi doi ochi albaștri, un chip longilin, niște pulpe lungi, două arcade ample desenate de sprâncene, un păr blond, sâni voluptoși, trup zvelt, pomeți ușor proeminenți, gură cărnosă, la o vârstă de treizeci și doi de ani (portretul nu are cinci mii de cuvinte, dar suficiente pentru a sugera un chip de femeie, posibil personaj al sufletului unui bărbat de orice vârstă). Urmează scenariile unei dorite abordări, cu o finalizare unică, căci dacă actul sexual este ținta oricărei voințe de redefinire a vieții, copilul fiind expresia dorinței puternice de a se împlini un cuplu, pe o axă nevăzută, moartea e ținta finală a unei evoluții. Și actul sinucigaș al spermatozoidului trebuie înțeles ca o victorie a celui mai bun dintre cei un milion participanți la competiție. El e cel ales, cel care-și topește identitatea în interiorul unui ovul, pentru a da naștere unei alte ființe, dorite sau nu. De aici trebuie să fie percepută viața, explicate diferențele dintre oameni, dintre sexe, felul de a gândi al unui om, al unei femei. Victoria, pentru spermatozoidul cel mai bun înseamnă diluția în altceva, contopirea genelor, poate nu întotdeauna cele mai fericite față de ale altor spermatozoizi, mai puțin agili, cu ale unicului ou produs de o femelă. Actul o dată consumat e ireversibil. Se poate interveni chirurgical pentru îndepărtarea fenomenului, cum în moarte nu se mai poate.

Ceialți nouă sute nouăzeci și nouă de mii nouă sute nouăzeci și nouă de spermatozoizi își păstrează intactă identitatea lor nemuritoare, cum spun geneticienii, și rămân simpli călugări într-un schit al morții.

A-ți păstra identitatea înseamnă a te înconjura de vid, a rămâne singur până la capătul zilelor și a trece mult mai ușor dincolo de pragul firesc, acolo unde ești ceea ce nu mai ești. Vidul singurătății e tapetat cu vedenii. Chipuri longiline, cu părul blond și ochi albaștri, angelice, fără o personalitate care să-ți intervină în mecanismul linear al visului tău din nimic, cum credincioșii nu se așteaptă ca icoanele la care se roagă să miște mai mult decât ceva favorabil în destinul lor, fără să clinească un deget, ori să le lăcrimeze ochii aflați într-o stare de har.

Învingătorul e un om singur, care se contopește cu lumea izolată a celor ce trec peste medie, ori se află în vârful unui pisc pleșuv, bătut de vânturi aspre. Ideile lor, asocierile pe care le fac nu corespund lumii din care au venit, au alte coordonate, ce subliniază adevăruri incomode pentru ceilalți. Cine scapă în învingător trebuie să plătească pentru isprava lui cu izolarea între alte repere de timp și spațiu. Performanța lui rămânând să-i fie punct de plecare pentru următoarele sale întreprinderi. Nu epatarea e condiția lui, ci o modestie prost înțeleasă de ceilalți, care-l văd, îl simt ca tratându-i cu o anume superioritate.

Sentimentul acesta îl au ceilalți, cotropiți de complexe lor, de invidia ce le ține loc de orice raportare, necum sentiment, față de învingător. E omul trecut dincolo de o graniță spre care aspirau toți, în crosul grosier, democratic al vieții, la care participă deopotrivă chemați și nechemăți, puternici și slabi, oameni măcinați de viermele

ambîției și temerari, leșuri vii și supraviețuitori... Și cât de puțin diferențiază viața învingătorul de primul învins, de acel loc al doilea, care în sport poate însemna o miime de secundă, iar în artă, o șansă a percepției favorabile peste timp.

Cât de puțin se diferențiază uneori grosul plutonului de cel ce devine învingător! Dar ce înseamnă să fii învingător în viață? Să acumulezi? Să urci pe treptele ierarhiilor sociale? Ori să-ți găsești un sens al tău, capabil să te exprime, să-ți afle răspunsurile la întrebările, mereu aceleași, de când stă scrisă istoria cât de cât civilizată a omenirii. Dar poți să găsești răspunsuri, când întrebările sunt puse doar într-un anume mod, pentru a-și găsi limpezirea? Când, cum se știe, mai bine de nouăzeci la sută dintre răspunsuri, se dau la întrebări puse direct de natura vie, în afara rațiunii umane? Ori poate că totul se rezumă la un schimb energetic direct, fără conceptul de întrebare și răspuns, caracteristice mentalului uman.

Un om moare natural sau în urma unei agresiuni, a unui accident, a unei maladii. Deasupra trupului său planează norul unor sumedenii de întrebări care-și așteaptă un răspuns, de parcă totul s-ar petrece doar în limitele rațiunii controlate aparent în cea mai mare măsură de om. Spioni, detectivi, medici, familia, prietenii, iubita(ul) caută un temei rațional pentru un deces. Un vinovat, și nu întotdeauna o cauză caută, și dacă nu reușesc să găsească, determină cauza, vinovatul, îl numesc și-l pedepsesc, se răzbună. Nimic nou de mii de ani, doar că valoarea individului uman e mereu alta, după ierarhie, după celebritate, după bogăție, toate în afara ființei lui reale, produse ale unui concept acceptat de societate, produse ale unor cutume.

Nimeni nu caută decât arareori cauza apariției pe lume a unui nou om. Poate doar geneticienii, din ce în ce mai apropiați prin cercetările lor de doctor Faustus, mai apropiați de un ceva, cu un fel de Golem, pe care nu reușesc să-l reconstituie, să-l prindă, să-l arate lumii ca pe o creație a lor de laborator, să demonstreze că ei sunt cei care l-au prins pe cel mai vivace dintre spermatozoizi și l-au implantat în cel mai fertil ovul, oferind lumii cel mai perfect exemplar uman.

Vinovăția venirii pe lume a unui nou om e pedepsită prin căsătorie, în cel mai bun caz, dacă nu și prin complicate mecanisme, alunecătoare, de justiție. Șiragul femeilor ce se nasc din femei preluându-și chipurile și caracterele, și devenind toate, într-un final, niște soacre menopauzate, cu caracteristici masculine aprige. Când totul se petrece la nivelul cel mai de sus al unei națiuni, cum se întâmplă de la vremurile biblice încoace, efectele sunt similare și exemplare, regășibile în paginile gata scrise de un înțelept cu mâna lui Dumnezeu. Cu mâna și nu cu mintea Lui pentru că Dumnezeu e o stare ce poate determina un gest, o mișcare, și nu un sistem de concepte raționale. Noi îl concepem așa, pentru că nu știm ghici diferența dintre simbolul unei pete mov ce se intersectează cu una portocalie, și un raționament rezumabil unui calcul matematic. Matematica nu ne învață, ci e o cârjă a rațiunii, atâta tot, iar rațiunea e raportul dintre ceea ce se vede și ceea ce se presupune a exista, într-un câmp de logică ce funcționează doar în mai puțin de o sutime de adevăr. Toate conceptele noastre nu sunt decât niște cârje cu care operăm. Niște culori pe care le combinăm pentru a realiza o compoziție, un portret, o natură statică sau un peisaj. O combinație de cuvinte capabile să creeze o compoziție în

care oamenii se pot recunoaște, își pot regăsi o stare, un gând, un răspuns la una din miile de întrebări pe care și le pun zilnic. Cum combinarea sunetelor poate să producă o anume stare de confort sau melancolie, deși în structura ei răspunde unor reguli stricte de compoziție, impuse de genul artistic respectiv.

Redescoperim astfel dilemele simple, dar fundamentale ale anticilor, ce s-au pierdut în două milenii de foc, pară și sânge, ori au rămas exemplare prin oralitatea lor, consemnată mai apoi în dialoguri imaginare. Marea dilemă, poate prima, a fost tocmai diferențierea între conceptual și trăire spirituală, între rațiune și afect. Zeii grecilor erau niște oameni-animale, capabili să-și controleze până dincolo de limitele umane voința de putere, voința de a determina ceea ce azi ni se pare un dat fatalist — destinul. Destinul oamenilor, deasupra cărora se aflau, destinul lor ca zei, și al celor aflați în spațiul interstițiar dintre zeu și om — semi-zeul. Chiar modul simplist de a concepe astfel o divinitate corespunde unui adevăr dovedit azi de copiii doctorului Faustus, anume că doar o zecime, poate mai puțin, din tot ce se întâmplă, intră sub puterea rațiunii umane, că dincolo de ea, în nouăzeci la sută din situații natura se reglează singură, își are legile ei proprii, pe care oamenii încă nu le-au deslușit și nu le vor afla, și mai puțin încă să le predetermine...”

*

Trecuse de Fereastra Mare, ce ducea spre Cabana Sâmbăta, fără să-și dea seama. Cețurile apăsau peste crestele munților cu o pâclă deasă din care abia mai puteai desluși următorul pas. Marcajele rare le-ar fi pierdut orice

om care ar fi fost necunosător al potecilor, iar riscul de a te rătăci, într-o asemenea apoasă albă devenea aproape sigur și pentru cei ce trecuseră doar de câteva ori prin locurile acelea.

Ștefan știa că trebuie să urce de-a coasta până sub vârful Mogoșului, de deasupra cabanei Urlea, că va trebui să coboare și să se îndepărteze de creastă, ca a doua zi să se reîntoarcă în custura ferestruită de deasupra locului Urlea, să treacă pe sub vârful Dara, ultimul de două mii cinci sute de metri din Făgăraș, ce făcea legătura cu masivul Leaota, apoi să coboare, terasă cu terasă, până la Curmătura Zârnei.

Se despărți pentru o vreme de gândurile lui și luă hotărârea să evite și cabana Urlea și să traverseze custura chiar și pe vremea aceea, cu atât mai mult cu cât simțul lui de om al muntelui, îi spunea că, avea să se transforme într-o ploaie rece și mărunță, pe care era anevoie să urci Fruntea Moșului, apoi să treci prin fereastra cu prăpastie dublă dinspre vârful Dara. Până la Fereastra Mică mai întâlnise două grupuri de tineri, porniți mai târziu de la Sâmbăta și îngroziți de ceea ce-i aștepta.

Ocoli pe sub poala de sus Vârful Mogoșului, urmând doar poteca ce se zărea la jumătate de metru de el, în față. Intrase în cer cu totul. Știa că ocolul trebuia să îl ducă spre dreapta, apoi să urce câtva ca mai departe să se înscrie pe o potecă nu mai lată decât pasul unui om, unde erau prăpastiile. În aer se simțea un miros de zăpadă și se înfioră. Trebuia să ajungă la Curmătura Zârnei înainte de a se înnopta, să treacă de culmile de peste două mii patru sute de metri, unde oricând putea ca ploaia mocănească să se transforme în lapoviță, iar poteca să devină și mai alunecoasă.

În învolburarea iute a cețurilor se deschise pentru câteva clipe valea spre miazăzi, iar undeva, jos, la poalele Darei, unde știa că sunt izvoarele Bândeii, reuși să zărească niște cai păscând. Apoi imaginea dispăru. Când ajunse aproape de peretele de stâncă de la celălalt capăt al custurii, oftă ostenit și împăcat.

„Doamne, sunt în ceruri, lângă Tine. Dacă vrei să fim fericiți amândoi, ia-mă acum!”

Goli încă o cutiuță cu medicamente la un mic izvor ce ieșea de la poalele muntelui și-și trase sufletul, dar nu se așeză. Știa că doar lui îi era foarte cald și că în jur ceea ce mirosea a zăpadă trebuie să fi avut în jur nu mai mult de câteva grade peste zero. Mai departe poteca se deslușea tot mai greu prin iarba înaltă, iar balizele nu se vedeau decât atunci când ajungeai lângă ele. Până la Plaiul foii avea mai mult de șaptesprezece ore de mers, iar noaptea era aproape. Simțea că trebuie să adaste la refugiul de la Zârna, chiar dacă ar fi trebuit să doarmă la picioarele tuturor, pe rucsacul lui.

Nimeri cu greu poteca și peste o oră intra în bungalow-ul plin deja de oameni, toți tineri, veniți din Iezer-Păpușa. Primul lui gând fu să-și pregătească flacoanele cu medicamente combinate, tot cinci, pentru a doua zi. La lumina lanternei, în zgomotul făcut de ceilalți, ce se foiau unii într-alții zgribuliți de frig, reuși să se tragă mai la o parte, să-și găsească un loc, cu fruntea lipită de cofrajul bombat din plastic al construcției. Îl lovi doar vorba unui tânăr, aruncată lui:

„Ce faci moșule, colo cu lanterna, vrem să dormim, mâine avem drum lung până la Urlea?!”, când el trecuse fără să crâcnească și pe lângă Urlea și pe lângă Sâmbăta, fără să se teamă de moarte. Stinse lumina abia după ce-și

termină îndeletnicirea. Adormi ca retezat, încât nu apucă nici să simtă oboseala acumulată în mai mult de cincisprezece ore de mers.

În dimineața zilei se deșteptă primul. Afară ploua mărunț, cum se așteptase. Avea de urcat Ludișorul, apoi Berevoiul Mare, ultimul vârful de peste două mii trei sute de metri din Făgăraș, iar până acolo, să coboare în terase, pe la Curmătura Brătilei, unde se desparte drumul spre Iezer-Păpușa. Să treacă peste Lerescu Comisul, s-o ia spre stânga, apoi să tot coboare întâlnind turme de oi, câini și ciobani uitați de Dumnezeu pe crestele munților, vineți de frig, dar arși de soare, care răsar în spatele dulăilor ce stau să te rupă, abia târziu, după ce se vor fi bucurat că ți-au tras o sperietură pentru îndrăzneala de a le fi călcat teritoriul.

Știa ce-l așteaptă, mai cu seamă că pe coasta Berevoiului Mare erau vreo trei stâne, și depindea de norocul lui dacă în ziua aceea ciobanii își vor fi mânat oile spre poteca spre Brătla ori în cealaltă parte. Mai jos, la Comisul Lerescu erau alte stâne, dar spera ca acolo cerul să se deschidă, să deslușească mai bine poteca, balizele și pericolele ce puteau să se abată asupra lui. Deși de coborâre de la un punct la departe, adică după creasta Berevoiului, drumul era anevoios, pentru că arareori urca vreun grup dinspre Piatra Craiului spre Făgăraș pe Tămașul Mare și Văcarea spre Comisul și Lerescu, știind că spre capătul celor patrusprezece, până la șaisprezece ore de mers vor avea de înnoptat la un refugiu puțin primitiv, ori pe la vreo stână.

Se treziră și ceilalți morocănoși și gata de arțag. Văzându-l cum își lua ceva îmbucături din niște sanvișuri, apoi cum bea apă și-și așează rucsacul în spate tăcut, cu

chipul smead, încă marcat de oboseala drumului făcut până la Zârna, îl întrebară de unde venise de cu seară, iar când auziră că tocmai de la Podragu, nu le veni să creadă. Îl priviră cu un anume respect și nimeni nu-i mai adresă vreun cuvânt care să-i cadă greu.

După ce ieșiră cu toții din bungalow, îl întrebară dacă are curajul să meargă până la Plaiul foi, cum auziseră că are de gând, sau se va opri pe la vreo stână de pe Comisu. Ștefan le zâmbi și arătă, spre răsărit, apoi zise: „Până la capăt!”. Se despărțiră și porni cu gluga trasă înainte, să nu-l spele direct pe față picurii deși ai ploii. După câțiva pași, în urma lui nu se mai vedea nimic. Se auzeau doar glasurile celorlalți.

*

„Dumnezeu e gestul. E movul și portocaliul care se intersectează, e albastrul și verdele, e roșul și galbenul, e întregul curcubeu de sunete și cuvinte care se petrec fără să fie percepute, dar ale căror efecte le vedem cu toții, suntem noi înșine, e viața, piatra, cerul, stelele, mișcarea. Dumnezeu e big-bangul oricărui univers vizibil sau rămas ascuns. Vedem efecte. Vedem stele care-au dispărut de miliarde de ani, dinaintea apariției omului pe pământ. Visăm oameni morți, vorbim cu ei, trăim alături de ei, aflați la o vârstă incertă de patruzeci-cincizeci de ani, suntem deopotrivă fii și părinți, bunici și nepoți, la o aceeași vârstă, într-o lume ciudată. E gestul unei recuperări. Ei trăiesc cu noi, în acest timp, acum. Contemporaneitatea unor ființe care s-au cunoscut. Ubicuitatea prezenței în niște spații pe care nu le-ai văzut niciodată, pe străzi pe unde nu ți s-au purtat pașii din niște

orașe străine pe care le vei vizita cândva. Fluxul timpului din vis parcurge dimensiunea înainte-înapoi într-o fracțiune de secundă. Iminența rătăcirii, iminența absenței cuiva apropiat, iminența unor evenimente despre care nici măcar nu poți să crezi că ți se vor întâmpla. Vești despre un viitor confuz, amestecat cu un trecut confuz, unde-ți apar ființe dragi dispărute să te apere, să te pună în gardă, unde-ți apar ființe străine ori numai niște aburi despre care simți că sunt duhuri, cărora le dai numele de îngeri păzitori. Nu un chip, dar le simți prezența, suflul, mângâierea pe creștet, pașii... E o lume secundă, dincolo de percepția noastră, ce ni se întoarce în somn, în starea de veghe pentru a ne spune ce va fi.

Lumea reală nu e lumea cărților, e lumea vie pentru noi, e produsul contactului nemijlocit cu ceilalți, e în fond jocul nostru de-a viața, pe care-l acceptăm ca atare, crescuți pentru el, educați pentru el. Luate astfel lucrurile, istoria nici nu există pentru că e aglutinarea acelui flux temporal înainte-înapoi a unor ființe-imagini, ființe-duhuri, ce se întrepătrund în paginile scrise, pentru a ne redescoperi aceiași peste timp, cu aceleași idealuri și tare, cu aceleași pasiuni și porniri nefaste pentru ceilalți, pentru noi, ori benefice, mai arareori. Poate de la acest sentiment ciudat, fără de nume pornește și indiferența oamenilor față de „Lecția istoriei”, de la ecclesiasticul *„iar ce a fost va mai fi”*, ca sublimare a contactului nemijlocit cu un dat superior, care a creat o lume într-un singur fel, indiferent ce haine poartă, ce beneficii și-a adus vieții de fiecare zi. Cercurile se închid și nu evoluează decât în plan material, aceasta e lumea, aceasta e povestea ei, mai mult nu are voie omul să știe, nu are nevoie pentru a-și duce viața până la capăt.

Lumea cărților e cea mai apropiată de povestea numită istorie, să se știe doar că nu mai suntem aceiași de acum două mii de ani, de acum trei sau cinci mii, iar cei mai buni băsnuitori ai lumii sunt arheologii.

Probele materiale descoperite de ei: un ciob, un craniu, o așezare de oameni, câteva semne pe un brâu de blid spart, un femur, doi dinți canini, și povestea reconstituirii e gata. Un detectiv, cu aceleași probe caută vinovatul și-l aduce în fața judecății. Arheologul știe că și vinovatul e un craniu, doi canini și un femur și face o poveste, lângă un brâu de blid spart și două cioburi, iar narațiunii îi spune civilizație... Fabulația merge mai departe, iar printr-un efort de intuiție și imaginație va scoate cărți, unde va descrie în amănunțime felul de viață al oamenilor din epoca respectivă.

În vis nimeni nu face săpături arheologice, pentru că totul este imaterial. Poveștile despre vise fac parte dintr-o literatură ce vine din dreptul civilizației descoperite de arheolog cu aceeași încărcătură de ambiguitate ca acum. Mareea timpului anihilează puterea de a reconstitui ceva, când poate cu o și mai mare putere erau receptate mesajele atunci când firea temătoare a oamenilor găsea ca singur sprijin un cuib de zei.

Am trăit și vremea în care ni se explica nouă, elevilor, lor părinților noștri, că zeii au fost inventați de teama oamenilor în fața dezastrelor naturale sau provocate de dușmanii lor, la rândul-le oameni. Era prima oară în istoria omenirii când se credea așa ceva. Era prima oară în istoria omenirii când se producea ruptura dintre întreg și partea superficială a realității palpabile, acesta, singura fiind acceptată de toți. Imaginarul se rezuma la ceea ce se vede, ce se aude, ce se pipăie, până și ceea ce se citește era pus

la îndoială dacă în textul respectiv nu apăreau oameni reali, cu drame reale.

A spune și astăzi că istoria nu există e o impietate, deși dovezile materiale, singurele luate în seamă sunt în favoarea acestei aserțiuni. Istoria înseamnă evoluție materială. Dar cea a spiritului? Și la urma urmelor ce înțelege omul prin evoluție altceva decât o sumă de exemple luate din istoria scrisă pentru a argumenta mișcarea politică a momentului, descifrarea elementelor necesare unei acțiuni ce se dovedește a fi nocivă pentru unii și benefică pentru orgoliul altora.

S-a ajuns la convenția acceptată de majoritatea oamenilor că lumea e în aceeași măsură și materială și spirituală și cu aceasta s-a considerat închis un capitol de gâlceavă. Spermatozoidul învingător nu mai e văzut ca un sinucigaș care-și topește identitatea în magma ovulului, ci purtătorul de informație umană genetică, necesar evoluției unui nou embrion. Toate marile iubiri se transformă în cele mai cumplite uri. Oameni care până mai ieri nu puteau să trăiască unii fără de ceilalți ajung să-și dorească moartea. Au fost necesari procreării, au fost necesari echilibrului și dintr-o dată devin inutili, ba chiar dușmanii cei mai aprigi ai evoluției unuia dintre indivizi. Dacă mobilul e numai acesta și nu o mai complicată situație ce implică beneficii materiale, tema dramelor scrise e pornită. În felul acesta, prin retrăirea unor elemente din viața imediată cărțile devin supapele de siguranță ale unor conflicte amorsate și gata să explodeze. Când starea de conflict coboară spre materialitate, literatura coboară și ea spre romanul polițist, spre cel de spionaj, spre thriller.

Omul e o ființă dedublată, de aceea acceptă cu lejeritate și viața materială și puseurile spirituale. Îl sperie

visele. Îl sperie amintirea morții lor, îl sperie amintirea celor duși din familie, ori trăirile necontrolate și crede în destin ca omul antic și încă mai puternic decât el, pentru că are acum la îndemână jocul astrologic al caldeenilor pe calculator, și orice individ mai bine sau mai puțin bine pregătit poate să facă față imaginarului vidat de joaca unui computer, de calculele lui abstracte. Fetișizează rațiunea și rămâne siderat în fața unei trăiri necontrolabile, venită ca mesaj dintr-o altă lume. Organicitatea omului antic, a omului religios de oricând e preluată de două funcții ce nu se potrivesc. Pe de o parte încearcă să-și explice rațional, ceea ce ține de alte legi, străine lui, iar pe de alta, să trăiască afectiv ceea ce e rațional. Organicitatea e spartă când controlul său asupra a ceea ce se petrece e mai mic de zece la sută. O superficialitate a suprafeței, ca-n apele de lângă țărmurile mărilor ce par verzi și transparente mințindu-te întotdeauna cu adâncimea lor...

Sunt în Rai, toate au aceeași distanță față de mine, aceeași aură. De ce numai aici trebuie să mă simt, să ne simțim astfel?..."

*

Trecuse de Culmea Lerescu și continua să coboare printre copaci căzuți, alunecând pe iarba udă. Comisul, Brătîla, Berevoiul rămaseră demult în urmă. Ploaia se oprise, ori rămase să se transforme în lapoviță dincolo de crestele de peste două mii cinci sute de metri ale Făgărașilor. Era complet ud, dar împăcat cu sine. Lăsă poteca și trecu de cealaltă parte a unui pârâu să mai scurteze din drum, dar alunecă și se prăvăli câțiva metri peste iarba udă și prin noroi. Se ridică anevoie, văzu un

izvor și se opri să-și ia ultima rație din flaconașul ținut în buzunarul hanoracului, apoi continuă să coboare mușcând dintr-o ciocolată.

În depărtare se zăreau învolburate de nori crenelurile Pietrii Craiului. Coborâse între locurile pe unde-și aveau sălașurile lupii, vulpile și urșii, ce dădeau iama prin turmele de vite scoase la păscut în creierul munților. Își simțise pielea mâinilor și a feței rece și udă, hanoracul se îmbibase complet, iar udeala din afară se amestecase cu transpirația, dar starea de împăcare cu sine îl făcea să se știe el însuși o parte din întreaga pădure de foioase amestecată cu brad, din iarba alunecoasă, din pământul negru, ce se iveau pe lângă bolovani, într-un tot al naturii reavăne.

Începuse să se însereze. Trecu peste un torent ce despărțea culmea Văcarei de cea a Tămașului. Poteca se lărgea și curând știa că va trebui să coboare abrupt până la albia aceluiși torent, să-l treacă înapoi și să ajungă la drumul forestier ce ducea spre Rudărița, iar de acolo, mai departe, încă treisprezece kilometri până la Plaiul Foi, poate cea mai ostentivă parte a drumului, monoton, pe un drum de camioane fără denivelări, șerpuind printre Văcarea și Tămașu, de-a lungul unuiia dintre brațele Bârsei.

Ajuns în drumul forestier, se opri să ia ultima rație din flaconașele lui pregătite pentru ziua aceea. Era obosit, dar starea de euforie ce i-o dăduse împlinirea visului său de a revedea toată cresta Făgărașului îi sporea puterea de a mai rezista. Piatra Craiului era undeva în față, acoperită de culmea Tămașului. Până la Rudărița mai avea de mers doar doi kilometri. Cum întunericul era grăbit să se așeze peste întreaga zonă de norii joși ce o acopereau, își căută

lanterna, și-o puse în marsupiul de la hanorac, gândindu-se că dacă nu-l vor putea ține picioarele, după mai bine de paisprezece ore de mers, va adăsta la cantonul forestier până dimineața următoare. Își aminti cum pe drumul de la Curmătura Zârnei și până la Comisul întâlnise doar trei grupuri ce se încumetaseră să urce creasta Făgărașului dinspre răsărit și se-ntrebă ce-i va fi așteptat sus, pe Berevoiul Mare și pe Ludișorul, și dacă vor fi apucat să ajungă până la refugiu, ori vor fi înnoptat pe la vreo stână.

„După mirosul aerului, sus, la peste două mii de metri, își spuse, cu siguranță că va fi nins...”

Cantonul Rudărița apăru într-un târziu în lungul drumului, iar în fața lui stătea o mașină. Era prea îngemănată ziua cu noaptea pentru a-și da seama dacă autoturismul avea o culoare anume. Părea întors cu fața spre vale și-și puse speranța că, dacă va coborî în seara aceea, și dacă va fi loc și pentru el, o să ajungă la Plaiul Foi în doar jumătate de oră. Când se apropie mai mult i se năzări că era aceeași marcă de mașină ca a Grației. Dar nu putea să fie ea, pentru că atunci când se despărțiseră la Podragu, rămăseseră înțeleși să se întâlnească la Sibiu.

Speranța că-și va continua drumul acela monoton cu mașina îi slei puterile și alese ca variantă să adaste până dimineața, dacă nu va fi să aibă noroc, la cantonul forestier. Ajuns lângă mașină, o studie și i se păru din nou că era a tinerei, mai cu seamă că avea număr de Sibiu. Intră în cabană și nu mică-i fu surpriza să dea peste Grațielă stând de vorbă cu unul dintre oamenii de la canton, îmbrăcat în uniformă verde a pădurarilor, stând la o masă și sorbind un ceai. Când îl văzu intrând plin de noroi pe haine, bocanci și pantaloni, ud, sfârșit, tânăra sări de la masă și-i ieși în întâmpinare.

„Ești complet nebun! — îi spuse aceasta — Eu muream de patru ori să fi făcut drumul ăsta!... Credeam că vii abia mâine seară... Uite, nea Petre mi-a zis că de la Podragu în două etape nu se poate ajunge decât dacă ești de nouășpe ani și cu antrenament...”

XV.

Dimineța cerul era limpede și de un albastru intens, ca la începutul primăverii. Fuioare de abur se ridicau deasupra pădurii din Poiana Coțofenei de sub Piatra Craiului. Grațiola și Ștefan dormiseră la un canton silvic de la Plaiul Foi, cabana fiind ticsită de oameni veniți să admire de jos măreția peretelui alb de calcar ce se ridica de-a lungul întregii văi a Bârsei Tămașului. Când se treziseră, toți turiștii ce aveau de gând să bată creasta nordică a masivului, dificilă, dar mai puțin expusă decât cea sudică, cu pereți abrupti și prăpăstii pe ambele versante de la vârful Grind până în șeaua La Funduri, ori expusul Brâu de mijloc, nemarcat și greu chiar și pentru cunoscători, erau porniți în drum.

Plătiseră o sumă bunicică pentru a fi acceptați să înnopteze acolo, și poate că nici aceea n-ar fi fost de-ajuns, dacă n-ar fi pus o vorbă pentru ei și Petre, pădurarul, pe care-l aduseseră cu mașina de la Rudărița. Hainele lui Ștefan, ude și murdare, fuseseră puse la uscat pe gardul ce împrejmuia cantonul. Cu o seară înainte, după ce sosiseră și luaseră o cină cu păstrăvi fripiți în omletă și băură ceai fierbinte cu mult rom, Ștefan le povesti pe scurt traseul pe care venise, făcându-i pe oamenii pădurilor să se mire de rezistența aceluia om nu tocmai tânăr.

Gazda, o femeie cam de vârsta lui, neștiind ce e cu femeia aceea, și crezând că sunt o familie dintre acelea înstărite după revoluție, îi spală pantalonii de noroi, bocancii și-i lăasă să se zvânte mai întâi la gura sobei, ca în zori să le pună cu hanorac, rucsacul golit, cămașă și maieul gros, ciorapi și căciulița pe lemnele ce împrejmuie cantonul.

Grațiele venise în întâmpinarea lui mai degrabă decât se aștepta. Nu cunoștea locurile, dar aflase de la cabanier și un salvamontist că până la Rudărița se poate ajunge pe un drum forestier cu mașina și-i ieșise în întâmpinare, cu gândul să-i roage pe cei de la cantonul de acolo să o găzduiască o noapte, sau două, până va coborî „din ceruri”, le zisese aceloră, bărbatul ei. Când dăduse pădurarul cu ochii de el, obosit, cu cearcăne și plin de noroi din cap până-n picioare, crezuse că e vorba despre altcineva. Între timp mai aflase de la tânără că domnul care a luat-o razna peste Făgăraș era profesor universitar, așa că nu se miră prea mult că Ștefan nu era tocmai verde. Pădurarul îi dăduse de înțeles Grațielei că de la Podragul până la Plaiul Fcii îi trebuie trei sau patru zile, dacă n-ai nenorocul să te prindă ninsoarea pe undeva. Oricum, nu se așteptaseră să sosească la numai trei ore după ce tânăra se instalase la cantonul Rudărița.

Pe drum, în mașină, timp de jumătate de oră îl iscodise pe turistul solitar dacă l-a prins ninsoarea, că se răcise vremea dintr-o dată, dacă ciobanii mai sunt cu oile pe Comisul, Berevoiu, Lerescu și curmătura Brătilei, iar omul, prea ostentat să intre în detalii, se mulțumi să-i confirme toate presupunerile celui alt. Apoi pădurarul, pe de o parte încântat că stă de vorbă cu un asemenea om important, deși arăta ca vai de lume, pe de alta stimulat de

prezența la volan a tinerei blonde, se făli că până la Urlea bătuse și el în câteva rânduri muntele, recunoscând că-i ieșise sufletul de fiecare dată și că el, personal, nu-i poate înțelege pe cei ce urcă deasupra pădurilor, în golul alpin, unde nu mai sunt decât cleanțuri și prăpăstii, și-și riscă viața numai de dragul de a se putea lăuda altora că ei au făcut și Moldoveanu și Negoiu, și că pentru ei Făgărașul sunt un fel de bulevard de vacanță.

Ștefan îl suportase cu greu, strângând din dinți și privind cum se înnopta, apoi îl iertă de toate pentru că-i ajutase să se așeze la cantonul de jos. Știa că pădurarii ies arareori la golul alpin, doar când însoțesc vreo echipă mare de vânători de trofee, ori vreo față importantă, înconjurată de suită, pe care trebuie să o călăuzească tot pentru scopuri cinegetice. Dar ce rost avea să-l pună el la încercare pe pădurar? Se văzuseră atunci, apoi niciodată. Pe cabanieri îi știa după nume și cum se mutaseră dintr-un loc în altul, însă puțini mai erau dintre cei pe care-i cunoscuse în urmă cu ani.

În dimineața aceea, Ștefan și GrațIELa stăteau la o masă de lemn din spatele cantonului, pe două bănci din scândură de brad. Mirosul de rășină umplea aerul dens și reavăn de după ploaie. Luaseră dejunul și-acum beau câte un ceai.

„Când ne-am despărțit la Podragu credeam că n-o să ne mai vedem decât la Sibiu, cât să-mi iau lucrurile și să plec...”

„Am fost — zise tânăra. — Am dat peste mama spălând rufe... M-a întrebat de tine și i-am tras o minciună, că ești cu profesorul Mathe din Ulm... I s-a făcut de București... pe de altă parte voia să vândă casa... Noroc că e pe mine. Adică ar trebui s-o despăgubesc cu

vreo șase mii de euro să fie numai a mea... Una dintre încurcăturile lăsate în urmă de Pătrașcu... M-a întrebat de vârsta lui Mathe, gândindu-se, poate, cum să mă expedieze și pe mine în Germania, să-i rămână ei toată casa, s-o poată vinde și să se mute la Wolfi al ei... Dar ce te amețesc eu cu prostiile Sandei?... Zi-i, cum a fost?”

„Uluitor!”

„Ce Dumnezeu poate fi uluitor când ești la un pas de moarte tot timpul?”

Ștefan zâmbi, i se uită în ochi, apoi îi prinse palma între ale lui. Tăcea, învăluind-o cu o privire caldă, peste întregul chip bălai, peste umeri și sâni, cât se vedea pe deasupra mesei. Grațiela era îmbrăcată de munte, cu un sveter cu gulă, gri verzui și pantaloni de blugi. În picioare avea o pereche de bocanci. Bărbatul luase pe el hainele ce le adusese în geanta de voiaj, în timp ce sveterul, hanoracul, pantalonii și ciorapii groși i se zvântau la soare, nu departe de locul unde erau. Bocancii îi avea în picioare.

„De ce nu-mi răspunzi?” — insistă tânăra.

Ștefan îi mângâie fața și părul, apoi în priviri îi licări o umbră de întristare, apoi, neașteptat se ridică în picioare și se întoarse spre peretele aproape vertical, ce se înălța dintre brazi până pe Țimbalul Mare și Țimbalul Mic.

„Vii cu mine acolo?” — zise, și-i arătă femeii stâncăria pe deasupra căreia răzbăteau razele soarelui printre niște fuioare de cețuri iuți.

„Eu, acolo?... Nu! Mi-a ajuns ce-am trăit în Făgăraș, și-apoi am venit să te recuperez, să te duc acasă, să te spăl ca lumea și să punem țara la cale...”

Bărbatul amuți din nou, făcu câțiva pași spre drumul forestier ce cotea către Zărnești, prin fața cabanei salvamontiștilor, și-i făcu semn să vină după el. Coborâră

la Plaiul Foi. În fața cabanei, pe terasă era plin de lume. Doar într-un colț mai era liberă o masă. Când să se așeze GrațIELa tresări și-i arată spre celălalt capăt al trasei, unde la o masă era un bărbat voinic, cu părul alb și o tinerică. Beau vin și păreau foarte destinși, vorbind tare și gesticulând.

„Uite-l pe Pătrașcu... No, așa ceva?!... Aia ar trebui să fie mama mea vitregă... Dar, sincer vorbind, e mai frumoasă ca a altora... Dacă ar vedea-o Sanda cum arată aici și nu pe străzile Sibiului, i-ar pieri pofta de București...”

„Vrei să mergem la ei la masă?”

„Nici n-ar fi o idee tâmpită!... Dacă-i să ne stricăm zilele unul, altuia, atunci s-o facem!”

„Fii calmă, tot nu mai schimbi nimic, și din câte mi-am dat seama în cele zece zile de când suntem împreună, nu te pasionează nici intrigile și nici nu ești o fire conflictuală...”

„Totuși hai să te prezint!”

„În ce calitate?”

„De soț... Poftim... Să afle că nu numai el știe să-și trăiască viața fugind în județul vecin unde nu-l cunoaște nimeni, cu nevastica lui...”

„Lasă-l!... Dacă ne va zări, va veni el aici...”

GrațIELa însă cedă primului impuls, se ridică și porni spre celălalt capăt al terasei. Pătrașcu rămase descumpănit. Îi pieri toată veselia de odinioară, iar tânăra se întunecă dintr-o dată, cât ce cealaltă femeie luă loc, fără s-o fi invitat nimeni, la masa lor. Arată cu mâna spre direcția unde era Ștefan și-n urmă îi făcu semn și lui să vină la masa lor. Bărbatul ezită, cumpăni ceva, dar văzând

semnele tot mai agitate ale tinerei care-l chema la cealaltă masă, cedă și se apropie.

„Itu — se prezentă și se așează pe scaunul rămas liber — Ștefan Itu, profesor universitar la Timișoara... Mă bucur să vă cunosc”.

„Bravo, Grațiela!... În fine, o partidă ca lumea și pentru tine — zise Pătrașcu, râzând gros. — Să vă prezint soția... Anda!”

Femeia se ridică. Își dădură mâinile peste masă. Celălalt bărbat mai comandă două sticle de vin și apă minerală, în timp ce Grațiela îi făcea semne pe sub masă lui Ștefan să-și iasă din crisparea în care era, și-atunci omul începu să-l studieze în amănunt pe celălalt.

„Și cum de-ați venit așa subțirel îmbrăcat tocmai aici unde e munte și răcoare?” continuă Pătrașcu.

„Știi, — interveni Grațiela — a venit peste toată creasta Făgărașului în patru zile și-acum are hainele la uscat la cantonul silvic, unde-am găsit cazare...”

Cealaltă tânără pica din uimire în uimire de personajul pe care-l avea în față. Arăta mai obosit cu ceva decât bărbatul ei, dar probabil mai tânăr cu câțiva ani și fibros. Pătrașcu era omul care știa că în viață trebuie să profiți și să te simți bine, și nu ești așa decât atunci când iei postura permanentă a câștigătorului, a șefului, a celui ce conduce și controlează totul, ori omul din fața ei, tăcut și cu gesturi lente, părea tocmai opusul celuiilalt, deși poate că în felul lui era un învingător.

„Mă bucur că v-am cunoscut! — spuse Ștefan, ieșindu-și din stinghereala ce-l cuprinse cât ce se așezase la masă. — Dumneavoastră, inginerii constructori, aveți mereu o mină pozitivă, un tonus antrenant, doar sunteți cei care-și văd rezultatele muncii admirate de toți... Noi,

dascălii universitari suntem mai retrași, mai interiorizați...”

„Cu atâtea studente tinere în jur?... ce vorbești, domnule, parcă n-aș cunoaște lumea universitară a Clujului, iacă, acum și a Sibiului...”

Până Grațiela explică celorlalți doi cum ajunseră să se cunoască, Ștefan nu reuși să-și amintească de figura colegului lui mai mare de la Sibiu. Află abia mai târziu că terminase liceul la „Mihai Viteazul” din Alba Iulia, apoi studiile la Politehnica din Cluj și, mai pe pârgșii politice, mai pe pile, ajunsese la Sibiu, iar în anul acela se și căsătorise cu Sanda Damian. Un an mai târziu venea pe lume Grațiela. Asta era povestea ce dădea bine în orice împrejurare și Pătrașcu o repetă cu aceeași precizie chiar dacă l-ai fi trezit la unu noaptea. Evita să amintească de funcțiile avute la vechea județeană de partid, dar se fălea cu ceea ce făcuse în oraș în ultimii paisprezece ani, de la revoluție, de când era mereu printre consilieri. Vorbea despre firmele lui de parcă ar fi fost niște filiale românești ale Siemens-ului și Microsoft-ului, până când lui Ștefan i se făcu silă și se scuză pentru câteva minute. Lui Pătrașcu nu-i păsa de Grațiela, care le știa pe toate dinăuntru lor, mințea să afle cealaltă femeie că dacă în momentul acela situația lui nu era tocmai cea bună, se datora unor factori ce nu depindeau de el, ci de economia mondială.

Ștefan zăbovi mai mult, apoi ocoli cabana prin spatele ei, să ajungă cât mai târziu la masa lui Pătrașcu. Își luase între timp și pastilele dintr-unul dintre flaconașele pregătite pentru ziua aceea, întotdeauna departe de privirile Grației. Se apropie de masă cu pași rari, ridicându-și când și când capul, să mai vadă o dată creasta Pietrii Craiului.

„Sunteți un romantic, domnule Itu — îi spuse aproape zeflemitor Pătrașcu. — Vă plac florile, copacii, munții, deși sunteți de la șes...”

„E din Sibiu — scăpă vorba fiică-sa. — Apoi a plecat parcă prin clasa a noua...” Se opri se la timp să nu-i dezvăluie celuilalt că Ștefan fusese colegul Sandei. S-ar fi trădat, i-ar fi trădat vârsta. Abia atunci se dumeri că nu știa nici ea prea multe despre el.

Cum lui Pătrașcu îi plăcea și să vorbească și să se audă dominând orice întrunire, începu să-l descoase pe celălalt dacă era divorțat de mult, dacă avea copii, ori poate rămăsese holtei până la vârsta aceea.

Cum pe Ștefan, încă din copilărie îl oripilau autobiografiile, răspunse ezitant, dar celălalt insistă, și-atunci zise:

„N-am să mă recăsătoresc niciodată...”

Replică la care toți cei prezenți rămaseră dintr-o dată fără grai.

„În viața asta toți suntem niște oameni care ajung să se cunoască sau nu, — continuă —, intră în relații unii cu alții sau nu... Sunt sinceri în ceea ce fac sau nu...”

„V-ați ars prea tare prima dată, — îl întrerupse Pătrașcu — și-acum vi s-a făcut teamă să mai construiți ceva?... Grațiela e o partidă minunată pentru un om studios, fără pretenții ieșite din comun... Și-apoi aud că voi, profesorii universitari, aveți salarii de prefecți, deputați sau senatori... Mi-e că mâine eu va trebui să fac față la tribuna Senatului pentru o cauză a dumitale, din învățământul superior, pe aceiași bani pe care un dascăl își ține patru cursuri pe săptămână, iar în restul timpului visează, meditează, contemplă sau citește... Nu e echitabil... Adică eu tot cu adrenalina în mișcare și

dumneata-ți consumi energiile bătând Făgărașul de la Suru la Plaiul Foi...”

„Dumneata te bați pentru ziua de azi, eu pentru cea de mâine... — i-o reteză Ștefan și se ridică în picioare, — Pe mine vă rog să mă scuzați, sunt obosit... La revedere... Sărut mâna, doamnă Anda...”

Grațiela rămase la masă total dezorientată neștiind pe moment ce trebuie să facă, apoi se ridică și porni în urma bărbatului, după ce-i salută pe cei doi. Nu se mai opriă la masa de la celălalt capăt, ce nu se ocupase încă, ci-și continuă drumul spre cantonul silvic. Tânăra se aștepta ca bărbatul să-i reproșeze pentru ideea trăsnită de a-l aborda pe Pătrașcu, sau pentru că-l prezentase ca pe viitorul ei soț. În trei zile poți afla aproape totul despre un om, ca mai apoi, o viață întreagă să mai fie un rest de care să n-ai habar. Ea în zece zile nu aflase mai mult decât știa din prima noapte și că avea trupul brăzdat de câteva cicatrici lungi. Nu-și vorbiră până ce nu ajunseră în cameră. Atunci Ștefan o rugă să-l ducă la gara din Brașov.

„De-aia am venit după tine? — îi reproșă Grațiela. — Stai acum și dormi...” și se grăbi să-i pregătească patul dinspre fereastră.

Era furioasă pe ea, dar ca orice femeie se răzbuna pe cel devenit victima prostiei ei. Ștefan se întinse cu mâinile sub cap și privi spre tavanul din lemn de fag vopsit în maro. Întreaga străluminare a supliciului drumului lui de două zile, încheiată cu surpriza de a o găsi pe tânără așteptându-l docilă la capătul puterilor lui, se încheiase cu un eșec total. Trăia coincidențe peste coincidențe, menite să-l scoată din toate ale lui, pe care, după despărțirea de Alina, nu reușea să le mai lege nicicum. Să se fi aruncat atunci în politică? Îi propuseseră destui de pe la toate

partidele, dar știa că nu era menirea lui de a deveni un Don Quijote al altora, de teapa lui Pătrașcu, și-apoi cine mai avea nevoie de lecțiile lui de morală, de exemplul lui de om total nepregătit pentru o lume pe care, atunci în '89, o crezuse mai bună?

Grațierea ieșise în curtea cantonului și se așezase la masă, frământându-și mâinile de iritată ce era. Privea absentă în lungul drumului forestier ce ducea către un alt canton aflat înspre refugiul Șpirla. Pete vii, animale sau oameni, i se petreceau prin fața ochilor, fără să le ia în seamă descoperi hainele bărbatului puse la uscat pe gard, le pipăi și le întoarse pe cealaltă parte. Femeia cantonierului îi aduse o cană cu lapte. O vedea cătrănită de ceva, dar nu îndrăznea să o întrebe nimic, ci doar îi spuse, punându-i mâna pe umăr:

„Doamne, frumoasă mai ești!”

Drept mulțumire pentru cuvintele acelea care o linișțiră, tânăra bău laptele și începu să privească mai atent spre copacii de aproape și spre stâncile ce se ridicau deasupra lor. Era sigură că Ștefan va fi bătut cândva toate cleanțurile ce păreau de netrecut, dar încercă din nou să și-l scoată din minte pe el și nu pe Pătrașcu, de la care pornise totul.

„Poate nu ne potrivim — își zise într-o doară, de parcă s-ar fi și fixat data unei căsătorii cu omul acela straniu. — Poate eu atrag în prima clipă toți bărbații și pe urmă, ca un animal sălbatic prea sigur pe el, îi resping. Poate n-am nimic nici din Sanda, nici din Pătrașcu. Dumnezeu știe cu cine m-o fi făcut mama!...”

Își trecu mâna peste păr și se ridică de pe bancă. Intră în cabană și-l găsi pe Ștefan stând pe o parte, cu ochii larg

deschiși. Pășise cu grijă, crezând că doarme. Se așează pe marginea patului și-i spuse:

„Parcă suntem alții decât cei doi de la Negoiu și Podragu... S-a întâmplat ceva, sau ești încă foarte obosit?...”

„Mi-am împlinit poate destinul somonului roșu de care-ți vorbisem la Podragu, iar acum ies ușor spre mal, să-mi umplu bronhiile cu aer, să mă sting...”

„Tu nu poți să fii atât de egoist... Ești epuizat de drum... Încearcă să dormi. Uită-l pe Pătrașcu... Uită-o pe Sanda... Uită-ți necazurile ce te-au împins la călătoria asta dusă la marginea vieții, dincolo de puterea unui om obișnuit... Ai vrea să mergem undeva, să mai revezi niște locuri?... De ce-ai zis că te duc la gară la Brașov? Unde voiai să pleci? Acasă la tine?... Spuneai că nu te așteaptă nimeni...”

Ștefan tăcu și o privi din nou în ochi. Ar fi vrut să-i spună tot adevărul despre el, să spargă și ultimul bol ce-l mai ținea laolaltă și să se retragă de unul singur în cel în care umblase pe străzile copilăriei din Sibiu. Avea în suflet un amestec de putere suprapământescă și tot pe-atâta nesiguranță pentru clipa ce va urma. Dacă i-ar fi povestit viața lui, fie nu l-ar fi crezut, fie și l-ar fi îndepărtat pentru totdeauna de ea. O mai pășise o dată cu Alina, iar acum simțea că ar fi ultima lui șansă de a uita cu totul de trecut. Și-apoi cum să-i spui unui om tânăr că trebuie să-ți drămuiești fiecare clipă din cât mai ai înainte pentru a crede că răstimpul rămas poate să-ți cuprindă o întreagă viață? Cărui om viu îi poți demonstra credibil că toate conturile tale sunt încheiate și că restanța, de care încerci să te bucuri, încearcă să acopere o existență prin densitatea ei?... Și mai era superba tinerețe a unei femei, cu care te

poți culca și trăi clipe de maximă împlinire, dar căreia nu-i poți închide viitorul.

„Îți pare rău că s-a întâmplat să ne întâlnim?... A fost greșeala Sandei, băutura și o stare complicată în care mă aflu, la început, apoi totul a decurs cât se poate de natural... Mai puțin fuga mea de la Podragu. Mă îngrozise el, și drumul de la Bâlea la Negoiu și înapoi, dar când am auzit de câte șaisprezece ore de mers... Nu! Era prea mult... Pătrașcu n-a bătut, cum ți-am mai spus, decât fruntea Moașei de la Suru cu chefuri și femei... Uită-l, așa va muri... Nu-l mai schimbă nimeni, iar Anda îi va trage clapa ca și Sanda, o viață... Asta i-a fost destinul... Tu încă n-ai înțeles că vreau de la mine altceva, că m-am săturat de hățișul de relații și vanități goale, de voință nemăsurată de putere, fără o acoperire în ceva stabil... Surorile mamei au vrut să mă mărite cu un neamț, să mă duc acolo... Alea-s mai normale decât Sanda... Dar m-am ciocnit de aceeași nemăsurată mândrie de rasă superioară, față de care aș fi rămas mereu o infirmă, și pe deasupra și înstrăinată... Aici fac jocul invers. Sunt acasă și-mi pot permite să fiu eu crupierul și să mai pun câte-o greutate la roata ruletei, ca bila să cadă unde vreau eu... Sau așa îmi place să cred... Mă-ntrebi, în gândul tău, de ce te-am prezentat ca pe viitorul meu soț, lui Pătrașcu?... Să epatez, să vadă și așa-zisa mea mamă vitregă că fiica ei, mai mare cu niște ani, a făcut o căsnicie reușită cu un om întreg, zidit temeinic în timpul ce i s-a scurs prin vine... Nu spun vorbe mari, Ștefan, și iartă-mă pentru toată prostia aceea de spectacol idiot pe care nu l-am bănuț, dar asta e lumea în care am trăit și trăiesc... Simt că tu ai nevoie de altceva... În zece zile mi-am putut da seama că sunt născută pentru o altă viață. Că mai există oameni pentru

care a fi veros, cum e mai toată lumea zis bună de azi, e de domeniul imediatului supercolorat, care-ți fură ochii ca apoi să rămâi cu un sentiment de goliciune... De ce nu spui nimic?... Mă privești cu niște ochi blânzi, din care nu înțeleg decât că admiri o frumusețe, nu și că mă iubești... Nu vreau să te schimb, dar am înțeles că a venit vremea că mă așez altfel decât în familia fiicei mai mici a doctorului Damian. Cu tine cred că nu va fi nevoie nici măcar să fac efortul să mă adaptez... Totul e simplu. Nu știu prin ce-ai trecut, dar simt că ți-e cu totul egală viața și moartea. Cel puțin acum mi-ai demonstrat-o... Am venit ca o disperată până la Plaiul Foi, iar aici am aflat că mai e un canton chiar la poalele muntelui ăluia, nu știu cum îi spune, pe unde coboară cei ce vin de la Urlea sau Zârna... Uite că le-am învățat și eu... Dacă ți-e greu să-mi povestești viața ta, nu o face, dar gândește-te la ce ți-am spus eu acum, iar dacă vrei să plecăm altundeva, mergem amândoi, fără să te mai las în gară la Brașov... Bine?!”

Bărbatul o cuprinse cu mâinile pe după talie, cum stătea pe marginea patului și o trase ușor spre el. O sărută pe obraz, lângă colțul gurii, apoi spuse:

„Dacă m-ai fi dus la gară la Brașov, cum te-am rugat, aș fi mers până undeva, într-o altă gară, la Săliște, aș fi colindat o zi prin Vale, după urmele fostului preot Matei Itu, bunicul mamei mele, n-aș fi găsit decât aceiași oameni porniți pe căpătuială, dar încă plini de frică de Dumnezeu, m-aș fi simțit, ca de ani buni încoace, un înstrăinat, m-aș fi oprit la cârciuma din sat și-aș fi băut ceva care să-mi spele prezentul și trecutul din fața minții, m-aș fi întors în gară și cu primul tren aș fi revenit într-un Sibiu unde n-aș mai fi știut dacă mai pot să te caut... Nu mai mergem nicăieri!... Ieri și alaltăieri am trecut prin nori, ca-n visele mele, în

timp ce sub mine curgeau torente de apă pe văi... Mai mult decât atât nu mi-am putut dori, însă la tine încă-mi mai trebuie timp să-ndrăznesc să visez...”

„Dar m-ai avut ca femeie!”

„Asta poate oricine, dacă tu vrei... Nu mai suntem copii, decât în minciuna aceea de suflet, la care ne întoarcem bătrâni să ne regăsim puritatea pierdută... Tu nu-mi poți fi soție, așa ceva am avut, tu ești imaginea unei idealități pure pe care nu pot încă să mi-o conturez, pe care n-am voie să o întinez nici măcar spunându-ți că te iubesc... E un ceva pe care încă nu mi-l pot lămuri, cum pentru un vis restant am riscat două zile de zloată și noroi, dar pentru o femeie, încă nu știu cum... Suntem niște ființe complicate inutil...”

Grațiera îl sărută pe gură cu toată căldura ei, se ridică de pe marginea patului și-i făcu semn să doarmă.

XVI.

După două săptămâni de absență a lui Ștefan, Magda începu să se îngrijoreze. Între colegile de la spital avea doar una, Ildiko. De vreo patruzeci de ani, de la boli nutriționale, de la același etaj, dar din aripa opusă celui de cardiologie, cu care mai povestea câteodată despre viața ei. Aceea o fericise când aflase că l-a întâlnit pe domnul profesor, apoi că locuiesc împreună, că are o viață foarte retrasă, dar și că speranțe ca omul să riște o nouă căsătorie erau minime. Magda îi vorbea de la o vreme mai mult despre Pavel, de economiile ce le face să-l poată ajuta să plece, cum dorea, să muncească în străinătate. Cealaltă bănuia că între prietena ei și domnul profesor se va fi

instalat obișnuința, ori acela va fi devenit un simplu locatar în spațiul apartamentului Magdei.

Se întâlnește într-o dimineață pe holul casei lifturilor cu analizele de laborator ale pacienților ce trebuiau duse la etajul întâi și-o mai întrebă de una, alta, până ajunseră la subiectul dorit: „Dar ce mai e cu domnul Ștefan?”, iar cealaltă îi răspunse fără pic de ezitare: „E plecat într-o călătorie de studii, pe la bibliotecile mari din București...” Dialogul se curmă aici, pentru că știa și cealaltă din auzite de hachițele profesorilor universitari, care se închid cu săptămânile în câte o mare bibliotecă și fac fișe după cărți și ziare vechi, apoi scriu comunicări și studii, publicate ulterior în revistele lor de specialitate, de care n-au habar decât ei.

Simplul fapt că Ildiko îi amintise de Ștefan o făcu să se gândească mai mult la el, la tăcerea ce se așternuse în urma lui, la indiferența ce o avea bărbatul cu care stătuse împreună trei ani, de a nu da nici un semn de viață atâta timp. Mai plecase și în alte dați, dar stătuse doar două, trei zile, nu două săptămâni. O undă de teamă o făcuse să se gândească la ce era mai rău, apoi se liniști, știind că lucrurile grave se află imediat. Într-un moment de slăbiciune încercă un sentiment de gelozie, peste care trecu repede. „La urma urmelor, suntem niște oameni liberi, care-și pot găsi oricând pe cineva mai apropiat de preocupările fiecăruia, și să împartă binele și răul zilelor ce le mai au împreună...”

Spuse așa, ca un fel de aforism, adevărurile arătau simplu, dar în sufletul ei se cuibări îndoiala față de Ștefan. Se dumeri că dincolo de sentimentul de ocrotire ce îl avea față de el, mai era și un altul de femeie care, într-un fel sau altul, îi pusese ce știa ea la dispoziție, îi dăduse un

acoperiș, îl îngrijise, chiar dacă nu înțelegea mare lucru din pasiunile lui. Cât să nu se amărase, își mută gândul la fiul ei.

Pavel era deja în febra pregătirilor de plecare. Uitase de neînțelegerile lui cu nevasta, iar gândul că-și va petrece câțiva ani prin alte țări, cu o viață numai a lui, îl făcu mai destins și comunicativ. Magda îi strânsese toți banii ce-i avea, care transformați în dolari, se ridicau la vreo cinci mii, destul pentru un început de drum.

Lui Pavel i se luă un interviu la o firmă specializată în plasarea forței de muncă în străinătate și aștepta dintr-o zi în alta să-i vină răspunsul. Între timp își făcea bagajele, rezistând sudalmelor la care-l supunea zilnic tânăra lui nevastă, pentru că nu stă să-și crească copilul alături de ea. Erau vane toate promisiunile lui, că le va trimite lunar o parte din câștig, că-și vor construi o casă pe pământ după ce se va întoarce. Pentru tânăra femeie era mai important să stea lângă ea, să o ducă prost, dar să aibă cu cine schimba o vorbă, în realitate, pe cine cicăli sau ocări pentru orice nimic. Dar tânăra simțea că o dată plecat, Pavel putea să nici nu se mai întoarcă. De teamă că va lua cu el te miri ce acte de care n-avea nevoie în străinătate, pe toate celelalte, și mai cu seamă certificatul de căsătorie, le pitise într-un fund de sertar. Plecarea lui era deja o problemă de zile.

Seara, Magda încerca să-și imagineze viața ei după ce nu va mai fi Pavel, cum va mai renunța la gărziile de noapte și-și va vedea și de ea. De ea și de Ștefan. Odată ajunsă la el o năpădeau cele mai negre gânduri. În fond ceea ce aflase era povestea trupului lui și o parte din cea a sufletului, dar numai o parte, aceea în care ea nu se regăsea, ci doar o veșnică despărțire de lume, de obiecte,

de oameni a lui, de parcă s-ar fi pregătit de ultimul drum. Acum știa că suferise mult, că-și petrecuse, adunați laolaltă, mai mult de cinci ani prin spitale, cum alții stătuseră pentru o vină gravă tot atâția în închisoare. Singura lui vină era, după câte-și dăduse seama, aceea că se născuse. Dar nici aceea nu era a lui, ci a părinților.

Într-o zi o întâlnise pe Alina, boită și parfumată, ca orice nevestă de avocat cu bani. Dar care din ei nu e în bani? O salutase înclinând ușor capul. Iar aceea îi răspunse. Aflase și ea că Ștefan stătea împreună cu fosta lui asistentă medicală, dar numai atât. O înfurie atunci cum o femeie poate să-i facă doi copii unui bărbat, apoi să-l lase pentru că s-a săturat să mai umble prin toate spitalele pentru sănătatea lui, irosindu-și viața ce o avea în față și așteptând ca dintr-o clipă în alta să fie văduvă.

„Poate asta a și sperat... Ar fi evitat un divorț și ar fi fost la fel de liberă să-și aleagă traseul de viață pe care și-l visa...” Își spuse cât ce o văzu depărtându-se cu o mișcare unduioasă a șoldurilor. Apoi continuă: „Cine știe cu cine-l trădează pe moșul ăla de avocat de-i umblă așa fundul, ori poate că vrea să-mi arate mie că toate-i funcționează ca la douăzeci de ani... femeile sunt cumplit de proaste, indiferent de vârsta pe care-o au. Adică nu-mi dau eu seama că o femeie la patrușnouă de ani, sau cât o fi având, nu mai e decât o cloță?!... Uită că-s toată ziua printre bolnavi, că le știu și cum le stau și mâțele și inima... Ei, doamnă Alina, moșul tău te poate lăsa mai repede văduvă decât Ștefan al meu...”

La început crezuse că de la șoldurile alea jucăușe pornise divorțul dintre profesor și ea, apoi, după ce-i scotocise printre acte și descoperise, credea ea, adevărul, își dăduse seama că Alina era una dintre femeile acelea

care țin numai la ele, fac copii și tot la ele țin, flirtează cu cei mai tineri decât ele, dar nu se-nucumetă la mai mult, de teamă că nu știu îndeajuns de multă meserie, față de tinerele care umplu barurile și cafenelele.

Seara, după ce-și făcu cina din două ochiuri și o caserolă cu iaurt, începu să-i dea într-un fel dreptate lui Ștefan și Alinei.

„Sunt doi oameni liberi... Toți suntem liberi, dar nu ne dăm seama... Și eu sunt liberă. Acum, după ce pleacă Pavel, o să-mi văd mai mult de mine. La urma urmelor sunt mai tânără decât Alina cu vreo doi ani și dacă ea poate să-și învârtă fundul ca la douășdoi, de ce n-aș face-o și eu... Pe Ștefan nu mă pot baza decât atunci când e în oraș, lângă mine. Dacă e să i se termine zilele, i se termină... Dacă e să mă lase, mă lasă, și ne despărțim ca doi prieteni. Am împărțit o vreme același pat, aceeași casă... El n-are nimic, decât niște hârtii, o mașină de scris, niște haine și o grămadă de externări, electrocardiograme, radioscopii și cinci cărți publicate pe care nu le citesc nici studenții lui, decât la capătul unde e rezumatul... Doamne, ce om!... Să risipească totul, să rămână la mâna unei soarte potrivnice, să nu mai vrea de la viață nimic mai mult decât ce-i trebuie lui la cursuri... Bine că nu a trecut în cercetare, că se izola și mai al dracului... Azilul îl mânca la bătrânețe. Ori poate că are și el ceva pus deoparte și-acum stă pe capul meu, iar când potul va fi destul de mare, mă va lăsa să-și împlinească în felul lui destinul... Și ce destin?!... Are invitații din străinătate, nu pleacă de teama sănătății lui. Dar știe să dispară undeva prin Ardeal două săptămâni, fără să dea nici un semn de viață două săptămâni, fără să dea nici un semn de viață... Acolo nu vine moartea după el...”

Se opri din meditația ei, simțind că începe să gândească la fel ca și Alina. Se mai întrebă doar dacă toate femeile ajung la un moment dat să fie ca aceea și să uite de pactul pe care l-au semnat în urma unei iubiri, uitate și ea, în fața lui Dumnezeu. „Iubirea nu poate să devină o obligație niciodată” își mai zise și spălă vasele, apoi se așeză în fața televizorului.

Către unsprezece noaptea o sună Pavel să-i spună fericit că-i sosise acceptul și urma să plece în Italia. Prima pornire a femeii fu aceea de a merge acasă la el să-l pregătească, dar își aduse aminte de noră-sa și renunță. Avea timp a doua zi după-amiază să se întâlnească cu el, să-i dea banii și să se despartă ca o mamă de un fiu. Uitase cu totul de Ștefan. Se ridică din fața televizorului și începu să se plimbe fericită prin toată casa. Își aduse aminte de banii puși deoparte pentru Pavel și scotoci printre rufe de pat unde, în fundul sertarului, îi avea într-un plic, și dacă n-ar fi fost ora atât de înaintată, ar fi plecat la o casă de schimb să-i transforme în dolari. Își puse un pahar de țuică și-l bău dintr-o suflare, bucuroasă că visul i se împlinise, deși dorise atâția ani să fie lângă ea. Și cum mintea omului devine jucăușă după un pahar de țuică, luă cartea de telefon să caute vreo casă de schimb cu program non-stop, ca în noaptea aceea să rezolve totul.

O oră mai târziu avea pe masă cinci mii trei sute douăzeci de dolari și-i privea ca pe toată averea ei. Îl sună pe Pavel să vină la ea, dădu de noră-sa, care vru s-o repeadă, apoi i-l dădu în cele din urmă pe tânăr să vorbească.

„Hai până la mama să-ți văd bucuria și să ne mai socotim ce e de făcut!”

Băiatul veni cu un taxi, crezând că se întâmplase ceva grav și că toate vorbele ei fuseseră spuse doar așa, cât să nu-l sperie. Intră precipitat, dar Magda îl liniști imediat și-l duse în camera mică, să-i arate banii răsfirați pe o măsuță.

„Cei cu ăștia?!”

„I-am strâns pentru tine, să ai acolo pentru început”.

„Dar nu plec în excursie. Merg să muncesc... O să câștig și-o să-ți trimit și ție, să nu mai faci gărzi de noapte...”

„Dar pentru tine le-am făcut, de-acum nu mai am la ce să strâng... Ia-i... Nu mai fac gărzi... Vreau să știu că ești realizat... Iar când o să vii acasă, ne-om mai gândi cum să-ți așezi viața. Poate-ți deschizi o firmă... Nu știu, vom vedea... Deocamdată asta e tot ce am...”

Pavel se codi, se gândi apoi cum să-i împartă între ei și cât să n-o supere nici pe femeie, luă trei mii și-i întinse restul:

„Numai atât. Pe ăștia ține-i tu. N-o să ne mai vedem mulți ani poate, dar până o să ajung să te ajut și eu, să ai ceva pus deoparte. Ești singură și prețurile cresc de la o zi la alta...”

Îi arătă hârtia primită de la societatea de plasare a forței de muncă și termenul la care trebuie să se prezinte acolo, în Italia, ciocniră câte un pahar cu țuică și se îmbrățișară. Evitară să amintească de nevastă și copil și mai rămaseră să sporovăie despre el și de taică-su, pe care-l întâlnise Pavel într-o zi la braț cu noua lui nevastă. Nu-i purta pică, sau în noaptea aceea era prea bucuros pentru a-și întuneca sufletul cu ceva. Către două, spre dimineață, se despărțiră, lăsându-o pe Magda cu ochii înlăcrimați. Când se întorsese în apartament, pentru că îl conduse până la ușa taxiului, se simți împăcată că a reușit să-și ajute băiatul și

că evitase o întâlnire a doua zi, când cu siguranță s-ar fi înființat la discuții și soția lui Pavel, pe care continua să nu o poată vedea.

„Toate-s în mișcare, mamă, nu vezi?!... Nimic nu mai stă locului cum a fost cu o zi înainte. Ești la vârsta când trebuie să te așezi!”

Fuseseră ultimele cuvinte ale lui Pavel înainte de a urca în mașină.

Mai bău un păhărel de țuică și-și făcu patul, gândindu-se la vorbele spuse de fiul ei, înainte de a se despărți și la alta scăpată în camera mică, atunci când îi dăduse banii: „Ești singură!” Adormi cu gândul la Pavel dar se făcu să-l viseze pe Ștefan.

Dimineața se trezi tulburată de cele câte le visase. Nu-și mai aducea aminte mare lucru, doar că-l vedea pe profesor urcat într-un tren ce ducea în Siberia, în tundră și, complet absurd, cum se lasă dus într-un loc de muncă forțată, într-un fel de lagăr printre nămeți și brazi, înconjurat de sârmă ghimpată, cum îi rămaseră în minte din niște filme documentare despre cel de-al doilea război mondial.

Până la spital se liniști din nou la gândul că dacă s-ar fi întâmplat ceva grav ar fi fost anunțată. Uită de toate când află că încă unul dintre bolnavii ei murise în dimineața aceea pe la patru. Își impută o clipă că nu rămăsese de gardă, dar nu le putea face pe toate, ca și cum dacă ar fi stat noaptea la căpătâiul aceluia, l-ar fi putut salva, când văzu patul cu cadavrul acoperit îi reveni în minte fără să vrea Ștefan, pe care în fiecare dimineață îl vizitase mai întâi, de teamă să nu-l găsească acoperit și peste față, ori cu salteaua întoarsă, ca de fiecare dată când cei ce mor sunt duși la morgă.

Făcu legătura cu ceea ce visase, și cum tot era la ora marilor hotărâri, încercă să se despartă ea de gândul la acel om, de ideea că trebuie să fie soră de caritate acasă și asistentă la spital, deși, de când era cu ea, Ștefan nu se mai îmbolnăvise și nu trebuise să-i aibă de grijă, în afara câtorva flacoane de medicamente pe care i le adusese de la spital, să nu mai dea banii pe ele.

Către prânz, în timp ce-și bea cafeaua cu o altă asistentă în camera lor din spital, îi povesti aceleia visul cu Ștefan, fără să spună despre cine era vorba, înflorindu-l cu amănunte pe care nu și le aducea aminte, să pară cât mai verosimil totul. Cealaltă intuită că era vorba de profesor și-o întrebă direct dacă-l iubește, ori între ei era numai o legătură de prietenie, și cum ea nu îndrăznise să-și răspundă niciodată la această dilemă, îi spuse:

„Profesorul e toată ziua printre tinerele și oricât ar fi de bolnav, uită de betesuguri și-și trăiește viața ca orice om... Tu nu vezi aici, când e de murit se moare, iar când e de trăit se trăiește. Cum e unul mai pe picioarele lui, cum începe să ne facă avansuri și nu mai știe că în urmă cu două ceasuri avea fibrilație... Părerea mea e să-ți iei gândul de la el. Dacă ai bani și-l ai câtva la suflet, ajută-l să se multe undeva singur, iar tu refă-ți viața cu un alt om. Asta nu e de nasul tău... Îmi ziceai și de Pavel că s-ar fi aranjat, de-acum ce mai ai cu lumea asta decât să-ți trăiești viața, acuși menopauză, bufeurile, depresiile... O femeie la vârsta ta e încă tânără și timpul merge încă pentru tine...”

Magda își trecut palmele peste față, încă nelămurită dacă trebuia să continue conviețuirea aceea a doi oameni care n-aveau ce să-și comunice decât lucruri legate de viața de fiecare zi, banale, fără să intre vreodată unul în

lumea a doua a celui alt. Dar care era lumea a doua pentru ea? Spitalul. O familie de desperați, care încearcă să-i facă să supraviețuiască pe alții și mai desperați, iar dacă nu pot, trec totul în contul uitării, peste o zi la fel, apoi la fel, până când vine sorocul pensionării. Se dumeri că fără Pavel, fără strădaniile ei de a-și ajuta fiul, viața ei se golise și trase concluzia celeilalte: „Ștefan nu exista decât ca bărbat în casa unei femei”. Că nu-l iubea, de fapt, și că dacă ar fi plecat de la ea în săptămâna următoare nu s-ar fi întâmplat nimic extraordinar.

La prânz porni spre centrul orașului să mănânce la vreo pizzerie ca orice om liber. N-o îndemna nici un gând să părăsească pentru câteva zile spitalul, într-unul din concediile rămase restante și să umble pe la Sibiu, ori prin munți, pe unde nu fusese, să dea de urma lui Ștefan. Își spuse chiar că așa cum acela își avea conturile încheiate cu Alina și cu băieții lui, și ea și le avea cu el. Se plimbă prin Piața Operei, printre porumbei, apoi pe străduțele ce dau spre celelalte piețe și se opri la o braserie unde serveau și pizza. Se așază la o masă și până veni ospătarul văzu un ziar uitat de cineva pe scaunul de alături.

Era un ziar local. Trecu peste toate paginile până la penultima, unde erau horoscopul și decesele, își citi zodia, dar toate erau la fel de pozitive de parcă urma o zi de pace și bunăstare pentru toți, ca într-un Rai al aleșilor. Parcurse pagina cu comemorări și decese și descoperi niște cunoștințe de moartea cărora nu avusese habar cu câteva luni în urmă, apoi ochii i se opriră la un bărbat de vreo cincizeci de ani, cum arăta în fotografie, sub care scria numele doctorului avocat Mitu, soțul Alinei. Se cutremură când văzu o sumedenie de anunțuri din partea baroului, a

altor amici de familie sau neamuri de-ale avocatului, dar și ale fiilor lui Ștefan.

„Pe ăsta l-a îngropat”, își spuse, și reluă toate anunțurile să descopere vârsta ce o avea la ora aceea cel din fotografie. „Șaizeci și șapte de ani, dar asta e o poză aleasă de Alina, să fie mai aproape de ea, să-l plângă lumea mai cu sârg... I-a făcut-o, lăsând-o pe doamna profesoară cu o grămadă de bani, cu o vilă și două mașini, și Dumnezeu mai știe ce... Ei, madam, vreo șase luni nu-ți mai învârti tu fesele prin oraș!...!”

I se aduse porția de pizza și femeia puse ziarul la loc. Ceru și o bere, apoi începu să mănânce privind absentă spre lumea ce se perinda prin fața geamului mare ce dădea spre stradă. „Doamne, cât ne urâm... Dacă eu într-o viață abia am reușit să iubesc cu pasiune doar doi oameni, câți voi fi urât?” Se simțea împăcată că în chenarul negru nu era Ștefan, cel din urmă cu ani, apoi că reușise, într-un fe, să-l aducă la o viață de om obișnuit pentru că ea doar atât știa. „Domnul profesor poate voia mai mult, n-am știut să-i dau... Asta e!”

După ce ieși din braserie îi veni să hălăduie prin toate parcurile ca niciodată, să privească la oamenii din jur, să-i judece în felul ei, după cum se îmbrăcau, după cum mergeau, dar fără să fi vrut descoperea cam cum stăteau aceia cu sănătatea, cum respirau, cum mergeau, loviți de artroze, ori cum își mișcau capul unul după altul, când se salutau, știind aproape toate beteșugurile și ce deformări aduceau trupului.

Ajunse acasă după cinci seara și deschise televizorul, cât să știe că nu era singură cu totul. Nu voia să se mai gândească la nimic și se lăsă în seama unui serial latino-american plin de cancanuri și pasiuni, care nu reuși decât

s-o înfurie pe toată lumea, pentru că ceea ce lipsea din film era spitalul, viața secundă a fiecărui om de pe pământ. Aceia nu se îmbolnăveau, nu aveau dureri decât sentimentale, nu sufereau decât unul din pricina celuilalt.

Mută pe Discovery și dădu peste un documentar despre cel de-al doilea război mondial. Își aduse aminte de visul ei cu Ștefan din dimineața aceea și-și spuse că trebuie să fi fost legat de vestea morții avocatului Mitu. Mută pe un canal cu muzică ușoară, apoi pe Etno și-n urmă, plictisită, adormi îmbrăcată cum era.

Se trezi la sunetul strident al telefonului. Era Pavel, care voia să-și mai ia o dată la revedere de la ea și să-i mulțumească pentru tot ceea ce făcuse pentru el. Se simțea mulțumită. A doua zi, fiul ei urma să plece în Italia, cum își dorise băiatul, lăsând-o pe nevastă-sa cu bastardul ei. Își aminti cât suferise din ziua în care Pavel îi spusese că vrea să ia drumul străinătății, până când aflase că totul era gata, că el își urmase calea, și cum ajunsese acum să se bucure că-și împlinește destinul.

Începuse să se simtă bine din nou singură, ca înainte de a-l primi în casa ei pe Ștefan. Ba i se părea că biroul lui era un corp străin apartamentului ei, pe care trebuia să-l ocupe cât mai degrabă. Își făcu planul cum, dacă profesorul nu se va mai întoarce, o să închirieze una dintre camere vreunei studente de la medicină și-o să înceapă să adune din nou bani pentru mai târziu. Îndrăzni chiar să meargă cu gândul mai departe și să-și spună că va găsi ea vreun om divorțat, de vârsta ei, care să-i fie soț cu acte în regulă.

Ștefan dispăruse nu numai din oraș, dar și din casa unde locuia, și chiar din sufletul ei. Era singur, cum își

dorise toată viața, sau numai din clipa când începuse divorțul de Alina.

Nu-l judeca în nici un fel. Își spunea doar că era un om pe care ea nu-l putea înțelege. Trecu spre bucătărie și văzând ușa închisă a camerei lui o împinse cu ciudă. „Toți fugim după niște vise pe care nu le putem realiza... Niciodată nu știm să ne bucurăm de ce avem...” Și izbi cu pumnul în lemnul ușii.

XVII.

Ștefan întredeschise ochii și privi înspre tavan. Nu-și dădea seama unde se află, dar i se păru nefiresc ca tavanul din lemn de fag lăcuit să fi devenit dintr-o dată alb. Nu se dumeri nici dacă era dimineața sau seara. Fereastra era în partea dreaptă, iar lângă el desluși încă un pat. Un stativ cu perfuzii și niște tubulețe subțiri, ce se terminau într-un cateter fixat în brațul lui drept. I se păru că recunoaște vocea Grației, ce stătea pe un scaun la capătul patului, apoi o văzu ca prin ceață deasupra lui, iar alături de ea chipul unui necunoscut în alb.

Vru să se ridice, dar una dintre mâinile celor de deasupra lui îl așezară la loc. Vorbeau între ei ceva ininteligibil, apoi auzi limpede vocea unui bărbat:

„Domnu’ profesor, stați liniștit. Acum totul e în ordine... În trei zile sunteți acasă...”

Încercă să articuleze o întrebare. Văzu limpede fața și părul tinerei, ochii albaștri și-i veni să se ridice din nou. Îl puse cu greu în pat, cu capul pe pernă. Dintr-o ceață laterală mai apără o femeie în alb cu ceva lucitor în mână, ce nu putea să fie decât o seringă. Simți o durere ascuțită

în celălalt braț. Auzi clar cum Grațîela își trage un scaun aproape de căpătîiul lui. Avea pe ea, peste hainele de munte, un halat alb. Bărbatul strânse din ochi, realizând abia atunci ceea ce întîmpla cu el. Plecase din nou, cine știe de cât timp, pe traseele nefericite ale hainei trupului lui. Era ultimul lucru pe care și l-ar fi dorit tocmai atunci, acolo, avînd-o ca martoră pe tînăra femeie.

După ce doctorul și asistenta se îndepărtară și ieșiră pe ușă, auzi vocea Grațîelei, printre gemetele celorlalți bolnavi de la reanimare:

„Dormi de cinci zile și nopți,... Acolo, la canton, am mai stat cîtva, dar nevasta pădurarului văzînd că nu te trezești, după toate ceaiurile pe care ți le-a dat vreo șaptezeci și două de ore, zi și noapte, m-a ajutat să te urc în mașină și să te aduc la spital. Erai ca de lemn. Nu te trezeai nici cînd beai ceaiurile și-ți dădea niște întăritoare pe care ți le găsisese într-o pungă de plastic din rucsacul tău. Ți-am strîns toate lucrurile și-am fugit la Brașov... M-am speriat cumplit... Noroc că doctorul a fost de treabă și te-a internat prin urgență... Cînd i-am povestit ce-ai făcut a zis că ești complet nebun... I-am spus și lui că sunt soția ta, că locuim în Sibiu și că mi-e teamă să nu te pierd pînă ajungem acasă, iar omul a înțeles... A zis că ai o rezistență de bivoli și m-a tot întrebat ce e cu cicatricile alea de pe abdomen și spate. Știa el despre ce era vorba, dar voia să știe cînd au avut loc operațiile. Am dat niște ani, aiurea, că tu nu mi-ai povestit nimic... A zis că-n două, trei zile totul o să fie în ordine, dar să nu te mai las să umbli de nebun pe munte și să-ți drămuiesc fiecare efort... Adică, s-o lași mai moale cu cititul, cursurile... Norocul tău că medicii de-aici, din Brașov, au de-a face cu tot felul de cazuri grave datorate unor trăsăiți ca tine, care nu-și iau în

seamă sănătatea și pornesc de nebuni să cucerească munții... Zicea că toată povestea asta ți se putea declanșa pe când umblai de unul singur pe creastă...”

Ștefan strânse din maxilare, privi nervos în tavan, apoi zise:

„Acolo nu ți se poate întâmpla decât să mori, să te mănânce lupii sau urșii și să rămână după tine un rucsac și doi bocanci...”

Tânăra îi puse mâna pe piept, să-l liniștească. Lângă capul lui se afla masca de oxigen pe care i-o scosese cu puțin înainte de a se trezi, în clipa în care pulsul îi devenise normal și începuse să dea semne de viață.

„Unde stai?” — întrebă bărbatul.

„O să merg la o mătușă până te externează... Pe urmă ne ducem acasă, la Sibiu...”

„Lucrurile sunt în mașină?”

„A trebuit să-ți iau portmoneul, pentru acte...”

„Vezi că mai sunt niște bani acolo și cardul. E la Bancpost, că acolo suntem noi arondați cu universitatea, ai numărul trecut pe una din cărțile mele de vizită din portmoneu... Nu-l țin minte... Scoate niște bani... Hm... ce-o fi zis medicul de adresa mea de Timișoara?...”

„Nimic... Nu știu ce ți se pare anormal ca un om dintr-un oraș să fie căsătorit cu o femeie dintr-un alt oraș?... Dar acum lasă astea...”

Ștefan se liniști. Tânăra îi dădu portmoneul, iar el îi întinse o carte de vizită de-a lui, pe care o ținea într-un buzunărel lateral, apoi scoase cardul și le puse pe cartea de vizită. Știa că în portmoneu mai erau doar legitimația de profesor și cea de la bibliotecă. Într-o vreme purtase cu el și o fotografie de la munte cu băieții lui, dar după ce aceia își primiseră toate darurile de la el, iar relațiile se

îndepărtaseră, o lăsase acasă, în teancul cu toate fotografiile din cealaltă viață, într-un plic de hârtie fotografică Agfa.

„Somonul roșu... — șopti obosit, cu ochii întredeschiși. — Și voi îl împingeți din nou în tău, să mai trăiască o vreme, tot mai strâmtorat... Să-i intre apa în bronhii... Să supraviețuiască... Să apuce să-și vadă peștișorii argintii transparenți ieșind din icre... Voi nu știți povestea adevărată a somonului roșu... El nu-și vede puii. N-apucă... Iese spre mal, se lasă pe o parte peste pietre... Pe una din bronhii îi intră apă, în timp ce pe cealaltă îl sufocă aerul... Asta e agonie...”

Grațiera îi puse mâna pe față și vru să-l mângâie. Dar el se feri. Închise ochii și revăzu o secvență care-i tulburase mereu, de fiecare dată când i se întâmplase să treacă pe lumea cealaltă puțin.

Se făcuse că stă într-o rână undeva într-un subsol jos, cu o bară metalică ruginită de-a latul pieptului, să nu se poată ridica, coatele le avea înfipite într-o pulbere verzuie fină și genunchii strânși nefiresc pe sub aceeași bară ruginită. Pânze de păianjen, albastrii, sau stele înăuntrul unui tunel tot mai strâmt, la capătul căruia se vedea o altă lumină albastrei-argintie. În față o ambrazură luminată puternic, acoperită cu o sticlă transparentă, groasă de un lat de palmă, prin fața căreia apăreau din dreapta spre stânga toți cei dragi care-l căutau. Apăreau chipurile lor strigându-l, în ordinea în care erau așezați în sufletul său, fără putință de a minți. Doar cei vii. „Când ajungi să-ți apară în fanta aceea chipul unuia singur dintre cei duși, nu te mai întorci!” îi spusese odată un bioenergetician căruia îi povestise îngrozit scena ce se repeta. Îi vedea căutându-l, strigându-l fără să aibă puterea să se ridice și să le dea și

el un semn că este acolo, și acolo să-l caute, și-atunci simți o singurătate cum nici unui om viu, oricât de departe de oameni ar fi, nu-i era dat să trăiască. Aceea e singurătatea ce ne așteaptă pe toți. Iar singurătatea aceea îl obseda încă o lună, două, după ce reușea să se reîntoarcă între ceilalți.

„La ce te gândești? Ești complet alt om... Cât dormeai erai de o seninătate angelică, încât te admiram și deopotrivă mi-era ciudă pe tine cum un om matur, trecut prin atâtea, poate să aibă un suflet atât de curat, ca de copil, fără urmă de cute pe frunte, fără cearcăne și riduri la ochi, încât până și cantoniera a zis că n-a mai văzut vreodată un om la vârsta ta cu chipul unui arhanghel... Așa a sus... Arhanghel... Nu știu la care s-o fi gândit... Și-acum?...”

„Grațiela nu e greu să pleci niciodată, ci reîntoarcerea te macină... Tot drumul acesta pe care l-am făcut în trei săptămână, dacă zici c-au mai trecut cinci zile, n-a fost decât un cerc în jurul unei case pe care n-o am, dar în țara căreia cobor, după ce dau ocol cu toate tramvaiele printr-un oraș... Văd oameni, știu că nu sunt un turist, cum n-o să poți fii niciodată în orașul în care trăiești, sau în cele unde ai crescut... E o fugă de tine, de niște traume ale tale, de care trei ceasuri, cât durează turul orașului, uiți, ca apoi să te trezești că vine din tine cineva și-ți ordonă: Coboară!... Și te supui... Dar casa ta nu-i acolo...”

„Nu știu ce vrei să spui... Ai vorbit mult. Dormi, odihnește-te... Bine că te-ai trezit... O, Doamne!... Te-am văzut mort...”

„Poate o să mă mai vezi așa...”

„Nu vorbi prostii!”

În spatele ei apărură doctorul, care o luă de braț și o conduse spre ieșire după ce-și luă la revedere de la Ștefan.

Curând apăru și asistenta, căreia de data aceasta îi văzu limpede chipul. Îi luară din nou pulsul, temperatura, îi făcură o electrocardiogramă, și-i schimbă punga de glucoză de pe stativul ce-l avea la cap. Îi mai făcură o injecție și-l sfătuiră să se liniștească și să doarmă, apoi se mutară la celălalt pat, unde bolnavul gemea înecându-se ca un om care-ar fi plâns în spasmele unei sugrumări. O clipă, Ștefan se gândi la cel de-alături, căruia nu apucase să-i vadă chipul, un necunoscut, ce nu mai avea deja o identitate, ca și el, decât ca diagnostic. Simți cum lumea din jur se înceteșează din nou și se îndepărtează și se temu să nu ajungă iar în singurătatea aceluia subsol cu pulbere galben-verzuie, unde-l apăsa o bară ruginită e fier și o imensă singurătate.

Înainte de a adormi încercă să-și reamintească toate chipurile ce-i apăruseră dincolo de geamul gros și transparent care astupa ambrazura. Voia să deslușească ordinea celor cinci, căci doar atâția îi apăruseră acolo căutându-l, dar nu reuși decât să-i recunoască așa, la grămadă: Grațiela, Magda, Alina, și fiii lui. Cu ei plecase în suflet dincolo de neguri, cu ei se întoarse, apoi totul deveni difuz și adormi.

Cel de alături, după două încercări nereușite de resuscitare, când se adunaseră în jurul patului lui încă doi medici și trei asistente, se cabră într-un spasm suprem, apoi se stinse.

*

Ștefan avea să descopere patul gol abia în dimineața zilei următoare, și-și spuse că de bună seamă îl mutaseră într-un salon. Îl miră doar perdeaua de plastic trasă între

patul lui și-al celuiilalt și salteaua întoarsă, ce se revărsa cu un colț până aproape de podea. Dormise adânc, fără vise, ca și cum ar fi trecut într-o altă lume.

După vizita de dimineață, când află indirect de soarta vecinului, apăru și Grațiela, cu o sacoșă cu sucuri și portocale. Părea că se mai liniștise față e seara când o descoperise lângă patul lui. Își spuseră câteva cuvinte de bună vedere, apoi tânăra îi povesti ce făcuse ea, cum trebuise să se culce la un hotel, pentru că mătușa ei era plecată la o stațiune, despre optimismul doctorului în ceea ce-l privea pe el, dar că zilele de spitalizare rămâneau tot trei, cât fuseseră și cu o seară în urmă. Se temea ca diagnosticul pus la început să nu fii fost greșit și în realitate totul să fie mai grav. Se vedea că dormise bine, dar că era încă îngrijorată.

Când apăru asistenta o întrebă dacă poate să-i ea sucurile și fructele aduse, dar aceea o sfătui să mai amâne până în cealaltă zi. Văzând-o mai ezitantă în privința sănătății lui Ștefan, o trase mai la o parte, dincolo de perdeaua de plastic, s-o întrebe mai amănunțit despre soarta lui. Asistenta nu-i spuse decât că lucrurile merg spre bine, dar mult mai lent decât se așteptau, pentru că domnul profesor avea o sumedenie de operații complicate și alte hibe, care ar putea să infirme tot diagnosticul pus inițial.

Tânăra se întoarse îngrijorată la patul lui Ștefan. Omul sesiză schimbarea de pe chipul ei și-i zise:

„Fii calmă, aici e ca la judecătorie, într-un proces... Mai apar ceva probe, se rejudecă, penitența crește, și tot așa până când împricinatul moare sau evadează, riscând o pedeapsă mai mare... Sunt obișnuit cu spitalele... Singura diferență dintre un tribunal și ceea ce e într-un spital e că aici n-ai drept la avocatul apărării. Nici plătit, nici din

oficiu... Cred că lumea cealaltă a fost totuși concepută după modelul tribunalelor, altfel e cumplit...”

„Nu râde, Ștefane, sunt nepoată de doctor, n-am văzut multe la viața mea, pentru că ne-a hărăzit pe toți Dumnezeu cu o sănătate de fier. Noi avem alte hibe, care se văd... Nici măcar nu trebuie povestite... Dar pe mine numai când intru într-un spital și mă ia o groază de moarte...”

„Atunci plimbă-te trei zile... Du-te la Poiana Brașov, fă ceva pe măsura sănătății tale și a tinereții ce-o ai în tine!... Ne vedem peste trei zile în Schei... Iar mai departe, cum vom hotărî noi...”

„Nu plec de-aici nici picată cu ceară... A fost un ceva care mi-a spus că totul se va termina prost, altfel nu m-aș fi grăbit așa să ajung la Rudărița... Putea să ți se întâmple acolo, și-atunci?... ”

„Ei, ce-ar fi fost?... Am avut noroc că totul s-a petrecut după o zi, cât s-apuc să-l cunosc și eu pe Pătrașcu...”

„Mai ai și umor, după noaptea asta prin care-ai trecut... Doamne, m-am speriat ca niciodată în viață... Și mai visai să merg cu tine prin Piatra Craiului!...”

„Poți să știi ce e peste o clipă?... Îți iau toată istoria literaturii române și-o să-ți demonstrez că nici una dintre toate mințile mari pe care le-a avut nația asta nu și-au putut duce până la capăt un proiect... Mereu a intervenit ceva care i-a oprit sau i-a întors din drum, de la Hasdeu la Blaga, de la Eminescu la Stere... Parcă e un blestem ca numai oamenii medii să reușească în demersurile lor... Eu nu sunt decât un dascăl universitar. După regula asta ar trebui să-mi împlinesc proiectele mele mediocre... Dar iată că blestemul funcționează și mai jos...”

„Acum de ce te subestimezi?...”

„Ai asistat la vreun curs de-al meu?... Îmi știu limitele. Și pe acelea spirituale și pe cele biologice. Acum am sărit calul, stârnit de o restanță de tinerețe după care umblam, năuc și pe care mi-ai restituit-o cu asupra de măsură... N-am nici măcar o biografie interesantă. Nu pot fi un personaj exemplar, ori cel puțin un personaj, cel cu tava din actul doi, înainte ca regele să-și otrăvească solii trimiși să-i aducă supunerea adversarului... Ne știm de trei săptămâni, din care una zici că am dormit și iată, zac într-un spital, fără să pot garanta nimic pentru ceea ce va fi peste o zi, o săptămână, o lună... La ani nici nu mă gândesc...”

„Încearcă să te liniștești, să-ți ieși din pasa asta unde-ți apari ridicol pentru că te-ai culcat cu o femeie tânără... Tata n-are astfel de apăsări și-i, har domnului, pe cal și vrea mai mult... O să încerc să...”

„Să nu ne facem planuri, Grațierea... Judecătorii încă dezbat asupra sentinței...”

„Asta din ce piesă e?”

„Lumea nu mai merge la teatru... Acum dai drumul la televizor și piesa e lângă tine, iar tu, un idiot, care-amestecă personajele, subiectele, titlurile, că de autori nu mai știe nimeni... Fiecare are sentimentul că e eroul principal al unei piese încă nescrise, că viața lui se potrivește de minune pentru un roman, tocmai pentru că după masă, de după masă și noapte, de noapte se regăsește în personaje și subiecte ce seamănă cu ceea ce i se întâmplă lui... De aici și sentimentul de déjà vu pe care-l trăiesc în viața de toate zilele... Trăim un fel de frescă în mișcare unde nu se mai deosebesc nebunii de regi, reginele de curtezane, spectatorii de actori, autorii de

regizori, scenografii de mecanicii de scenă... Va fi sunat trâmbița primului înger și noi am fost surzi, iar acum vălul timpului se răsuște odată cu noi...”

„Doamne, ce-ți trece prin minte!”

În spatele Grației apărură doi medici și asistenta. O rugară să iasă pe culoar și începură să-l întrebe despre toate bolile câte le-a avut în timp, de operații.

După o jumătate de oră ieșiră îngândurați și-i sugerară tinerei rămasă afară să revină abia după vizita de seară. Pacientul lor avea nevoie de multă odihnă, ceea ce pe Grațielă o nedumeri complet, știind că de cinci zile bărbatul nu făcea altceva decât să doarmă.

Colindă toată ziua orașul, își prelungi șederea costisitoare cu încă o noapte, scoase niște bani de pe cardul ei, gândindu-se la ce era mai rău, știa că va trebui să dea ceva și medicului și asistentei, de parcă cutuma asta ar fi rezolvat favorabil soarta bolnavului.

Seara apăru lângă patul lui, după ce strecură niște plicuri asistentei și medicului, pe hol mai află ceva care o paraliză: tot tratamentul și spitalizarea trebuiau plătite, pacientul fiind din alt oraș, de parcă nu era în aceeași țară și Timișoara, iar banii reținuți pentru asistența medicală nu s-ar fi strâns laolaltă. Sau asta credea numai ea. Întrebă de sumă și i se răspunse evaziv că depindea de numărul de zile petrecute în spital.

Cât să nu o vadă atât de siderată, ieși până la capătul casei scărilor și fumă o țigară, abia apoi apăru lângă Ștefan. Între timp, în patul alăturat fusese adus un alt bolnav grav, care delira deja. Bărbatul părea sedat, pentru că nu simți palma femeii cum îi mângâia fața. Într-un târziu deschise ochii și-i zâmbi, tinerei i se sugerase să nu-l țină prea mult de vorbă, să-i spună ea câte ceva, care

credea că nu-l va agita. I se păru că dintr-un caz ce părea la început o simplă joacă a sortii, totul devenise grav, iar aerul sever al medicilor îi indicau o neașteptată agravare a stării pacientului. Era complet debusolată și nu reuși să-și ascundă trăirile, încât până al urmă, văzând-o atât e speriată Ștefan, îi spuse:

„Peste trei zile o să fim la Sibiu și-o să-ți povestesc cum în doar câteva săptămâni mi-am trăit o viață de vis cu cea mai frumoasă femeie de pe lume...”

Grațiera nu reuși să recepteze decât partea tristă a mesajului și-i răspunse:

„Când, într-o seară, mi-ai zis că ai trăit nu știu câte vieți, mă gândeam numai la căsătorii, sau aventuri galante cu tinerele ori doamne măritate... Nici o clipă nu mi-a putut trece prin cap că tot ce-mi spuneai era la propriu... Păi să fii știut, nu m-aș fi desprins de tine la Podragu...”

„Mereu aceleași nepotriviri de înțeleșuri, și nu limba noastră e de vină, ci faptul că fiecare nu poate să privească viața celui alt decât prin experiențele mediului din care provine, sau ale existenței lui... Mă simt vinovat față de tine...”

„De ce?” se miră tânăra, prinzându-i brațul stâng cu ambele mâini.

„Pentru că nu ți-am arătat decât o carte de vizită a altcuiva... Omul acela de pe cartonul galben e la Timișoara, la Ulm, la Stuttgart, la Paris. În realitate fiecare dintre noi nu poate garanta decât cu trupul și sufletul lui și nu cu un titlu. Or trupul meu e cel despre care nu ți-am spus nimic, iar despre sufletul meu mi-a fost teamă să-ți vorbesc, să nu te îndepărtez... Am fost egoist... Iartă-mă!”

XVIII.

La știrile de la radio de ora opt se anunță că două avioane cu câte patruzeci și opt, respectiv patruzeci și trei de oameni la bord fuseseră aruncate în aer de teroriști, undeva în centrul Rusiei. Măsuri drastice pe toate aeroporturile din țară. „Aproape o sută de oameni dispăruți în cer și ajunși scrum pe pământ — își spuse Grațiela în timp ce pregătea dejunul în bucătărie, apoi continuă cu un gând spus de Ștefan cu câteva zile în urmă. — Așa cum tu nu poți garanta decât cu trupul și sufletul tău, nici eu nu pot garanta decât cu trupul și sufletul meu...”

Bărbatul pornise de dimineață să-și caute niște foști colegi ajunși, între timp, unii dascăli universitari la Sibiu, alții cu diverse funcții pe la întreprinderi, firme sau prin consiliile municipal și județean. Îmbucase ceva și o lăsase pe femeie să mai doarmă. După episodul de la Brașov se hotărâse să se stabilească în orașul copilăriei lui. De celălalt oraș simțea că nu-l mai leagă nimic. Știa că mai mult nu ar mai fi avut de unde să dea celor alături de care fusese cu ani în urmă.

„E ultimul episod dintr-un serial nu tocmai vesel, din care am ieșit de fiecare dată învins — își spuse. — Va trebui să învăț să îmbătrânesc frumos, să nu mai stau cu teama de a fi făcut vinovat pentru măgăriile altora, doar pentru că viața mi s-a arătat potrivnică... Mereu aceleași sfaturi: să mă retrag, să-mi schimb locul de muncă, să divorțez... Și doctorul Bratu de la Brașov, într-un glas cu cel de la Timișoara și de la Cluj, mă povățuiește să las totul baltă... Ei bine, domnule doctor, pe dumneata am să te ascult!...”

Cu o seară înainte dăduse telefoane la întâmplare unor colegi, după numerele găsite în carnetul lui. Erau cei care-l invitaseră și la sărbătoririle liceului și la universitatea din Sibiu, sau cu alte prilejuri, ba să țină o conferință, ba să participe la câte un simpozion. Era încă vacanța studențească și la Universitate n-ar fi găsit decât secretarele și câte-un asistent rătăcit după te miri ce probleme legate de cumulumurile de ore, să-și mai întrească veniturile cumva, așa că merse la unul din foștii lui colegi de clasă, profesor plin, ce avea ore și la Alba Iulia și la Oradea... La Cluj nu reușise, cum la vremea lui nici Blaga nu primise o catedră, ca abia în timpul ocupării Ardealului de nord, când universitatea se mutase la Sibiu, să-și dobândească dreptul de a profesa. Clujul era un oraș închis, unde se intra greu și se avansa și mai anevoios, de parcă ar fi fost Universitatea din Oxford. Nu degeaba i se și spunea încă Heidelberg-ul României.

Pe Sorin Popa îl găsi bându-și cafeaua de dimineață într-o cameră din mica lui vilișoară de la capătul dinspre „Sub arini” al bulevardului, nu departe de școala de ofițeri. Se îmbrățișară, povestiră mai bine de o oră despre foștii colegi și cam pe unde se mai aflau, despre cei plecați în străinătate și destinele lor, care cum le-a fost norocul, apoi trecură direct la subiect. Între timp doamna Popa, mai tânără cu vreo zece ani ca soțul ei, le aduse o afinată și două cafele. Ștefan refuză băutura, își aprinse o țigară și sorbi din cafea, așteptând ca Sorin să-i spună cam ce șanse ar fi avut el să se transfere la Universitatea din Sibiu.

„Da’ ce-ți cășunează pe Timișoara?... Ai normă întreagă, ți-am văzut colaborările la revistele de specialitate, la cele literare. Ai deja un nume, un fief al

tău, niște relații... La vârsta noastră a-ți schimba locul e ca și cum te-ai sinucide...”

„Poate asta și fac — îi replică Ștefan. — Mi-am încheiat conturile cu lumea acolo și vreau ca măcar pe ultima sută de metri să mai trag în piept aer curat, să-mi mai clățăr ochii cu munții ăștia... Vreau să-mi schimb modul de viață...”

„Mă, Ștefane, asta se face până la cincizeci de ani. Acum e vremea așezării, să putem trece mai ușor pragul pensionării, că după aia ești un apendice cu titlu, pe care-l invită muzeul la nu știu ce simpozion, biblioteca să ții o conferință, iar ăia de la universitate îți dau câteva ore, să nu te piardă cu totul. Dar le stai în gât... Lupii tineri sunt în stare să-ți urmărească toate internările și externările din spitale. Când începi să dai de dracu’, doar, doar te retragi și le lași lor locul. E câinoșenie mare... Cred că peste tot e la fel. Și la voi, nu?...”

Ștefan tăcu, porniseră prost discuția, iar el, ca de obicei, fusese prea sincer și direct de la început. Se lămuri degrabă că în Sorin Popa nu va avea un sprijin, decât dacă i-ar mai fi dat niște detalii despre el, or i-ar fi propus un schimb de care celălalt să iasă cu un câștig, dar se simțea vidat de orice idee. Doamna Popa se învățea în jurul lor doar, doar o vor lua în seamă. Sorin îl prezentase pe fostul lui coleg ca pe un eminent profesor al Universității din Timișoara și cum orașul de pe Bega avea o rezonanță aparte în mintea ei, iar musafirul lor era una dintre personalitățile lui, voia să asiste măcar la ceea ce discutau bărbații, să mai afle ceva nou despre lumea de acolo, de parcă Ștefan ar fi fost într-adevăr profesorul Mathe din Ulm. Se așeză la masă cu o cafeluță în mână și începu să-l întrebe tot felul de detalii despre ceea ce pentru ea, de

când renunțase la ideea de a se muta în Germania, reprezenta Occidentul României.

Ștefan n-o dezamăgi, dar fusese destul de laconic, iar peste detaliile așteptate, trecuse cu grabă. Mai zăbovi puțin asupra civilizației oamenilor, știind că asta era cutuma generală despre Timișoara și bănuind că doamna Popa își avea ceva rădăcini germane prin Banat. Apoi trebui să-i suporte o tiradă de jumătate de oră despre Jamu Mare și neamurile ei din Teremia, care plecaseră cu toatele spre Apus.

Într-un târziu, musafirul se ridică, mulțumi de tratație și ieși condus de Sorin până la poarta din fer forjat.

„De ce nu rămâi pe loc și să faci naveta?... Sau, știu eu, să-ți iei niște ore la Universitatea din Alba, unde predau o sumedenie de profesori din Cluj?... Alba e la șaizeci de kilometri, ai curse directe, ai intercity-ul de Cluj...”

După despărțirea de Sorin, rămase cu același gust amar al înstrăinatului cu care bântuise o dimineață întreagă, cu patru săptămâni în urmă, prin piața mare și pe străzile din orașul vechi. Simțea cum în jurul lui se adună un bol de sticlă, perfect sferic, dincolo de care era o lume a altcuiva. „La cincizeci de ani oamenii trebuie să fie așezați”. Îi reveni în minte vorba celuiilalt. „Asta la noi, — își spuse — că ne gândim de la treizeci numai la anii de pensie, dar să fii în America ți-ai schimba nu numai orașul, ci și statul, la orice vârstă și ți-ai lăsa copiii pe unde ai apuca, și iar te-ai muta, și ți-ai face tot felul de planuri de menținere a formei și întinerire... Ești moș, domnule Sorin Popa, și n-ai mai trecut pe la bibliotecă decât să verifici dacă toate cursurile tale sunt înregistrate... N-ai mai citit nimic... Ești un funcționar. Nu vreau să ajung așa

ceva... Mai bine mă apuc de scris, de compus muzică, de pictat, dar să fiu viu, să fiu liber... Ce deosebire e între felul de a gândi al unui funcționar și Sorin?... Asta știu să fac... Asta fac! Încasez de două ori pe lună un salariu, iar ce mai pică pe alături e norocul meu, pe care-l pun deoparte pentru vreo escapadă de care să nu știe doamna Ilse Popa. Adică o ieșire la iarbă verde, la Plaiul Foi, ca Pătrașcu, sau cu gașca... Nu vrea așa ceva!... E o provincie a provinciei... Și Bucureștiul Sandei și-al lui Wolfi e o provincie...”

Mergea cu mâinile la spate, străduindu-se să se bucure de arinii din parcul pe lângă care trecea și unde se dăduse iarnă după iarnă cu sania împreună cu Sorin și Sanda. Regreta că se întâmplase episodul cu Brașovul, și că nu putuse să stea mai mult sub creasta Pietrii Craiului. Se dumeri că de fapt nu mai suporta orașul, ori în afara lui, el nu mai era nimic. Nu s-ar mai fi întors la Timișoara decât să-și ia puținele lucruri ce le mai avea în casa Magdei. Apoi să se retragă la fel ca și Noica sau Călinescu, să-și scrie și el măcar un jurnal al tuturor avaturilor prin care-l trecuse viața, și nu o operă filosofică sau un roman. Nu-și dorea să ajungă un fel de guru, la care să vină ciraci din toată țara să-i ceară un sfat, ori să discute cu el despre ființă și neant, ci să stea singur și, la mașina lui Erika, să-și lămurească scriind cum să învețe să trăiască, măcar și la cei cincizeci și cinci de ani pe care-i avea.

Renunță să-i mai caute pe ceilalți colegi, de teamă că va da de niște funcționari și mai închiși între structurile lor ierarhice, și mai obtuzi, dar pe măsură de orgolioși și grandomani. „În viața asta, dacă vrei să fii primit cu toate onorurile, trebuie să te arăți mai mare decât ești și să nu ceri nimic. Să lași doar celorlalți sentimentul că trebuie să-

ți dea, că sunt onorați să-ți ofere... Important e să stai cât mai puțin și dacă se poate, să taci... Iar la sfârșit să le mulțumești tuturor cât mai spectaculos, mai cu fast... Idioată lume!”

Ajunse pe o stradă paralelă casei Grației și intră în catedrală. La ora aceea nu erau decât două babe și un bătrân, care se rugau, picotind, în trei scaune de pe margine. Ar fi vrut să-l întâlnească din nou pe preotul în vârstă, să i se spovedească, atunci și acolo, și să-l mai audă ce-i zice: „Du-te, fiule, că tu nu ai nici un păcat!”, dar nu-l găsi. Întrebă pe cel ce vindea lumânări și iconițe și află că bătrânul plecase la un schit, undeva prin Munții Apuseni, să-și încheie acolo viața, ori numai să stea câteva săptămâni. Trecuseră de atunci patru și încă n-aveau un semn de la el.

Puse trei lumânări, fără să se gândească pentru cine, spuse un „*Tatăl nostru*”, sărută icoana Maicii Domnului și ieși. Trecu prin dreptul bisericii luterane și o luă spre piața mare a orașului, învăluit în bolul de sticlă și privind în jur spre niște oameni străini, printre care nu zări nici un chip cunoscut.

„Mi-am trăit un episod din viață, fără să-mi dau seama că e adunat în el rezumatul unei existențe...” Ce pot face mai departe decât să-l continui, să-l reiau, să reintru în rutina cercului închis...” Simțind că sunt pe-aproape toate gândurile negre care-l aduseseră în orașul copilăriei, porni spre casa Sandei să ia acolo o hotărâre pentru viitorul lui.

Grațela îl aștepta cu masa pusă. Nici nu-și dăduse seama când trecuse toată dimineața. La ora unu auzi și el știrile de la radio despre cele două atentate cu avioane soldate cu o sută de morți în Rusia. Femeia îl întrebă dacă orașul i s-a părut schimbat prin ceva, dacă și-a întâlnit

prietenii, fără să-l lase să se mai gândească la subțirimea peliculei dintre ființă și neant. Grațiela nu bănuia că bărbatul își căutase un loc la universitate, și nici că ar fi vrut să se stabilească acolo, pentru totdeauna, nu discutaseră despre asta niciodată. Deși femeia făcuse unele apropouri despre grija pe care ar trebui să i-o poarte cineva, de-acum încolo, rămase fără nici o reacție din partea lui. Îi povesti ceva despre Sorin Popa, apoi de o plimbare e care ar fi făcut-o singur prin parcul „Sub arini” unde s-ar fi întâlnit cu un alt coleg.

După prânz ieșiră cu fotoliile pe terasă să-și bea cafeaua și să fumeze sub lumina calmă a unui sfârșit de august.

„Și-acum ce-ai de gând?” — îi spuse după un timp tânăra.

„Sincer să fiu, și iar greșesc încercând să încep așa, dar nu pot altfel, pentru că tot ce era de pierdut am pierdut, mai puțin o slujbă de profesor și pe tine... Dar cu sănătatea pe care o am nu îndrăznesc să te pun între calculele mele...”

„De ce?”

„Pentru că am nefericit o femeie, care s-a dus ca o nebună în brațele primului om ce i se părea că poate să-i dea siguranța viitorului... Un bărbat trebuie să protejeze, nu să fie protejat...”

„Cine ți-a spus asta?... Eu sunt dispusă să-ți stau alături, fără să am nevoie de gardă de corp. Ți-am demonstrat-o deja... Și-apoi trebuie să știi că deși am treizeci și doi, iaca treizeci și trei de ani, și eu mi-am trăit deja două vieți bramburite și pline de neprevăzut... Mi-e de-ajuns. Vrei să rămâi cu mine?”

„Întotdeauna alții fac pentru mine primul pas, când e vorba de viața de om... Doar în munte eu sunt cel care are inițiativa...”

„S-a văzut... Lasă muntele. Vin cu tine la Timișoara, sau te muți tu aici?... Va trebui să rămânem împreună, oricum... peștișorii mici argintii transparenți sunt porniți spre ocean prin torentele de pe văi...”

„Ce vrei să spui?”

„Povestea somonului roșu, întors în tăul de unde a pornit, să-și depună icrele, apoi să expieze... Ai uitat?... E istorioara spusă de tine... Ce trebuia să vină, n-a venit și ca atare se pare că-ți voi face un copil...”

Ștefan rămase siderat.

„Fii liniștit, — continuă Grațiela — am anunțat-o și pe Sanda și-a zis: Bravo, mă fată!... Și iar m-a luat cu casa asta. Vrea să locuiască la București moartă, coaptă... O să fac un împrumut la bancă, să-i dau șase mii de euro să se mute cu ăla într-un apartament cu trei camere... Cum o s-o țină, nu știu? Bucureștiul e scump... Poate-și face un transfer, poate se pensionează, că are douăzeci și cinci de ani în învățământ... Din câte știu, Wolfi al ei câștigă peste o mie de dolari pe lună, dacă nu mai mult... Era el foarte bun aici, că de-aia l-au dus la centru...”

„Ești sigură de ce spui?”

„Cu copilul?... Nu știu, dar sunt ceva semne că va veni... Într-o lună aflu eu ce este...”

Bărbatul își ieși din starea de perplexitate, se ridică și o cuprinse pe după umeri, apoi o sărută pe gât, pe gură, o ridică din fotoliu și-o trase spre dormitor, răsturnă din drum măsuta mică din salon, dar o lăsă așa. Se așezară pe marginea patului peste care era aceeași cuvertură mov,

femeia se lăsă pe spate, iar el se întoarse peste ea de jumătate, mângâindu-i pântecul și sânii.

„Dacă-i adevărat, tu-ți dai sama că am un rost?!... Ți dai seama că m-am reasezat în matca mea?... Acum îmi dai voie să-ți spun că te iubesc?!”

„Tu ai fost cel care a evitat s-o spună... Ți se părea că la vârsta pe care-o ai nu se mai cade să pronunți așa ceva..., sau cine știe ce precepte morale te vor fi făcut să-ți oprești sentimentul în tine, să nu îndrăznești să te gândești măcar că ar fi posibil... Crede-mă că n-a fost o capcană, că totul a fost natural, ca și moartea ta de cinci zile... Dacă nu vrei, nu ne căsătorim, pentru că știu că ai reticențe față de viața de familie...”

„Nici pe departe!... Doar că mereu am fost pus în situația de victimă a unor neînțelegeri, a unui egoism, ce nu e străin niciunde dintre oameni... Profesorul meu de estetică, Dumnezeu să-l ierte, că a făcut destule la viața lui, a divorțat pe la cincizeci de ani, iar la șaiszeci și trei, bolnav de diabet, aproape terminat fizic, i-a făcut unei foste studente un băiat. A mai trăit cât să-l vadă în clasa a doua, și a murit împlinit, cu toate păcatele după el... Nu l-a judecat nimeni pentru asta. Ce să spun? Cine, și de ce?... Numai să fie adevărat!...”

„Asta încă nu-mi dau seama... Doar bănuiesc... Copilul, dacă va fi, mă va așeza într-o altă familie. De cea unde-am crescut mi-e silă. Singurul om care mi-e ca o icoană pentru suflet e bătrânul doctor Damian, bunicul meu. El și-a dus crucea până la capăt și a murit fericit că moare, la volanul Skoditei lui, în celălalt capăt al orașului, pe când venea de la un bolnav... Surorile mamei seamănă cu el, mama cu maică-sa, parcă ar fi fost făcute de două familii diferite... Mă-nțelegi?... Mama era oaia neagră și maică-sa o stimula

să-și bată joc de toți bărbații... Ea a măritat-o cu Pătrașcu. L-a îmbrobodit pe ăla, provenit dintr-o familie de muncitori din Teiuș, ridicat de vremurile prin care ai trecut, și ajuns ce-ai văzut... Ar fi fost un tată bun, dacă Sanda nu i-ar fi făcut mereu câte-o boacăna... Și nu se poate astâmpăra, uite, nici la vârsta asta... Așa o să moară... Ce altceva puteam să văd în casa asta?... Iar până la vreo douăzeci și trei de ani, chiar am crezut că așa trebuie să procedez și eu... De zece ani oscilez, fără să-mi pot găsi un liman, să fiu eu, cea care îmi imaginez că ar trebui să fiu... Apoi ai apărut tu... Ai vrut să facem dragoste, am făcut dragoste, dintr-un impuls viril de recuperare a unor vremuri trecute... Uneori mă întreb dacă în dimineața aceea mahmură în locul meu ar fi fost Sanda, ce-ai fi făcut?... Același lucru, apoi ea ar fi plecat la Wolfi să-și continue viața de curtezană, iar tu te-ai fi întors la Timișoara, împăcat că după treizeci și cinci de ani te-ai culcat cu mireasa visurilor tale din clasa a noua... O aiureală... Ei, uite că n-a fost să fie așa... Nu-ți imput nimic, și n-o să-ți imput niciodată dimineața aceea și cu atât mai puțin ceea ce s-a întâmplat mai târziu... Am descoperit, în fine, un om normal, ca bunicul Damian, un om alungat de familie pentru că e prea înțeleghător, că împarte tuturor ce are, că o țară de sănătate l-a deșteptat înainte de vreme asupra rosturilor vieții, cum spui tu, și-ale morții... Că duci în spate, trecutul unor părinți buni, dar care și-au trăit apogeul existenței într-o altă vreme, pentru care au avut ei și copilul lor de suferit... Mi-a povestit mama câte ceva... Ești, într-un fel, ca oricare dintre pământeni, pe care biserica îi face răspunzători pentru un păcat originar... O tâmpenie!...”

„Cred că Sanda ți-a povestit prea multe... Dar ce mai importă acum toate astea?... Oricum sunt ceea ce scrie pe cartea de vizită, fără compromisuri, fără ajutorul cuiva important, fără să fii fost nevoit să-mi încalc vreun principiu învățat în familie... De aceea mă feresc de ceea ce nu e temeinic așezat, clădit și cu fundație de piatră... Doar acum mi s-a întâmplat să merg la nimereală. Să trec printr-o nemulțumire profundă, ce risca să se termine prost de tot, pentru a ajunge dintr-o dată în cealaltă parte, nevisată... Sunt un om norocos...”

„Așa au zis și medicii din Brașov, iar doctorul Bratu ți-a dat niște sfaturi pe care va trebui să le urmezi... Ți-o spun ca probabilă mamă a copilului tău...”

„Nu soție?... Doar așa m-ai prezentat și lui Pătrașcu și doctorilor...”

„Ți-am cerut așa ceva?... Nu vreau să cresc pechinezi sau pisici Angora căroră să le restitui afecțiunea... E copilul meu și-l cresc...”

„N-ai mai avut asemenea situații?...”

„Ba da, dar nu eram pregătită pentru așa ceva... Sunt sigură că e al tău, că genele unui om bun le vor regăsi pe ale bunicului meu și sper ca din amestecul ăsta să vină pe lume o ființă altfel decât mine, decât Sanda sau Pătrașcu... Știi, am senzația că viața te-a făcut să te simți ca un ciumat, de care fug toți...”

„Și dacă e așa?!”

„Sunt niște tâmpiți!”

„Ai avea curajul să treci prin fața casei marcate cu un semn de ciumat?...”

„De ce nu? Ba aș îndrăzni să intru înăuntru și să-l sărut pe acela, chiar dacă peste două ore va trece în lumea dreptilor, și va fi pus în căruța ce-l are-n față omul cu

glugă și lămpaș și clopot... De la tine am învățat, în doar câteva săptămâni, că pelicula e atât de subțire încât nu merită să te legi prin mii de obiecte de o viață pe care o poți părăsi într-o clipă... Și de ce te consideri un ciumat?... N-am înțeles?...”

„Ai un tonus de om sănătos... Ești isteță, iar acum mă pui la o încercare mai grea decât aceea cu copilul...”

Ștefan se ridică pe marginea patului, îngândurat. „La urma urmelor — își spuse — de unde complexul acesta de om marcat de ceva? De ciumat, când, har Domnului, mai pot face copii, îmi pot reface viața... De ce sentimentul că toate prin câte am trecut sunt o vinovăție a mea?... Doar Alina mi l-a putut inocula în timp, suferind o vreme alături de suferința mea... De aceea o respect...”

„Iar te-ai încrâncenat pe lume? — zise femeia. — Tu nu știi privi înainte? Înainte nu e nimic, dar trebuie aflată calea... Acolo vom fi mâine și poimâine...”

„Mă-ntrebam doar unde începe și unde se termină dragostea?... Când începe să devină rutină, când se transformă în conviețuire, apoi în ură?...”

„Și dacă nu te-ntrebi, nu e mai ușor?... Sau te domină partea ta reflexivă... Las-o naibi!... Dacă filosofam, mai făceam dragoste?... Mai urcai pe toată creasta Făgărașului?... Mai eram împreună acum?... Copiii nu se fac din prea multă cugetare asupra existenței, o știi prea bine...”

„O știu... Dar și tu ești produsul a doi oameni impetuoși, fiecare cu iuțeala lui... Dacă a rezistat familia doctorului Damian, a fost tocmai datorită faptului că bunică-ta era o impetuoasă, în felul ei, iar bunicul un om temperat... Eu am trăit ambele ipostaze prin ființa mea, poate de aceea trebuie să plătesc acum. Poate de aici și

acel sentiment de om ciumat, de care se feresc toți. Poate de aici și reticența mea față de avansurile interesate ale studentelor mele... Poate de aici și teama de a scrie, picta, compune, cânta liber, indiferent la restul lumii... De om cu psihologie de funcționar, care trebuie să scrie cărți doar pentru a avansa, de a-și da doctoratul pentru a ajunge profesor plin, cu un salariu, vorba lui Pătrașcu, de ministru... Ce diferență e între un arivist politic și mine?... M-a potolit viața... M-a potolit femeia care-a avut milă de mine în ultimii ani... De coborât nu-mi vine să mai cobor, deși simt uneori o silă cumplită când asist la bătăliile pentru ore, pentru catedre, pentru funcții, pentru bani... Asta e o universitate: o colcăială de interese și relații, cu tentacule până nici unde nu te aștepți, pentru că absolvenții școlii tale au prins frâiele cailor și-acum intră în luptele pentru putere și bani... Ai un necaz, la ei apelezi... Te atrag în jocurile lor și peste un timp, când nici nu te aștepți, îți cer dobânda la ce ți-au dat. Devii omul lor... Aș pleca mâine, dar unde?... Ce mai reprezintă azi un scriitor?... Din ce să trăiască?... În afara lui Delavrancea, care-a fost primarul Capitalei, a lui Goga, care s-a ratat ca om și scriitor intrând în politică, a lui Maiorescu, fost ministru sau a lui Iorga, fost prim-ministru, restul ce-au fost?... Și asta într-o vreme când scriitorul reprezenta ceva pentru nație, dar acum?... Și-apoi mai e și inhibiția culturii, a cărților pe care le citești și analizezi... Rar iese dintr-un filolog mai mult decât un critic, istoric sau poet... Toți au oroare parcă de roman, ori acolo e viața... Și-așa ne învârtim într-un cerc închis...”

„Frumoasă lecție, domnule profesor, dar eu unde mă așez? În ce bancă din aulă... Sau mă lăsați repetentă, să mă mai vedeți și la anul?...”

„De două ori repetentă... O dată pentru că mi-ai redeschis o ușă spre viață, iar a doua oară pentru că mi-ai stârnit pofta de a trăi... Fii atentă, că trebuie să rezisti!... Sunt un om dificil...”

„Tu?”

„Tocmai pentru că sunt retras, pentru că evit sindrofiile și epatarea, recepțiile cu oamenii zilei și obediența... Pentru că nu știu să fiu valetul cuiva și urăsc eșafodajele relațiilor de azi pe mâine, pentru a accede undeva... Pentru că n-am cunoștințe în lumea patronilor și marilor funcționari publici... Pentru că urăsc minciuna și trădarea de orice fel...”

„Știu că nu faci parte din lumea asta, dar trece-mă la examen, dă-mi măcar un cinci... să nu vin la toamnă!...”

Pufniră amândoi în râs și se îmbrățișară. Stârnită parcă de toată discuția lor, Grațierea trecu până în cealaltă cameră să aducă din bar o sticlă de țuică din fructe de pădure și două păhărele, apoi trecu spre bucătărie să pună de o cafea. Zăbovi mai mult și apără într-un târziu cu două căni aburinde.

„Un păhărel pe zi ai voie, așa a zis doctorul Bratu, iar cafea cât încape... Și nu te mai gânde la hibeale tale... Cunoscut un bătrân ce stă lângă vila lui Pătrașcu. Și-a îngropat trei neveste, are nouăzeci și doi de ani, urcă la Păltiniș în fiecare primăvară și are vreo nouă operații, plus frontul și prizonieratul din Rusia. A venit de-acolo prin '52, alb și cu o barbă de călugăr. Toți în spuneau „nebunul”. Drept e că nu-i putea vedea pe ruși și n-avea nici o stavilă la gură. L-au închis de vreo două opri, pe urmă nu i-au mai făcut nimic. Pe la șaptezeci și cinci de ani și-a luat una tinerică, de vreo patrușcinci, i-a tras și ăleia un copil, și acum să-l vezi cu ăla plimbându-se prin

centrul oraşului, luminaţi şi fericiţi ca un străbunic cu strănepotul... Toată lumea-i ştie...”

„Supravieţuitorii sunt extrem de rari...”

„Doctorul Bratu a zis că eşti un fenomen... De ce te tot căinezi?”

„Atunci s-o luăm de la capăt... Crezi că Sanda are de gând să se mărite cu Wolfi?”

„Ar fi tâmpit el, dar după câte îl cunosc, nu le are nici cu femeile, nici cu familia... Or să trăiască așa, să se ştie fiecare liber...”

„Și de ce trebuie să-i dai banii ăia Sandei, că n-am înţeles?... ”

„Partea ei de casă... Vrea s-o vândă...”

„O cumpăr eu!...”

„Tu?”

„Tot n-am, adică nu mai am o casă, şi dacă pot să-mi revendic casa copilăriei, e nemaipomenit...”

„Eşti nebun complet!...”

„Deloc... Cum alţii îşi cumpără case de vacanţă la Tilişca, pe Valea Prahovei, pe Semenici, la Poaia Mărului sau sub Retezat... de ce să n-am şi eu dreptul la o casă de vacanţă în chiar locul unde am trăit şi spre care fug de fiecare dată când norii sunt prea întunecaţi...”

„Și eu?... O femeie de vacanţă?!...”

„Nu... Voi face o vreme naveta, să-mi păstrez postul şi să cunosc sistemul de relaţii... Iar dacă se va ivi ceva aici, vin aici...”

„Mi-aş putea eu găsi un job la Timişoara şi am sta acolo. Vindem tot şi plecăm...”

„O să începi tu să fugi încoace la disperare!”

„Eu, disperată?... Mai cumplit decât a fost la Plaiul Foii nu cred... Ba mint, am momentele mele de negreală

completă, când nu e bine să-mi stai în drum, dar ajung până la fundul veninului și-mi revin repede...”

„Și cu profesorul Mathe cum rămâne?...”

„Sanda și-a dat seama de la început că totul era o gogoriță de-a mea...!”

Îl privi în lumina apusului de soare profilat pe fereastra mare a dormitorului, apoi continuă:

„Și de ce mi-ai spus povestea somonului roșu?... Tu ești argintiu...”

Ștefan întoarse capul spre curtea dreptunghiulară, închisă spre stradă de un corp de clădire în formă de L. I se năzări că întreaga casă din spate era un mare acvariu, peste care venea lumina gălbui roșietică a crepusculului calm de sfârșit de august, și cu toate că ușile spre incintă erau deschise, nu simțea în nări mirosul cadaveric al tufelor de bucsus, ci o briză de aer răcoros, cu aromă de rășină de brad, venită de undeva de pe munți, dinspre Păltiniș. Un radio, lăsat deschis, relua știrea prăbușirii celor două avioane cu aproape o sută de oameni la bord, apoi continua cu cancanurile unei campanii electorale de la București.